

Citaten van Theologen en anderen uit de kerkgeschiedenis

Op alfabetische volgorde

Samengesteld door Ruben Bolier

**Stichting de Gihonbron
Middelburg
2018**

Nieuwe versie

Inhoudsopgave

Aanbod van genade	4
Aardsgezindheid.....	4
Atheïsme	5
Bekering en berouw	5
Beloften	6
Beproevingen	6
Bevinding.....	6
Bezorgdheid	16
Bijbel	16
Blijdschap.....	19
Dankdag	19
Duivel	20
Dwaling	21
Eenheid.....	21
Erfzonde	22
Evangelisatie.....	22
Gebed	25
Geduld.....	30
Gehoorzaamheid	30
Geloof.....	30
Geloofsverzekering.....	33
Genademiddelen.....	36
Genadetijd	36
Geweten	37
God	37
God De Vader	38
God De Zoon.....	38
God De Heilige Geest.....	42
Goddelijke leiding	42
Gods bescherming.....	42
Godsdienst.....	42
Godsdienstplichten	42
Gods genade.....	43
Gods gerechtigheid	44
Gods Koninkrijk.....	45
Goede werken	45
Grondtalen.....	45
Hart	45
Heiligmaking	45
Hel.....	45
Hemel.....	46
Hoogmoed.....	48
Hoop	48
Jodendom	48
Kerk	49
Kerkgeschiedenis.....	49
Ketterij.....	49
Komen tot Christus	49
Kruis	53
Kwaad.....	53
Levenslessen/praktisch/dagelijks leven	53
Levenswandel.....	58
Liefde	59

Meditatie.....	60
Mensenvrees.....	60
Nederigheid/verootmoediging.....	60
Onderzoek.....	60
Ongeloof.....	60
Onweer.....	62
Onwetendheid.....	62
Oordelen.....	62
Opmerkelijke voorvallen.....	63
Oproep tot bekering.....	67
Opstanding der doden.....	71
Overtuiging.....	72
Prediking.....	77
Rechtvaardigmaking.....	78
Scheuring.....	79
Separatie.....	80
Spot.....	82
Strijd.....	82
Strikken.....	83
Uitverkiezing.....	83
Valse bekering.....	84
Vasten.....	85
Verdorvenheid.....	85
Verstroosting.....	85
Vervolging, smaad en laster.....	85
Verzoeking.....	86
Vlees en geest/heiligmaking.....	86
Volharding der heiligen.....	88
Voorzienigheid.....	88
Vrede.....	90
Vrees.....	90
Vrije wil.....	90
Waarheid.....	90
Wedergeboorte.....	81
Wereldgelijkvormigheid.....	93
Wet en evangelie.....	94
Wil.....	96
Zelfonderzoek.....	96
Zonde.....	96
Zorgen.....	97
Extra:	
Getuigenissen.....	97
Algemeen.....	110

Note:

Onderstaande citaten drukken het standpunt van de geciteerde schrijver uit. Daarom kan er onder een kopje een bepaald theologisch standpunt staan dat verschilt met het standpunt van de volgende persoon die geciteerd wordt.

Extra lange stukken (brieven, etc.) hebben **vetgedrukte** koppen.

Aanbod van genade

John Owen, Justification: De Zaligmaker roept alleen tot Hem degenen die vermoeid en belast zijn. (..) die gezond zijn hebben de medicijnmeester niet nodig. In dit alles bedoelt Hij niet al degenen die werkelijk zondaars zijn (want Hij maakt een verschil tussen hen, Hij biedt het Evangelie sommigen aan, maar niet aan anderen) maar [Hij bedoelt] diegenen die overtuigd waren van zonden, ermee belast waren en naar verlossing zochten.

Ralph Erskine: De aanbiedingen van Christus vermogen niets op een zondaar, voordat een zondaar eerst overtuigd is van zijn zonde en ellende. Christus wroette in het bestaan van die [Samaritaanse] vrouw en zij had geen kennis aan Christus. Want zij wist dat Hij Profeet was, niet meer dan de andere profeten.

John Preston: *Die wil neme etc.* Tegenwerping: Het is alleen aan de uitverkorenen gegeven, en dus niet aan iedereen.

Antwoord: Ik antwoord, wanneer wij een vast Woord hebben dat gegeven is aan ieder mens onder de hemel, zonder enige terughoudendheid, waarom zou iemand zich dan uitsluiten? Inderdaad, wanneer Christus vrij aangeboden was aan ieder mens, en de ene nam Hem aan, en een ander zou Hem verwerpen, dan was het mysterie van verkiezing en verwerping geopenbaard [namelijk] dat de reden dat sommigen Hem aannamen is: dat God hen een hart gaf [om Hem aan te nemen] hetwelk Hij aan de rest niet gaf, maar, als het gaat over het aanbod van Christus, dan moeten we algemeen zijn, zonder naar de verkiezing te kijken. Want anders zouden de uitverkorenen van Christus geen grond hebben voor hun geloof, niet wetende dat hij uitverkoren is totdat hij geloofd en berouw gehad heeft.

Maar omdat Christus' gerechtigheid aangeboden wordt aan mensen in een onwedergeboren staat, hoe zal ik dan weten dat het mij toebehoort? Er is geen andere grond dan deze sluitrede: deze gerechtigheid behoort aan eenieder toe die gelooft. Ik geloof, daarom komt het mij toe. Daarom: hoewel het alleen aan gelovigen toegepast wordt, toch moet het aan iedereen aangeboden worden.

De gelovige is niet de oorzaak dat Christus gegeven wordt, maar Hij is gegeven, en daarom geloven wij. Indien Hij niet aan iedereen aangeboden zou worden, dan zouden we niet tegen iedereen kunnen zeggen: 'Als u gelooft, zult u zalig worden.' Maar dit mogen we tegen allen zeggen, zelfs tegen Judas. Als u gelooft, Judas, dan zult u zalig worden.

Als het niet aan allen aangeboden zou worden, dan zouden zondige mensen net zo goed uitgesloten worden als de duivelen; maar Christus nam hun natuur aan, daarom is het mogelijk voor hen, als zij geloven, om zalig te worden.

Tegenwerping. Maar hoe verschilt dit van de leerstukken van onze tegenstanders; want zij zeggen ook dat Christus aan allen aangeboden wordt?

Antwoord: Hoewel Christus vrij aan allen aangeboden wordt, bedoelt God het toch alleen aan de uitverkorenen. Hoewel Christus aan allen gegeven wordt, toch is de gave van het geloof alleen een vrucht van de verkiezing.

Robert Shaw: In de bediening van het verbond wordt de vrije aanbieding van genade door Jezus Christus gericht tot zondaars uit het mensengeslacht, zonder beperking en algemeen. Deze aanbieding is niet beperkt tot bewuste zondaren of tot zulken, die overtuigd zijn van hun zonden en hun behoefte aan een verlosser, want ze wordt gericht aan personen, die in algehele ongevoeligheid over hun eigen ellenden en noden weggezonden zijn. Deze aanbieding wordt even welgemeend gericht tot dezulken, die haar tenslotte verwerpen als tot dezulken die haar tenslotte aannemen; want als dit niet het geval was kon de eerste soort Evangelie-hoorders niet om hun ongeloof geoordeeld worden.

Aardsgezindheid

Thomas Brooks: De sterren die de kleinste cirkel hebben zijn het dichtst bij de pool. En mensen die het minst verward zijn in wereldse zaken, zijn gewoonlijk het meest nabij God.

Atheïsme

John Duncan: Er was eens een tijd dat ik zo diep in het atheïsme gezonken was, dat, toen ik een keer een paard zag, tegen mezelf zei: er is geen verschil tussen dat paard en mij.

John Duncan: Ik had een godzalige opvoeding gehad, maar ik brak ermee. Ik had drie jaren van afschuwelijk atheïsme, en gedurende die tijd maakte ik van een leerling van mij een leerstellige atheïst, die stierf (Veel citaten van John Duncan komen uit het boekje *Just a talker, John M. Brentnall*).

Ernst Wilhelm Hengstenberg: Het naturalisme heeft zijn wortels in de vervreemding van God. Omdat mensen geen bevinding in hun eigen hart hebben van de tegenwoordigheid van een levende, persoonlijke en heilige God, proberen zij de sporen van dit Wezen uit de bladzijden van de geschiedenis af te wissen.

Augustus Montague Toplady, de dichter van 'Vaste Rots van mijn behoud, wiens levensbeschrijving op theologienet staat: Zelfs degenen die de grootste talenten hebben, zijn er vatbaar voor om zó ver te gaan in vreselijke absurditeit en goddeloosheid, dat wanneer zij hun ogen jammerlijk sluiten voor de geschreven openbaring die de lamp zo vriendelijk voor het verduisterde verstand houdt, men bijna zou gaan denken dat zulke schrijvers opzettelijk door de Voorzienigheid zijn opgewekt, om zo de mensheid te tonen dat goddelijke openbaring noodzakelijk is. En ook om de uiterste ongenoegzaamheid te laten zien van het verstand, genialiteit en filosofie (op zichzelf genomen zijnde) als gidsen tot het geluk of de waarheid.

Augustus Montague Toplady: Na alles wat gezegd is met betrekking tot de bewijzen voor goddelijke openbaring, is dit het meest overtuigende argument en het meest onfeilbare bewijs dat de Schrift het Woord van God is, namelijk: de levendmakende, verlichtende en veranderende kracht van dat Woord in ons hart te voelen. Onthoud dat de Schrift niet verstaan kan worden, behalve in en door de inwendige bediening van de Heilige Geest. Stel dat een kamer volgehangen werd met de mooiste schilderijen en versierd werd met de prachtigste beeldhouwwerken, dan zouden wij niet één van die werken kunnen zien als er geen licht die kamer zou binnenvallen. Wel, de verlichting van Die gezegende Geest is voor ons gemeed hetzelfde als het zonlicht voor onze lichamelijke ogen. Het Woord van God zal ons, zonder de Geest van God, niet helpen om tot de zaligheid te komen. Immers, het kompas kan de zeeman geen nut doen behalve wanneer hij licht heeft om dat kompas te zien.

Bekering en berouw

Bernardus van Clairvaux: Zoveel als God de zonde mishaaft, zoveel behaagt het blozen van de zondaar God.

Florentius Costerus: Gemeente, ik hoop het u moeilijk te maken om nog langer onbekeerd te blijven.

Matthew Henry: Hij zoekt ons voordat wij Hem zoeken, anders zouden wij gewis verloren zijn.

Matthew Henry: Laat grote zondaren niet wanhopen om genade van God te verkrijgen, indien zij oprecht berouw hebben, want wie is een God gelijk Hij om de ongerechtigheid te vergeven?

In het Engels wordt onberouwelijke bekering genoemd: een berouw waar je geen berouw van krijgt.

Thomas Brooks: De heiligen vielen in de zonde, maar stonden op door berouw.

Thomas Brooks: Het is menselijk om te zondigen, duivels om erin te volharden en bovennatuurlijk om eruit op te staan.

Thomas Brooks: Mensen zijn niet geboren met berouw in hun hart zoals ze geboren zijn met tongen in hun mond.

Thomas Watson: We kunnen God wel tot straf dwingen, maar niet tot het liefhebben van ons.

Thomas Watson: *Mijn God* - dat was geloof - *Ik ben beschaamd* - dat was waar berouw. Ezra 9:6.

John Preston: Twee dingen zijn nodig: de vernedering van de ziel en de openbaring van de liefde van God in Christus. Kent u die twee dingen?

Lee Roy Shelton sr.: Je kunt verloren zijn zonder het te weten, maar je kunt niet behouden zijn zonder het te weten.

Andrew Gray: Wat is de oorzaak dat wij zo weinig wenen anders dan het gemis van het zien op Jezus?

Thomas Hooker: Berouw verlost de mens van de zonde; verootmoediging verlost de mens van zichzelf.

Groenewegen:

‘Och, zal ik dan met d' ogen open
Naar t eeuwige verderf toe lopen,
Almachtig Koning, grijp mij aan,
En toon in mij Uw alvermogen,
Gij hebt er vele uitgetogen,
Die eeuwig stonden te vergaan.’

William Secker (uit ‘Parels’): Als Gods ‘heden’ te spoedig is voor uw bekering, dan is uw ‘morgen’ mogelijk te laat voor Zijn aanvaarding.

John Flavel: Berouw zal je meer kosten dan een paar goedkope woorden tegen de zonde te spreken.

John Wesley: Ik ging naar Amerika om de indianen te bekeren, maar o, wie zal mij bekeren?

Beloften

Augustus Montague Toplady: De beloften van mensen gaan vaak verder dan de vervulling ervan, maar Gods vervulling gaat verder dan Zijn beloften.

Beproevingen

William Perkins: Wij kunnen de smarten van de dood niet dragen, tenzij wij eerst door veel beproevingen in dit leven geoefend en gevormd worden.

Matthew Henry: Het is makkelijker om goede raad, dan het goede voorbeeld te geven van rustig en kalm te zijn onder beproeving.

Thomas Brooks over het nut van beproevingen: Wat nut zouden wij van de sterren hebben, als de zon altijd zou schijnen?

John Duncan over beproeving: Een krijgsgevangene is geen deserteur.

John Flavel: Hij die niets van God ziet in zijn moeiten, heeft niets van God in zijn ziel.

Bevinding

Theodorus van der Groe: Mijn waarde vriend, weet toch, dat de weg naar de hemel voor de blinden en dwazen wijdgeopend is, maar alleen die wijs is, kan er niet op komen noch op wandelen.

Thomas Hooker: Tegenwerping: ‘Indien ik maar een hart had om mijn zondigheid te bewenen. Ik zie mijn zonden wel, maar dit is mijn ellende dat ik er niet voldoende mee belast kan worden. Ik heb een hart dat niet breken wil, een hart dat niet treuren kan over de oneer, die ik God door zoveel overtredingen heb aangedaan.’

Antwoord: Ik zeg u echter, dat deze zaak u evenmin schade behoeft aan te doen, indien uw hart slechts moe wordt van zichzelf, omdat het niet moe kan worden van de zonde. *Wie is een God gelijk Gij, Die de*

ongerechtigheid vergeeft en de overtreding van het overblijfsel Zijner erfenis voorbijgaat? Hij houdt Zijn toorn niet in eeuwigheid, want Hij heeft lust aan goedertierenheid (Micha 7:18). De Heere schenkt genade omdat Hij genade wil schenken. Dat komt niet omdat u Hem kunt behagen, maar omdat de genade Hem behaagt.

William Gadsby: Het pad dat christenen bewandelen is vreemd in de ogen van het verstand (...) Wanneer het eigen ik en onze natuur sterven en van onze schoonheid niets meer overgebleven is, dan brengt de Zaligmaker ons nabij, opdat Hij ons op Hem alleen zal doen vertrouwen. Alleen dan vertrouwen wij op Zijn gerechtigheid en rusten wij alleen op soevereine genade. Zo draagt Jezus de kroon.

S.E. Pierce: Omdat ik u liefheb in de ontfermingen van Jezus Christus, verheugt het mij dat ik in uw brief kan lezen dat u voortgaat op de weg naar de hemel. Het kan ook niet anders zijn, gezien hetgeen u over uzelf schrijft. U beschrijft uzelf als een arme zondaar, geheel verloren in uw natuur, persoon en staat. Dit is werkelijk gezonde bevinding. De Heilige Geest is Degene Die u zo'n kennis van uzelf gegeven heeft. Hij zal u uw hele leven lang bij deze les houden. En dat doet Hij met het deze bedoeling: dat u uw gebrek aan Christus zou mogen voelen en kennen. En ook dat u elk moment met al uw zonden en plagen, ja met al uw leegte en ellende tot de Heere Jezus mag gaan, Wiens bloed uw eeuwige reinheid, en Wiens gerechtigheid uw eeuwige volmaaktheid is.

Samuel Rutherford zegt: 'Meestal wanneer de Heere voor het eerst het hart wint van een arme, vuile zondaar en hem in het wijnhuis brengt om daar zulke zoete dingen tegen hem te zeggen, dan kan hij dat aangename bezoek nauwelijks vergeten. Toch is dit niet algemeen, want er zijn anderen die zeggen: 'Wel, hoe Hij binnengekomen is, kan ik niet vertellen, maar hier is Hij.'

James Burn (uit de levensbeschrijving van zijn zoon, die onlangs vertaald is): Hij kan en zal tot het zwakke geloof spreken: *O, gij kleingelovige! Waarom hebt gij getwijfeld?* Vaak wanneer wij denken dat Hij ver weg is, dan is Hij slechts achter onze muren. Ons schijnt die muur dik en hoog toe, maar wat is dat voor onze genadige Heere? Rutherford geloofde dat Hij achter de muur stond en zei: 'O, dat Hij een kus over de muur zou willen blazen naar een arme man.' Soms voelen wij dat Hij zó nabij is, dat wij Zijn zoetheid voelen. Dan voelen wij een gerustheid en een rusten op Hem, maar toch spreekt Hij dan op zo'n duidelijke wijze niet tot ons. Nu en dan echter komt Hij en wandelt met ons, spreekt met ons, zodat onze harten branden.

Joseph Hart: Heere, wat raadsel is mijn ziel: levend wanneer gewond; dood wanneer gezond.

Grafschrift Joseph Hart:

Hoewel ik voor anderen een vreemdeling ben en een wonder voor mijzelf, toch ken ik Hem (Christus) of beter gezegd, ben van Hem gekend.

'O, breng geen prijs! Gods genade is vrij Voor Paulus, Magdalena en mij. Niemand dan Christus-Kan hulpeloze zondaars goeddoen.'

Matthew Henry: Velen hebben de gunst en de liefde van God, en bemerken het niet. En zo missen zij er de vertroosting en het genot van.

Matthew Henry: Die het meest nooddriftig zijn, zijn niet degenen, die het luidst klagen.

Thomas Watson: Gods genade verzoet al Zijn eigenschappen.

William Tiptaft: Waar geen bevinding is, daar is ook geen godsdienst.

Hermann Friedrich Kohlbrügge: Kracht heb ik niet om mijzelf te bekeren; kracht vond ik niet om Gods gebod te bewaren, zoals ik wel gewild had en waarvoor ik mijn best deed, kracht vond ik niet om mij tot God te wenden, geen kracht om ook maar een enkele zucht uit te stoten; kracht vond ik niet om ook maar een enkele zonde, een belachelijke zonde, zo zwak als een spinnenweb, als een draad, te verscheuren; kracht vond ik niet om aan de wereld en haar smaad tegenstand te bieden! -en juist toen, toen ik zo krachteloos was, heb ik het meegemaakt, dat de Heere de Sterkte van Zijn volk is. Sterk ben ik nooit geweest dan alleen in de kracht des Heeren. Blij ben ik nooit geweest, dan alleen in de vreugde des Heeren.

Dat ondervond ik al van mijn jeugd af: ik ben door alle radeloosheid heen gekomen, maar geen mensen, maar de Heere alleen: Hij heeft gehoord, Hij heeft geholpen, toen ik aan de rand van de afgrond lag! Ik kan, o mens, voor u staan, als een levende getuige daarvan, wat de Heere aan hen doet, die op Hem wachten; als Zijn levende getuige, hoe goed hij eraan toe is, die in het Woord blijft. Niet ik, maar het levende getuigenis uit mijn mond, Christus, zal in u, die duisternis zijt, schijnen, opdat gij Hem zien zult. Ik oefen het predikambt niet uit als een handwerk, om daarvan te leven, of daarvan eer, winst en genoegen te hebben, maar ik dien u als iemand, die ook dood was in zonde en ongerechtigheid, maar die nooit en te nimmer beschaamd werd, als hij zich op het Woord verliet.

Ds. P. Blok: Zijn er mensen in niemandsland, die zeggen: ik ben een vriend, ik ben een metgezel van allen die U vrezen?

Ralph Erskine: zondag, 16 april 1732: Deze morgen, na het lezen, ging ik bidden onder het gevoel van mijn nutteloosheid en ondeugd; walgelijkheid en verdorvenheid. En ik bekende een 'beest voor God' te zijn, en niets anders dan vervuild en opstandig stof. Toch keek ik op naar God als een oneindige, eeuwige en onveranderlijke Geest, Die van eeuwigheid tot eeuwigheid God is, en altijd hetzelfde, en Die Zichzelf tentoonstelt in Christus. En daarom beleed ik met heilige eerbied, en tranen van vreugde, mijn hoop in het woord; mijn hoop van de Geest; omdat Hij gezegd heeft: de waterbron zal opspringen tot het eeuwige leven; mijn hoop voor Zijn aanwezigheid, omdat Hij gezegd heeft: zie, Ik ben met U. Ik denk dat Hij mij enige gemeenschap toestond door de weg van het geloof; en werd genoodzaakt met tranen uit te roepen Heere, ik geloof, kom mijn ongeloof te hulp. Ik werd op enige gevoelige wijze geleid tot een gezicht van mijn nutteloosheid en van Gods algenoegzaamheid, om afstand te doen van alle vertrouwen in het vlees en om geheel en al de toevlucht te nemen tot de Naam des Heeren, om daar te rusten en daar tot kalme te komen.

Thomas Brooks: Hoewel de beste heiligen nog steeds zondaars zijn, zijn toch zelfs de slechtste en zwakste heiligen nog geen goddelozen.

Thomas Brooks: niemand is zo geneigd om de waarheid van hun genade in twijfel te trekken als degene die in waarheid genade heeft.

Duncan matheson: Ik kan u niet vertellen hoe veel troost ik in dit woord gevonden heb: *Indien de rechtvaardige nauwelijks zalig wordt*. Ik vind het zo moeilijk voor mij om zalig te worden, dat ik vaak bang ben dat ik nooit in het koninkrijk zal ingaan. Maar toen ik las dat zij die zalig worden, dit door veel moeiten heen worden, met een strijd die ik heb, voel ik me bemoedigd.

Richard Sibbes: Als je teleurgesteld bent in mensen, trek je dan terug naar God en Zijn beloften. Bouw hierop, dat de Heere geen gebrek zal hebben aan wat dan ook om jou goed te doen.

John Owen over Psalm 130: Terwijl ik geen rust heb, kan ik U geen rust geven.

Charles Hodge: 30 jaren geleden was ik geboren. 30 jaren van liefde en genade. 30 jaren van zonde. 30 jaren en nog niets gedaan. O, mijn God, ik bid uit de grond van mijn ziel: geef mij toch Uw Heilige Geest, zodat, wanneer het mij toegelaten wordt om nog langer te leven, het tot een beter doel mag geleefd worden, dat mijn tijd beter gebruikt mag worden in het uitwerken van mijn eigen zaligheid en de zaligheid van mijn medemensen. Zegen, o God, mijn lieve, dierbare moeder die zich 30 jaren geleden voor het eerst over mij verblijdde. Ik dank en loof U dat U haar zo lang gespaard hebt voor mij. Spaar haar ook nu nog, o Heere en geef toch dat zij elke volgende dag meer en meer vervuld mag worden met Uw Geest en rijker be kroond mag worden met Uw goedertierenheden.

Uit een preek van Thomas Shepard: 'Ineffectual hearing the Word' (de volledige preek wordt wellicht nog op theologienet geplaatst):

'De eeuwige uitwerking van het Woord en de stem van God kan bewaard worden in een inwendige geest van gebed. Zo kan die uitwerking voortgaan als iemand die heeft, en weer terugkomen wanneer die kwijt is geraakt. *Heere, Gij hebt geboden, dat men Uw bevelen zeer bewaren zal*. David kende zijn eigen zwakheid, toch

geeft hij te kennen met welke kracht het in zijn hart kwam: *Och, dat mijn ziel gericht zou worden om Uw inzettingen te bewaren!* (vgl. Ps. 119:4, 5). Wanneer de ziel de schoonheid van een gebod en de goede wil van God ziet, ja, hoe zoet het is en hoe lieflijk de weg en het werk van God is, [dan zegt hij:] *Och, dat mijn wegen gericht werden om Uw inzettingen te bewaren!* En wanneer het weer weggegaan is, dan zegt David: *Mijn ziel dorst naar U, Heere, opdat ik Uw heerlijkheid en kracht mag zien, zoals ik U gezien heb in het heiligdom* (vgl. Ps. 63: 3). Hij zegt niet: *Opdat ik Uw heerlijkheid en kracht mag zien in Uw heiligdom*, hoewel dat ook zo zou kunnen zijn. Nee, maar: *Opdat ik Uw heerlijkheid en kracht mag zien, zoals ik U gezien heb in het heiligdom*.

David voelde een gebrek aan een geloofsgezicht op Hem, zoals hij dat eerder mocht hebben. Toch bleef de kracht ervan in hem, namelijk in een geest van dorsten en verlangen. *Mijn ziel dorst naar U; mijn vlees verlangt naar U, in een land, dor en mat, zonder water, opdat ik U mag zien*. Een christen kan wanneer hij het Woord hoort soms zo'n lichtstraal hebben van Gods genade, ja van de uitnemende rijkdommen van Gods genade en de liefde van God tot hem, dat hij op dat moment in een kleine hemel is. Hij zinkt dan in verwondering weg over die genade, dat God ooit op hem zou zien. Het is zo, het Woord zegt het en de ziel zinkt daarover in verwondering weg. Maar toch gaat God weer weg, en de ziel raakt het weer kwijt. Nu denkt de ziel: 'Ik ben de kracht van Gods Woord kwijtgeraakt.' Maar dat is niet zo. Want op die manier kan het bewaard worden. Hij zegt dan: 'O, dat ik God mag zien zoals ik Hem eerder gezien heb!' Die ziel kan dit gemis zijn hele leven wel hebben, en toch kan het bewaard zijn in een geest van gebed. Want hij, aan wie de Heere eens een lichtstraal van Zijn heerlijkheid gegeven heeft, kan niet rusten, maar zijn ziel hijgt naar meer van zulke genade en tegenwoordigheid. De geest van een christen kan op een wonderbaarlijke wijze verkwikt worden door het Woord. Hij kan smaken hoe goed de Heere is, en hij kan het ook weer verliezen. Toch kan dit bewaard blijven in een geest van verlangen naar deze God en die tegenwoordigheid.

En broeders, ik zal u dit zeggen: een christen kan denken dat het Woord hem geen goed doet. Hij ziet de bewonderenswaardige, gezegende staat van de heiligen, en de uitnemende rijkdommen van God in Christus. Hij ziet de zoetheid van de wegen van God. Hij gaat naar huis en denkt bij zichzelf: 'Gelukkig zijn zij die in deze staat zijn, gezegend zijn zij die zo met God kunnen wandelen.' 'Maar dat kan ik niet.' Zegt de ziel. Ik zeg dat de ziel er zo over kan denken, wanneer hij de ware kracht van het Woord niet zo kan voelen als hij wel zou willen. Hij kan baat hebben bij dat Woord, als de Heere slechts een hart geeft om dat te begeren. 'O, dat de Heere Zichzelf ook zo aan mij zou willen openbaren!' De ziel kan arm en hongerig bij het Woord weggaan en toch kan de Heere een geest van dorst naar het goed geven, dat iemand begeert te vinden. En daar kun je de doeltreffendheid van het Woord zien.

Stel, er zijn twee gouden vaten. Een ervan wordt door iemand gevuld en elke dag komt er wel wat bij. Hij bewaart het ook. Een ander vat vult hij niet, maar met dat wat hij heeft, 'verwijdt' of opent hij het elke dag (zie Ps. 119:32). Zo is het ook met sommige christenen. De Heere vervult hen. Anderen vervult de Heere niet met zulke vrede en vreugde. Ja, maar hoewel de Heere hen niet vervult, 'opent' Hij ze wel. Toch is daar een kracht, zodat de Heere het hart verwijdt met verborgen begeerten en verlangens naar meer van Gods liefde en naar Christus. De Heere zegt: 'Ik heb het voornemen om deze persoon een vat ter ere te maken en Ik heb het voornemen dat hij uiteindelijk een grote mate van heerlijkheid en vrede zal hebben.' De Heere laat op hem zo'n indruk achter van het Woord, dat Hij daardoor ook het hart verwijdt: *Doe uw mond wijd open, en Ik zal hem vervullen* (Ps. 81:11).

Een christen kan de eeuwige kracht van het Woord en de stem van God in zich hebben door een geest van dankbaarheid en liefde tot de Heere, voor de vreugde en het goed dat hij soms door het Woord vindt. Wanneer hij voelt dat de zoetheid en smaak van het Woord is weggegaan, dan blijft er een geest van dankbaarheid en liefde tot het Woord over. Op deze manier bewaart de Heere de kracht van het Woord. *Ik zal*, zegt David, *U dan loven met oprechtheid des barten, wanneer ik Uw rechtvaardige oordelen zal geleerd hebben*. De Heere kan Zijn volk Zijn rechtvaardige oordelen leren. De smaak, het gevoel en de kracht ervan mag voor hun gevoel wel geweken zijn. Toch wordt het bewaard in een geest van dankbaarheid en lof, dat de Heere hen ooit zulke genade wilde bewijzen. Wanneer de Geest weggegaan is, dan blijft de geest van liefde en dankbaarheid over. Stel, iemand heeft het Woord gehoord, de Heere heeft zaligmakend in hem gewerkt, zijn hart veranderd en hem tot Zichzelf getrokken. Het kan zijn dat een christen deze smarten, verootmoedigingen en de herinneringen aan deze dingen kan verliezen. Toch blijf er tot op de dag van zijn dood deze geest: hij zegent God, en verwondert zich erover dat God het Woord ooit doel heeft laten treffen. Ja, dat Hij duizend mensen in de wereld zou laten liggen, en Zijn vleugel over hem zou uitbreiden en zeggen: *Leef* (Ez. 16). Dit blijft er nog steeds.

Broeders, de Heere laat soms het licht in het gemoed van iemand schijnen om hem zijn zonden te ontdekken. Welnu, dit licht zal voor het gevoel de kracht van de zonde niet overwinnen. Maar nu zegent de

ziel God voor het Woord dat hem overtuigd heeft. 'Had ik nooit mijn zonde gezien,' Zegt de ziel, 'Dan had ik nooit gezocht naar kracht tegen de zonde en vergeving van de zonde.' Dit gaat steeds voort en kan niet anders dan voortgaan. Hier is de doeltreffendheid van het Woord, het Woord van Gods genade. Hoewel de rijkdom ervan weggegaan kan zijn, toch blijft er een eeuwige kracht van het Woord, zodat de ziel kan zeggen: 'Het Woord is tot mij gekomen en het heeft mij geholpen tegen deze zonden. De ziel verwondert zich over God, en dat het zo zou moeten zijn zoals het nu is. Nog eens, een christen krijgt wonderbaarlijke verkwikkingen en gevoelens als hij onder het gehoor zit, maar wanneer hij weggegaan is, dan heeft hij die verkwikking en dat gevoel niet meer, maar hij zegent God voor die gevoelens die hij heeft, en er blijft een eeuwige kracht van het Woord over.'

Maarten Luther, uit zijn verklaring van de Galatenbrief:

'Het is toch een zeer gewichtige vertroosting, dat Paulus hier zegt, dat de Geest van Christus door God in onze harten gezonden, roept: *Abba, Vader!*, evenzo in Rom. 8, *dat Hij onze zwakbeden te hulp komt, en voor ons bidt met onuitsprekelijke zuchtingen.*

Wie dit vast en zeker geloofde [of liever: in zijn binnenste gevoelde], zo iemand zou in geen bestrijding, hoe groot die ook mocht zijn, de moed opgeven. Maar vele dingen zijn er, die dit geloof tegenhouden. Vooreerst, dat ons hart in de zonden geboren is; verder, dat dit kwaad ons van nature aangeboren is, dat wij aan Gods gunst jegens ons twijfelen, en daarom kunnen wij niet geloven, dat wij Gode aangenaam zijn. Bovendien gaat de satan, onze vijand rondom ons, met vreselijk gebrul, en hij zegt: Gij zijt een zondaar, daarom is God op u vertoornd. En zal u voor eeuwig verdoemen.

Tegen dit zeer grote en ondraaglijke getier hebben we helemaal niets [te stellen], om ons te kunnen opbeuren en staande te blijven, dan het blote Woord, hetwelk ons Christus voorstelt als Overwinnaar over zonde, dood en alle kwaad. Maar Hem krachtig aan te kleven in die bestrijding en gewetensangsten, daarop komt het alles aan. Aan geen van onze zinnen wordt ons Christus dan bekend. Want wij zien Hem niet en het hart gevoelt in de aanvechting Zijn tegenwoordigheid en hulp niet; integendeel, dan schijnt Christus op ons vergramd te zijn, en ons te verlaten. Voorts gevoelt de mens in de verzoeking de kracht der zonde, de zwakheid des vleses en de twijfel. Hij gevoelt de vurige pijlen des satans, de verschrikkingen des doods, hij gevoelt de toorn en het oordeel Gods. Dat alles doet een zeer sterk en verschrikkelijk geschreeuw tegen ons horen, zodat er totaal niets over schijnt te zijn, dan wanhoop en eeuwige dood.

Maar toch, te midden van die vervaarnissen der wet, donderslagen van zonde, bedreiging van de dood, en brullen van de satan begint de Heilige Geest, zoals Paulus zegt, in ons hart te roepen: *Abba, Vader!* En Zijn geroep verheft zich hoog boven alles uit, en verbreekt de sterkste en verschrikkelijke schreeuwen der wet, der zonde, des doods en des duivels [en wat verder verschrikkelijk is], en dringt door de wolken en de 'hemel, en bereikt de oren van God. Paulus geeft dus met deze woorden te kennen, dat er nog zwakheid in de vromen is. Hetzelfde leert hij, wanneer hij zegt: "De Geest komt onze zwakheden te hulp", Rom. 8. Aangezien dus een sterk besef van tegenovergestelde zaken bij ons is, dat is: aangezien wij meer gevoelen dat God toorn, dan dat Hij ons gunstig is, daarom wordt de Heilige Geest in onze harten gezonden, Die niet zucht of roept, maar zeer sterk schreeuwt: *Abba, Vader!*, en voor ons tussen treedt [onze *Parakleet*, of: Advocaat is] volgens de wil van God, met onuitsprekelijke zuchtingen. Hoe?

[Antwoord:] In ernstige verschrikkingen en aanvechtingen van het geweten nemen wij Christus wel aan, en geloven, dat Hij onze Zaligmaker is. Maar de wet verschrikt ons dan ten eerste, en het gevoel van zonden ontstelt ons, kortom, ons bestrijdt de satan met al zijn kunstgrepen en vurige pijlen, en hij poogt met al zijn vermogens ons Christus te ontnemen, en alle vertroosting te verdrijven. Daar scheelt het maar weinig, dat wij niet bezwijken en wanhopen. Want dan zijn wij dat gebroken riet en die glimmende vlaswiek, Matth. 12: 20. Toch komt intussen de Heilige Geest onze zwakheden te hulp en is onze Voor spreker, voor ons biddende met onuitsprekelijke zuchtingen, en getuigt met onze geest, dat wij kinderen Gods zijn [Rom. 8: 16, 26]. Op deze wijze wordt het gemoed te midden van vervaarnissen opgebeurd, zucht tot haar Zaligmaker en Hogepriester Jezus Christus, overwint de zwakheid des vleses, en krijgt opnieuw vertroosting, en zegt: *Abba, Vader!*

Dat zuchten dus, dat wij nauwelijks gevoelen, noemt Paulus *een geroep en onuitsprekelijke zuchting, die hemel en aarde vervult*.

Verder noemt hij het ook *een roepen en zuchten des Geestes*, omdat de Geest bij ons, zwakken en aangevochtenen dit geroep in ons hart opwekt.

Hoezeer dus de wet, zonde, en duivel een groot en gevaarlijk geschreeuw tegen ons doen horen, dat de ganse hemel en aarde schijnt te vervullen, en verre het zuchten van ons hart overtreft, toch kan het ons geen schade doen. Want hoezeer deze onze vijanden op ons aandringen, ons beschuldigen en pijnigen met hun getier, des te meer zuchten wij en nemen wij Christus aan. Wij roepen Hem met hart en mond aan, wij kleven Hem aan, en geloven, dat Hij voor ons geworden is onder de wet, om ons van de vloek der wet te verlossen, en om de zonde en dood teniet te doen.

En wanneer wij Christus op die wijze door het geloof aangenomen hebben, roepen wij door Hem [of: door Zijn Geest]: *Abba, Vader!*, en dat geroep van ons overtreft het getier van de duivel. Maar zolang menen wij, dat die zuchting, die wij in die angsten en in deze zwakheid slaken [een alles-overklimmend] geroep zou zijn, dat wij [integendeel] nauwelijks bemerken kunnen, dat het zuchten is. Want ons geloof, dat zo in de aanvechting tot Christus zucht, is zeer zwak, voor zover ons gevoel aangaat. Daarom horen wij dit geroep niet. Wij hebben alleen het Woord, en als we dat in die worsteling aangenomen hebben, dan beginnen wij een weinig te herademen, en te zuchten, en dit ons zuchten gevoelen wij enigszins, echter het geroep horen wij niet. *Doch Hij, zegt Paulus, Die de harten doorzoekt, weet welke de mening des Geestes zij* [Rom. 8 : 27]. Voor deze Onderzoeker betekent dat, naar het ons lijkt, zwakke zuchten een zeer sterk geroep en een onuitsprekelijke zuchting, waarbij vergeleken het zeer grote en huiveringwekkende gebrul van wet, zonde, dood, duivel en hel in het geheel niets te betekenen hebben, noch gehoord kunnen worden. Niet tevergeefs noemt Paulus daarom dit zuchten van een vroom, aangevochten hart: een geroep en een onuitsprekelijke zuchting des Geestes. Want het vervult de gehele hemel, en roept zo luide, dat de engelen menen nergens iets anders te horen, dan dat geroep [des Geestes].⁷

Een brief van Ds. Charles Hemington (1830-1904)

Getuchtigd, maar niet vernield.

Devizes, 30 januari (jaar onbekend)

Mr. H.

Mijn lieve vriend,

Zondag vond ik een Schriftgedeelte dat mijn toestand nauwkeurig beschreef. In verleden tijden heb ik in dezelfde gezegende Schrift troost gevonden en zondag werden de woorden tijdens het preken als een verzachtende pleister op mijn wonden gelegd.

De Heere zegt door de mond van de profet Jesaja: *Want Ik heb geweten, dat gij gans trouwelooslijk handelen zoudt, en dat gij van den buik af een overtreder genaamd zijt. Om Mijns Naams wil zal Ik Mijn toorn langer uitstellen, en om Mijns roems wil zal Ik, u ten goede, Mij bedwingen, opdat Ik u niet afbouwe* (Jesaja 48: 8-9). O, wat voel ik toch dat dit echt een ernstige waarheid is! Dit is toch de waarheid voor het hele huisgezin van genade! Wat een overtreders zijn zij toch allen geweest van de baarmoeder af! Hoe trouweloos hebben zij zich toch gedragen tegenover God! En dat niet alleen in hun onwedergeboren staat, maar ook nadat zij door genade geroepen zijn. De overtredingen die ik bedreven heb nadat ik de Heere heb leren kennen, beroeren mij duizendmaal meer dan al de zonden die ik bedreven heb voordat ik door genade geroepen ben. God heeft mij, sinds ik Zijn Naam belijd, door Zijn genade bewaard voor het uitwendig vallen, maar de afvalligheid van mijn hart en de vele zonden tegen licht en kennis zijn steeds weer voor God genoeg redenen geweest om mij naar Zijn oneindige rechtvaardigheid voor eeuwig af te snijden. Maar dan zegt de Heere ons dat Hij al deze dingen al wist voordat wij geboren waren in deze wereld. Hij wist op een volmaakte wijze dat wij trouweloos zouden zijn en ons hele leven lang op ontelbare manieren schuldig zouden worden. Toch zegt Hij: *Om Mijns Naams wil zal Ik Mijn toorn langer uitstellen ... opdat Ik u niet afbouwe*. O, wat laat dit toch weer op een gezegende manier zien, zoals Hart het uitdrukt:

⁷Het zijn niet de goede werken, de goede aard, noch de goede zielsgesteldheden;

Maar het komt allemaal van de genade. Alles komt van het Lam.’

Als je de verkiezing weg zou nemen, dan zou ik geen hoop hebben. Niets kan het hart van Jehovah bewegen of bevooroordelen met betrekking tot de waarheid van de goddelijke gemeenschap. Hij haat het verlaten (Mal. 2: 16). *Maar is Hij tegen iemand, wie zal dan Hem afkeren?* (Job 23: 13). Maar dan zegt de Heere verder in hetzelfde hoofdstuk (48:10) van Jesaja: *Ziet, Ik heb u gelouerd, doch niet als zilver, Ik heb u gekeurd in den smeltkroes der ellende.* Wat laat dit ons weer duidelijk zien dat, hoewel de Heere te veel van Zijn volk houdt dan dat Hij hen zou verwerpen, Hij toch de zonden in hen haat.

Daarom zal Hij hen in de oven brengen, om hen te kastijden vanwege hun dwaasheid.

Met mijn arme, zwakke liefde in de Heere. Geloof me,
Ik ben in oprechtheid de uwe,
C. Hemington.

Bron: The Gospel Standard, september 2016.

Martelaar John Bradford ondertekende zijn brieven dikwijls met de volgende woorden: ‘De allerellendigste, verharde en ondankbare John Bradford.’

Hier volgt een stukje uit de vierde brief van John Bradford aan vader Traves:

(..) O, huichelachtige ellendeling die ik ben! Helaas, vader Traves, (laat ik u zo maar noemen) ik heb een hard hart. Er was nog nooit iemand zo hardnekkig, zo onvriendelijk tegen zo’n liefhebbende, ontfermende, genadige, goede, liefdadige Heere en Vader als ik, ellendeling en allerellendigste zondaar geweest ben. Dit zeg ik, maar niet uit nederigheid, maar uit geveinsdheid, maar toch zeg ik de waarheid. Ik bid U, goede Vader, om Christus wil, dat ik dit in waarheid mag denken, zoals ik hier schrijf over hoogmoed. Zo is het. Daarom [vader Traves]: bid en smee voor mij.

Hier zijn zulke goede, godzalige en geleerde preken, die deze onbesneden oren van mij ten minste drie keer per week aanhoren. Die preken (ik bedoel de grote liefdevolle ontferming die mij in die preken aangeboden is) zijn in staat om een ieders hart in stukken te breken, om ze te doen vermurwen, berouw te doen hebben, en ze die almachtige genadige Heere te doen geloven, liefhebben en vrezen. Maar mijn diamanten, hardnekkige, alleronvriendelijkste, ondankbare hart, hetwelk de Heere, Die een Heere is van alle heren, door zoveel van Zijn instrumenten zo genadig en liefdevol bevoorrecht met het horen van Zijn spreken, lokken, ja roepen tot mij, nu eens door Zijn wet en dreigementen, dan weer door het Evangelie en beloften en dan weer eens door Zijn schepselen, om te komen, ja, om tot Hem te komen. Dit doet Hij zo genadig en liefdevol door Zijn instrumenten. Maar ik verberg mij met Adam in de hof. Ik ga niet alleen zoals Samuel naar Eli toe, maar ik vlucht met Jona naar de zee, en daar slaap ik in het luik van het schip, en ik rol in het bed van Izebel, *quod est afflictio maxima*, totdat het God behaagt om mijn ogen te zalven met ogenzalf, ja, totdat het Hem behaagt om een storm op te doen steken, om naar mij terug te keren en op mij te zien. Zoals Lukas verhaalt hoe Hij op Petrus gezien heeft. Want o Heere het is Uw gave, en het komt van U en Uw vrije genade. Het komt niet van de mens, het komt niet van de werken om berouw te hebben, te geloven, te vrezen en lief te hebben. Werk daarom toch in mij, om Jezus’ wil, in mij, die Uw schepsel en de meest ondankbare huichelachtige dienstknecht ben. Niet wanneer ik wil, niet zoals ik het wil, maar wanneer U het wilt. Ja, hetgeen het meest ter ere van Uw Naam is. Amen.

(..) O Heere, geef mij Uw genade, en geef mij niet over aan mijn eigen oordeel en verstand. Huichelarij, hoogmoed en hardnekkige zorgeloosheid omringt mij, en toch voel ik het niet. De Heere verlosse mij. Bid, bid voor mij, dank God voor mij. O Heere, Uw wil geschiede, open dit hart van mij. U, *Die de sleutel Davids hebt, die alleen kan openen*, opdat ik begeren mag om een begeerte te hebben tot de eer van Uw Naam, berouw, geloof, etc.

(..) *De zonde zal een einde nemen, ongerechtigheid zal uitgewist worden, en eeuwig gerechtigheid zal ingebracht worden. Want God zal Zelf komen en ons verlossen. Hij Die te komen is, zal komen, en zal niet vertragen. En wanneer Christus, ons Leven, zal geopenbaard worden, dan zullen wij ook met Hem geopenbaard worden in heerlijkheid. Want Hij is een keer geofferd geweest, om de zonden van velen weg te nemen: opnieuw zal Hij gezien worden zonder zonde door degenen die op Hem gezien hebben ter verlossing. Zo zullen wij voor altijd met de Heere zijn. Daarom, vertroost elkaar met deze woorden.*

O Heere, open mijn ogen die niets van de grote troost zien die er in deze rijkste woorden is. Open mijn ogen, goede Heere, opdat ik de slaap des doods niet slape. (..)

Catechisatie Ds. Van Boven: Ds. Kieviet hield een keer avondmaal. Toen werd zo de liefde Gods in hem uitgestort dat hij niet meer verder kon spreken. Aaltje Zuidam bad: Heere, trek de liefde wat in zodat de preek voortgang mag hebben. Maar tijdens het avondmaal is ze opgetrokken geweest in de derde hemel. Ze kon niet uitdrukken wat ze daar gezien had. Ze was niets meer waard voor de wereld en is vijf maanden later van heimwee gestorven.

Iemand uit Schotland: Indien mij verteld werd dat slechts twee uit dit geslacht naar de hemel zouden gaan, dan zou ik hopen er een van te zijn; en indien mij verteld werd dat slechts twee verloren zouden gaan, dan zou ik vrezen een van deze te zijn.

Hayward: Genadige God, ik heb niets goeds in mijzelf dan alleen uit te vinden dat ik niets geen goed heb.

Hayward: Heere, er zijn maar twee pleitgronden voor Uw troon: een van onschuld en een van genade.

Een brief van William Hewling aan zijn zus:

Tutphaes¹, 18 maart 1685.

Lieve zus,

Ik heb jouw brief van de 10e van deze maand ontvangen. Die brief is vol van nieuwe tekens van de blijvende liefde van mijn lieve zus. Ook geef je blijk van jouw vurige ijver voor het welzijn van je arme onwaardige broer. Want, lieve, lieve zus, ik zal nooit in staat zijn om gepaste dankbaarheid te bewijzen voor deze vriendelijkheid die je mij bewezen hebt. Ik zie in je vriendelijke brief dat je ziet dat God in Zijn oneindige genade enige overtuigingen in mijn ziel gewerkt heeft en dat je daar blij mee bent. Want, lieve zus, ik kan niet anders dan het als een oneindige genade zien en als een wonder van liefde, dat God mijn weg van zonde ook maar het minste halt zou toeroepen, [en dat] terwijl ik ongebonden voort ben gegaan en zo liederlijk gezondigd heb tegen zoveel licht en tegen zoveel roepstemmen en vorige overtuigingen die ik gehad heb. Anderen die veel beter zijn dan ik, zijn afgesneden en naar hun plaats gezonden, terwijl ik nog gespaard ben. Dit is genade die niet hoog genoeg gewaardeerd kan worden. Ik loof God, dat ik zie dat het Hem sinds deze overtuigingen behaagd heeft om mij meer terughoudendheid tegen de zonde te geven en een klein beetje meer liefde tot heiligheid. Maar aan de andere kant zie ik dat ik zeer hard, dood en hoogmoedig ben en te [veel] geneigd om de dingen van de wereld te genieten. En ik zie dat de duivel heel druk is om mij van de weg af te trekken: hij werpt allerlei slechte gedachten in mijn hart, dat maar al te zeer geneigd is om te bezwijken voor de minste verleiding. Lieve zus, ik verlang van jou en ook van al mijn vrienden, dat jullie tot God bidden of Hij, in zijn oneindige genade, mijn harde en hoogmoedige hart zou willen onderwerpen. Dat Hij mijn genegenheden zou willen ordenen en blinde verstand zou willen verlichten. Ja, dat Hij mij, door Zijn Heilige Geest zou willen overtuigen, eerst van zonde, zodat ik het mag zien zoals het is, werkelijk waar vuil en vernielend en de grootste vijand van de mensheid. Dat ik het zó mag zien dat ik er een afkeer van krijg, ervan walg en het haten zal. Dat ik het zó zal mogen zien dat ik er droefheid over zal krijgen, namelijk die droefheid die onberouwelijk is. En dat Hij mij vervolgens zou willen overtuigen van gerechtigheid, van de volheid van de gerechtigheid van de Heere Jezus Christus, van de volheid van Zijn voldoening voor de zonde, totdat ik er zó van overtuigd mag zijn, dat ik uit mijzelf zal gaan daar naartoe [naar Christus en Zijn gerechtigheid]. Dat ik alle dingen schade en drek mag achten wat daarmee vergeleken wordt. Dat ik het juk van de Heere Jezus mag opnemen en een ware en getrouwe dienstknecht voor Hem mag zijn. Dat ik Hem geheel mag volgen, en nooit achterom zal kijken, maar steeds zal jagen naar het wit tot den prijs der roeping Gods, die van boven is in Christus Jezus, wetend dat mijn werk niet ijdel zal zijn.

Lieve zus, nu ik zie dat mijn hart zo stomp, hard en zo weinig te neigen is naar deze zaken, kan ik niet anders dan mijn verzoek te herhalen, of mijn vrienden tot God zouden willen bidden voor mij, of Hij, Die de grote Hartveranderaar is, Die [ook] de woorden des eeuwigen levens heeft, deze grote en heerlijke verandering in mij zou willen werken. Dat, waar Hij een goed werk begonnen heeft, Hij dat voleindigen zal, zodat ik zou mogen leven als een monument van Zijn oneindige genade en dat ik Zijn heilige Naam voor

¹ Misschien Jutphaas, bij Nieuwegein, Utrecht?

eeuwig mag loven en prijzen. Mijn lieve zus, ik hoop dat dat voor eeuwig de praktijk zal zijn van je broer, die zeer veel van je houdt,
William Hewling.

Een brief van dhr. Morse:

Mijn geliefde Miss M.,

‘Voor de wijze is één woord voldoende’ zo luidt het spreekwoord. Ik verzoek u vriendelijk om het pakketje door te geven. Alvast hartelijk bedankt.

Ik weet niet of het nodig is om u te schrijven. Ik weet niet of ik het kan. Ik voel mij erg onbekwaam en onwaardig. Ik weet niet of u zo’n zwak probeerseltje wel zou willen ontvangen. Wat zult u er wel niet van denken? Zult u het terugsturen en zeggen dat ik maar beter kan stoppen met schrijven?

Wel, mijn geliefde vriendin, als u de neiging voelt om zoiets te doen, wees dan eerlijk en doe het. Wil het me dan vergeven dat ik te vrij geweest ben. Maar als er iets te lezen is dat enkele snaren aan zal raken in uw ziel, neem deze brief dan in liefde aan. En geef God de eer.

Ik hoop dat hetgeen ik u en mijn andere geliefde vrienden schrijf, voortkomt uit liefde tot hun kostbare zielen. Ik kan de Doorzoeker van alle harten tot Getuige roepen dat ik niets zou willen schrijven dat Zijn zuivere en heilige ogen niet onder ogen kan komen. Hij leest en weet alle dingen. Hij kent de harten van alle mensenkinderen. Hij kent het hart van mijn geliefde vriendin aan wie ik nu zit te schrijven.

Hij weet of er ook maar de minste beweging in haar ziel is naar Hem toe en Hij weet of er in haar ziel ook maar het minste verlangen naar Hem te vinden is. God weet in wiens hart Hij Zijn vreze geplant heeft. Mijn geliefde vriendin, zie eens op Hem, durft u dan te vertellen dat Hij dat *niet* voor u gedaan heeft? Kunt u, ja durft u te zeggen, dat Hij nog nooit iets voor u gedaan heeft, zelfs niet het minste?

Is er in uw hart nog nooit het verlangen geplant om voor uzelf te weten wat u *moet* weten als u de hemel binnen wilt komen? Bent u nog steeds in uw onwedergeboren staat? Bent u bang dat u uw godsdienst slechts van anderen geleerd hebt? Bent u bang dat al uw godsdienst slechts hoofdkennis is, zonder dat het hartenkennis is? Mijn geliefde vriendin, laat mij aan u deze vraag stellen: waar is het centrum van het *gevoel*? Als alles alleen maar in uw hoofd zou zitten, zou er dan enig gevoel van zijn? U hebt altijd *geweten* dat u een zondaar was, maar voelde u ook altijd dat u een zondaar was? Waren uw zonden u altijd tot een last? U bent opgevoed onder de waarheid. Hebt u ooit weleens gewild dat u nooit zou zijn opgevoed onder het gehoor van de waarheid en omringd zou zijn geweest door degenen die de waarheid kenden?

U hebt de waarheid toen met uw oren gehoord. Maar klonk die waarheid toen hetzelfde als wanneer u de waarheid nu weleens mag horen? Hebt u ooit weleens gewenst dat u opgevoed geweest zou zijn zonder de waarheid en nog nooit een Bijbel gezien, het Evangelie gehoord of een heilige ontmoet zou hebben? U zult misschien denken dat u *dan* wel zou weten of u uw godsdienst van mensen, of van God geleerd zou hebben.

Mijn geliefde vriendin, u ligt vaak op uw knieën, is het niet? Kunt u knielen en vervolgens recht in Gods gezicht zeggen dat u nog steeds bent waar u eens was: dood in zonden en misdaden? Ja, dat u nog steeds zorgeloos en onbekommerd bent over uw kostelijke, onsterfelijke ziel? Gaan al uw gedachten en zorgen over deze wereld? Denkt u nooit eens aan de eeuwige wereld?

Klinkt het nooit eens in uw oren: ‘Hoe zal ik de werkelijkheid van de eeuwigheid toch eens aandoen? Wat zal er toch van mijn arme ziel terecht komen wanneer zij het lichaam zal verlaten? Waar zal mijn lot dan vallen?’

‘Zal ik tussen hen (de heiligen) staan?’

Heeft deze ernstige gedachte uw hart nog nooit doorstoken en uw ziel verscheurd van benauwdheid?

‘Wat als mijn naam daar niet bij zal staan?’

O, als ik het toch ten laatste toch eens mis zou hebben! O, als ik mij met mijn godsdienst bedrieg, dan zal alles uiteindelijk tekortschieten! Zal ik mijn zeer geliefde ouders en vrienden de hemel binnen zien gaan, terwijl ik de hel in zal zinken?

Mijn vriendin, dat is inderdaad een ernstige gedachte, of niet? De hele wereld kan de gedachte niet verdrijven, die niet minder waar dan ernstig is. Het is niet: misschien wel of misschien niet, maar hetgeen vast en zeker plaats moet vinden. U en ik zullen daar zijn. Als wij niets kennen van deze dingen, dan ware het beter dat wij nooit geboren zouden zijn geweest.

Hebt u ooit gewenst dat u nooit geboren was geweest en dat u nooit een ziel had die behouden moet worden of anders verloren zal gaan? Hebt u nooit in uw ziel gevoeld dat u voor God stond als een arme, naakte, schuldige en helwaardige zondaar en dat, tenzij God u genade zou bewijzen, u verloren moest gaan? Hebt u Hem ooit gevraagd of Hij u genadig wil zijn? Verlangt u naar genade? Zoekt u genade? Vreest u dat u nooit genade zal ontvangen? Bent u ooit naast de arme tollenaar gaan staan? Kunt u van hem zeggen dat hij uw broeder is? Hebt u ooit zijn gebed opgezegd? Hebt u ooit het gebed opgezegd van de arme lieve Mercy uit de christinnereis: 'Als er nog enige vergeving van zonden uitgedeeld zal worden, dan smee ik of uw arme dienstmaagd daaraan deel mag hebben?' Bidt u wel? Kunt u zonder gebed leven? Bent u bang dat u nooit bidt? Bent u bang dat u het helemaal geen gebed kunt noemen en vreest u dat de Heere dit gebed niet zal kunnen aanzien? Vreest u dat Hij zulke gebroken vragen niet zal aannemen? Begeert u wat u vraagt? Vraagt u om het ene en bedoelt u het andere? Waarvan kan uw geweten in alle eerlijkheid getuigenis geven? Is er geen geroep in de nacht? Zijn er geen bittere tranen en hartelijke zuchten? Voelt u de pijnen van zielensmart niet? Kunt u zich te rusten leggen om vervolgens weer op te staan zonder een gedachte aan uw arme ziel? Wordt u ooit weleens wakker met deze gedachte: 'Weer een andere nacht gespaard,' terwijl u verwonderd bent dat u nog gespaard bent? Wat is er toch met u aan de hand? Bent u niet bekommerd?

'Wat scheelt die ogen toch die vol tranen zijn,
Waarom komen die zware zuchten toch uit uw hart,
En die vele gebroken gebeden?'

Brengt uw bekommernis u weleens op uw knieën? Bent u weleens voor God neergevallen, terwijl u voelde dat u geen enkel woord kon en durfde te spreken, nee, zelfs niet durfde te *vragen* om genade? Bent u weleens van uw knieën opgestaan, om vervolgens weer op uw knieën te vallen, vragend of God u wilde vergeven wat u gedaan hebt? Ik ken wel iemand die dat gedaan heeft. Wordt u bedroefd vanwege uw afdwalingen en uw halfslachtigheid, etc.? Treurt u vanwege die ellendige toestand? Zucht u weleens vanwege uw droevige toestand, uw harde hart en uw ongevoelige ziel? Zijn uw zonden u niet tot last? Bent u belast omdat u niet belast bent?

'Onrustig wanneer u uw last voelt,
En ongerust wanneer u die niet voelt?'

Kermt u omdat u niet kunt kermen? Bent u bekommerd omdat u zo onbekommerd bent?

'Een dorst naar dorst en een wenen om tranen?'

Van wie houdt u het meest: Gods volk of de wereld? Hebt u Mrs. F. niet lief? Mag ik u eens vragen of u de arme onwaardige worm, die u schrijft, niet liefheeft? Wat doet u zo vriendelijk spreken en waarom geeft u mij zo'n stevige handdruk? Wat is toch de oorzaak van de stille tranen die ik soms in uw ogen zie glinsteren? Waarom komt u naar de kerk? Hebt u het huis van God lief? Waarom geeft u het niet op en werpt u uw kleine hoop niet weg, om er vervolgens nooit meer aan te denken?

Hebt u *geen* hoop, zelfs niet een 'heel klein hoopje', zoals onze geliefde vriendin Mrs. F. mij eens vertelde? Als het van u mag, dan zal ik zeggen wat een andere geliefde vrouw mij eens vertelde. Een predikant bezocht haar toen ze op haar sterfbed lag. Zij begon te klagen en zei: 'Ik heb geen hoop.' Die goede man schreef haar woorden op een papier en vroeg haar of zij wilde ondertekenen wat zij zojuist gezegd had. Toen riep zij uit: 'O nee, dat kan ik niet doen! Ik heb geen hoop als Jezus niet komt om mij te behouden.' Deze lieve arme vrouw durfde deze brief niet te ondertekenen en u zou het ook niet kunnen, mijn geliefde vriendin. U kunt niet zeggen dat u *geen* hoop hebt op de genade van Jezus en dat u geen verlangen hebt om Hem te vrezen en lief te hebben. Misschien bent u heel bang om de woorden van Petrus te gebruiken, maar kunt u wel zeggen: 'Heere, Gij weet alle dingen, Gij weet dat ik u *niet* liefheb?'

Ik zal u echter vermoeien met deze reeks vragen. Mag ik u nog meer vragen stellen? Kunt u niet op één van die vragen antwoorden? Niet één? Stelt u uzelf weleens deze vragen? Kunt u de vragen, die ik gesteld

heb, zonder bewogenheid lezen? Brengen die vragen geen ontroering in uw ziel, geen pijn in uw hart, geen traan die op de grond valt, geen verzuchting in uw hart en geen verlangen of gebed in uw hart teweeg, dat u uiteindelijk misschien *toch* tot de gezegenden zult gerekend worden? O, mijn geliefde vriendin, ik hoop werkelijk dat deze vragen als het ware een kleine afdruk in uw hart hebben. *Er is hoop in Israël u aangaande*, al zou er in uw ziel geen hoop te vinden zijn. Als u ook maar iets van deze dingen kent of zelfs verlangt te kennen, dan hebt u alle reden om te hopen dat uw godsdienst een bijbelse godsdienst is en staande zal blijven.

U kunt in Gods gezegende Boek geen enkel woord vinden dat tegen u is. Zijn gehele Boek staat aan uw zijde. Welnu: *wat zijt gij vreesachtig, gij kleingelovige?* Deze zaken worden niet geopenbaard aan degenen die verloren gaan. Als de Heere u zou willen verderven, dan zou Hij u deze zaken niet hebben laten zien. Hij heeft u dit verlangen niet gegeven om u vervolgens teleur te stellen. Hij kan Zichzelf niet verloochenen. *Hij heeft dit werk begonnen*, Hij zal het ook voortzetten (vgl. Fil. 1:6). Zelfs in het verlangen naar genade is er genade te bespeuren. Genade liet u zien dat u genade nodig hebt en genade deed u zoeken naar genade. Echt, het zal een zoete genade zijn wanneer u genade zult vinden en:

‘Zult wenen tot roem van de genade
Die u hebt gevonden.’

Het *zal* ook zo zijn. Want *die zoekt, zal vinden. Die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen*. Hij zal niemand uitwerpen, zelfs u niet.

Ik moet de brief beëindigen. Het was niet mijn bedoeling om meer te schrijven dan om mijn verzoek aan het begin van de brief in te willigen. U weet wel waarom. Maar toen ik begon te schrijven, dacht ik: ‘Mijn geliefde vriendin heeft een kostelijke ziel. Wie weet is zij wel bekommerd over haar ziel.’ Ik voelde een begeerte dat God mij enige woorden zou willen geven, die u goed zouden doen en u tot hulp zouden zijn. Of dat werkelijk zo is, kan ik niet zeggen. Ik weet ook niet of ik iets gezegd heb van de werkzaamheden in uw ziel: *Hij heeft mij alles gezegd, wat ik gedaan heb*.

Mrs. E., een lieve vriendin van mij (en volgens mij ook van u), vertelde mij eens dat toen zij mijn brieven las, het wel leek of ik haar gedachten kon lezen. Mijn geliefde vriendin, ook u hebt slechts weinig met mij gesproken. Ik kan niet zeggen waarom ik deze brief aan u moest schrijven. Als u mij niet zo veel verteld hebt, dan hebt u Degene Die in de hemel woont uw toestand verteld. Wie weet heeft Hij het wel in mijn hart gelegd om u deze brief te sturen. Denk u dat Hij dat gedaan heeft?

Welnu, mijn geliefde vriendin, schreef eens een brief terug. Dat zult u toch ook wel doen, of niet? Laat mij toch niet te lang wachten. Moge de Heere uw hart neigen en moge Hij u helpen om uw hart net zo vrij voor mij uit te storten als dat u uw hart voor Hem uitstort. Wees niet bang, aarzel niet. Hier is iemand die met u meeleeft en uw toestand kan beschrijven.

Vergeef mij mijn zwakke geschrijf. Mijn handen beginnen meer en meer te beven. Ik voel me als iemand die waggelt langs de rand van het graf. Ik denk dat het graf mijn arme, vermoede en versleten lichaam spoedig zal ontvangen. Vaarwel, mijn lieve vriendin. Wanneer het goed met u gaat, wilt u dan aan mij denken? Ik doe u de hartelijke groeten. Mijn geliefde Miss M., ik hoop dat ik ben,

Uw zeer oprechte, maar onwaardige vriend,
E. Morse.
Clack, 6 augustus 1878.

Geen naam: De ware kennis van goddelijke dingen is als een hoge muur met een lage deur. (Als een kind worden).

Geen naam: Hoe weet je wat er in het hart leeft? Hoe weet je of er water in een diepe put is? Je gooit er een steen in en je hoort het vanzelf. Zo is het ook met het hart. God laat door bepaalde omstandigheden wel eens toe dat het hart beroerd wordt, en dan rijzen de zonden zo op.

Bezorgdheid

Toen Philippus Melanchton eens bovenmate bezorgd was over de toestand van de kerk, zei Luther op zijn vrije manier van spreken tegen hem: ‘Men moet tegen Philippus zeggen dat hij ophoudt de wereld te besturen.’

Bijbel

Imam Muhammad Musri: Ik ken de hele koran uit mijn hoofd. Mijn zoon kent de hele koran uit zijn hoofd. Ik moet de eerste christen nog tegenkomen die de hele Bijbel uit zijn hoofd kent. (Aan de andere kant: de koran is maar 14 procent de lengte van de Bijbel).

William Huntington: U moet geen oren hebben waar de Bijbel geen mond heeft.

Bisschop Wordsworth van Lincoln: Zie niet op de wereld die het Woord oordeelt, maar zie op het Woord, dat de wereld oordeelt.

In de late middeleeuwen waren er in Polen Waldenzen die de hele Bijbel uit hun hoofd kenden.

John Owen: Als persoonlijke openbaringen overeenkomen met de Schrift, dan zijn zij nutteloos. En als zij tegen de Schrift zijn, dan zijn zij vals.

Andrew Willet, Synopsis Papismi: Wij belijden dat de Heere in de Schriften de moeilijke en eenvoudige dingen samengevoegd heeft, opdat wij geoefend zouden worden in de Schriften. Zo zouden wij dan door middel van het gebed en het onderzoek er de betekenis van kunnen uitschudden en wringen. Er zal dan ook een orde in de kerk gehouden kunnen worden: sommigen zijn hoorders, sommigen leraars en uitleggers. Door het naarstige onderzoek en de arbeid van die laatstgenoemden kunnen de moeilijkere teksten aan de mensen uitgelegd worden.

Uit een preek van John Hale over 2 Petr. 3:16:

Faber: mijn commentaar werpt geen licht op de tekst [van de Schrift], maar de tekst werpt licht op mijn commentaar.

(...)De Schrift is aan eenieder gegeven tot lering, maar [uit] de Schrift te onderwijzen en de Schrift te verklaren, is maar aan weinigen gegeven.

(...)De Schrift verdraaien, 2 Petr. 3:16 betekent: met de Schrift handelen zoals beulen doen met het menselijk lichaam, ze martelen het lichaam zodanig, totdat zij eruit halen wat God en de natuur er nooit ingelegd hebben. (Hier wordt het beeld gebruikt van een beul die net zo lang martelt, totdat hij een valse bekentenis uit de ondervraagde gehaald heeft).

(...)De ongeleerde uit 2 Petr. 3:16, is niet hij, die niet een heleboel auteurs gelezen heeft... Maar hij, die het op zich genomen heeft om het Woord van God te verklaren, terwijl hij nog onervaren en onbedreven is. Of dat hij, wanneer hij al ervaring heeft, toch gebrek aan beoordelingsvermogen heeft om er [het rechte] gebruik van te maken. Nooit is de Schrift er zo ongelukkig aan toe als wanneer Die in de vingers komt van zulke mensen.

(...)Ik beken dat ik dezelfde ziekte heb als mijn eerste voorouders in het paradijs hadden: een verlangen om meer te weten dan nodig is voor mij om te weten.

Maarten Luther: Als ik de Bijbel niet had, maakte ik van Christus zomaar een andere Mozes.

Maarten Luther: Gods Woord is niet mijn woord, daarom kan ik het niet verzaken.

Maarten Luther: Alle zonden zijn klein vergeleken bij de gruwelijke verachting van Gods Woord.

Thomas Brooks: Hij die zich te goed vindt om door het Woord geregeerd te worden, zal te slecht bevonden worden om door God bezeten te worden

John Duncan (zelf atheïst geweest): Het bewijs voor de Schrift is de Schrift.

John Duncan: Wij zijn bijeengekomen om Gods Woord te horen. Maar met welk doel? Om het te doen.

John Duncan: Hoe kun je weten dat God tot je spreekt? Antwoord: Omdat ik Hem hoor.

John Macarthur (waarschijnlijk citeert hij C. H. Spurgeon): Het Woord van God is als een leeuw. Je hoeft het niet te verdedigen. Laat hem maar los.

Thomas Boston: Blader uw Bijbel door, bestudeer de geschiedenis van vroeger eeuwen; kijk of u iemand kunt vinden die aan Zijn deur is gestorven, die niet toegelaten kon worden omdat hij zo walgelijk, ellendig en onwaardig is.

Joseph Charles Philpot: De profetieën van Daniel zijn zo duidelijk en nauwkeurig dat ongelovigen van vroeger en van nu beweerd hebben dat ze geschreven zijn na de voorzegde gebeurtenissen.

John Gresham Machen: Onverschilligheid over leerstukken maakt geen geloofshelden.

Steve Lawson: Wil je de stem van God hardop horen? Lees dan de Bijbel hardop.

L.R. Shelton (een ‘valse’ gelovige die later tot bekering is gekomen, zijn levensbeschrijving staat op theologienet):

‘Er bestaat een groot verschil tussen de liefde die satan geeft tot de Bijbel, en de liefde die een wedergeboren gelovige heeft voor het Woord.’ Over de discipelen van satan: ‘Zij *moeten* de Bijbel lezen. Zij *moeten* er zoveel van onthouden. Als zij het Woord niet lezen en bestuderen, dan hebben zij een gevoel van veroordeling.’ Wij kenden een man die ons zo nu en dan bezocht...

[hier volgen een paar woorden die ik vanwege de slechte geluidsopname niet kon verstaan; in het vervolg aangegeven met (...)]

Hij zei: ‘Het spijt me, ik *moet* het Woord lezen voordat ik naar bed ga. (...) Ik heb twintig jaren lang nog geen avond overgeslagen!’ Hij zei: ‘Ik *moet* het Woord lezen. Ik *moet* het Woord lezen!’ Wel, door het lezen van het Woord kan hij die tegenwoordigheid behouden. Hij kan de tegenwoordigheid behouden die satan rondom hem heeft gesteld. Hij leest het Woord. Die tegenwoordigheid, die tegenwoordigheid. O, die tegenwoordigheid die rondom hem is. Die tegenwoordigheid is werkelijkheid voor die persoon. Die persoon verwacht nooit dat het de tegenwoordigheid van satan is. (...) Ik heb met duizenden personen gesproken die in dezelfde omstandigheden waren. Tenzij de Heilige Geest hem er zeker van overtuigt en de macht van satan verbreekt, en die tegenwoordigheid van hem wegneemt, en hem uit ledigt, is hij in een verloren toestand. Het Woord der waarheid kan die tegenwoordigheid nooit doordringen, zonder de kracht van de Heilige Geest. (...) Hij is gedurig Jezus Christus aan het prijzen. Deze personen praten altijd over de werkelijkheid van Jezus. Net zoals een wedergeboren gelovige dat doet. Ja, hij doet dat, maar het is leeg. Daar is een leegheid. (...) Hij houdt van die tegenwoordigheid. Hij kijkt [op] naar die tegenwoordigheid. Wanneer die tegenwoordigheid hem schijnt te verlaten, dan voelt hij zich zo leeg, (...) en dan besteedt hij zijn tijd weer in het lezen van de Bijbel, schreeuwend en huilend om die tegenwoordigheid toch weer terug te voelen komen. Wel vrienden, ik beschrijf nu een grote groep van godsdienstige mensen van deze tijd, die net zo leeg van Christus zijn, die net zo weinig kennen van de werkelijkheid van de verlossing in Christus als een Hottentot in Afrika. (...) Ik beschrijf nu mijn toestand voordat God mij verlost. (...) Als gevolg van deze tegenwoordigheid zal satan aan deze persoon een grote liefde tot het gebed geven. Een grote liefde voor het Woord. (...) Satan drijft die persoon tot het gebed. Zo’n persoon besteedt die tijd vele uren en dagen in gebed. (...) U vraagt: bidt u nu ook? Ja, maar dat is een ander soort bidden. Maar dat andere is niet door de inwonende Geest van God. (...) Ik besteedde nachtenlang in het gebed. En als ik in de stad waar ik leefde, 's avonds voor een huis stond, en heen en weer liep over de straat, dan bad ik voor de bewoners van dat huis. Ik kon niet tevreden zijn voor ik dat gedaan had. En altijd was ik teleurgesteld omdat ik niet méér bad. De wedergeboren gelovige weet dat hij niet verhoord wordt vanwege de hoeveelheid of de lengte van zijn gebeden, hij weet dat het alles farizeïsme is onder de mantel van eigengerechtigheid, dat verdoemelijk is tot in de hoogste graad. (...) Er is nog een eigenschap van die tegenwoordigheid: het is heel kalmerend. (...) De persoon die zo’n tegenwoordigheid heeft, heeft nooit een verdeeld hart. Hij heeft nooit een worsteling in zijn hart. Satan heeft de volledige heerschappij over zijn hart. (...) er is een lied dat ik wel eens zong, en het gaat ongeveer zo:

‘Geneigd om te dwalen, Heere, ik voel het,
Geneigd om de God Die ik liefheb, te verlaten.’

Ik was geneigd om de God, Die ik liefheb, te verlaten. Voordat God mij overtuigde (...) was ik gewoon te zeggen dat de schrijver van dit lied niet wist waar hij het over had. Ik was nooit geneigd om God te verla-

ten. Ik was nooit geneigd om van Hem af te dwalen. De reden was dat satan mij geheel in zijn macht had. Er was slechts één 'ik'. Maar sinds God mij verlost, zijn er twee 'ikken'. Het oude vlees voert steeds oorlog tegen de Geest (Gal 5:17). De strijd komt vanbinnen, en niet van buiten. Het vlees probeert me steeds weg te trekken van de Heere. Het probeert mij steeds van Hem te doen afdwalen.' Over degene die onder de heerschappij van satan is: 'Hij heeft de zondigheid van zijn hart nog nooit gezien. Hij weet vrijwel niets af van zijn verdorven staat. (..) Zo'n persoon praat alleen maar over zijn liefde tot God. O, mijn liefde tot God! Hij praat nooit over Gods liefde tot hem. De reden hiervan is, dat hij nog nooit overtuigd is van zijn afstand tot een heilig God, en dat God de zonde haat. (..) De grond van het behoud van zo'n persoon is zijn liefde tot God. Als hij God niet lief zou hebben met zijn gehele ziel en geest, dan zou hij niet behouden zijn. Hij probeert altijd die liefde tot God te werken. De wedergeboren gelovige is geheel het tegenovergestelde. Hij heeft het over Gods liefde tot hem. De wedergeboren gelovige heeft gezien dat hij zelf zo verdorven is, zo zwak, zo ondeugend, zo verdorven. Hij heeft gezien hoe erg hij God haat van nature. Wanneer God Zijn liefde tot hem openbaart, dan gaat hij er nooit meer van weg. (..) O, loof de Heere, dat Hij mij liefheeft, dat Hij mij bemint! En de enige liefde die ik nu tot God heb, is de echo van Zijn liefde tot mij. O, God heeft mij zo liefgehad, en heeft mijn hart verbroken en tot de kennis van Christus als mijn Heere en Zaligmaker gebracht.'

Geen naam: De Bijbel is wellicht het enige geschiedenisboek dat de geschiedenis van de wereld beschrijft vanaf het begin tot het einde toe.

Geen naam: Het Woord kan niet gebroken worden. Ook is geen been van Christus, het levende Woord, gebroken.

Geen naam: Er zijn vele boeken die je kunnen informeren, maar er is slechts een Boek dat je kan transformeren.

Blijdschap

Jonathan Edwards: De Schrift spreekt over heilige blijdschap als een belangrijk deel van de ware godsdienst. Dat zien we in de tekst: 1 Petr. 1:8. En omdat het een wezenlijk onderdeel van de godsdienst is, wordt men er vaak met grote ernst toe vermaand en gedrongen, Ps. 37:4.

Jonathan Edwards: De psalmist noemt zijn heilige blijdschap als een bewijs van zijn oprechtheid, Ps. 119:14.

Dankdag

Dankdag in Amerika

In een oude Gospel Standard stond een brief van iemand uit New York die deze schreef toen er in de VS een nationale dankdag werd voorgeschreven. Hij schrijft dan hoe hij werkelijk dankdag heeft mogen houden.

Deze dag is door de gouverneurs van 19 Staten apart gezet om dankdag te houden. Velen komen samen in hun gemeente om voor de vorm een kerkdienst bij te wonen. Zij zeggen dat zij de grote Weldoener van het heelal danken omdat Hij hen in het afgelopen jaar van zo veel levensmiddelen voorzien heeft. Ik zou ook graag een lofbetuiging willen opschrijven en de gezegende God willen danken voor Zijn vele onuitsprekelijke goedertierenheden die Hij mij heeft bewezen sinds ik op deze wereld ben gekomen.

Als eerste zou ik de Almachtige willen loven en prijzen omdat Hij vele jaren geleden (als ik mij niet bedrieg) aan mijn lage staat gedacht heeft. Hij heeft Zijn weergaloze genade en grenzeloze liefde aan mijn ziel bewezen. Hij liet mij mijn ellendige, hopeloze en verloren staat zien waarin ik vanwege de zonde verkeerde. Hij liet mij zien dat ik van nature een kind des toorns was, net als alle anderen en dat ik op de grote oordeelsdag zeker zou verdoemd worden tenzij ik een gerechtigheid zou hebben die overvloediger is dan die van mijzelf. Omdat ik dit zag en voelde, riep ik met de tollenaar uit: *God wees mij de zondaar genadig!* Langzaam maar zeker werden alle aardse steunpilaren van mij weggenomen. Op Zijn Eigen tijd behaagde het mijn genadige God om mij te leiden naar de Fontein, Die geopend is tegen de zonde en tegen de onreinheid. Die

Fontein paste heel goed bij iemand als ik, die zich zo'n schuldige zondaar voelde. Hij trok al mijn vuile kleren uit, Hij waste mij en reinigde mij en bekleedde mij met dat gezegende kleed der gerechtigheid. Jezus

heeft Zijn leven op deze aarde besteed om dit kleed te bereiden voor al Zijn kinderen. Daarom mogen zij volmaakt zijn in Hem. Zij hebben geen vlek of rimpel of iets dergelijks. *Loof den HEERE, mijn ziel, en vergeet geen van Zijn weldaden. Die al uw ongerechtigheid vergeeft, Die al uw krankheden geneest, Die uw leven verlost van het verderf. Die u kroont met goedertierenheid en barmhartigheden.* (Ps. 103:2-4).

‘Sinds die tijd zijn er vele dagen voorbijgevlogen,
Ik heb vele veranderingen gezien;
Toch ben ik tot nu toe staande gehouden;
Wie kon mij anders staande houden dan U?’

Ik wil de God van al mijn genade vandaag in het bijzonder loven en danken voor Zijn onderscheid makende genade. Hij heeft mij namelijk opnieuw een liefdesbezoek gebracht deze morgen. Werkelijk, eer dat ik het door had, werd mijn ziel van de lage, kruiperige dingen van de tijd en van het tastbare afgetrokken. Ik werd opnieuw in staat gesteld om mij in Christus te verheugen *met onuitsprekelijke vreugde en vol heerlijkheid*. Ik moest verscheidene dagen thuisblijven vanwege een ziekte in mijn lichaam. Daarbij kwam nog dat mijn ziel in duisternis was. Ik treurde en weende vanwege mijn droevige toestand. Maar voordat ik deze morgen mijn slaapkamer verliet, terwijl ik totaal niets verwachtte, behaagde het mijn lieve Heere genadig te verschijnen en Zijn licht in mijn ziel te laten schijnen. Hij gaf mij een nieuw teken van Zijn liefde en verlevendigde Zijn werk in mijn hart. Hij sprak woorden van troost en bemoediging tot mijn wegwijnende ziel. De woorden: *Christus in u, de Hoop der heerlijkheid* kwamen in mijn hart met zoetheid en kracht. Toen dacht ik: ‘Als ik Christus heb, dan bezit ik alles. Alles wat ik nodig heb als ik gezond ben en alles wat ik nodig heb als ik ziek ben. Alles wat ik nodig heb in deze vallei van armoede en alles wat ik nodig heb als ik overvloedige rijkdom zou bezitten. Hij heeft alle gepaste middelen voor alle gevallen op onze reis door dit tranendal. Hij heeft alle dingen die nodig zijn in dit leven en ook alle dingen die nodig zijn als ik geroepen word om te sterven. Kortom, alles wat nodig is om mij te onderhouden wanneer ik wandel door de *vallei der schaduwen des doods* en:

‘Wanneer ik mijn hoofd op Zijn borst laat rusten,
En mijn leven daar op een zoete wijze zal uitblazen.’

Dan zal ik alle dingen hebben die nodig zijn om mij te ondersteunen en mij er doorheen te helpen. Dan zal ik veilig aanlanden op de kusten van eeuwige zaligheid en eeuwige zegeningen.

‘Daar zal ik mijn afgematte ziel onderdompelen
In zeeën van hemelse rust,
Daar zal geen golf van beroering
Over mijn vredige hart heen rollen.’

Daar zal ik een gezegende eeuwigheid doorbrengen met het prijzen en aanbidden van de heilige Drie-eenheid. De Vader voor Zijn eeuwige liefde omdat Hij mij in Zijn eeuwige liefde verkoren heeft en mij in Zijn verbond aan Christus heeft gegeven. De Zoon, omdat Hij mij in vereniging met Zichzelf heeft gebracht en Die, vanwege de liefde die Hij voor mij en al Zijn uitverkoren gezinsleden had, *geopenbaard werd in het vlees. Geworden uit een vrouw, geworden onder de wet*. Hij leidde een leven vol verlies en lijden op deze aarde en Hij stierf een smadelijke en een wrede dood. *Ja, de dood des kruises*. En dat voor mijn behoud. Hij stond op uit de dood tot mijn rechtvaardigmaking. Hij voer zegevierend op naar de hemel. Hij bepleitte mijn zaak in het hemelhof en werd gehoord. Ook de eeuwige en gezegende Geest voor Zijn oneindige liefde, die Hij tentoonde toen Hij mij levend maakte toen ik dood was in zonden en misdaden. Hij leerde mij om te bidden voor mijn leven en zaligheid, alleen om Christus’ wil. Juist toen ik dacht dat alles verloren was en ik het wilde opgeven, en bijna wegzonk in zwarte wanhoop, behaagde het Hem om genadig te verschijnen tot verlossing. Hij openbaarde Christus aan mij als de enige Hoop van die eeuwige heerlijkheid. Die zal ik dan ten volle bezitten. Zo zal de alwijze en onveranderlijke Jehovah vanwege Zijn eeuwige liefde tot zo’n onwaardig persoon als ik ben, een eeuwig gezang van aanbidding en lof ontvangen.

New York City.

J. Axford.

Duivel

Maarten Luther: De duivel is een sombere geest en hij maakt sombere mensen. Daarom kan hij geen vrolijkheid dulden. Vooral van de muziek vlucht hij weg, zo ver hij maar kan. hij blijft niet waar gezongen wordt en speciaal geestelijke liederen gezongen worden.

Stephen Charnock: De duivel werkt op het verstand door de hartstochten, de Geest werkt op de hartstochten door het verstand.

Brievenschrijver aan ds. William Huntington: De duivel haat ik, daarom ben ik niet gediend van zijn raad en bijstand.

Alexander Moody Stuart: Satan kan door het opdringen van een [godsdienst]plicht de plicht die je nu doet verdringen.

Dwaling

Maarten Luther: Niemand is ooit geheel zonder dwaling geweest.

Joseph Charles Philpot: Het gaat bij populaire dwalingen net als bij populaire roddels. Er moet een bepaalde mate van waarheid in zitten om ze in het leven te roepen.

Joseph Charles Philpot: Wij moeten dwalingen niet neerslaan met sterke uitdrukkingen.

Eenheid

Thomas Scott, *The force of truth*, blz. 124: Er zijn mensen met een ander standpunt, die ook oprecht, nederig en gewillig schijnen te zijn om door God geleerd te worden in de zoektocht naar de waarheid. Toch zijn zij het niet helemaal eens met hetgeen ik als mijn inzicht in de waarheid heb opgeschreven. Ik zou echter wel willen dat zij zien dat er een verschil is tussen het ene en het andere leerstuk. Ik durf wel te zeggen dat deze personen niet wezenlijk met mij van mening verschillen wat betreft de leerstukken die nodig zijn tot zaligheid. Daarom zeg ik dat zij in de hoofdzaken door God geleerd zijn en verlang ik dat zij hetzelfde zullen toegeven. Het mag wel aangenomen worden dat dezelfde God ons beiden, naar Zijn belofte, geleid heeft in hetgeen nodig is tot zaligheid. Zo heeft Hij ons met betrekking tot andere zaken vrij gelaten om van mening te verschillen. En dit om de wederzijdse beoefening van openhartigheid en verdraagzaamheid te bevorderen, tot de tijd wanneer wij zullen kennen, gelijk ook wij gekend hebben (vgl. 1 Kor. 13:12).

L.J. Van Valen en John Kennedy over een ontmoeting tussen twee predikanten die verschillende gaven hadden: De rechterhand des Heeren deed krachtige daden in het land bij de Cromarty baai. Behalve Kiltarn ontving ook het naburige Alness een rijke zegen. Sinds 1726 was James Fraser hier predikant. Zijn vader kwamen wij reeds tegen, want hij behoorde tot de Covenanters die in het Dunnottar kasteel opgesloten zaten. Na de bevrijding ontving deze John Fraser een beroep van Glencorse dat hij aannam. In 1695 beriep de gemeente van Alness hem. Inmiddels had het volk van Glencorse een nieuwe kerk gebouwd in de hoop dat Fraser zou blijven. Juist toen hij het beroep ontving, brandde het kerkgebouw tot de grond toe af. De leraar zag hierin de hand des Heeren en zo aanvaardde hij het beroep van Alness. Tot aan zijn dood arbeidde hij onder het volk. Zijn zoon volgde hem in 1726 op. Een zeker deel probeerde zijn komst te verhinderen en op de dag van de bevestiging waren de deuren van de kerk zelfs gesloten. Er zat niets anders op dan op het kerkhof te prediken, waar de jonge James ook de volgende zondagen voorging. Gelukkig hield de tegenstand vanzelf op. Zijn ontdekkende prediking nam vele harten in. Zorgeloze zondaren werden getroffen door zijn scherpe prediking. Vooral de onbekeerden sprak hij aan, opdat zij zich tot Christus zouden wenden. Zijn preken waren niet zozeer opbouwend voor Gods volk, maar dienden meer tot verbreking en ontwaking van degenen die Christus nog niet kenden. Wel sprak hij woorden van troost voor de ware verbrokenen van hart, maar dit was niet de hoofdzaak van zijn prediking. De vrucht bleef niet uit, want velen werden verslagen in het hart en riepen uit: 'Wat moeten wij doen?' Een aantal van deze ontwaakte zielen bleef niet bij Fraser naar de kerk gaan. Zij gingen 's zondags naar het nabijgelegen Kilmuir Easter, waar de neef van Fraser predikant was. Het is begrijpelijk dat deze uittocht, zowel in Alness als in Kilmuir, enige verontrusting teweegbracht. Stootten zij zich aan de prediking van Fraser? De kerkenraad van Kilmuir wilde hier meer van weten en verzocht Porteous om eens met zijn

neef te gaan praten, 'want het volk dat uit Alness komt vertelt ons dat hun predikant uitsluitend de wet preekt, zodat degenen die het Brood des levens zoeken, onder zijn prediking moeten sterven en gedwongen worden om hiernaartoe te komen voor voedsel en genezing.' Porteous ontmoette de predikant van Alness kort hierop bij een begrafenis. Hij nam de gelegenheid waar om hem aan te spreken: 'Het bedroeft mij, lieve broeder, om sommigen van je mensen iedere zondag in de kerk van Kilmuir te zien.'

'Mijn ouderlingen vertellen mij dat zij klagen over je prediking. Volgens hen is deze bijna geheel gericht op de onbekeerden en kunnen de 'armen van geest' geen voedsel voor hun zielen krijgen. Nu, lieve broeder, indien de Heere het je geven mag, bid ik je om hun het goede deel van het volk van God niet te onthouden.' Fraser keek zijn neef eens aan en sprak toen op bedaarde toon: 'Mijn lieve broeder, wanneer mijn Meester mij tot mijn werk uitzond, gaf Hij mij een pijlkoker gevuld met pijlen mee. Hij beval mij om deze pijlen in de harten van Zijn vijanden te schieten, totdat de koker geheel leeg was. Ik heb mij beijverd om dat te doen, maar de koker is nog niet helemaal leeg. Toen de Heere jou uitzond, gaf Hij je een kruik met olie met de opdracht om deze olie uit te gieten in de wonden van de verbrokenen van hart, totdat de kruik leeg was. Jouw kruik is niet meer leeg dan mijn pijlkoker is. Laat ons beiden voortgaan om naar onze roeping te handelen en wanneer er een zegen van Boven op onze arbeid mag rusten, zal ik mijn hoorders met gewonde harten naar Kilmuir zenden en jij zult hen naar Alness terugsturen en je in de Heere verblijden.' Toen gaf Porteous het tedere antwoord: 'Moge het zo zijn, geliefde broeder' en na een warme omhelzing namen zij afscheid van elkaar. Wat een voorbeeld van ware zelfverloochening en broederlijke liefde! De verderfelijke jaloezie, welke ieder mens eigen is, kreeg op deze wijze geen kans om de overwinning te behalen.

John Duncan: De christelijke mensen van alle[rlei slag van] belijdenissen waren het wonderlijk met elkaar eens in wat zij bedoelden te zeggen, terwijl ze, door elkaar verkeerd te begrijpen, vaak van elkaar verschilden in wat zij zeiden over Goddelijke waarheden.

Erfzonde

Maarten Luther: De erfzonde in de mens lijkt veel op de baard van een man, die, al wordt hij heden afgeschoren, toch morgen weer aangroeit, en dit houdt aan zo lang de mens leeft. Pas bij zijn dood komt er een einde aan. Zo blijft ook de erfzonde in ons leven, zo lang wij op aarde zijn, maar wij moeten haar tegenstaan, en zulk haar telkens weer afscheren.

Evangelisatie

Charles Haddon Spurgeon: Iemand vroeg eens: 'Zullen de heidenen die het Evangelie nog nooit gehoord hebben zalig worden?' Voor mij is het eerder de vraag of wij, die het Evangelie hebben en het niet doorgeven aan degenen die het niet hebben, zélf wel behouden kunnen zijn.

Jonathan Ranken Anderson (tijdgenoot van John Duncan, McCheyne en Bonar): De enige uitkomst die het waard is na te speuren (namelijk hetgeen wij gezworen hebben te bevorderen, en hetgeen ons altijd voor ogen moet staan als een poolster), is het behoud van onsterfelijke zielen. Maar wij lopen geen gevaar dat men geheel onverschillig is met betrekking tot dit onderwerp. Inderdaad, men kan van de persoon die de waarde van zijn eigen ziel niet kent, niet verwachten dat hij erg bekommerd is over de zielen van anderen. Het is niet waarschijnlijk dat de persoon die nooit de alsem en gal van zijn verloren staat, noch de pijnen van de nieuwe geboorte gevoeld heeft, erover inziet dat anderen zo'n Godsgericht zullen doormaken. Hij kan wel doen alsof hij daarover bekommerd is. In deze dagen, waarin evangelische prediking en belijdenis zo populair zijn, moet hij wel doen alsof hij begaan is met dit onderwerp. Maar het is niet nodig te zeggen hoe moeilijk het is om een compleet masker te maken, zodat het geheel op het gezicht past, om zodoende de vreselijke werkelijkheid helemaal te bedekken. De waarheid komt uit in de gewetens van die mensen zelf. De Doorzoeker van de harten zal mogelijk Zijn ogen vanaf Zijn heilige, hoge troon in de hemelen, in vele delen van het land gericht hebben op dit ontzaglijke schouwspel van mensen die van de buitenkant een grote schijn van bekommernis hebben over het behoud van zondaars, terwijl zij toch niet bestaan kunnen voor de veroordelende stem van hun eigen geweten. Dat geweten geeft getuigenis aan het feit dat zij geen kennis van, noch zorg over die dingen hebben.

Wij vrezen echter dat het geweten in zijn algemeenheid toegeschroeid is als met een heet ijzer. En dat komt ook door middel van hooghartig, evangelisch uiterlijk vertoon en zachte, honingzoete evangelische woorden, samen met zeer schone en gepaste evangelische illustraties. En dat terwijl er een volkomen afwezigheid is van geestelijke onderscheiding en een inwendige, levende bevinding van de kracht van de

zaligmakende waarheid. Die uiterlijke schijn zijn bij tijden echter zo doorzichtig en slecht gestut, dat een oog met onderscheidingsvermogen de inwendige leegheid ervan kan zien. Zelfs degenen die niet dieper kunnen kijken dan de uitwendige schijn kan zien dat er niets te zien is van de ware evangelische godsdienst te midden van al het lawaai dat ermee gepaard gaat. *Velen zullen te dien dage tot Mij zeggen: Heere, Heere! Hebben wij niet in Uw Naam geprofeteerd? En dan zal Ik hun openlijk aanzeggen: Ik heb u nooit gekend; gaat weg van Mij, gij, die de ongerechtigheid werkt!* (Math. 7:22, 23).

Richard Baxter: O, als u ook maar enigszins het hart van een christen hebt, of zelfs maar van een mens, laat het toch bewogen zijn met uw arme, onwetende, goddeloze naasten. Helaas, er is maar één stap tussen hen en de dood en de hel. Vele honderden ziektes staan klaar om hen te grijpen. Als zij onwedergeboren sterven, dan zijn ze voor eeuwig verloren. Hebt u dan een hart van steen, dat geen medelijden kan hebben met mensen die in zo'n staat zijn? Als u niet in het Woord van God en het gevaar waarin zondaren verkeren gelooft, waarom zou u geloven dat u zelf een christen bent? Als u dit alles wél gelooft, waarom doet u dan niets om anderen tot hulp te zijn? Kan het u niets schelen dat anderen veroordeeld worden, als u zelf maar behouden zult worden? Als dat zo is, dan hebt u genoeg reden om medelijden te hebben met uzelf, want deze zielsgesteldheid staat lijnrecht tegenover de staat van genade. Woont u bij hen in de buurt, ontmoet u hen in de straten, werkt u samen met hen, reist u samen met hen, bezoekt u hen en praat u met hen, terwijl u niets tegen hen zegt met betrekking tot de staat van hun ziel of het toekomstige leven? Als hun huizen in brand zouden staan, dan zou u toesnellen om hen te helpen. Zult u hen dan niet te hulp komen als hun zielen op het punt staan om in het hellevuur te vallen?

Richard Baxter: Wij hebben hier een groter werk te doen dan alleen maar zeker te zijn van onze eigen zaligheid. Wij zijn leden van de wereld en van de Kerk. Wij moeten ons inspannen om velen goed te doen. Ons zijn de gaven van onze Meester toevertrouwd, om ze in Zijn dienst te besteden. Wij moeten op de plaatsen waar we gesteld zijn, ons best doen om Zijn Waarheid, Zijn genade en Zijn Kerk aan te prijzen, om zielen terug te brengen [tot God], om Zijn zaak te eren, Zijn kudde te onderwijzen en om de zaligheid te bevorderen van zoveel mensen als maar mogelijk is. Dit alles moet op aarde gebeuren, als wij er zeker van willen zijn dat het doel hiervan wordt bereikt in de hemel.

Evangelisatie begint eerst thuis. Ds. Charles Simeon werd bij een stervende broer geroepen. Toen hij de kamer binnenkwam, stak hij zijn hand uit naar hem en zei met grote ontroering: 'Ik ben stervende en je hebt me nooit gewaarschuwd voor de toestand waarin ik verkeer en voor het gevaar waaraan ik ben blootgesteld vanwege het verwaarlozen van mijn ziel.' 'Nee, mijn broer,' antwoordde ds. Simeon, 'ik heb elke mogelijkheid die ik maar kon bedenken gebruikt, om dat onderwerp in je gedachten te brengen en ik verwees er vaak naar in mijn brieven.'

'Ja,' riep de stervende man uit, 'dat heb je gedaan! Maar dat was niet genoeg. Je bent nog nooit naar me toe gekomen om de deur op slot te doen en mij bij mijn jas te grijpen om tegen mij te zeggen dat ik onbekeerd was en dat, als ik in die staat zou sterven, ik verloren zou zijn. En nu sterf ik. Als God niet genadig zou zijn, dan zou ik voor eeuwig verloren kunnen gaan.'

James Haldane: Christenen doen er goed aan om wat traktaatjes bij zich te hebben (..) als ze op reis zijn. Een [vreemd] persoon zou aangemoedigd kunnen worden om ze te lezen.

Twee Moravische broeders verkochten zichzelf aan een slaveneigenaar, om het Evangelie aan slaven te verkondigen. Toen ze weggingen van hun families riep de een: 'Zal het Lam niet het volle loon krijgen voor Zijn lijdens?'

Ray Comfort: Wat is 750000 mijlen lang, gaat de aarde 30 keer rond en wordt elke dag 20 mijlen langer? Antwoord: de rij van mensen die buiten Christus zijn.

William Chalmers Burns op zijn sterfbed tegen een Chinees: Bid vurig en God zal u zeker een zending sturen.

Mary Winslow: Waarom worden onze kinderen niet bekeerd? Omdat, menselijkerwijs gesproken, het ons zo weinig kan schelen. We bidden voor hen, dat is wel waar, maar het is vormelijk en koud. We houden ermee op en snel reizen zij naar de gewesten van eeuwig wee.

Mary Winslow las de kranten en dagbladen om te zien welke ontwikkelingen het Koninkrijk van God doormaakte in de wereld.

In een charismatische (valse) kerk zou er een 'profeet' gezalfd worden om het 'Evangelie' te verkondigen in de hele wereld. Tijdens de handoplegging viel hij dood op de grond. De verklaring die men hiervoor gaf was dat 'de profetie zo sterk was dat de duivel hem wel moest vermoorden.'

Asahel Nettleton over Romeinen 13:2:

Broeders, zijn hemel en hel fabeltjes? Als dat zo is, laat ons die dingen dan als fabeltjes behandelen. Of zijn zij eeuwige waarheden? Waar komt dan deze ogenschijnlijke onverschilligheid vandaan? Geloofd u werkelijk dat u, binnen een paar dagen, in de hemel zult zijn om het gezang van verlossende liefde te zingen, of in de hel met de duivel en zijn engelen? Hebt u uw eigen gevaar gezien, en bent u naar een schuilplaats gevlucht tegen de toekomende toorn; en voelt u geen zorg voor de zielen van anderen? Of zijn er geen zondaars in deze plaats? Zijn zij allen rechtvaardig geworden? Belijden zij allen de Heere te kennen, van de kleinste tot de grootste? Is er geen gebedloos gezin in deze plaats, waarvan God gezegd heeft: *Hij zal Zijn toorn uitgieten?* Geen gebedloze jongere, tegen wie God gezegd heeft: *Ik zal u voor eeuwig wegwerpen?* Mijn broeders, als hier één onboetvaardige zondaar is, die gevaar loopt om naar die plaats te gaan van eeuwige kwelling, *kunt u dan slapen?* Één zondaar in dit huis! Één inwoner van de hel! Wat een ernstige gedachte! Één ziel in dit huis dat voor eeuwig verloren zal gaan! Wie zal het kunnen zijn? Kunt u ooit verdragen om zijn naam te horen? *Wie is er onder ons, die bij een verterend vuur wonen kan? Wie is er onder ons, die bij een eeuwigen gloed wonen kan?* Hebt u geen reden om te geloven dat er nu velen leven zonder hoop, en zonder God in de wereld? *Wijd is de poort, en breed is de weg die naar de dood leidt, en velen gaan door dezelve naar binnen. Want smal is de poort en nauw is de weg, die tot het leven leidt, en weinigen zijn er die dezelve vinden.* (Eng. vert.). Waar God ooit Zijn Geest uitstort, en de zondaren oproept om goddelijke zaken te geloven, zal Hij door Zijn kinderen gevraagd worden om het voor hen te doen. Dit heeft Hij ons geleerd in Zijn Woord, en vaak ook in de taal van Zijn voorzienigheid. Dit heeft Hij u geleerd in de achterliggende dagen. Het is de hoogste tijd voor u om te ontwaken uit de slaap, want anderen zijn ontwaakt. Zondaren hier verderop zijn gealarmeerd, en honderden vergaderen zich tot Christus. En kunt u slapen? Zijn hier geen zielen die gered moeten worden of voor eeuwig verloren moeten gaan? En zijn deze zielen niet even kostbaar als andere zielen? En is God geen Hoorder van het gebed? Heeft Hij vergeten om genadig te zijn? Is Zijn genade voor eeuwig opgehouden; en zal Hij niet meer goedgunstig zijn? Nee, mijn broeders, *De hand des HEEREN is niet verkort, dat zij niet zou kunnen verlossen; en Zijn oor is niet zwaar geworden, dat het niet zou kunnen horen* (Jes. 59:1). Kom dan, *u die gewag maakt van de Heere, blijf niet stil, en geef Hem geen rust, totdat Hij Jeruzalem een lof op aarde maakt. Om Sions wil, zwijg niet, en om Jeruzalems wil, rust niet. Het is tijd om de HEERE te zoeken totdat Hij komt en gerechtigheid op u zal regenen.* (Eng. Vert.) en uw gebeden, mijn broeders, zullen niet falen om een vriendelijke waarschuwing te geven aan de zondaar.

U, die door bevinding weet wat de vreselijke staat van een zondaar buiten Christus is – die weet dat hij verloren moet gaan, tenzij hij opgewekt wordt om te vragen *Wat moet ik doen om zalig te worden?* Hebt u niet genoeg smart in uw hart voor uw broeders, uw verwanten naar het vlees, om hen bij de hand te nemen en te zeggen: 'Vrienden, ik vrees dat alles niet wel is met uw ziel - u moet wedergeboren worden: wees bereid om uw God te ontmoeten? Hebt u geen moed? Durft u niet dat beetje vriendelijkheid te betonen aan de zielen van mensen? Hoevelen, denkt u, zouden er verloren gegaan kunnen zijn door uw nalatigheid? Als wij de zondaren niet waarschuwen, mijn broeders, dan heeft God ons gewaarschuwd. Hij zal een onderzoek doen naar het bloed. Tegen elke wachter op de muren van Sion zegt God: *Als u niet zult spreken om de zondaren te waarschuwen; dan zal die zondige man sterven in zijn ongerechtigheid, maar zijn bloed zal Ik van uw hand eisen.* (Eng. Vert. vgl. Ez. 33). Wat is uw ijver voor het behoud van zielen, broeders, in vergelijking met die van de Zoon van God? Hij zag de stad en weende daarover. O, Jeruzalem, Jeruzalem!

'Did Christ o'er sinners weep,
And shall our tears be dry?'

'Heeft Christus over zondaren geweend,

En zullen onze tranen dan droog zijn?

Wat is onze ijver vergeleken met die van Paulus? Ik heb grote droefheid en een gedurige smart (...) voor mijn broederen, die mijn maagschap zijn naar het vlees. (Vgl. Rom. 9). *Velen wandelen anders; van dewelken ik u dikmaals gezegd heb, en nu ook wenende zeg, dat zij vijanden des kruises van Christus zijn.* (Fil. 3:18). Er is een vreselijke storm van goddelijke toorn op komst tegen de wereld van de goddelozen. Het is dan de hoogste tijd om uit hun slaap opgewekt te worden, *want hun verderf sluimert niet.*

Overweeg nog eens hoe lang u geslapen hebt, en u zult zien dat het de hoogste tijd is om te ontwaken. Hoeveel maanden, en aan sommigen kunnen we wel vragen, hoeveel jaren hebt u geslapen in Gods wijngaard? En nog steeds verslaapt u de dag der zaligheid. Laat mij u dit vertellen, dat uw slaap vreselijk gevaarlijk is. Als u niet snel opgewekt wordt, dan zal God in toorn zeggen: *Laat hun ogen verduisterd worden opdat zij niet mogen zien.* Overweeg nog eens welke tijd van de dag het is voor u en u zult zien dat het de hoogste tijd is om te ontwaken.

Hoe lang geleden is de zon al opgegaan? Uw beste tijd is al voorbijgegaan. Ik merk dat bij sommigen de zon het hoogtepunt al is voorbijgegaan. Ja, zij haast zich snel naar haar spoedige ondergang. Bejaarde vaders! Uw zon werpt nu haar laatste stralen op de bergen. *Slechts een kleine tijd is het licht met u. Werk terwijl het dag is; de nacht komt wanneer niemand kan werken.* Als u dan enig werk te doen hebt – als u enig woord tegen uw broeders of tegen uw kinderen te zeggen hebt: zij wachten nu om het te horen. Vertraag niet, want terwijl ik aan het spreken ben komt de nacht al dichterbij. *Wat uw hand vindt om te doen, doe dat met uw macht, want daar is geen werk, noch bedenking, noch wijsheid, noch kennis in het graf, waar u heen gaat.* (Eng. Vert.).

Gebed

Thomas Hardy: Zie eens wat je arme gebeden uit een hard hart kunnen doen.

Richard Sibbes: God kan van een verward gebed wel wat maken.

Petrus Immens: God hoort de zondaars niet wanneer zij bidden en in de zonde willen blijven, maar als u bidt om bekering, om hartsverandering, dat is God aangenaam.

Gebed van John Duncan: O, Heere, wij zijn de Uwe. Wij zijn de Uwe en toorn is de Uwe. Wij zijn de Uwe en de zaligheid is de Uwe. Wij verdienen toorn, maar wij hebben de zaligheid nodig.

John Duncan: Vermaningen om te bidden:

Ga zonder Gods toestemming geen dingen doen die in zichzelf gezien onschuldig zijn. Wij zijn dienst-knechten, en niet ons eigen eigendom. Wij moeten toestemming vragen.

Tegen de onbekeerden: Bid dat je gewillig mag worden om bekeerd te worden... Bid dat je er toch heel veel ernst mee mag maken om bekeerd te worden. Bid dat je er zo veel ernst mee zal maken dat een onbekeerde staat ondragelijk voor je zal zijn. Bid dat God je wil leren wat bekering is.

Een verzoek dat ingediend is in de naam van Christus door het bloed... is zo goed als verhoord.

Een predikant van de Strict Baptists: Een ziel zonder gebed is een ziel zonder Christus.

Augustinus: Wie verlangt, zingt (bidt) met het hart, al zwijgt hij; wie niet verlangt is stom voor God, hoe hard zijn stem ook klinkt.

Dr. Bambridge: Elke dag dat je bidt, moet je God bidden of Hij je wil bewaren voor blindheid van geest en hardheid van hart.

William Brown, de vriend van Philpot, bad steeds: *Schep in mij een rein hart.* Maar hij kreeg veel meer dan waar hij om gevraagd had, want Jezus werd dierbaar gemaakt voor hem.

James Bourne: Wij zeggen: 'Doorgrond mij, o God en onderzoek mij,' zonder dat het onze bedoeling of ons verlangen is dat Hij dat werkelijk zou doen. U kunt denken dat u eerlijk zo bidt, maar *arglistig is het hart,*

meer dan enig ding. En meteen daarna zegt u dat u ‘een weinig sluimeren’ wilt. Als u ook maar half hoe gevaarlijk uw staat is, dan zou u de Heere niet met rust laten voordat er een verandering in u gewerkt zou zijn.

Oliver Heywood: Jakob is een beroemd voorbeeld van deze uitnemende oefening (het gebed) en weinigen zoals hem. Hij werd gedwongen om te vluchten, maar hij kon niet weggedreven worden van zijn God.

Richard Baxter: Als elke deur gemarkeerd werd waar de gezinnen van de morgen tot de avond God niet met ernst zoeken in het gebed. En als Gods toorn dan uitgegoten zou worden over zulke gebedloze gezinnen, dan zouden onze plaatsen overhoop geworpen worden door de pest, de mensen zouden binnen de huizen dood neerliggen, en het merkten van oordeel zou buitenshuis [zichtbaar zijn].

William Gurnall: Misschien hoort u een andere christen bidden met veel vrijmoedigheid, welbespraaktheid en bewogenheid in de manier van uitdrukking, terwijl u amper een paar gebroken woorden kunt uiten tijdens deze plicht. Daarom staat u gereed om uzelf te beschuldigen en degene die zo goed kan bidden, te bewonderen. Alsof door het vergulden van de sleutel de deur beter geopend zou kunnen worden.

Thomas Willcox: Als u zou willen bidden, maar het niet kunt en daarom ontmoedigd bent, zie dan dat Christus voor u bidt en Zijn arbeid voor u gebruikt bij de Vader.

Archibald Alexander: Ik heb weleens gehoord dat iemand aan een vrouw die heel godzalig was de vraag stelde hoe het kwam dat al haar kinderen op zo’n jonge leeftijd bekeerd werden. De goede vrouw ontkennde bescheiden dat zij dat verdiend had en dat het haar werk was, ‘Maar,’ zei zij, ‘Hoeveel kinderen ik ook gevoed heb, ik heb nooit een kind aan de borst gelegd om het de nodige voeding te geven, zonder dat ik op hetzelfde moment mijn hart ophief naar God om een zegen te vragen voor het lieve kleine kind.’ Zou dit geen goede algemene regel zijn voor moeders om na te volgen? Wie kan zeggen wat het voor een effect zou kunnen hebben voor de volgende generatie?

Philip Doddridge: Het beste gebed dat ik ooit gedaan heb, verdient de verdoemenis.

Wilhelmus a Brakel zei over zijn moeder dat ze zo aanhoudend in het gebed aan het worstelen was voor hem, dat ze zichzelf vergat.

Augustus Montague Toplady: voordat ik vandaag uit mijn kamer kwam, was ik te haastig en kort [bezig] in het persoonlijk gebed. Mijn geweten vertelde mij die tijd dat het zo was. En toch, zo erg was mijn on dankbaarheid en dwaasheid, dat ik niettegenstaande dat alles, toch het gebed voor God verzuimde. In de loop van de dag had ik grote reden om van mijn eerste zonde berouw te hebben, om dat ik onder de toelating in een andere zonde viel. Het is rechtvaardig, o Heere, dat U Uw tegenwoordigheid zou terugtrekken van iemand die zo zorgeloos op U wachtte. Mocht ik nooit meer wegens welke smoes ook, U beroven (of eerder, mijn ziel verhinderen) van de aanbedding die U waard bent; maar dat ik alle dingen aan de kant zal zetten om met U gemeenschap te hebben!

In de tijd van ds. van Dijke en ds. Bakker gebeurde het wel eens dat er een gebedsdienst gehouden werd waar gevraagd werd waarom de Heere Zich zo verborg voor het huis Jakobs, en of Hij bekend wilde maken welke zonden er lagen, en waarom Hij Zijn hand zo stilhield, wanneer in drie of vier weken niemand in de gemeente tot God bekeerd werd.

Robert Murray McCheyne: Wanneer de satan je op je knieën drijft, dan zal hij snel genoeg reden hebben om dat te betreuren.

Angus Campbell (broer van ds. Murdoch Campbell): Ik was gewoon dit te bidden bijvoorbeeld: ‘O, genadig God, ik behoef U mijn toestand niet te vertellen. U kent mijn zonden en behoeften, mijn hardheid, mijn onwetendheid. Ik ben het mij bewust, dat ik verdien om voor eeuwig van Uw Aangezicht verworpen te worden als een zondaar, maar om der wille van de Zaligmaker, Die in deze wereld gekomen is om zondaren zalig te maken, zet mij onder de kinderen, om Zijnentwil.’

Thomas Brooks: Velen lezen veel, maar bidden weinig. Daarom verkrijgen zij weinig door alles wat zij lezen.

Thomas Watson: De engel haalde Petrus uit de gevangenis, maar het gebed haalde de engel uit de hemel.

(James Fraser van Brea²): Ik ben zeer verhinderd in mijn plicht (..) door meer het geloof in het gebed te bestuderen dan het gebed des geloofs.

Hudson Taylor: Veel zielen zijn verloren vanwege het gebrek aan gebed ten behoeve van hen.

Jonathan Edwards: Dat wat God veelvuldig als het onderwerp van Zijn beloften heeft, moet veelvuldig het onderwerp zijn van de gebeden van Gods Volk.

Augustinus: Gods geboden gaan onze kracht te boven en daarom moeten wij Hem bidden, Wiens kracht Zijn geboden te boven gaat.

Maarten Luther: De hel zou geen hel zijn, als daar ook maar het geringste smeken tot God gehoord kon worden.

Maarten Luther: Het gebed houdt de wereld in stand.

Mary Winslow: Laat ons bidden voor hen die niet weten te bidden.

Mary Winslow: Het is echt niet in Jezus' hart om Zich af te keren van de vuilste zondaar die Hem aanroept.

John Bunyan (uit 'Parels'): Als je bidt, laat dan liever uw hart zonder woorden zijn, dan uw woorden zonder hart.

Andrew Murray: Jezus leerde Zijn discipelen niet hoe ze moesten preken, maar alleen hoe ze moesten bidden. Weten hoe je met God moet spreken is belangrijker dan weten hoe je met mensen moet spreken.

Augustus Montague Toplady citeert enkele gezegden van ds. Lee, Cripplegate, en voorziet die van commentaar:

'Op de grote oordeelsdag zullen de verborgen gebeden openbare en publieke verhoringen krijgen.' 'Wij gaan met Jakob mank: zowel tijdens, als na onze sterkste worstelingen.' 'Ik kan het verborgen gebed wel noemen: het onzichtbare licht dat de ziel krijgt in het hart van God. Uit dit hemelse kabinet rijst de ladder van Jakob op. De treden ervan zijn gemaakt van licht. De voet van deze ladder staat op het fundament van het Verbond. Dit verbond bevindt zich in uw hart. Het uiteinde van de ladder bereikt de troon der genade.' 'Een huilend gezicht en een gewonde geest zijn voor het oog zeer mooie vergezichten voor het oog dat uit de hemel neerziet. Dit is wanneer een gebroken hart tranen van berouw uitstort als stromen uit de rotssteen, geslagen door de roede van de wet van Mozes die door de hand van de Middelaar vastgehouden wordt.' 'Chrysostomos heeft een geniale uitspraak gedaan over de Kanaänese vrouw, *φιλοσοφει η γυνη*, dat arme, verdrietige schepsel was, toen zij met Christus praatte, veranderd in een scherpzinnige filosoof. Zij disputeerde met Hem om genade te verkrijgen. O, het is een gezegende zaak om tot deze hemelse filosofie van het gebed te komen en om zegeningen uit de hand van God te bepleiten. De ziel betreedt zoals Jakob in *arenam descendere*, en gaat de worsteling aan met de Almacht. Door een heilige kracht verkrijgt de ziel de zegen.' 'Wanneer het zoete reukwerk van het gebed van Christus opklimt voor de Vader, dan worden onze gebeden zoet en beminlijk. Zij brengen dan een rust teweeg bij God. Ik zie dit als een van de redenen waarom de overwinning van het gebed zo vaak plaatsvindt tijdens het avondoffer. Dat wijst dan op de dood van Christus, die plaatsvond rond het negende uur van de dag, rond de tijd van het avondoffer. Daarom kreeg het offer van Abraham een genadig antwoord. Het werd geofferd rond de zonsondergang. Izak ging 's avonds uit om te bidden. Elia bad en offerde op de berg Karmel op de tijd van het avondoffer. Ezra viel op zijn knieën en breidde zijn handen uit omtrent het avondoffer. David bidt of zijn gebed verhoord mag worden door de kracht van het avondoffer. Daniel werd tijdens zijn gebed aangeraakt door de engel. Dit gebeurde ook tijdens het avondoffer. Al deze gebeurtenissen bewijzen

de overwinning van onze toegang tot de troon der genade, door de krachtige verdienste van de tussenkomst van Christus. Hij was het Avondoffer Dat aangenomen zou worden.'

'De heilige gemoedsgesteldheden in de harten van de heiligen tijdens het gebed zijn de vruchten van Gods onveranderlijke besluiten van liefde tot hen. Die zijn de aangewezen poortwachters van genade. Hij besluit genadig om een biddende, onderhandelende, warme en liefdevolle toestand te geven als een *prodromus* of voorloper van enkele genadebesluiten.'

'Het gebed is de verstaanbare keten, die de ziel naar God toe trekt en die genade naar ons toe trekt. Het gebed kan ook vergeleken worden met de kabel die het schip aan land trekt, hoewel de kust zelf onbeweeglijk blijft.' Mr. Lee bedoelt hiermee dat de heiligen niet bidden met de bedoeling dat God, Die onveranderlijk is, Zijn besluiten zou veranderen, maar: 1. Om hun eigen zielen tot een nauwe gemeenschap met Hem te brengen. 2. Het is een aanwezen middel waarin en waardoor het God behaagt om de zegeningen uit te delen, waartoe Zijn kinderen zijn verkoren. Deze begaafde man gaat verder: 'Wij moeten langzaam aan bekend gemaakt worden met alle drie de Personen van de Drie -eenheid. Ten eerste met de Geest, vervolgens met Christus en ten laatste met de Vader: God zendt de Geest van Zijn Zoon in ons hart. Dan zullen Wij door Zijn Zoon roepen: Abba, Vader. De Vader verkoor ons in Christus en zendt Zijn Geest uit om ons tot Christus te trekken en om ons door Christus tot Zichzelf te trekken. Hebt u deze toegang tot God, door de Geest? Uit de hartenliefde stroomt de hart-gemeenschap.' 'Een godzalige man bidt in vindenstijd. Er zijn bijzondere tijden van toenadering tot God. Namelijk, wanneer Hij ons tot Zichzelf trekt. Wanneer de Geliefde kijkt uit de vensters en blinkt door de tralies (Hoogl. 2:9). Dat is de genadetijd. Dan klopt Hij op de deur van uw hart, door Zijn Geest. De uitgangen van het hart [naar Christus, AMT] zijn als de duiven uit het oosten. Die duiven hebben brieven om hun nek. Men zegt het volgende over Burnard: *Ex motu cordis, Spiritus Sancti praesentiam agnoscebat*. Hij wist wanneer de Heilige Geest tegenwoordig was. Namelijk door de bewegingen van het hart.'

'Wanneer u de afdruk van het openbare zegel van het Verbond kunt onderscheiden, dat in uw hart gedrukt is, wanneer u het geheime zegel van de Geest op uw gebeden kunt zien en wanneer u op de Zoon kunt zien, Die voor u de Hogepriester is, dan mag u met vrijmoedigheid komen, enz.'

'Gerson zegt: *Sequitur lacrymosa devotio fiante Spiritu Sancto*: Oprechte tranen vallen neer door de invloed van de Heilige Geest. Hartversmeltende smekingen volgen de genadige instortingen van de Heilige Geest.'

'Wanneer de zeeman het zeil hijst, dan gaat hij naar het roer en kijkt hij op het kompas. Hij zit stil en kijkt naar de zon of naar de poolster. Hij kijkt wat het schip doet en kijkt of de herkenningspunten overeenkomen met zijn kaart. Zo moet u ook doen. Als u gebeden hebt, kijk dan waar uw schip zich bevindt en op welke wijze het schip de haven aandoet. Zie welke rijke goederen uit de hemel ingeladen worden. De meeste mensen verliezen hun gebeden in de mist en nevel van hun onoplettendheid.'

'David begaf zich tot het gebed. In het Hebreeuws staat er maar ik gebed. Hij bidt wanneer hij opstaat, wanneer hij naar bed gaat, wanneer hij wandelt. Het is als degene die aan het Hof het meest vertrouwd wordt. Hij heeft de sleutel van de geheime kamer en kan de prins 's nachts wakker maken.'

'Wij zien dat David 's morgens in gebed was. Onze gezegende Heere was ook in gebed 's morgens vroeg, voordat het dag werd. Chrysostomos adviseert: *Νιψον, προ του σωματος τον ψυχην*: Was uw ziel, voordat u uw lichaam wast.' Dat is een advies dat ik, naar ik geloof, vanaf deze dag en verder zal opvolgen, zonder dat ik daarvan wil afwijken. Dit wil ik mijn hele pelgrimsreis hierbeneden navolgen. Deze goede man merkt op blz. 292 op, dat het voor degenen die werkelijk bekeerd zijn, niet nodig is om volgens een formulier te bidden: 'Zij hebben de Geest van God om hen te helpen en bekwaam te maken. Zij, die de Fontein hebben, hoeven niet uit de emmer van iemand anders te drinken.' Dit is zeker waar, ten minste voor een deel. Namelijk wat het verborgen gebed aangaat. Maar deze opmerking gaat niet altijd op. Ik bedoel wat betreft de openbare godsdienst oefeningen. Of het nu de openbare eredienst of de huisgodsdienst betreft. Genade gaat niet altijd gepaard met gaven. Iemand kan werkelijk genade bezitten, ja, grote genade. Toch hoeft hij daarom nog geen gaven te bezitten. Aan de andere kant kan hij helder schijnende gaven hebben zonder een sprankje ware genade te bezitten. Kijk maar naar de gelijkenis van de tien maagden. Alle gebeden die niet uit het hart komen en gewerkt zijn door de Heilige Geest, zijn slechts vormelijke gebeden, in de ergste zin van het woord. Alle gebeden die door de Heilige Geest gewerkt zijn en uit het hart komen, zijn geestelijk, of die gebeden nu voorgeschreven zijn of uit het hoofd opgezegd worden. Mr. Lee voegt er op blz. 296 aan toe: 'God heeft verklaard dat Hij een genadig behagen heeft in het verborgen gebed. Hij heeft dan ook een engel naar de kamer van Daniel gezonden. Hij was moe van het vliegen, *volans in lassitudine*, zo snel bewoog hij zich. Zo drukt de originele tekst zich uit in Dan. 9:21. **וַיִּצְרַח בְּיָדוֹ** Wat een sterke uitdrukking is dit toch! [En wat een sterk beeld, AMT]. Zelfs van de engelen wordt gezegd dat zij moe zijn van het snelle vliegen om de heiligen het antwoord te geven op hun gebeden! Hoe hoog schat

de Heere Zijn biddende volk toch, dat van de engelen gezegd wordt dat zij moe zijn door het brengen van de boodschap van genade!

Geen naam: Vaak wordt de vraag gesteld: 'ik bid al zo vaak, etc. En God lijkt me niet te helpen.' Maar Jezus is niet in de wereld gekomen om witgepleisterde graven op te poetsen, maar om de doden op te wekken, de lammen te genezen, de doven te doen horen en de blinden het gezicht te geven.

John Bradford: Gebeden in de eenzaamheid voor de morgen, de avond en voor andere tijden van de dag:

Wanneer u ontwaakt uit de slaap, bid dan zo:

O allerliefste Vader van onze Zaligmaker Jezus Christus, Die niemand kan kennen, dan door Uw Gave, geef dat aan de veelvuldige weldaden van Uw goedheid, die U aan mij hebt gegeven, deze weldaad toegevoegd mag worden, die van alle andere de grootste is: namelijk dat, net zoals U mijn lichaam uit de slaap hebt opgewekt, U mijn ziel grondig zou willen doen ontwaken. Ja, verlos mijn ziel van de slaap van de zonde en duisternis van deze wereld. Wilt U hetgeen dat al uit de slaap ontwaakt is, na de dood weer tot leven wekken.² Hetgeen dat de dood is voor ons, is maar als een slaap voor U. Lieve God, ik smeed en bid U nederig om deze goedheid van U, dat U mijn lichaam in dit leven zulk een metgezel van, of liever, een godzalige dienaar voor mijn ziel wilt maken, zodat het in het toekomstige leven deel mag hebben [met de ziel] aan hetzelfde eeuwige geluk door Jezus Christus, onze Heere.

Ontwaak, gij die slaapt, en sta op uit de doden, en Christus zal over u lichten. (Ef. 5:14).

Gelegenheden om te mediteren.

Roep in uw gedachten de grote vreugde en zegen van de eeuwige opstanding. Denk er ook aan om te mediteren over dat allerzuiverste licht en over die heldere morgen, en over de nieuwe zuiverheid van onze lichamen, nadat ze zo lang in de duisternis geweest zijn. Alles zal dan vol vreugde zijn.

Zo vlug als u het daglicht ziet, bid dan:

O Heere, U, Die het grootste en meest waarachtige Licht bent, van Wie dit daglicht en dit licht van de zon afkomstig is! O, Licht, dat ieder mens verlicht, die in de wereld komt! O, Licht, dat geen nacht of avond kent, maar altijd een zeer heldere en mooie middag bent, zonder hetwelk alles geheel duisternis is en door hetwelk alles zeer schitterend is! O, U, Die de Wijsheid bent van de eeuwige *Vader van genade!* Verlicht mijn verstand, zodat ik blind mag worden voor alle andere dingen. Geef toch dat ik mag wandelen in Uw wegen, en dat er voor mij geen ander licht of andere vreugde zal zijn.

Verlicht mijn ogen, o Heere, zodat ik de slaap des doods niet zal slapen, zodat mijn vijanden niet zullen zeggen: Ik heb hem overwonnen.'

Gelegenheden om te mediteren.

Denk er een poosje over na hoeveel beter het licht van het verstand en de ziel is dan dat van het lichaam (het licht in de ogen, vert.). Denk er ook over dat we er meer voor moeten zorgen dat de ziel goed kan zien, dan dat het lichaam goede ogen heeft. Denk eraan dat de dieren lichamelijke ogen hebben, en daarmee kunnen zien, maar mensen hebben ogen van het verstand, en daarmee zouden zij moeten kunnen zien.

Wanneer u opstaat, bid dan:

Onze eerste vader stortte zichzelf vanuit de heerlijkste, hoogste en meest eervolle staat in de modder van ellende en in een diepe zee van schande en kwaad. Maar o Christus, U, die Uw hand uitstreckte, richtte hem weer op. Zo is het ook met ons. Wij zullen altijd blijven liggen, tenzij wij door U opgewekt worden. O, goede Christus, onze allergenadigste Verlosser, geef toch dat, zoals U nu genadig mijn lichaam en last³ weer opwekt, U (dat smeed ik) mijn hart en gemoed wilt opwekken tot het licht van de ware kennis van Uw liefde. Ja, dat mijn *wandel in de hemel* mag zijn, waar U bent.

Als u dan opgewekt bent met Christus, *bedenk dan de dingen die boven zijn* (Kol. 3: 2).

² Namelijk het lichaam.

³ Het dagelijks kruis?

Gelegenheden om te mediteren:

Bedenk eens hoe vies en vuil de val van Adam was vanwege de zonde, en zo ook hoe vies en vuil de val vanuit de verhevenheid van Gods genade van ons allen is. Denk nu weer na over de grote weldaad van Christus, door Wiens hulp wij dagelijks weer van ons vallen [in de zonde] opstaan.

Wanneer u uzelf aankleedt, bid dan:

O Christus, bekleed mij met Uzelf, zodat ik er zo ver vandaan mag zijn om *mijn vlees te verzorgen om mijn begeerlijkheden te vervullen*, dat ik mijn vleselijke verlangens in zijn geheel mag afleggen, en het koninkrijk van het vlees in mij mag kruisigen (vgl. Rom. 13: 14). Wilt u voor mij een kleed wezen om mij te verwarmen tegen de koude van deze wereld. Als U bij mij weg bent, lieve Heere, dan zullen alle dingen voor mij ook maar koud, zwak, dood, etc. zijn. Maar als U met mij bent, dan zullen alle dingen warm, levendig, fris, etc. zijn. Geef daarom toch dat, als ik mijn lichaam bedek met deze jas, U mij geheel met Uzelf wilt bekleden, maar bovenal mijn ziel.

Zo doet dan aan, als uitverkorenen Gods, heiligen en beminden, de innerlijke bewegingen der barmhartigheid, goedertierenheid, ootmoedigheid, zachtmoedigheid, lankmoedigheid (Kol 3: 12).

Gelegenheden om te mediteren:

Breng eens een weinig in gedachten hoe wij met Christus verenigd zijn, en ook hoe Hij ons kleedt, ons onder Zijn vleugelen voedt, hoe Hij ons beschermt, leidt, bewaart, etc.

Wanneer u gereed staat om de dag te beginnen, bid dan:

O almachtige God en allergenadigste Vader, u weet en hebt ons ook geleerd dat de zwakheid van mannen en vrouwen groot is en dat zij zonder Uw genade geen enkel goed ding kunnen denken of doen. Wees mij genadig. Ik, die Uw zwakste, teerste en onwaardigste kind ben, smeeke het U nederig. O, wees toch genadig en teer voor mij: verlicht mijn verstand, zodat ik alleen met genoeg mag zien op goede dingen. Ontvlam mijn hart met liefde tot die dingen, zodat ik ze zorgvuldig mag begeren en ze ten laatste door Uw genadige bestuur mag verkrijgen door Jezus Christus, onze Heere, en er gelukkig mee mag zijn.

Omdat ik mijn eigen zwakheid in het geheel niet vertrouw, geef en beveel ik mijzelf in Uw handen, naar ziel en lichaam beide. *Uw liefhebbende Geest geleide mij in het land der gerechtigheid* (vgl. Ps. 143: 10).

Geduld

Philip Doddridge: Indien een hond naar een schaap blaft, dan zal het schaap niet terug blaffen naar de hond.

Ds. A. Hoogerland: Iemand die geregeld werd uitgescholden op straat, zei niet anders dan dit: 'ik gevoel dat ik liever geprezen word dan uitgescholden.' En zo ging hij zijns weegs. Dat is geduld.

Gehoorzaamheid

Johannes Calvijn: Indien wij God slechts gehoorzamen omdat het moet, zullen wij ophouden te gehoorzamen wanneer we eraan kunnen ontkomen.

Jonathan Edwards: Hoewel mensen God niet willen hebben als hun Wetgever, toch zullen zij Hem hebben als hun Rechter.

Geloof

Theodorus van der Groe (in het boekje over het lezen van de Schrift): Christus helpt degenen die erom tot Hem roepen, hoe ellendig hun geroep erom dan wezen mag, evenzeer aan het geloof, als Hij anderen helpt door het geloof. Indien zij maar zoveel geloof hebben dat zij Hem om het geloof ernstig kunnen bidden, ja, indien zij alleen maar van harte gewillig zijn dat Hij Zelf door Zijn Woord en Geest een oprecht geloof in hen werkt, dan is dat genoeg.

Theodorus van der Groe: Geloof dat de hel nooit iemand zal ontvangen die maar een oprecht geloof beoogt te hebben uit de hand van Christus.

John Welch: De wet eist volmaaktheid, maar het Evangelie eist niets anders dan het geloof, in een oprecht hart.

John Welch: Ik kan niet naar de hel gaan, net zoals Christus niet naar de hel kan gaan.

John Welch: Omdat niet iedereen dezelfde mate van het geloof heeft, zal ik u zeggen wat de kleinste mate van het geloof is dat u moet hebben: weet u wat de kleinste mate is? Het is een gebroken hart en die honger en dorst in een ziel, die het niet durft aan te grijpen en het toch niet weg durft te werpen. Die God zijn Vader niet durft te noemen en toch niet het tegenovergestelde durft te zeggen. Die geen gevoel heeft van de liefde van God en die toch niet het tegenovergestelde durft te denken: ziehier het kleinste graadje van geloof.

(..) Het geloof is levendig. Er is ook een dood geloof, waar Jakobus over spreekt. De ware gelovige leeft door het geloof en hij zal Christus aannemen. Dus als Christus in u is, dan zal Hij u doen leven en als u nog nooit van Hem het leven hebt gehad, dan hebt u nog nooit geloofd. Het geloof neemt u mee naar het kruis. Het zal uw zonden aan het kruis nagelen. Het zal u bij Hem in het graf leggen. Het geloof zal u weer uit het graf opwekken en door dezelfde kracht als waarmee Hij Zichzelf uit de dood tot leven heeft opgewekt, zal Hij u uit de dood tot leven wekken. Hij zal uw hart in de hemel plaatsen bij Zichzelf en door het leven van Christus leeft u ook. Zo heeft het geloof leven in zich.

Augustus Montague Toplady: Ik heb eens gelezen over een grote generaal die, omdat hij heel erg door de dorst geplaagd werd, zichzelf en zijn leger verkocht voor een glas koud water. En toen hij het op had, kreeg hij spijt en zei: 'Hoe weinig is dat wat ik geruild heb voor zo veel!' Gelovigen mogen dezelfde woorden gebruiken, maar dan op een heel andere manier: 'O, hoeveel genade en geluk heb ik gekregen door een klein beetje dorsten naar en vertrouwen op Jezus Christus!'

Andrew Bonar: Het geloof bewaart ons, maar God bewaart ons geloof.

Johannes Calvijn: Zodra ook maar de minste druppel geloof in onze harten is ingedruppeld, beginnen wij reeds het vriendelijke, liefelijke en ons goedgunstige gelaat van God te aanschouwen, weliswaar uit de verte en op afstand, maar toch met een zo zekere blik, dat wij weten het ons allerminst in te beelden!

Maarten Luther: Dit is de reden dat onze leer zo zeker en vast is, omdat het ons uit onszelf draagt, dat wij niet zouden leunen op onze eigen kracht, ons eigen geweten, ons eigen gevoel, onze eigen persoon en onze eigen werken, maar op datgene wat buiten ons is, dat is te zeggen, op de belofte en waarheid van God, Die ons niet kan bedriegen.

Maarten Luther: Dat is immers wat de wet wil: dat de mens aan zichzelf vertwijfelt. Daarom brengt de wet ons in de hel, maakt ze ons arm en laat ze ons zien dat we zondaren zijn in alles wat we doen, zoals de apostel in Romeinen 2 en 3 doet, wanneer hij zegt: 'ons is duidelijk geworden dat wij allen onder de zonde zijn'. Wie zich uit eigen kracht tot het uiterste inspant en meent dat hij daarmee, al is het in nog zo geringe mate, iets goed doet, erkent niet dat hij volkomen niets is, hij vertwijfeld niet aan zijn eigen mogelijkheden, integendeel, hij is zo aanmatigend, dat hij om genade te verkrijgen op eigen kracht vertrouwd.

Maarten Luther: Ik preek elke week de rechtvaardiging door het geloof aan mijn volk, want elke week vergeten ze het.

Maarten Luther: Het onderwerpelijke van het beleven van het heil bestaat juist in het geworpen zijn op wat buiten ons ligt: Jezus Christus in Zijn persoon en werk.

Joseph Hart: Velen beelden zich in dat zij grote gelovigen zijn, die evenwel weinig of geen geloof hebben, terwijl vele anderen, die zich van het geloof verstoken wanen, nochtans Christus aankleven door het geloof der werking Gods.

kand. R.J. Jansen: Het ware geloof kan vertellen wat God heeft gedaan.

John Cennick (uit zijn levensbeschrijving, die onlangs vertaald is): Hoe komt u aan het geloof? In welke toestand bevond u zich toen u geloofde? Ik hoor u zeggen: 'O, eens was ik, net als de anderen, dood terwijl ik nog leefde. Ik hield van de vermaken van de wereld en was tevreden met de gedaante van godzalig-

heid, totdat de Heere mij riep zoals Hij Adam geroepen heeft: *Waar zijt gij?* Ja, totdat Hij mij een halt toeriep toen mijn zonden tot grote hoogte gekomen waren. Net als Bileam, toen hij het zwaard in zijn hand had. Hij liet mijn hart Zijn woorden horen: *Waarom vervolgt gij Mij?* Toen ontwaakte ik en mijn hele leven en al mijn zonden werden mij een ondragelijke last, ja, een last die te zwaar was om te dragen. Altijd was er dat gevoel van schuld voor mij. Mijn hart bezweek in mij. Ik probeerde beloften te doen en had vele voornemens om de schuld te betalen. Indien het mogelijk ware, had ik mijzelf rechtvaardig gemaakt.' 'Maar o', zei ik, *'al mijn gerechtigheden waren als een wegwerpelijk kleed.*

De zonde werd levend en ik ben gestorven. Ik stond gereed om te vergaan. Ik voelde dat mijn hart als een steen was. Mijn schijnheiligheid, schande en zonden werden afschuwelijk in mijn ogen, zodat ik geheel ellendig werd. Ik voelde dat ik de hel verdiend had. Ik kende mijn ongeloof. Ik wist dat ik niet geloofde. Ik kon niet geloven in de Zoon van God. Ik miste het geloof in Hem en wilde te weten komen dat Hij mij liefhad. Maar toen leidde de Heilige Geest mij tot Hem. Hij toonde mij mijn bloedende Hogepriester. Hij leidde mij tot de levende Fontein van Zijn bloed en toonde mij dat de kleinste druppel bloed mij witter kon wassen dan sneeuw.

O, wat kwijnende ik en dorstte ik naar Zijn bloed! Hoe snakke ik naar Zijn wonden en begeerde ik zalig te worden! Ik geloofde dat Hij mij kon redden en niemand anders. Nu werd ik tot Hem getrokken. Nu brak de dag aan die het waard is herinnerd te worden: de dag der genade. Ik riep de Verlosser aan. Telkens was het mijn gedachte: Wees mij genadig! Wees mij genadig! Ik greep Hem aan met een onuitsprekelijk verlangen naar genade. En toen glimlachte Hij en ik ontving het geloof in Zijn Naam. Toen fluisterde Hij: Uw zonden zijn vergeven. Ik geloofde dat Hij mij liefhad en Zijn bloed voor mij gestort had. Ik geloofde en gevoelde dat mijn zonden weggedaan waren en mijn ongerechtigheid gezuiverd was. In een ogenblik was alles nieuw geworden. Ik had het eeuwige leven. Ik was uit God geboren en Gods Geest getuigde met mijn Geest dat ik een kind van God was. Ik had het getuigenis in mijzelf en was er zeker van dat de beloften van God waarheid waren. Ik geloofde en wist dat ik mijns Liefsten was en mijn Liefste was mijn.'

Dit, ja dit is de taal van een gelovige ziel. Dit is de natuurlijke weg waarin een verliefde christen de wijze van zijn geloof in Jezus uitdrukt.'

Thomas Reade: Hoe verschillend is toch het geloof dat de Geest van God werkt in de harten van Zijn volk, van die koude toestemming van het verstand van de algemene waarheden van het Evangelie, hetwelk de ongelovige wereld bevredigd! De gelovige in Jezus is het nieuwe schepsel van God. Zijn verstand is van boven verlicht. Zijn hart is bewerkt opdat het zijn schuld en ellende zou gevoelen. Hij leest het Woord van God met een belangstelling die hij tevoren nooit gevoeld had. Hij leest het als een openbaring van liefde van de God der genade, dat vergeving verkondigt aan de schuldige, vrede aan de ellendige en reinheid aan de bevulde. Elke afkondiging draagt voor zijn gemoed het zegel van de waarheid. Hij vereist geen andere bekrachtiging dan 'Zo zegt de Heere.' Als hij dit ziet, dan leest hij met eerbied. Hij zoekt genade om in alle nederigheid het ingegrifde Woord te ontvangen dat bekwaam is om zijn ziel te behouden. Hij ziet zijn eigen portret exact getekend in zijn heilige bladeren.

Hij kijkt naar binnen en is in staat de zonde na te speuren door de duistere schuilhoeken en verborgen wendingen van het hart. Hij ziet daar de rustende zaden van boosheid, die bittere bronnen van ellende, ongeloof, hoogmoed, lust en begeerlijkheid, die voortdurend hun dodelijke stromen in zijn uitwendige leven gieten. Hij speurt al dit kwaad na totdat hij aankomt bij de val van de mens. Hij komt erachter dat dit gif het gehele nageslacht van Adam besmet heeft. Hij erkent zichzelf als zondaar, zowel naar de natuur als in de praktijk. Hij rechtvaardigt het rechtvaardige oordeel van God, Wiens wet hij gebroken heeft en Wiens ontzettende vloek hij zich op de hals gehaald heeft. Nu probeert hij zijn overtredingen niet meer te vergoelijken of zachte benamingen uit te vinden om de mismaaktheid van de zonde weg te poetsen. Hij belijdt nu eerlijk en volledig dat hij een rebel is, schuldig aan de dood, niets minder verdienend dan de eeuwige verdoemenis.

Mary Winslow: Het geloof eert God en God eert het geloof.

Mary Winslow: Het geloof klopt en wacht. Het klopt en wacht weer opnieuw. Zo wordt het in beoefening gebracht en vermeerderd.

Mary Winslow: Groot geloof zal grote troost in de ziel brengen, maar klein geloof kan de hemel ook bereiken.

Hugh Peters: Bedenk dat de kleine naald een lange draad met zich mee kan trekken. Zo kunnen kleine zonden gevolgd worden door hevige smarten. Maar zo kan ook een kleine kruimel geloof wonderen doen.

Horace Bonar, tegen degenen die zeggen dat ze het geloven moeilijk vinden: Geloof is geen werk, maar een rusten op Christus. Te zeggen dat geloven moeilijk is, is hetzelfde als wanneer een vermoeide reiziger zou zeggen dat hij te moe is om zich neer te leggen om te rusten. (Uiteraard bedoelt Bonar hier niet dat een natuurlijk mens kan geloven).

Bonar zegt verder: Je denkt nog steeds dat geloof een werk is dat door jou gedaan moet worden, en niet door een Ander.

John Preston: U moet weten dat dit de natuur van geloof is, dat het zijn werk het best doet als het alleen is.

John Preston: Hoewel wij, rampzalige ellendelingen, onwaardig zijn om enige genade te ontvangen, is God toch waardig om geloofd te worden.

John Preston: Het is er zo ver vandaan dat een waar geloof geen enkele twijfel zou moeten hebben, zodat wij met vrijmoedigheid kunnen zeggen dat het geen geloof is, behalve als het veel twijfels heeft, (..) Wij mogen van distels zeggen dat zij slechte planten zijn, maar de grond is vet en goed waar zij groeien. Twijfel is dus een zaak die het geloof wederstaat. Die twijfel is slecht, maar het is wel een teken dat het hart goed is alwaar het is.

Thomas Boston: Zij die een oprechte begeerte naar vereniging en gemeenschap met Christus hebben, hebben het ware geloof.

William Huntington: Ik merkte over het algemeen dat het ware geloof werkte, hoewel het niet durfde te roemen, maar dat het arminianisme roemde, hoewel het niet werkte.

Ralph Erskine: Indien de duivel geen vijand is van uw geloof, dan mag u wel weten dat het een vals geloof is.

Lee Roy Shelton sr.: Misschien zegt u: mijn gebeden worden niet verhoord, want ik heb geen geloof. Mijn vriend, bidt u in de naam van het geloof? Uw gebeden worden niet verhoord omdat u niet bidt in de naam van Jezus.

Mestrezat: Geloof is de vlucht van een boetvaardige zondaar naar de genade van God in Christus.

James Fraser van Brea: De gelovige Maria is het verboden om Jezus aan te raken. De ongelovige Thomas wordt bevolen om zijn handen in Zijn zijde te steken.

John Owen, (Justification?): Het geloof is die daad van de ziel, waardoor overtuigde zondaars, die anders op het punt stonden te vergaan, op Christus zien zoals Hij tot een Verzoening voor hun zonden gemaakt was.

John Owen, Justification: Het geloof is een daad van de wil, hoewel het niet alléén zo is.

John Owen, Justification: Hetgeen wij door het geloof ontvangen, is het juiste object ervan.

Dr. P. De Vries: Wij leren al meer te leven, niet uit kracht van ons geloof, maar uit de onwankelbare trouw van God.

Dr. P de Vries: Er is geen geloof zonder dat er iets van zekerheid in ligt, maar er is wel zekerheid zonder waarachtig geloof.

Geloofsverzekering

Johannes Calvijn: Er kan niets schadelijker, niets verderfelijker verzonnen worden dan de scholastieke onzekerheid van het heil, waarbij de grond voor de zekerheid altijd weer gezocht wordt in de mens.

John Owen, Justification, blz. 104 – 106:

Alleen dat geloof is rechtvaardigmakend, waar de rechtvaardigmaking het geloof vergezelt. Want daar heeft het de benaming van. Te stellen dat een persoon rechtvaardigmakend geloof heeft, terwijl hij niet gerechtvaardigd wordt, is hetzelfde als het stellen van een tegenstrijdigheid.

Wij onderzoeken niet de natuur van welk geloof ook, dan van dat geloof, waardoor de gelovige rechtvaardig gemaakt wordt.

Maar het is niet zo in allen waar deze toestemming gevonden wordt; noch zullen degenen die hiervoor pleiten, toestaan dat mensen op dat [geloof] alléén onmiddellijk gerechtvaardigd worden. Daarom is het duidelijk genoeg dat er wat meer nodig is voor rechtvaardigmakend geloof dan een werkelijke toestemming met alle Goddelijke openbaringen, hoewel wij die toestemming geven door het geloof waardoor wij gerechtvaardigd zijn.

Maar aan de andere kant, het is door sommigen gesteld dat het voorwerp van het geloof zodanig is ingetoomd, en daardoor de natuur ervan bepaald is tot een bijzondere daad van het gemoed, aangezien het niet het geheel omvat van wat in de Schrift eraan wordt toegeschreven. Sommigen hebben gezegd, dat het de vergeving der zonden in het bijzonder is, wat het voorwerp van het rechtvaardigmakende geloof is. Zij laten daarom het geloof de volle overtuiging van de vergeving van zonden zijn, door de bemiddeling van Christus; of, dat wat Christus voor ons deed en leed als onze Middelaar, Hij dat deed voor ons in het bijzonder.

En een bijzondere toepassing van bijzondere genade op onze eigen zielen en gewetens is hierdoor gemaakt tot het wezen des geloofs. Of, het geloven dat onze eigen zonden zijn vergeven, schijnt hierdoor de eerste en meest gepaste daad van het rechtvaardigmakende geloof te zijn. Hieruit zou dan volgen, dat wie niet gelooft of geen vaste overtuiging heeft van de vergeving van zijn eigen zonden, geen ware gelovige is; hetwelk op geen enkele wijze toegestemd kan worden.

En als welke personen dan ook deze mening hebben gehad, of nog hebben, dan ben ik bang dat zij, toen zij dit beweerden, hun eigen ondervinding over het hoofd hebben gezien; of, het kan eerder zijn dat zij in hun ondervinding niet wisten dat al de andere daden van het geloof, waarin haar wezen bestaat, ingesloten zijn in deze overtuiging, waar zij op een bijzondere manier op doelden. Hier zullen we het later over hebben.

Er bestaat voor mij geen twijfel over, maar wat zij voorstellen, past op het geloof, daar doelt het geloof op, en is gewoonlijk de uitwerking ervan in ware gelovigen, die van het [geloof] gebruik maken, en op gepaste wijze groeien in haar oefeningen.

Veel grote Godgeleerden in de eerste reformatie lieten (zoals de Lutheranen nog steeds doen) zo de genade van God in Christus, en hierdoor de vergeving van onze eigen zonden, het gepaste voorwerp van rechtvaardigend geloof zijn; welks wezen zij plaatsten in een vertrouwen in de genade van God door Christus, verklaard in de beloften, met een zekere, sterke toepassing op henzelf. En ik zeg met enige zekerheid, dat degenen die niet pogen om dit te verkrijgen, òf de natuur van het geloof niet begrijpen, òf de genade van God en hun eigen vrede zeer veronachtzamen.

Dat, wat die grote en heilige personen geneigd heeft om zich zo uit te drukken in deze zaak, en om het wezen des geloofs te plaatsen in de hoogste handeling ervan (waarin zij echter altijd haar andere daden insluiten en stelden) was de staat van de gewetens van mensen met wie ze te doen hadden.

Hun strijd, die zij in dit onderdeel met de Roomse kerk hadden, ging over de wegen en middelen waardoor de gewetens van overtuigde, bekommerde zondaren tot rust en vrede met God kunnen komen. Want in die tijd waren zij niet anders geleerd, dan dat deze zaken te verkrijgen waren, niet alleen door de werken van gerechtigheid, die men zelf deed, in gehoorzaamheid aan de geboden van God, maar ook door de strikte naleving van vele verzinsels van wat zij de kerk noemen; met een lofprijzing van een vreemde uitwerking tot hetzelfde doel, tot missale offeranden, sacramenten, vergiffenissen, zelfbestraffingen, pelgrimsreizen en andere soortgelijke bijgelovigheden.

Hierdoor zagen zij dat de gewetens van mensen in onafgebroken onrust, verwarringen, vrezes en gebondenheid gehouden werden, zonder die rust, verzekering en vrede met God door het bloed van Christus, welke het Evangelie verkondigt en aanbiedt.

En toen de leiders van de mensen in die kerk dit zagen, dat de wegen en middelen die zij voorstelden, in werkelijkheid de zielen van mensen nooit tot rust zou brengen, noch hen ook maar de minste verzekering van de vergeving van zonden bracht, zo maakten zij er een deel van hun leerstelling van, dat het geloof in de vergeving van onze eigen zonden, en de verzekering van de liefde Gods in Christus, vals en schadelijk waren. Want wat zouden zij anders moeten doen, wanneer zij maar al te goed wisten, dat het, op hun manier, en door hun beweringen, niet verkregen kon worden?

Hieruit volgt de voornaamste pennenstrijd in deze zaak, die de gereformeerde godgeleerden hadden met diegenen van de kerk van Rome. Het was deze: of er, overeenkomstig met, en door het Evangelie, een staat van rust en verzekerde vrede met God te verkrijgen zou zijn in dit leven.

Omdat zij alle bewijs wat maar mogelijk is, in hun voordeel hebben, van de ware natuur, het gebruik en doel van het Evangelie, van de genade, liefde en plan van God in Christus, van de doeltreffendheid van Zijn bemiddeling in Zijn offerande en tussenkomst, benoemen zij deze zaken tot het voornamelijk voorwerp van rechtvaardigend geloof, en het geloof zelf tot een geloofsvertrouwen in de bijzondere genade en goedertierenheid van God, door het bloed van Christus, zoals voorgesteld in de beloften van het Evangelie.

Dat is, zij onderwezen de zielen van mensen om vrede met God, de vergeving van zonden, en een recht op de hemelse inwoning te zoeken, door het plaatsen van hun enige vertrouwen op, en zekerheid in de genade van God door Christus alleen.

Maar toch, ondanks dat, heb ik nog nooit van iemand van hen gelezen (ik weet niet of anderen dat gedaan hebben) die toegaf, dat elke ware en oprechte gelovige altijd een volle verzekering heeft gehad van de bijzondere liefde van God in Christus, of van de vergeving van zijn eigen zonden, hoewel zij ervoor pleiten, dat de Schrift dit van hen vereist in de weg van de plicht, en dat zij naar de verkrijging hiervan moeten staan.

John Owen, Justification: Iemand kan werkelijk voor God gerechtvaardigd zijn, terwijl hij toch geen bewijs of verzekering daarvan heeft in zijn eigen hart. Daarom behoort dat bewijs of die verzekering niet bij de natuur of het wezen van dat geloof waardoor we gerechtvaardigd zijn, en het vergezelt niet noodzakelijkerwijs onze rechtvaardigmaking.

Augustus Montague Toplady:

De persoonlijke ondervinding van de handelingen van de Heilige Geest in onze ziel, zijn diepe zaken. Die moeten een zaak van gebed zijn en niet een onderwerp van discussie. Ik ben er al een lange tijd van verzekerd dat de Schrift een groot onderscheid maakt tussen het geloof, de verzekering van het geloof en de volle zekerheid van het geloof.

1. Het geloof is de hand waarmee wij het kleed van Christus' gerechtigheid tot onze rechtvaardigmaking aangrijpen, aanraken of proberen aan te raken. De ziel die zo'n geloof bezit is ongetwijfeld veilig.

2. Ik beschouw de verzekering als een ring die God om de vinger van het geloof doet. De ziel die zo'n verzekering bezit is niet alleen veilig, maar verkeert ook in een aangename en gelukkige toestand. Toch blijft de vinger zonder ring een echte vinger. Zo kan het geloof zonder de gift van de zekerheid ook een waar geloof zijn. Wij moeten dit wel erkennen, anders zouden wij wijlen ds. James Hervey en vele anderen tot de ongelovigen moeten rekenen. Niemand heeft zo veel voor de leer van de verzekering gestreden als Hervey. Toch heeft hij met nadruk het volgende geschreven: 'Ik verlang om te gevoelen hetgeen ik geschreven heb over het vaste geloof in Gods zeer dierbare beloften en een nederig geloof dat wij de voorwerpen zijn van Gods tedere liefde. Maar ik wil niet zeggen dat ik die nu werkelijk ondervind.' Een ander persoon drukt het ook goed uit: 'Een zwakke hand kan de huwelijksband verbinden. Zo kan het zwakke geloof een sterke Christus aangrijpen.' Verder kan men de verzekering verliezen nadat die aan de ziel is geschonken. Petrus is ongetwijfeld zijn verzekering kwijtgeraakt. Hij verzondigde die toen hij Christus verloochende. Echter, hij raakte het beginsel van het geloof niet kwijt. Christus had voordat dit plaatsvond voor Petrus gebeden dat zijn geloof niet zou ophouden. Christus heeft niet vergeefs gebeden. Een vrouw kan haar trouwring verliezen. Het verlies van haar ring betekent echter niet dat haar huwelijk verbroken is. Zij blijft een wettige echtgenote. Toch is zij niet gerust voordat zij haar trouwring teruggevonden heeft.

3. Ik beschouw de volle zekerheid als een diamant of enkele diamanten bij elkaar. Dit is tot versiering van de ring. Vanwege deze diamant ziet de ring er veel mooier en waardevoller uit. Als de diamant van de verzekering in het goud van het geloof gezet is, dan verspreidt hij zijn stralen van liefde, vreugde, vrede en heiligheid. Die glans laat dan geen ruimte meer over voor twijfel of duisternis. In die tijden van grote en onbewolkte vertroosting, staat de vreugde van de gelovigen slechts onder die van de engelen of van de volmaakte heiligen in de hemel.

4. Ten laatste beschouw ik de gemeenschap met God als de kern van de zekerheid. Wanneer wij in ons hart de zoetheid van Zijn tegenwoordigheid gevoelen, dan kunnen wij niet twijfelen aan ons aandeel in Zijn goedertierenheden. Wanneer de Heere vertroostend tot ons hart spreekt, dan staat onze genegenheid in brand. Ons zicht is helder en onze gezichten stralen. Wanneer wij weer van deze berg afkomen en ons weer mengen met de wereld, dan lopen we gevaar om dat dierbare gevoel van Zijn liefde weer te verliezen. Zijn liefde is de kracht van de strijdende heiligen en de vreugde van de triomferende zielen. Laat de bevende gelovigen echter niet vergeten dat het geloof (in de engste zin van het woord) niets meer of minder is dan het aannemen van Christus. Wij nemen Christus aan voor onszelf in het bijzonder, als onze enige mogelijke Verzoening, Gerechtigheid en Zaligmaker (Joh. 1:12). Hebt u Christus op deze wijze mogen aannemen? Dan bent u een gelovige en u bent zeker veilig. Het verdient onze bijzondere aandacht dat onze Heere het geloof van de hoofdman over honderd een groot geloof noemt. Het geloof van die man kwam niet verder dan: Spreek alleenlijk een woord, en mijn knecht zal genezen worden. (Math. 8:8, 10). Het verhaal over de Kanaänitische vrouw illustreert ons punt ook heel duidelijk. Zij riep uit: Ontferm u mijner, o Heere, Gij Zone Davids, en even later: Heere, help mij. Eerst scheen Jezus haar af te wijzen, maar zij bleef aandringen. Zij vroeg slechts of zij het voorrecht van een hond mocht genieten: het eten van de kruimeltjes die van de tafel van de meester afvielen. Wat was het antwoord en het commentaar van de Meester? Hij gaf het volgende antwoord en commentaar (elke verbroken zondaar mag zijn harp wel van de wilgen afhaken): O vrouw! Groot is uw geloof (Math. 15: 22-28).

5. De genadegaven, (waaronder de gave van het geloof) die door de gezegende Geest in ons hart geplant worden, kun je vergelijken met een zonnwijzer. Een zonnwijzer heeft weinig nut als die niet beschenen wordt door de zon. De Heilige Geest moet de genadegaven, die Hij geschonken heeft, beschijnen met Zijn licht. Anders zullen niet weten wat wij met die geestelijke vertroosting aan moeten. Die genadegaven kunnen ons dan niet vertellen waar wij ons bevinden. Moge Hij onze zielen van dag tot dag beschijnen met Zijn helende stralen! Dan zullen wij vervuld worden met alle blijdschap en vrede in het geloven en overvloedig zijn in de hoop, door de kracht des Heiligen Geestes (Rom. 15:13).

6. Zijn er enige zwakgelovigen, die beschreven kunnen worden als gekrookte rietjes en rokende vlaswieken? Laat hen weten dat God voor hen zal zorgen. Het gekrookte rietje zal niet verbroken worden en de rokende vlaswiek zal niet uitgeblust worden. Loof de Heere voor de kleinste mate van het geloof. Zelfs al zou dat als het kleinste van alle zaden zijn. vroeg of laat zal dat kleine zaadje uitgroeien tot een grote en vruchtbare boom. Blijf hier echter niet stilstaan, maar handel naar het advies van de apostel. Verlang ernstig naar de beste gaven, waaronder de verzekering, ja de volle zekerheid van het geloof. Des te sterker u staat in het geloof, des te meer zult u God de eer geven, zowel met door uw mond als door uw levenswandel. Heere, vermeerder ons geloof! Amen.'

Thomas Brooks: De verzekering is het gevolg van het geloof. Daarom kan het geen geloof zijn. De oorzaak kan niet het gevolg zijn en de wortel kan niet de vrucht zijn.

John Duncan: Ach! Verwar geloof niet met verzekering: verwar het keren tot God niet met wat op het keren tot God volgt, en meer en meer volgt op het keren tot, en een nauwe wandel met God.

George Gillespie: De verzekering maakt een kind van God niet aanmatigender maar nederiger. Noch maakt het hem slapper, maar ijveriger in de weg van heiligheid.

Geen naam: De verzekering van onze zaligheid wordt een witte raaf genoemd vanwege de zeldzaamheid. Maar verzekering zonder geloof is een witte duivel, en die is helaas minder zeldzaam.

Genademiddelen

Jonathan Edwards: Het bijwonen en gebruik van de genademiddelen is niets anders dan een wachten op God voor Zijn genade, in de weg waarin Hij gewoon is ze toe te kennen.

Isaac Ambrose: God is aan geen middelen gebonden, maar heeft Zich aan de middelen verbonden.

Thomas Shepard: Neem de middelen waar en geef dan het werk in Zijn handen, opdat Hij het geloof recht zal maken.

Thomas Shepard: Gebruik de middelen maar heb er geen vertrouwen in.

Dr. Gifford: Hoewel iemand die genade kent, niet altijd gevoelige gemeenschap met God heeft in de ordi-
nanties, toch is het altijd een goed teken: dat hij niet gerust en bevredigd is zónder die gemeenschap.

Geen naam (uit het boek van Augustus Montague Toplady): hebt u enige reden te geloven dat u op enige
tijd gemeenschap met God hebt gehad, zowel in het verborgen als in het openbaar; zowel in de binnen-
kamer als met uw gezin; of in het huis van God, onder de middelen: de bediening van het Woord, het
gebed of het Avondmaal des Heeren? Dan mag u verzekerd zijn dat Christus voor u voldaan heeft. An-
ders zou u nooit zo'n gemeenschap gehad hebben.

John Preston: Je moet bidden en de middelen gebruiken. Het is als iemand die hulp krijgt van twee vrien-
den of dokters en slechts één van hen vertrouwt. (..) Toch doen wij het tegenovergestelde: wij vertrouwen
op het middel en niet op het gebed. (..) Het is een soort atheïsme.

Genadetijd

Augustus Montague Toplady: Als iemand elke dag een zak geld, of zelfs maar een munt in de zee zou
werpen, dan zou men hem voor een gek uitmaken en zijn vrienden zouden hem daarom tegenhouden.
Maar iemand die datgene weggooit wat meer waard is dan goud, dan mijnen, en meer dan de gehele we-
reld, ja zijn gezondheid, vrede, tijd en ziel, dan wordt zo iemand door het grootste deel van de mensheid
bewonderd, geacht, en toegejuicht.

Volgens Archibald Alexander moeten we, als we anders geen vrije tijd hebben, een uur minder slapen,
zodat we in ieder geval een uur per dag afzonderen voor zelfonderzoek en gebed.

Ds. B. Smijtegeld: Hebt u te veel tijd? Geef er God wat van.

Maarten Luther: Die een uur laat ontglippen, laat een dag ontsnappen.

Andrew Bonar, dagboek: Deze morgen was ik diep onder de indruk van het ernstige feit dat door het
verliezen van een uur van gebed per dag door 's morgens niet vroeg op te staan, ik twintig dagen aan ge-
bed verloor per jaar.

Maarten Luther: Ik heb zo veel te doen, dat ik de eerste drie uur in het gebed zal doorbrengen.

Thomas Shepard: Noodzakelijkheden hebben geen vakantie.

Mark Driscoll: Als satan je niet kan doen zondigen, zal hij je het druk doen hebben.

Geweten

Angelus Merula: Wie iets doet wat tegen zijn geweten is, bouwt de hel voor zich op.

Iemand tegen een bisschop in Ierland: Ik ken geen andere gevangenis dan een kwaad geweten.

God

John Knox: Een mens met God is altijd in de meerderheid.

Ds. Fraanje zegt dat een Jood een minuut stilhield wanneer hij in het openbaar de Naam van Jehova uits-
prak. Uit eerbied.

John Duncan (19e eeuw!): De grote controverse die eraan staat te komen zal over het bestaan van God gaan.

John Duncan: Ach! Denk nu aan de oneindige God Die ons gebabbel in de duisternis nu de hele tijd ziet.

Maarten Luther: God wordt niet begrepen en wil dat buiten Christus ook niet zijn (tafelgesprekken).

Ds. A. T. Huijser: Wat je bij Luther vindt, zijn de diepe indrukken van de heiligheid Gods. Die werden niet ingegeven door het Godsbeeld van zijn tijd, zoals men wel beweert, maar dat is voluit Bijbels. Ook dat zie je wegebden. Het wordt zo oppervlakkig, zo goedkoop, zo vanzelfsprekend. Zalig worden was voor Luther een onbevattelijk wonder en dat zal het blijven. En wat is een wonder? Dat er iets gebeurt wat niet meer kon. De dood verdiend en het leven gekregen!

Professor Hengstenberg van Berlijn: Het doet er niet toe of we een god maken van steen of van ons eigen begrip. Het is en blijft een valse god. Er is maar een levende God: de God van de Bijbel.

John Gresham Machen: Hoe kunnen wij verontwaardigd zijn over de lasteringen tegen een menselijke vriend, terwijl wij op hetzelfde moment geduldig kunnen luisteren hoe de laagste lasteringen tegen God worden uitgesproken?

John Flavel: Niemand zoekt God vergeefs, dan zij die Hem op een ijdele wijze zoeken [dat is, die God onverschillig of zorgeloos zoekt].

Geen naam: Ik denk dat God misschien zulke strenge wetten in het Oude Testament tegen godslasteraars heeft laten opschrijven om de harten van de godslasteraars die in de tijd van het Nieuwe Testament geboren zouden worden en vergeving zullen krijgen, te doen smelten, ziende wat ze waard zijn en welke behandeling ze daarentegen krijgen.

Geen naam: Met Gods ondersteunende arm is met eerbied gesproken zelfs een worm als almachtig.

Geen naam: We moeten door ongeloof de Vader der lichten niet tot een vader der leugen maken.

Geen naam: We cannot explain God. Neither can we explain away God.

Mr. Dyer: Het grootste geluk voor een schepsel, is niet het schepsel als geluksbron te hebben.

Mr. Caser: Over God klagen is een ding; aan God klagen is iets anders.

Joseph Hart: Niemand kan een christen maken, dan Hij, Die de wereld gemaakt heeft.

Christopher Love: De engelen dienen God door ons te dienen.

De Vader

(Ralph?) Erskine: Het is wat groots als een ziel mag leren wat een zondaar tot God zegt; het is groter wat God in Christus tot de zondaar zegt. Het is het grootst als men daar belang bij heeft, wat de Vader tot de Zoon zegt.

Matthew Henry: Overall waar Gods kinderen zijn, zijn zij op huns Vaders grond en daarom ook onder huns Vaders oog en zorg.

Thomas Shepard: Hoewel er fronsen op het gezicht van de Vader staan, is er toch liefde in het hart.

James Fraser van Brea: Hoe kan ik het Vaderlijke hart horen, anders dan door Zijn Vaderlijke behandeling van mij?

Ds. A. T. Huijser: Men ziet God vandaag al gauw als Vader, maar men leerde Hem nooit als Rechter kennen en de Bijbelse kenmerken van het kindschap worden gemist.

Ds. Hudson: Ik ben als de kinderen die willen dat hun moeders hen een koekje of iets anders lekkers mee geven als ze naar bed gaan; zo wil ik ook dat mijn hemelse Vader mij een zoete tekst uit de Schrift of een hymn geeft om mee in slaap te vallen:

‘Gezegend zijn de nederige zielen die
Hun eigen leegheid en armoede zien;
Schatten van genade wordt hen gegeven;
Kronen van vreugde zijn weggelegd in de hemel.’

De Zoon (de Heere Jezus Christus)

Uit een brief aan de Gospel Standard: ‘Jezus is dierbaar. Zijn Naam is als een uitgestorte olie. Hij heeft altijd lief, al wat aan Hem is, is gans begeerlijk: Immanuel, de God met ons, in de beleving van onze ziel. Zijn gerechtigheid is dierbaar. Zijn bloed is dierbaar. Zijn zaligheid is dierbaar. Ja, Hij is Alles wat wij nodig hebben voor tijd en eeuwigheid. O, dat ik Hem meer kon liefhebben! O, dat ik Hem meer kon verhogen! O, dat ik Hem op een Hogere plaats kon zetten! O, dat ik een stem hard die hard genoeg was zodat allen het konden horen: dan zou ik met iemand uit het verleden kunnen uitroepen: *Zie het Lam Gods!* Zie op Zijn bloedende hart! Een hart vol liefde, een hart overvloeiend van ontferming! Ja, met ontferming voor de verlorenen, de verwoesten, de verachtelijken, de nooddruftigen, de naakten, de ellendigen, degenen die zijn vergaan, de lammen, de blinden, degenen die op het punt staan om te komen. O genade, genade! Welke sterveling op aarde kan de grenzeloze hoogten en onpeilbare diepten van Jezus’ liefde uitstallen?’

Joseph Irons: Christus moet onze Verantwoordelijkheid worden. Christus is het begin, Christus in het midden, Christus in het einde. Christus alles in allen.

George Thomas Congreve: Wij weten dat het waar is dat Hij, in plaats van ons van Zijn tegenwoordigheid weg te schoppen, onze trage harten een weinig tot Hem beweegt om ons opnieuw en opnieuw te zegenen aan Zijn lieve voeten.

Ds. Versprille: De hardheid van het hart is een kwaal die ons Jezus niet dierbaar doet zijn en toch, het zien op Zijn verlossende liefde kan onder Gods zegen het hardste hard breken.

Jonathan Sarfati: De rabbi’s hebben gezegd dat alleen de Messias de volgende wonderen konden doen: de duivel uitwerpen die doofheid veroorzaakte en de blindgeborenen laten zien. Toch werd Hij verworpen.

William Haddow (uit zijn levensbeschrijving die onlangs vertaald is): O, als wij de Zijne zijn, wat een God hebben we dan! Zijn wij zwart en verontreinigd? Het bloed van Jezus Christus, Zijn Zoon kan ons reinigen van alle zonden en kan ons wit maken. Zijn onze harten koud, duister en troosteloos? Daar is een rivier die stroomt vanuit de troon van God Die leeft en gezondheid en vrede geeft. God heeft gezegd: *Ik zal den dorstige geven uit de fontein van het water des levens om niet.* Zijn wij in benauwdheid of belast? Dan zegt Hij: *Mijn genade is u genoeg.* Het is u genoeg dat ik u Mijn gunst betoon. Het is u genoeg dat Ik aan u denk met goedertierenheid. Dit zal u wel ondersteunen. Zijn wij in nood? Dan zegt Hij: *Goud en het zilver zijn Mijne, en het vee op duizend bergen.* Zijn onze beproevingen zodanig, dat zij ons nooit enig goed schijnen te doen? Dan zegt Hij: *Alle dingen zullen meewerken ten goede.* Zijn wij zoekers? Dan zegt Hij: *Uw harten, die God zoeken, zullen leven.* Mijn hart zou zeer graag in de volle zekerheid des geloofs willen zeggen: *Deze God is onze God tot in alle eeuwigheid. Hij zal ons geleiden tot de dood toe.*

Ruth Bryan: Nooit had iemand zo’n rijke Bankier, zo’n vriendelijke Man, zo’n tedere Herder, zo’n verdraagzame Leidsman als ik heb in mijn heerlijke Christus!

Hoe meer ik durf te naderen, hoe meer Hij mij aanmoedigt. Hoe vrijmoediger ik ben, hoe vriendelijker Hij wordt. Hoe meer ik van Hem verwacht, hoe meer Hij geeft. Ik kan Hem niet vermoeien, want in Hem is volheid, ja: een volheid van genade, ontferming, liefde en medelijden. De

helpt van Zijn heerlijkheid is nog nooit uitgedrukt door sterfelijke tongen, noch het duizendste gedeelte van Zijn vervoerende schoonheid en neerbuigende goedheid begrepen door degenen die ze niet gevoeld hebben. Dit, Dit is mijn, ja mijn Liefste en mijn Vriend! O, wat een genade om nog een liefdeblik van Hem te mogen hebben.

Ik kijk naar mezelf met verwondering, verbazing en overweldigend vermaak. Want ik ben een monument van zaligmakende, soevereine ontferming! Gelukkig! Onuitsprekelijk gelukkig! Wat een verbazingwekkend wonder van overvloeierende liefde! O God, verhaast toch de dag wanneer ik mijn verdriet en zonden voor eeuwig zal mogen verliezen in Zijn volkomen heerlijkheid! Ik aanbid en verheerlijk Hem voor Zijn genade! - Verbazingwekkende genade voor een vuile Magdalena. Halleluja! Amen!

Geesje Pamans: Ik draag dezelfde zondige natuur om als anderen, maar de liefde van Christus verbrandt de zonden.

Thomas willcox: Omdat wij het moeilijk vinden om te vergeven, denken wij dat dit voor Christus ook zwaar is.

Richard Baxter: Kan Christus de Weg zijn, waar het schepsel het einddoel is?

Ds. Michiel Christiaan Vos: Wie is een leermeester gelijk Jezus? Deze overdierbare Profeet leert als het Hem belooft door Zijn Geest in een uur meer dan al de hogescholen in duizend jaren kunnen leren.

Thomas Shepard: De zonde is niet bitter voor de ziel, voor wie het werk van de Heere Jezus niet zoet is.

Maarten Luther: Weet dat de oorzaak dat veel mensen verdoemd worden deze is, dat zij niet horen wat Christus zegt en leert van de Vader. Bij Hem alleen kunt u vinden Wat en Wie God is en wat God eist. Verder is het nergens in hemel en op aarde te vinden.

Maarten Luther, Commentaar Galaten 4:6: Het moet voor ons volkomen vaststaan dat wij in de genade van God zijn. Wij zijn immers volkomen zeker dat God tevreden is met Christus en dat Hij heilig is, etc. Zoals dus Christus God behaagt, en wij met Hem verenigd zijn, zo behagen wij God ook en zijn wij heilig. (...) Daarom kan de zonde ons niet verschrikken of doen twijfelen aan de genade van God in ons. Christus is onze machtige Held Die de wet heeft vervuld, de zonde verdoemd en de dood en alle kwaad overwonnen. Zolang Hij aan de rechterhand van God zit om voor ons te pleiten, kunnen wij niet twijfelen aan de genade van God.

Iemand uit Schotland: Niemand heeft U een harde Meester genoemd, behalve zij die U niet kennen.

Jakobus Koelman: Iedere liefhebber van Jezus is in zijn wezen en voornemen een martelaar.

Een vrouwelijke martelaar die niet zo slim was en de ondervragers niet kon weerleggen: Ik kan niet voor Christus praten, maar ik kan wel voor Hem branden.

John Duncan: Jezus stierf, gelovigen slapen.

Theodorus van der Groe: De dood is niets, waar Christus het leven is.

Mary Winslow: Christus recht te kennen is een kleine hemel hierbeneden.

B. Florijn: John Livingstone: Als ik in de hel zou komen, dan weet ik zeker dat de Heere Jezus zal komen en mij daaruit verlossen. Alsof hij zeggen wil: want ik weet met welk een dure prijs ik gekocht ben.

(Tobias?) Crisp: Wie Christus heeft, kan niet arm zijn. Wie Christus niet heeft, kan niet rijk zijn.

John Owen: Christus stierf niet voor mensen op voorwaarde dat ze zouden geloven, maar Hij stierf voor al Gods uitverkorenen, opdat zij zouden geloven.

Cyprianus: Christus droeg ons, toen Hij onze zonden droeg.

Prosper: Hij die niet gekruisigd is in Christus, is niet gered door het kruis van Christus.

Wilhelmus a Brakel: U bent zo leeg niet als Hij vol is.

Samuel Rutherford denkt dat de vader in de gelijkenis van de verloren zoon Christus is.

Samuel Rutherford: Wij leven ver van de Bron af, en we klagen maar droogjes over onze dorheid.

John Duncan: Waarom houden gelovigen van Jezus? Wij kunnen deze vraag niet ten volle beantwoorden, omdat wij Hem niet ten volle kunnen beschrijven.

John Duncan: Wij moeten groeien in afhankelijke onvoldaanheid, en in de kennis van Hem Die genoegzaam maakt.

Augustus Montague Toplady: Mijn tekortkomingen en mijn misdaden, mijn ongeloof en gebrek aan liefde, zouden mij in de diepste hel doen zinken, was Jezus niet mijn Gerechtigheid en mijn Verlossing. Daar is geen zonde die ik niet zou bedrijven, als Jezus, door de kracht van Zijn Geest, niet mijn Heiligmaking was. O, wanneer zal ik Hem geheel gelijkvormig zijn, en zal ik geheel de geest hebben, die in Hem was? Wanneer ik Hem zie van aangezicht tot aangezicht.

Maarten Luther: Christus laat wel zinken; echter nooit verdrinken.

Robert Traill: Arme zondaar, u bent nooit geschikt voor Christus. Hij is wel zeer geschikt voor u.

John Flavel: Jezus is een Zee van zoetheid zonder een druppel bitterheid.

Ralph Erskine: Hoewel uw zonden oud zijn, zijn ze nog niet zo oud als de genade van Christus.

Ralph Erskine: Er is geen genezing dan onder de vleugelen van Christus.

John Preston: Vraag: Hoe moeten we de Heere liefhebben? Antwoord: mijn broeders, als jullie er-toe gebracht zijn om zonder te huichelen te verlangen om Christus lief te hebben, dan is het werk al voor de helft gedaan.

Asahel Nettleton, uit een preek over Openbaringen 3:20:

Soms zegt de zondaar: 'Ik ben gewillig om Christus aan te nemen, maar Hij is niet gewillig om mij aan te nemen.' Maar wat zegt de tekst? *Zie, Ik sta aan de deur en Ik klop*. Houdt dit niet in dat Hij gereed staat en gewillig is om binnen te komen? Dit is nog niet alles. Hij roept: Doe Mij open, doe Mij open. Dit is nog niet alles. Hij zegt: *Indien iemand Mijn stem hoort en de deur open doet, dan zal Ik binnenkomen*. Hij verklaart uitdrukkelijk dat Hij gewillig is. Dit is nog niet alles. U kunt zeggen: 'Ik ben zo'n grote zondaar, ik heb Hem zo lang verworpen, zodat Hij mij nu niet zal ontvangen. Maar wat zegt de Zaligmaker? *Indien iemand Mijn stem hoort* – hoe slecht hij ook is, als hij aan deze zijde van de hel is – *Indien iemand Mijn stem hoort en de deur opent, Dan zal Ik tot hem inkomen en avondmaal met hem houden, en hij met Mij*.

Als u nu geen christen bent, laat mij dan zeggen dat u nu nog nooit Zijn stem gehoord hebt, noch de deur geopend hebt, noch gewillig geweest bent om Hem te ontvangen. U bent nog nooit aan de uitnodiging gehoorzaam geweest. De Zaligmaker staat gereed en is gewillig; maar u wilt tot Hem niet komen, opdat u het leven hebbe.

Zie uw gevaar. De Zaligmaker *staat* aan uw deur. Hij zit niet. Hij staat gereed om in te gaan, of gereed om te vertrekken. Hoe lang zou u voor de deur van uw buurman staan vragen of u binnen mag komen, als hij de deur voor u zou vergrendelen? Hoe lang heeft Christus staan kloppen? Zelfs tot Zijn haar met dauw vervuld is, en Zijn lokken met de druppels van de nacht. Maar hij zal niet lang blijven staan. Er zal een laatste klopp komen. De Zaligmaker kan wel zonder u; maar u kunt niet zonder Hem. Hij kan zeggen, zoals Hij eens tegen de Joden zei: 'Ik ga weg. U zult Mij zoeken en in uw zonden sterven.' Hoe vaak zei Hij niet: 'Ik wilde' En: 'Jullie wilden niet.' *Ziet, uw huis wordt u woest gelaten.* Ik herhaal, zondaar, er zal een laatste klopp komen op de deur van uw hart.

Geen naam: Jezus is gelukkig guller dan de meeste mensen van Hem denken.

Geen naam: Buiten de Vaste Rots is geen enkel kenmerk van genade rotsvast.

Geen naam: Een opmerking over leven van Jezus: het valt mij op hoe kalm Hij is gebleven tijdens de beschuldigingen waarvan Hij wist dat die niet waar waren. Wij zouden aan de ene kant het gevaar lopen uit angst voor de tegenstand de waarheid wat te verzachten of aan de andere kant de waarheid met een onheilige ijver te verspreiden.

Geen naam: Een toeleidende weg die niet in Christus eindigt, is geen toeleidende weg, maar een dwaalweg.

John Duncan: Arminianisme zegt dat de helft van het werk van God is, en de helft van mensen. Calvinisme beweert dat geheel het werk van God is, en geheel het werk ook van mensen is.

Charles Haddon Spurgeon: Christus was niet gestorven om de mensen vatbaar te maken voor behoud, maar om hen te behouden.

Charles Drelincourt: Uit mijn ogen vloeien geen tranen genoeg om Uw voeten te wassen, maar U, Heere hebt bloed genoeg om al de zonden van de wereld af te wassen.

De Heilige Geest

Thomas Brooks: Wees vervuld met de Geest, zoals de wind de zeilen vullen.

John Duncan: De Heilige Geest maakt ons heilig en geestelijk.

Angus Campbell: De Geest van God is vriendelijk en liefdevol, maar wordt gemakkelijk bedroefd.

Thomas Goodwin: God is de enige Leraar Die Zijn leerlingen kan onderwijzen in hun slaap.

James Kidwell Popham: Al het werk der genade in de harten van het volk des Heeren wordt gewerkt door een en dezelfde Geest (1 Kor. 12:11). Hoewel alles gedaan wordt om dit volk, ondanks hun verschillen in karakter, werk en kring, in de enige mal van goddelijke waarheid te gieten (Rom. 6:17), zal toch elk geval weer heel verschillend zijn. Allen zullen de Goddelijke natuur deelachtig worden en zullen hetzelfde pad bewandelen, afgescheiden van de wereld (2 Petr. 1:4). Zij hebben een reine spraak (Zef. 3:9). Toch is ieders persoonlijke ervaring zeer verschillend.

Hoe duidelijk sprak God tot Abram, toen Hij zei: Ga gij uit uw land, en uit uw maagschap, en uit uws vaders huis (Gen. 12:1). Het geval van Ruth de Moabitische heeft diezelfde duidelijkheid niet. Bij Abram lezen wij zowel de Oorzaak als de uitwerking ervan (vers 1 en 4). Bij Ruth zien wij slechts de uitwerking (Ruth 1:16). Een licht, helderder als dat van de zon, en een stem, die luider klonk dan het geluid van vele wateren, verenigden zich om Saulus van Tarsen op zijn knieën te brengen en hem te doen bidden. Dezelfde Goddelijke hand opende op een stille wijze het hart van Lydia. Toch kan die hand alleen opgemerkt worden in de uitwerking van de opening van haar hart, zodat zij acht nam op hetgeen van Paulus gesproken werd (Hand. 16:14). Wat een eenheid! Wat een verscheidenheid!

Goddelijke leiding

Ds. Ramsbottom: Jaren geleden, toen ik erg bezorgd was over wat Gods wil was, ging ik naar een zeer godzalig oud man toe om te weten hoe hij Gods wil te weten zou kunnen komen. Hij keek me een beetje verbaasd aan en zei: waarom [vraag je dat]? Ik zou het aan Hemzelf vragen, en Hij zou het mij vertellen!

William Cowper: God is Zijn Eigen Tolk.

Augustus Montague Toplady: Zoals de goddelozen schade lijden door de beste dingen, zo worden de godzaligen beter door de ergste dingen.

Maarten Luther: Als God altijd deed wat wij begeerden, dan zou Hij onze gevangene zijn.

Gods bescherming

William Greenhill, verklaring Ezechiël, over Jakob bij Mahanaïm: Mahanaïm betekent twee heiren, twee kampen. Jakob werd bemoedigd: als Ezau een leger heeft, dan ik ook. Als hij mannen heeft, dan heb ik engelen. Als hij er vierhonderd heeft, dan heb ik er twee keer vierhonderd.

Godsdienst

Matthew Henry: Onze godsdienstoefeningen moeten geregeerd worden door de kracht van het geloof en niet door de kracht van inbeelding.

Palier: De gehele godsdienst bestaat in twee dingen: in dingen die wij te doen, en in dingen die wij te geloven hebben.

Godsdienstplichten

Thomas Brooks: Je moet meer denken aan de noodzakelijkheid van de plicht, dan aan de moeilijkheid van de plicht.

Gods Genade

William Huntington: Er ligt een majesteit op de genade, hetzij in de knop of in de bloem. Zij knopt in een verslagen geest, maar bloeit in een verwijd hart.

Joseph Charles Philpot: *Mijn genade is u genoeg.* Ja, genoeg, ook voor hen die ze ongenoegzaam achten; genoeg voor degenen die menen dat barmhartigheid hun zielen niet zou kunnen bereiken, of met kracht in hun hart ingaan.

(Thomas Brooks?) Zo snel als God is om genade te bewijzen, zo traag is Hij om toorn te bewijzen.

Thomas Brooks: Iemand kan genade hebben, en het toch voor een tijd niet weten. Zie 1 Joh. 5:13. Het kind leeft in de baarmoeder, maar hij weet het niet.

(Thomas Watson?) De zon is niet zo vol met licht, als God vol van genade is.

Augustinus: Indien u vreemd wilt zijn aan de genade, roem dan op uw verdiensten.

Augustinus: de genade is niet uit de verdienste, maar de verdienste is uit de genade.

Alexander Comrie: In buitengewone tijden geeft de Heere ook buitengewone genade.

Anne Bradstreet: Ik sta er versteld van dat God, Die zoveel voor mij gedaan heeft, zo weinig van mij verlangt.

Andrew Bonar: Faraó vergat al Gods oordelen. Vergeten wij niet al Zijn goedertierenheden?

Bernardus Smytegelt: Wanhoop maar aan uzelf, want daar hebt u alle grond voor. Maar wanhoop nooit aan God!

Bernard van Clairvaux: God giet de olie van Zijn genade alleen in een gebroken vat.

William Haddow: Hij moet Zich tot ons keren voordat wij ons tot Hem zullen keren. Zijn genade moet tot ons stromen voordat onze harten tot Hem uitgaan. Zijn goedertierenheid moet onze harten aanraken voordat wij voor Hem verootmoedigd kunnen worden. Al de genade in Zijn hart is op ons gericht voordat die in ons hart kan uitspruiten. Wanneer het geloof een straaltje licht mag zien van deze zaken, dan kunnen wij de schoonheid zien van het wonderlijke verbond dat geheel onze zaligheid regelt. Geen verandering in ons gevoel kan dit fundament van God veranderen. Wat zijn de zielen begunstigd die een getuigenis van God hebben dat Hij hun namen in Zijn boek geschreven heeft! Ik hoop dat mijn naam erin geschreven staat. Bij tijden heb ik dat ook geloofd. Uw naam staat erin geschreven. Geen enkele zonde kan die naam uitwissen. Geen enkele benauwdheid kan die naam uitdelgen. Geen enkele beproeving kan die naam wegslijten. Die naam is in letters van bloed geschreven. U en ik hebben reden om te zingen van het verzoenende bloed. Zijn goedertierenheden zijn tot deze dag toe betoond, ondanks alle afdwalingen van ons hart. Wij zijn Hem vergeten en hebben de troon der genade verlaten, maar Hij is getrouw geweest. Getrouw – niet aan onze veranderende gevoelens, maar aan Zijn Eigen eeuwig verbond.

ds. H. Zweistra: Genade vernedert. Als een mens nog iets is, is hij altijd teveel. Die nog wat denkt te zijn, daar hij niets is, is te veel.

Prof. G. Wisse over *Het is volbracht* (het zesde kruiswoord): Het rijkste woord van de Zoon, het aangenaamste woord voor de Vader, het verschrikkelijkste woord voor de duivel, het zaligste woord voor de zondaar.

Georg Friedrich Händel: Wat een wonderlijke zaak is het toch om zeker te zijn van iemands geloof. Wat een wonderlijke zaak is het om een lidmaat te zijn van de Evangelische Kerk, die de vrije genade van God predikt door Christus, als de hoop van zondaars. Indien wij zouden moeten steunen op onze werken, mijn God, wat zou er dan van ons terecht komen?

Ambrose Serle: Alles ligt binnen het bereik van vrije genade, maar niets ligt binnen het bereik van de vrije wil.

Augustus Montague Toplady: Het Evangelie der genade kan verworpen worden, maar de genade des Evangelies niet.

Augustus Montague Toplady: Mijn hele leven is een opstapeling van genade.

Charles Simeon over een bekeerde moordenaar: O, ik heb goede hoop dat hij van de galg naar de heerlijkheid gaat.

John Duncan: U denkt dat God niet gewillig is om zo veel te geven. Ik zeg u dat Hij niet gewillig is om zo weinig te geven.

Ralph Erskine: Hoewel je niet meer krijgt dan je verlangt, krijg je toch zeker meer dan je verdient.

Asahel Nettleton, uit een preek over Lukas 15: 11-25:

De vader was bewogen over wat hij zag. Hij zei niets maar rende. Genade is snel. Maar wat zag hij? Ginds, op een afstand kun je hem zien. Kom, bange zondaars, kom, zorgeloze zondaars, kom hier omheen staan en kijk naar dit tafereel. Ginds is iemand die het waard is om opgemerkt te worden. Hij is, neergebogen door verdriet, al lange tijd een ellendige zwerver geweest, die het huis van zijn vader uit gegaan is. Hij heeft zijn goed verspild. Hij is neergebogen door het harde werk in de dienst van de slechtste meesters. Hij heeft al zijn zondige kameraden verlaten. Hij komt rechtstreeks van het veld af lopen en is van het verachtelijke baantje als zwijnenvoeder weggelopen. Hij is uitgehongerd en staat gereed om te vergaan van honger. Hij heeft geen vriend die hem wil helpen. Neergebogen onder het gevoel van zijn zonden gaat hij langzaam verder, terwijl zijn vader zich haast om hem te ontmoeten. Beschaamd en verbaasd zie je hem thuishomen, gewoon zoals hij is, in al zijn armoede en vodden. In deze toestand ontmoette zijn vader hem, en *viel om zijn bals en kuste hem*. Wat een ontmoeting is dit! Is het mogelijk? Ja, want het is de barmhar-

tigheid van God. Geen frons is op het gezicht van de vader te zien, geen boos woord komt over zijn lippen.

Wat een vriendelijke ontvangst krijgt de arme zondaar, die gebroken van hart is, als hij naar huis, naar God toe gaat *zoals hij is!* Slechts een klein poosje geleden zag je hem opstaan om tot zijn Vader te gaan, opdat hij erkennen zou [dat hij onwaardig is, etc.] maar voordat hij de tijd heeft om zijn voornemen ten volle uit te voeren, is hij genadig ontvangen. Maar houdt hij zijn belijdenis terug? Luister: wat hoor je? *Vader, ik heb gezondigd tegen de Hemel en voor u, en ik ben niet meer waardig om uw zoon genaamd te worden.* Maar waarom deze belijdenis? Hij is toch al in gunst aangenomen? Omdat het gevoel van vergeving, in plaats van dat het de smart vermindert, er juist voor zorgt dat de smart van de boetvaardige vermeerderd wordt. Hij acht het een voorrecht dat hij zijn zonden kan belijden. Deze belijdenis van de verloren zoon is een treffend voorbeeld van oprecht berouw. Je zult begrijpen dat deze belijdenis niet gedaan werd vanwege een slaafse vrees voor de straf; want zijn vader had hem al vriendelijk ontvangen. Zo is het met elke ware boetvaardige. Als er geen toekomstige straf zou zijn, dan zou hij nog steeds zijn zonden belijden met goddelijke droefheid. Hoewel hij door God is vergeven, dan voelt hij dat hij zichzelf nooit kan vergeven. Toen de verloren zoon zich voor het eerst voornam om terug te gaan, nam hij [ook] voor om nadat hij zijn zonden beleden zou hebben, zijn vader om een laag plaatsje onder de huurlingen vragen. Maar voordat hij de tijd had om dit verzoek te doen, werd hij onderbroken door zijn vader.

Gods gerechtigheid

Ds. E. Fransen: God wil geen koopgeld maar losgeld.

Stephen Charnock: Als het boek van genade gesloten wordt, zal het boek van gerechtigheid geopend worden.

Thomas Brooks: Als genade veracht wordt, zal gerechtigheid de troon bestijgen.

Thomas Brooks: Jeruzalem is op dezelfde Feestdag ingenomen als op het feest wanneer Jezus gevangengenomen is.

Thomas Brooks: Wanneer mensen Gods Woord afwerpen, zal God hen afwerpen.

Thomas Shepard: Zoals alle kwade dingen ten goede werken voor de heiligen, zo zullen alle goede dingen ten kwade werken voor degenen die niet recht horen.

Bernardus van Clairvaux: Niet te zondigen is Gods gerechtigheid; onze gerechtigheid is Gods goedertierenheid.

Jonathan Edwards over de verdoemenis van kleine kinderen: Niemand wordt door de dood van Christus gered van de eeuwige verdoemenis, die de eeuwige verdoemenis niet verdiend heeft.

Gods Koninkrijk

George Whitefield: Ik ben vermoeid in Uw werk, maar niet van Uw werk.

Goede werken

Een christen uit het martelaarsboek: Goede werken maken geen goede mensen, maar goede mensen maken goede werken.

Grondtalen

John Duncan tegen degenen die nooit in hun Hebreeuwse en Griekse testamenten lezen: Je bekent dat je over een boek preekt dat je nooit leest.

Hart

Christopher Love: Als het hart niet de tuin van Christus is, is het een broeinest van de duivel.

Asahel Nettleton: Als je hart zo hard is dat je nu geen berouw kunt hebben, wat wil je dan doen als je hart nog veel harder wordt?

Paul Baynes: pas op voor een groot hoofd en een koud hart.

Ds. F. Mallan: Christus is in de wereld gekomen om zondaren zalig te maken. Moet u zich beschuldigen over wat u inwendig bij u waarneemt? Hebt u zo'n boos hart? Waarom is Christus in de wereld gekomen? Omdat mensen zo'n boos hart hebben. Zij kunnen zichzelf niet verlossen. Daarom bleef er met eerbied gesproken, voor God geen andere weg over om zondaren zalig te maken, dan Zijn eigen geliefde Zoon in deze wereld te zenden. Hij heeft Hem aan die diepe vernedering en dat smartelijke lijden overgegeven. En dat voor zulke zondaren, die zulk een boos hart omdragen. Zij hadden verbrijzeld moeten worden. Maar het behaagde de Heere om Hem te verbrijzelen. Zijn geliefde Zoon heeft Hij verbrijzeld voor degenen die eeuwig verbrijzeld hadden moeten worden (..) zou Hij voor zulk een schepsel als u zich waarneemt, dan Zijn Zoon niet gezonden hebben? U kunt zulk een arglistig hart niet omdragen, of u kunt door Hem zalig worden. Als u zo'n arglistig hart niet omdroeg, had Hij Zijn Zoon niet aan zulk een diepe vernedering en aan zulk een smartelijk lijden behoeven over te geven.

Heiligmaking

Thomas Brooks: Hij die op de zon mikt, schiet hoger dan hij die op een struik mikt.

William Perkins: Hij die aan zijn grootste zonden wil sterven, moet beginnen om dit met zijn kleine zonden te doen.

Geen naam: Als een ent net overgezet is, zitten de sappen van de oude boom er nog in.

Christopher Love (uit 'Parels'): Stilstand in de genade is achteruitgang.

Alice Banks: Mijn groei in de genade is net als de staart van een koe: naar beneden.

Hel

Chrysostomus: Laat ons niet onderzoeken waar de hel is, maar hoe we het kunnen ontvlieden.

Ds. M. van Kooten: Charles Haddon Spurgeon placht eens door de kerk heen te schreeuwen: 'Brand, brand!' De mensen riepen verbouwereerd: 'Waar?' Spurgeon antwoordde: 'In de hel, als ge u niet bekeert!'

Thomas Boston: De goddelozen gaan naar de verwoesting van hun welzijn, maar niet van hun zijn.

Timothy Rogers: Wanneer een mens voor eeuwig verloren gaat, zal hij het volgende gewaar worden:

O, ellendige als ik ben, waar ben ik nu? Hoe ben ik hier nu gekomen? Ben ik zo vervallen van de hemelse hoop in de poel van de hel, zonder hoop van te ontkomen? Zijn mijn grote hoop en de vleiende beloften van mijn vals hart nu hiertoe gekomen, om in de hel als een gevangene dicht opgesloten te zijn, om daar nooit uit te komen? Wel, hoe heeft de deur van de hemel voor mij zolang opengestaan, zoveel dagen, maanden en jaren? Met hoeveel vrijheid is mij aangeboden om in te gaan, zowel als een ander? En heb ik niet gewild, God de Heere mij overgevendende aan mijn eigen wil, om te gaan welke weg ik zelf wilde? Hoe heeft Christus zolang staan kloppen en wachtgehouden aan de deur van mijn hart, door Zijn Woord en Geest mij biddend dat ik die voor Hem zou openen, uit komen uit mijn deur en Hem volgen naar de hemel, en ik heb willens geweigerd?

Iemand (Altamond) die in wanhoop stierf: Heere God, zelfs de hel zou een toevluchtsoord wezen, als ik Uw fronsen maar zou kunnen ontvluchten.

Bisschop Richelieu, aan het eind van zijn leven, nadat iemand gevraagd had waarom hij zo verdrietig was: De ziel is een ernstig wezen. Of zij moet hier voor een poosje verdriet hebben, of zij moet hierna voor eeuwig verdrietig zijn.

Christopher Nesse: De eeuwigheid is een eeuwig heden.

Geen naam: Wij moeten verlost worden *uit* de hel, maar ook *van* de hel vanbinnen, namelijk onze verdorven natuur.

Een vrouw: O God, laat me niet naar de hel gaan, waar de goddelozen zijn, want Heere, ik heb hier nooit van hun gezelschap gehouden.

Hemel

Thomas Vincent: Gelovigen, overweeg de grootheid van het geluk van de hemel. Het zal volmaakt zijn. U zult daarmee zo vervuld zijn als u maar hebben kunt. Ja, meer dan u nu in staat bent te dragen. Overweeg deze bijzonderheden van uw geluk in de hemel:

Denk er eens aan wat voor lichamen u zult hebben. Het zullen de allerschoonste en heerlijkste lichamen zijn. Zij zullen zeer gezond, sterk en onsterfelijk zijn. Met betrekking tot uw lichamen, maar ook met betrekking tot uw zielen, zult u dan het beeld van de hemelse Adam dragen.

Wees dan verheugd, gelovigen, wees verheugd! Wat maakt het uit als u op dit moment kromme en misvormde lichamen hebt? Wat maakt het uit als sommigen van u blind, lam, verminkt bent, of dat uw lichamen vervuld zijn met kwellende pijnen en verzwakt zijn door langdurige ziekten? Wat maakt het uit dat u in de verwachting van de dood bent, en dat uw lichamen, welke vorm zij ook mogen hebben, eerlang naar het koude, stinkende graf gedragen zullen worden, om daar te rotten? Wees toch verheugd, gelovigen. Uw lichamen zullen namelijk zeer heerlijk gemaakt worden tijdens de opstanding. Dan zullen alle smetten van de natuur geheeld worden. Alle ziekten en pijnen zullen weggenomen worden, omdat uw lichamen opgewekt zullen worden in onverderfelijkheid. Zij zullen voor eeuwig bevrijd worden van alle heerschappij van de dood.

Bedenk eens wat voor zielen u zult hebben. U zult vanbuiten verheerlijkt zijn. Uw lichamen zullen glinsteren. Maar vanbinnen zult u nog veel heerlijker zijn. Uw zielen zullen nog veel heerlijker glinsteren. Ja, dan zullen uw zielen schoongewassen zijn van alle resten van de zonde, zodat niet de minste vlek te zien zal zijn. U zult dan gereinigd zijn van alle vuilheid van vlees en geest en u zult volmaaktheid van heiligheid aandoen. De zaden van genade zullen volgroeid zijn tot bloemen van heerlijkheid. O, wat een hoven vol zoete geuren zullen uw zielen zijn! Wanneer als het ware de ruwe schetsen van Christus hier in uw harten dan voleindigd en vervolmaakt zullen worden door Gods penseel en uw geesten volmaakt als uw verheerlijkte Heere gemaakt zullen worden. O, hoe schoon zullen zij zijn in de ogen van God!

Wees dan verheugd, gelovigen, wees verheugd! Het verdriet u wanneer u in uw hart kijkt en zoveel overblijvende vervuiling opmerkt. Ja, wanneer u zoveel sterke tegenstand van het vlees tegen de geest gevoelt, terwijl u zich bij tijden daardoor bevuild gevoelt. Uw zwakheden en onvolkomenheden beroeren u. maar wees verheugd, gelovigen, omdat u in de hemel volmaakt bevrijd zult zijn van de zonde. U zult nooit meer bevuild worden door de zonde, maar u zult volmaakt heilig en volmaakt gelukkig gemaakt worden.

Thomas Brooks: Het is beter alleen naar de hemel te gaan, dan naar de hel met gezelschap.

Iemand zei over iemand anders: De hemel was in hem voordat hij in de hemel was.

Richard Baxter: Zelfs de godzaligen zijn te luie zoekers van hun eeuwige rust.

Richard Baxter: Wie kent de weg naar de hemel beter dan de God des hemels?

Mary Winslow: Geloof me, de hemel is het waard om voor te leven en voor te sterven.

Mary Winslow: Als er in de hemel tranen zouden zijn, dan zouden we wenen omdat we God zo weinig vertrouwd hebben.

Mary Winslow: Zullen wij [in de hemel] Abraham, Izak en Jakob kennen, terwijl wij degenen met wie wij op de aarde een zoete band hadden niet zullen kennen? Wij zullen hen zeker kennen.

Dr. John Gill over genade en het gaan naar de heerlijkheid: Indien men zegt: hoe kunnen we weten dat dit het geval is met onze overleden vrienden? Laat mij dan de volgende vraag stellen: Is er enige reden om te

geloven dat de genade Gods hen meegedeeld was? Als dit helder is, dan bestaat er geen twijfel over hun veiligheid. Want niets is zekerder dan dat God degenen aan wie Hij genade schenkt, ook de heerlijkheid schenkt. Wij kunnen onze verzekering van het geluk van onze vrienden in de komende wereld afleiden uit het feit dat zij gesmaakt hebben dat God hen genadig was in deze wereld.

Augustus Montague Toplady: Wanneer de zilveren koorden van het leven haastig losgemaakt worden; wanneer de laatste pinnen van de aardse tabernakel uit de grond getrokken worden; wanneer de lippen van de stervende heilige bleek worden en de rode kleur uit zijn wangen wegtrekt en de zwakke ademhaling wegvalt; wanneer zijn ledematen beven; wanneer de pols vergeet te slaan, de scharlaken stromen in zijn aders stil beginnen te staan en de ziel haar vleugels uitklapt om te vertrekken naar de heerlijkheid; zo vlug als haar zicht op de wereld verduisterd wordt en zo vlug als het sterfelijke deel van deze twee-eenheid van de ontboden geest afvalt: zo vlug wordt hij verlicht tot het volmaakte beeld van God. Hij licht nu meer dan een engel des lichts. JEHOVA bezoekt hem nu met de glimlachen van Zijn eeuwige liefde. Jezus wenkt hem tot het land van de eeuwige dag. De Heilige Geest voert hem met een zachte bries over de doodsjordaan. De machtige engelen achten het een eer om de vrijgekochte ziel ten hemel te brengen en hun kostbare vracht binnen te leiden. Ontlichaamde heiligen die langgeleden aangeland waren, drommen samen aan de zalige kust om de nieuwgeboren serafijn te feliciteren met hun veilige aankomst. (..)

God zal Zijn volk nog één bezoek brengen. Slechts één bezoek. Ik bedoel op de morgen van de opstanding. Dan zal Hij hun lichamen wederopbouwen tot tempelen van volmaaktheid, onsterfelijkheid en heerlijkheid. (..) In Zijn boek staan al Christus' leden opgetekend. Elk atoompje van hun stof staat geregistreerd in het boek der alwetendheid. Elke atoom is geteld. Elke atoom is dierbaar in Zijn oog. Geen enkele atoom zal gemist worden. (..) God heeft Zijn volk lief. Daarna maakt Hij Zijn volk liefelijk. Onze oorzaken van liefde liggen in de voorwerpen van onze liefde, maar de oorzaak dat God ons lief heeft, ligt helemaal bij Zichzelf.

Augustus Montague Toplady: O bekeerde lezer, wat is het beste: om plotseling in de hemel opgenomen te worden of om op een kwijnend ziekbed geworpen te worden om zo (indien de Heere het behaagt) in staat gesteld te worden om enige getuigenis van Zijn liefde, macht en getrouwheid te geven?

Ik antwoord: laat de gehele zaak aan Hem over. Heb, als dat mogelijk is, geen wens met betrekking tot het ene of het andere. Laat dit uw taal zijn: 'Neem slechts mijn ziel tot U. laat de manier de Uwe zijn.'

Augustus Montague Toplady: Uit het graf komt niemand terug om ons te vertellen, wat het is om te sterven. Maar sommige gelukkige gelovigen hebben nog in hun laatste ogenblikken gezongen: 'O dood, waar is nu uw voorgewende prikkel? Kan dit sterven genoemd worden?' Zeer waarschijnlijk is de doorgang zowel aangener als zachter dan de levende verbeelding dit kan veronderstellen.

In het jaar 1765 verloor ik een uitnemend lid uit de gemeente. Hij had de minste twijfel niet aan zijn zaligheid. En wat de geestelijke en eeuwige dingen betreft, lag hij een aantal weken te roemen in de volle zekerheid van het geloof. Gelaten wachtte hij de scheiding van ziel en lichaam af, in de overdenking wat de natuur moet ondergaan als de scheiding plaats vindt. Enige tijd voordat de band voorgoed werd doorsneden behaagde het de Heere hem een voorproef en voorgevoel te geven van de dood. Een uur lang was hij helemaal buiten bewustzijn. Zijn familie concludeerde daaruit dat de eindstrijd voorbij was. Langzamerhand echter kwam hij weer tot zichzelf. Op mijn vraag hoe hij het maakte, antwoordde hij dat God hem een voorproef van de dood had gegeven. Hij vond het niet zo verschrikkelijk als hij had vermoed. Vanaf dat ogenblik was al zijn doodsrees verdwenen. Hij lag zonder de minste schijn van vrees, vervuld met de kennis die alle verstand te boven gaat, totdat zijn ziel de gevangenis ontvlood in de boezem van de Heere. En daarom, wie u dan ook bent, die op eenzelfde wijze verontrust wordt, werp uw zorg op de Heere. U hebt Hem in andere dingen getrouw bevonden en u mag zich hiervoor veilig aan Hem toevertrouwen. Uit zes benauwdheden heeft Hij u gered en in de zevende zal Hij u nabij zijn. De watervloeden zullen u niet overstromen, noch de diepte u verzwelgen. De Rots der Eeuwen ligt op de bodem van de stroom en God zal u de gehele weg een vaste grond onder de voeten geven.

Hoogmoed

Thomas Brooks: De hoogmoedige ziel is als degene die staarde naar de maan en in de put viel.

Hoop

Joseph Hart: Ik zou liever willen scheiden van elke druppel bloed dan dat ik de hoop zou laten varen die ik al heb op een gekruisigde Zaligmaker.

Joseph Hart:

Then sinners black as hell; May hence for hope have ground; For who of mercy needs despair; Since I have mercy found.

Zondaars, zo zwart als de hel
Mogen hieruit wel hoop scheppen;
Wie zou er toch moeten wanhopen aan genade;
Sinds ik genade heb gevonden?

Jodendom

John Duncan: Wat is een Jood? Een verwachtende/uitziende christen.

John Duncan: Het Abrahamitische verbond was voor hen het Evangelie.

John Duncan: Een ware Israëliet had ontzagwekkende, eerbiedwaardige indrukken van Jehova's majesteit, verborgenheid en heiligheid.

John Duncan: Abrahamisme - het zaad van Abraham is de ouderstam van het ware geloof en hierdoor de ouderstam van het eeuwige leven voor de gehele wereld.

John Duncan: De Joden die het Nieuwe Testament gelezen hadden, zeiden vaak tegen mij: 'Het is allemaal heel goed, maar de christenen zelf geloven ook niet in het Nieuwe Testament. Waarom zouden de Joden er dan in geloven?'

John Duncan: De Joodse bekeerlingen te Boedapest waren gewoon dag na dag de brieven van Paulus te lezen alsof ze brieven waren die met de post van die morgen meegekomen waren.

John Duncan: Het Judaïsme was niet een missionair systeem, maar conservatief. Toch was er enige proviand voor de heiden opgeslagen. Voordat de deur wijd open was, stond zij op een kier.

John Duncan: Metaforisch gezien moeten wij allen Joden worden. Ik bedoel: wij moeten ons verdiepen in de Joodse erfenis en het kanaal eerbiedigen door welke al onze zegeningen tot ons gekomen zijn.

John Duncan: O, dat ik het hart van ook maar één heiden, één heiden, ervoor kon inwinnen om het hart van de Jood te kennen!

Kerk

Matthew Henry: Zij die de muren van de kerk willen opbouwen, moeten eerst de bouwvallen van zijn muren in ogenschouw nemen.

(Irenaeus?): Hij die niet de kerk als moeder heeft, heeft God niet als Vader.

Edward Blackstock: Zuiverheid in de kerk is voorspoed van de kerk.

Oekraïns spreekwoord: De kerk is dichtbij, maar de weg is glad. De kroeg is ver weg, maar ik zal voorzichtig lopen.

Kerkgeschiedenis

B. B. Warfield: Ten tijde van de reformatie heeft de genadeleer van Augustinus de kerkleer van Augustinus overwonnen.

Jakobus Fruytier: God heeft mij laten zien dat aan de behoudenis van de jeugd, de behoudenis van het land en van de kerk vastgemaakt is.

Dr. James White: Grieks en kerkgeschiedenis zijn voor mij de belangrijkste vakken geweest ter voorbereiding voor omgaan met allerlei visies.

Ketterij

Thomas Brooks over ketterse gedachten: Een blind oog is erger dan een lamme voet.

John Flavel: door het herbergen van vreemde personen herbergt men soms onwetend engelen, maar door het herbergen van vreemde leringen heeft men soms onwetend duivels geherbergd.

Jacob Prasch: Jezus waarschuwt vier keer tegen dwaling, en slechts een keer voor pestilentie, een keer voor oorlog, etc. Aan het eind van het boek Mattheus.

Komen tot Christus

Joseph Hart: Al de gepastheid die Hij vereist, is het zien van je behoefte aan Hem.

John Berridge: Broeders, jullie hoeven geen geleerde te zijn om in de hemel te kunnen komen, Jezus Christus wil gebroken harten hebben.

Jonathan Ranken Anderson: Met betrekking tot deze zaligheid wil ik nog opmerken dat het een volkomen zaligheid is. Er is geen enkele zaak in de gevallen staat van de mens, die niet voorzien kan worden, en geen enkele wond voor welke geen balsem is, geen enkel kwaad die deze zaligheid niet kan wegnemen. Nee, geen enkel gebrek die deze zaligheid niet kan vervullen.

Wij staan heel snel gereed om te denken dat de zaligheid van Christus elk geval tegemoet kan komen, behalve het onze. En als wij er dan achter komen, dat die zaligheid ons geval wél tegemoet kan komen, dan beginnen wij te denken dat ons geval veel te vergevorderd is om genezen te worden.

Maar mijn vrienden, in plaats van te zwichten voor uw eigen gedachten en te vertrouwen op uw eigen dwaze harten, luister naar het Woord van God. Overweeg of dat enige reden verschaft voor zulke gedachten als die u hebt en uitdrukt met betrekking tot uw eigen staat. Als u 'nee' zegt, dan beschuldigen wij u van het stellen van uw eigen dwaasheid boven de wijsheid van God. Maar als u naar het Woord van God komt, zult u daar duidelijk beschreven zien dat de zaligheid in Christus volkomen is: *Alle dingen zijn gereed. Wat is er meer te doen aan Mijn wijngaard, hetwelk Ik aan hem niet gedaan heb? Het is volbracht. Dit is een getrouw woord, en alle aanneming waardig, dat Christus Jezus in de wereld gekomen is, om de zondaren zalig te maken, van welke ik de voornaamste ben. Waarom Hij ook volkomenlijk kan zalig maken degenen, die door Hem tot God gaan.* Wel, u zult niet zeggen dat die zaligheid volkomen is voor anderen, maar niet voor u. Christus heeft niet zo'n uitzondering gemaakt. En als u zo'n uitzondering maakt, bent u schuldig aan ongeloof. Van deze beschuldiging kunt u onmogelijk ontsnappen dan door tot Hem de toevlucht te nemen, Die nooit iemand weggezonden heeft wegens Zijn onbekwaamheid onwilligheid om hen te helpen. *En gij zijt in Hem volmaakt.*

Jonathan Mitchell op zijn sterfdag: Heere, U roept mij tot U. Ik weet niet waarom, als ik op mijzelf zie, maar op Uw verzoek kom ik.

David Dickson: Ik heb al mijn goede daden en al mijn slechte genomen en ik heb ze samen op een hoop gegoooid voor de Heere. Ik ben van die beiden gevluht naar Jezus Christus en in Hem heb ik zoete vrede.

Thomas Brooks: Mijn zoon, geef Mij uw hart betekent: Mijn zoon, geef Mij uw wil.

Wilhelmus Schortinghuis:

'Kom maar kreupel, mank, en toon Uw gebrek voor s Heeren troon.'

John Owen: Totdat mensen zichzelf beter kennen, zullen zij al helemaal weinig zorg dragen om Christus te kennen.

John Bunyan: God zal genadig en ontfermend zijn voor waardeloze, onverdienende ellendelingen. Kom dan als zo een, en leg geen struikelblok op de weg naar Hem.

Ds. B. Smijtegeld uit een preek over 'Mijn zoon, geef mij uw hart':

Ten laatste zegt de Heere: Ik eis uw hart, al zou u zeggen: 'Heere, zou ik U mijn hart geven? Het is zo loos, het is geesteloos, het is zo mismoedig, het is zo verslagen, het is zulk een goddeloos hart, het is zulk een hard wederstrevig hart: zou ik U dat ook al geven?' 'Ja,' zegt de Heere. 'Ach Heere, het is te allen dage alleenlijk boos; het is zulk een diep hart, er zijn diepten in die niet te doorgronden zijn: wat zou u met zo'n hart doen?' 'Wel, geef het Mij evenwel,' zegt de Heere, 'Ik zal het heiligen en reinigen.' 'Ach Heere, uit mijn hart komen boze bedenkingen en raadslagen!' 'Ik zal Mijn Heilige Geest in uw hart geven, zegt de Heere, Die zal het er allemaal uithalen. En is het zo mismoedig, Ik zal het verkwikken; en is het zo gekwetst en gebroken, Ik zal erop zien, Ik zal het niet overstelpen, maar verbinden, het is een offer dat Mij behaagt, Ik heb er balsem voor, Ik ben de Heelmeester; en is het hard, Ik zal het week maken; en is het afzwervende en wederstrevig, Ik zal het weer terechtbrengen.'

(..) Een vrome zegt: 'Ik heb nog niet genoeg, ik wilde dat u mij nog een tekenje of twee gaf, waar ik het aan weten kon of ik mijn hart aan de Heere gegeven heb.' Zo u het gedaan hebt, zo zult u allermeest werk hebben met uw hart. 'Ach,' zult u zeggen, 'hoe zondig is het! Hoe ligt het kwade mij bij! Rom. 7:21. Ach, was ik mijn zondig hart kwijt!' Ook zult u dit kennen: 'Allerliefste Heere, ik heb mij beproefd, maar u waart zo verre van mijn nieren; ik was ten Avondmaal, maar mijn hart was er niet bij.'

Kent u dat kermen als u het kwijt bent? 'Ach Heere,' zeggen zij, 'Ik moet mijn hart zo bewaren en oppassen, meer dan al mijn geld en mijn goed en dan mijn goede naam; ik moet het allermeest bewaren.'

En zij zetten er zulk een edele wacht bij: de vreze Gods, de liefde Gods, het geloof in de Heere Jezus; die edele posten moeten uitstaan, of zij zijn het kwijt. Wilt u er nog een hebben? Zij kunnen onder geen bediening zijn waar hun hart niet geraakt wordt, waar zij over het hoofd gepredikt worden. 'Het is geen mensenwoord,' zeggen zij. Zij houden van een geestelijke bediening, waar ze bewerkt worden, waar kentekens gesteld worden, waar ze niet over het hoofd gepredikt worden, waar ze niet ongemoeid naar huis kunnen gaan. Nog eens, zij onderzoeken zich duizendmaal of zij het gedaan hebben, en zij geven zich aan God om te onderzoeken: 'Ontdek het mij, Heere,' zeggen zij, 'Zo mijn hart niet recht is, doe het mij zien, en maak het dan oprecht voor U!'

Theodorus Van Der Groe: Niemand die waarlijk verlegen is met zijn zonden behoeft ooit te denken: 'O, ik ben al te grote zondaar, de Heere Jezus zal mij niet willen horen of aannemen, ik heb te gruwelijk, te menigvuldig, te lang gezondigd. Mijn hart is al te ongevoelig en te zeer verstokt. Ik heb te lang gewacht. Ik heb te veel licht en genade moedwillig versmaad,' enz. Neel! Hoe ellendig en rampzalig ook iemands staat mag wezen, indien hij maar waarlijk met zijn hart tot den Heere Jezus wil komen en deemoedig aan Zijn voeten neervallen en Hem smeken om Zijn genade, zo zal Hij hem ook gewis in genade aannemen en ontvangen en Zich zijner grotelijks ontfermen. Want Jezus ontvangt de zondaren, zij zijn dan zoals zij wezen mogen, dat is Zijn Naam, Zijn karakter, Zijn ambt en lust. Hij kan, Hij wil niet anders als Zich barmhartig en vriendelijk betonen jegens de arme, verlegen zondaren. Willen zij maar tot Jezus komen, Jezus wil hen aannemen. En indien zij zelf niet komen kunnen, dan moeten zij maar komen als degenen die niet kunnen komen, dan zal de Heere Jezus hen toch evenwel ontvangen en trekken hen toch door Zijn Geest nader tot Zich. O, hoe zoet luidt dit woord dan niet: **DEZE ONTVANGT DE ZONDAREN.**

John Duncan: Wat mijzelf betreft: ik kan niet altijd direct tot Christus komen, maar ik kan altijd komen door de zonde. De zonde is het handvat waardoor ik Christus krijg. Ik neem een vers waarin God Christus en de zonde samengebracht heeft. Ik kan niet altijd mijn vinger op Christus leggen en zeggen: Christus behoort mij toe. Maar ik kan mijn vinger op de zonde leggen: de zonde behoort mij toe. Ik neem bv het woord: de Zoon des mensen is gekomen om dat wat verloren was te zoeken. Ja, verloren, verloren - ik ben verloren; ik leg mijn vinger op dat woord en zeg: ik ben de verlorene; ik ben verloren. Wel, ik bevind dat 'de Zoon des mensen gekomen is om de verlorenen te redden' en ik roep uit: *Wat God samengevoegd heeft, scheidt de mens niet.*

John Duncan over het zien op Christus: Laat de blinden het proberen; laat hen zien.

John Duncan: Als je blind bent, en niet zien kan, laat dan je blinde oogbollen op Hem gevestigd zijn.

John Duncan: Het is onze plicht om de ogen te vestigen op het Lam Gods, blind of niet blind.

Robert Murray McCheyne: Kijk elke keer dat je naar jezelf kijkt, tien keer naar Christus.

Alexander M. Stuart: Iemand tijdens een opwekking: Ik was voor een lange tijd op zoek naar een verre Christus en liep de Christus voorbij Die nabij was.

Ralph Erskine: Net zoals wij zelf tot Christus moeten komen om genezen te worden, zo moesten wij ook onze kinderen tot Hem brengen. En wanneer de dienaren en andere middelen ons geen goed kunnen doen, dan zouden wij tot de Meester moeten gaan en over alle middelen en leraren heen zien.

Thomas Sullivan: De gereformeerden zagen een 'voorbereidend werk' niet als oorzaak en gevolg, maar als middel tot het doel.

Gedicht:

'Eigen krachten te verachten,
Wordt op Jezus' school geleerd
Niets uit ons en al uit Hem,
Zo komt men te Jeruzalem.'

Een brief van ds. L.R. Shelton:

Hoe kunnen mijn zonden vergeven worden?

Geliefde vriend,

Hartelijk dank voor je telefoongesprek deze morgen, waarin je in het kort zei hoe de Heere met je hart handelt om je tot Christus te brengen voor behoudenis.

In het bijzonder merkte ik in het gesprek met je op dat je zei dat je veroordeeld was voor zoveel schijnbaar kleine dingen in je leven, beide van bedrijf en nalatigheid. Dit is een duidelijke aanwijzing dat je jezelf ziet onder veroordeling, omdat je, waar je je ook wendt, niets dan het oordeel ziet. Je ziet je gehele wezen, je lichaam, ziel en geest onder veroordeling liggen. Daarom is elke daad die je bedrijft, elk woord dat je uitspreekt, en elke gedachte of verbeelding van je hart niets dan zonde. Je voelt jezelf verdoemd als je doet, en verdoemd als je niet doet, omdat al je werken, of godsdienstige plichten, werken der duisternis zijn, werken van de duivel, dode werken, en omdat je onder het oordeel ligt, ligt elke uitdrukking van je wezen onder het oordeel, en sta je schuldig voor een heilig God.

De Heilige Geest laat je ongetwijfeld van dag tot dag je zonden zien, je zondige natuur, je goddeloosheid, je verdorvenheid, gemeenheid, onreinheid, en je schuldige afstand van een heilig God. Het moge je vreemd in de oren klinken dat ik het zeg, maar ik loof God ervoor. Niemand komt ooit tot Christus als zijn eigen persoonlijke Heere en Zaligmaker tenzij hij eerst zichzelf leert kennen door de verlichtende, openbarende kracht van de Heilige Geest (2 Kor. 4:3-6; Joh. 16:7-11).

Nu kom je tot deze vraag: Hoe kan ik vrijgesproken worden of hoe kunnen mijn zonden vergeven worden en hoe kan ik van de zonde en haar kracht verlost worden, en hoe kan ik verlost worden van de kracht van satan, die mij gevangenhoudt? (2 Tim. 2:25, 26; Kol. 1:13, 14).

Een van de eerste dingen die de gemiddelde zondaar probeert te doen, is het opruimen of reformeren van zijn leven, hetwelk niet de wortel raakt van zijn oude zondenatuur. Je staat schuldig voor God. God vergeeft je zonden niet vanwege iets wat je doet of probeert te doen. Je kunt al je zonden een voor een voor

God belijden, en toch nog naar de hel gaan. Je kunt alles wat in je macht is doen om terug te betalen, en toch nog naar de hel gaan.

Zoals Jehova zei: *Staat vast, en ziet het heil des HEEREN* (Ex. 14:13; 2 Kron. 20:17). Mijn lieve vriend, stop! Erken jezelf als een schuldige, helwaardige zondaar, een die God voor eeuwig in de hel zou moeten veroordelen. Erken dat God rechtvaardig is, en dat Hij rechtvaardig zou zijn om je voor eeuwig en eeuwig naar de hel te zenden. Erken je veroordeling. Erken dat de toorn van God op je wacht (Joh. 3:36). Erken dat de Rechter der ganse aarde recht doet (Gen. 18:25). Erken dat God goed is, en jij verkeerd bent.

Nu ben je in de gestalte om voor de eerste keer je behoefte aan een Plaatsvervanger (je behoefte aan een Zondeoffer, aan Iemand Die het voor je opneemt) te erkennen. Jij hebt geen rechtvaardigheid die God zal aannemen. Daarom heb je God niets aan te bieden; je hebt geen verdienste van welke soort dan ook. Je verdient het om naar de hel te gaan. Erken het.

Welnu, voor zo'n zondaar als jij bent heeft God die Plaatsvervanger voorzien. *Het Lam Gods, Dat de zonde der wereld wegneemt* (Joh. 1:29, 36). Ja, de Heere Jezus Christus, de Tweede Persoon van de drie-enige God, kwam in de wereld, geboren uit een maagd, Hij nam de menselijke natuur aan, en gehoorzaamde tot de dood, ja de dood van het kruis (Fil. 2:5-8), en daar op het kruis betaalde Hij aan de gerechtigheid alles wat je schuldig was. Zodoende heeft Hij jouw zondesschuld betaald. Hij is zonde voor jou gemaakt (2 Kor. 5:21). Hij droeg jouw zonden in Zijn Eigen lichaam aan het kruis. (Jes. 53:5, 6). Hij nam jouw plaats in, en het oordeel van God dat op jou had moeten komen, kwam op Hem neer. Hij betaalde jouw zondesschuld tot de laatste cent toe. Dat is genade! Geen wonder dat Jona zei: *Het heil is des HEEREN* (Jona 2:9). Iedere zondaar die ooit op Christus ziet en door het geloof zijn zonden op Christus ziet liggen, roept uit in zijn hart: *Het heil is des HEEREN*.

Maar je zei tegen mij aan de telefoon: 'Ik beseft dat ik een zondaar ben. Ik ben schuldig. Ik zou naar de hel moeten gaan. Ik beseft dat Christus stierf voor een zondaar als ik ben, maar ik kan Hem niet geloven. Ik heb geen geloof.' Je hebt gelijk. De Heilige Geest laat je jouw oude ongelovige hart zien. De persoon die nog nooit zijn ongelovige hart gezien heeft, en nooit gezien heeft dat hij niet in eigen kracht op de Heere Jezus Christus kan vertrouwen, kent niets van een zaligmakend aandeel in Christus.

Zoals ik je aan de telefoon zei: zie slechts op Hem. Zoals Hij je jezelf heeft laten zien, zal Hij je ook Christus laten zien. Zoals je Hem gevraagd hebt om je te laten zien wie je zelf bent, vraag Hem nu om je te laten zien Wie Christus is. *Zo is dan het geloof uit het geboor, en het geboor door het Woord Gods* (Rom. 10:17). Vraag God of Hij je geloof wil geven om op Hem te betrouwen, op Hem te leunen, en om je gehele wesen op Christus te doen rusten. Onthoud: God plaagt een zondaar nooit [van harte⁴]. [Hier stond: 'God never teases a sinner.' Misschien is het een foutje van de scanner en moet er staan: 'God never leaves a sinner,' God verlaat nooit een zondaar].

Onthoud ook dat het genade was die je hart opende. Het was genade die je leerde te vrezen. En genade zal je van je vrezen ontlasten door je te laten zien dat Christus voor jou stierf. Zie op Hem (Jes. 45:22 Eng. Vert.). vraag van Hem de genade om op Hem te zien, en je zult nooit stoppen met het zien door het geloof totdat je ingaat door de paarden poorten, om Hem te zien van aangezicht tot aangezicht. Amen.

Je Evangelieprediker,
L.R. Shelton Sr.

Kruis

Maarten Luther: Er is geen christen zonder kruis.

Thomas Shepard: Het is dwaasheid om te denken dat u het kruis kunt ontvluchten, tenzij u Christus ontvluchten.

⁴ Klaagliederen 3: ²Ik ben de man *die* ellende gezien heeft door de roede ³Zijner verbolgenheid.

Kanttekening 2: De profeet spreekt hier niet alleen van zichzelf, onder de naam van een man, maar van de gehele kerk, die maar uit één lichaam bestaat.

Kanttekening 3: Te weten van de Heere. Vgl. Jes. 10:5.

Een professor tegen ds. Julius Dammann: Kijk, Julius, er kan alleen een kruis ontstaan wanneer de lijnen, die naast elkaar zouden moeten lopen, elkaar kruisen. Als de wil van jou in lijn is met de wil van God, dan kan er geen kruis ontstaan.

Kwaad

Johannes Calvijn, Instructie: Vanwaar komt de stank in een lijk, dat door de warmte van de zon tot ontbinding is overgegaan? Eenieder ziet, dat hij door de stralen van de zon opgewekt wordt; maar toch zegt niemand daarom, dat die stralen stinken. Evenzo, daar in een slecht mens de stof en schuld van het kwade aanwezig is, waarom moet men dan menen, dat God in enig opzicht bezoedeld wordt, wanneer Hij naar Zijn goeddunken van de dienst van die mens gebruik maakt?

Geen naam: Hoe het kan dat God de zonden bestuurt zonder er Zelf schuld aan te hebben: Hij legt als het ware een riool aan waar de ongerechtigheid, waar wij de oorzaak van zijn, doorheen stroomt. Hij bestuurt alles tot een bepaald doel.

Levenslessen/praktisch/dagelijks leven

Thomas Boston: Wij hebben die weg verdacht te houden die door het grootste gedeelte van de wereld wordt bewandeld.

Ds. George Rose: Waar mensen verschillen van Christus, is het onze plicht om te verschillen van hen.

Charles Haddon Spurgeon: Je weet nooit wie er luistert. Zeg nooit iets dat je niet in de krant gezet zou willen hebben.

Cotton Mather: Toen Hugo de Groot, die grote geleerde en staatsman, op sterven lag, zei hij dat hij al zijn geleerdheid en eer graag zou willen ruilen met de godsdienst van een arme arbeider in de buurt die elke dag acht uur doorbracht in gebed, acht uur werk en acht uur slaap en andere noodzakelijkheden.

Tegen enkele mensen die hem prezen vanwege de grote ijver die hij in zijn leven gehad had, zei hij: 'Ach, ik ben in mijn leven heel ijverig geweest met nietsdoen.'

Tegen enkelen die hem vroegen naar zijn beste advies, dat een man van zo'n grote geleerdheid als hij kon geven, zei hij alleen maar dit: 'Wees ernstig. Werkelijk, als je sterft zal het je zeer redelijk toeschijnen om een gelovige te zijn.'

William Hone, een atheïst die later weer christen geworden is, zegt dat hij vroeger wanneer hij straf kreeg, hele stukken uit de Bijbel uit zijn hoofd moest leren. Daarom begon hij het lezen van de Bijbel als een nare taak te zien. Het is beter om niet op deze wijze te straffen.

Iemand die op het punt stond de doodstraf te krijgen: Door het nalaten van het persoonlijk gebed en het gebed met het gezin ben ik tot deze daden gekomen. Een ander zei dat hij tot deze daden was gekomen omdat hij zijn ouders ongehoorzaam was geweest.

Joseph Charles Philpot: Wanneer een schrijver op een bepaald moment in zijn leven de geschriften die hij geschreven heeft toen hij jong was terugleest, dan ziet hij dat die geschriften veel overhaaste uitdrukkingen bevatten. Zo zou hij het nu niet meer zeggen. Over sommige van die uitdrukkingen zal hij zuchten, omdat hij amper kan merken dat die geschreven zijn met de zachtmoedigheid en de geest van het Evangelie. Maar als hij zucht over deze ongepaste uitdrukkingen, dan heeft hij nog veel meer reden om diep, zwaar en veel te zuchten over het verlies van de ijver, warmte en bewogenheid, die in zijn hart brandde en zijn pen in vlam zette. Die ijver kan hij nu niet meer terughalen. Net zomin als hij de sterke spieren en lenigheid van zijn jeugd kan terughalen.

Charles Haddon Spurgeon: De kerk die de wereld het meest waardeert, is de kerk die God het meest verafschuwt.

Charles Haddon Spurgeon: Allemans vriend is vaak niemands vriend.

Arthur Triggs: Kans, geluk en fortuin zijn de drie-eenheid van dwazen.

Augustus Montague Toplady: Als er een kerk is die denkt dat zij onfeilbaar is, dan is alleen die gedachte al een bewijs van haar feilbaarheid.

Een puritein: In mijn ervaring hebben weinigen of geen mensen sneller ergernis gegeven dan degenen die gemakkelijk geërgerd worden.

Ds. Van Prooijen: Voor Gods Volk ligt in het afleren het aanleren.

Archibald Alexander, overgenomen uit 'Advies aan christelijke moeders' (het gehele bestand staat op theologienet in het bestand 'Het huwelijk, door Paul M. Sadler):

Ik herinner me dat ik een keer kennis heb gemaakt met een planter uit Virginia, die van de beste, oude, stempel was. Hij was rijk, gastvrij, aardig en, wat beter is dan al het andere, werkelijk godzalig. Als hij het Evangelie hoorde, dan leek het wel of zijn gehele ziel open gelegd werd voor de indrukken van de waarheid. Hij was zo gevoelig, dat deze man van God, wanneer hij de liefde van de Zaligmaker beschreef, dikke tranen over zijn wangen rolden, en dat was geen teken van zwakte. Hij was een man zonder bedrog. Je kon altijd weten waar je hem kon vinden. Echter, tot mijn grote verdriet en verbazing kwam ik erachter dat al zijn zonen losbandig waren. Omdat ze zaten te drinken, te gokken en andere slechte dingen uithaalden, bedierven zij al snel hun goede naam, verspilden ze hun eigendommen, beschadigden ze hun gezondheid en verkortten ze hun leven.

Toen ik erachter wilde komen wat de oorzaak was van deze verre afwijking van het voorbeeld van een goede en liefhebbende vader, zag ik dat het lag aan de onverstandige toegeeflijkheid van een al te lieve moeder. Niet dat zij wilde dat haar zoons af zouden wijken, maar wanneer zij iets verkeerd deden, dan deed zij haar best om hun gedrag te verbergen voor hun vader. Zij zag hun slechte gedrag oogluikend toe en gaf hun de mogelijkheid om hun verdorven neigingen te bevredigen door hun veel geld mee te geven. Het lukte haar zo goed om hun slechte daden te verbergen voor de nietsvermoedende vader, dat zijn zonen, toen hij er voor het eerst achter kwam, al compleet bedorven waren, en zo verhard waren in hun gedrag, dat ze hun beleefdheid naast zich neer hebben gelegd en zelfs het ongenoegen van hun vader hebben getrotseerd.

Archibald Alexander: In de opvoeding van kinderen is het een goede regel om niet te veel op te leggen. Kwel ze niet met kleine en onnodige regeltjes. Leer hen zo veel als mogelijk is om zichzelf te handhaven. Het kind dat alleen maar gehoorzaam is als het onder het oog is van de ouders, is niet op een juiste wijze aangestuurd. Geef de kinderen wat vrijheid om onschuldige dingen te doen, en datgene te doen waar ze van nature toe geneigd zijn. Het is maar een arm, kortzichtig voornemen om uw kinderen de hele dag op een lusteloze wijze naar hun boeken te laten staren. Ze leren veel beter wat waardevol is als ze buiten aan het spelen zijn, dan wanneer we hen dat leren als ze binnenshuis zijn. Het is verbazingwekkend hoeveel woorden en zaken zij zonder moeite kunnen leren.

We kunnen zelfs te ver gaan door de vroomheid al te onophoudelijk in hun prille gedachten te prenten. Moeders zouden moeten kijken naar een geschikt moment om godsdienstig onderwijs in te prenten. Een zinnetje op het geschikte moment is beter dan een lange 'preek' op een moment dat niet geschikt is. Heiligheid kan niet aangenaam gemaakt worden voor het natuurlijke hart. Het belang voor godzalig onderwijs kan echter wel opgewekt worden.

U kunt het geweten beter op een indirecte manier bereiken dan op een meer directe wijze. Opmerkingen die nu en dan gemaakt worden, en die niet voor hen bedoeld lijken te zijn, worden vaak wel degelijk gehoord en onthouden. Vooral de gesprekken met godzalige mensen die op bezoek komen, en waar zij bij zijn, hebben een wonderlijke uitwerking. Laat uw kinderen al vroeg betrokken worden in uw gezelschap, zodat zij ook kunnen luisteren – ten minste, als het gesprek onderwijzend is. Door het verhalen van opmerkingen over bepaalde onderwerpen van predikanten en andere godzalige mensen, terwijl de kinderen

erbij zijn, zult u waarschijnlijk een grotere uitwerking hebben dan wanneer dezelfde dingen direct tegen hen gezegd zouden worden door hun ouders.

Archibald Alexander: Roddelen in de familie is een kwaad waartegen moeders nooit ijverig genoeg kunnen waken. Er zijn enkele families die er heel erg tegen waken om slecht te spreken van hun naasten wanneer ze buitenshuis zijn, maar wanneer ze thuis zijn dan denken zij dat het wel kan. Zij permitteren zich in het bijzijn van hun kinderen een grote vrijheid om het karakter van degenen, met wie zij leven, te belasteren. Naar het lijkt onder het mom van 'gezellig samenzijn'. Dit is niet alleen een slechte gewoonte, die ook gemakkelijk overgenomen wordt door kinderen, maar het is ook het meest effectieve middel om hen te leren om de huichelaar te spelen, doordat u alsmaar doet alsof u een vriend bent, en aardige woorden gebruikt, terwijl u ondertussen een tegenovergesteld gevoel in uw hart koestert. Het is onmogelijk om gevoelens van ware vriendschap te hebben voor degenen over wie wij de gewoonte hebben om elke dag kwaad te spreken. O moeders, bescherm jullie kinderen tegen dit algemene kwaad, dat in zulk een ruime mate toegelaten wordt, en dat door velen zo weinig bestraft wordt.

Iets wat hierop lijkt, maar nog niet zo erg is, is het belachelijk maken van de zwakke kanten, en het overdreven nadoen van de onvolkomenheden of persoonlijke gebreken van onze vrienden. Bij sommige gezinnen heeft iedereen een talent om anderen na te doen. Zij kunnen de stemmen, gebaren, de houdingen en manieren van anderen zo goed nadoen, dat de uitoefening van dit talent een grote bron van amusement wordt ten koste van hun naasten. Vooral wanneer de karaktertrek of het gedrag een beetje overdreven of verwrongen wordt. Deze neiging zou voorzichtig en beslist onderdrukt moeten worden in jonge mensen. Dit gedrag kan ervoor zorgen dat er een scheiding of verkoeling van liefde komt tussen vrienden, want wie van ons wil er nu uitgelachen worden tot vermaak van anderen?

Er is niet één zaak waar moeders eendrachtiger en beslister op moeten aandringen dan dat hun kinderen de waarheid moeten zeggen, de hele waarheid en niets dan de waarheid. Van het liegen kan gezegd worden dat het boven alle andere dingen de ondeugd van kinderen is. Wij zijn vervreemd van de baarmoeder aan, leugens sprekend (Ps. 58:3, Eng. Vert.). Kinderen komen er al snel achter dat anderen niet in hun hart kunnen kijken. Zij zullen daarom vaak iets zeggen waarvan zij weten dat het niet waar is, omdat zij denken dat het niet ontdekt kan worden. Bezie deze zaak met een waakzaam oog, en stap niet te makkelijk over dit soort overtredingen heen. Ik heb gezien dat veel waardige ouders weinig weten, of zich weinig bekommeren over de gewoonte van het liegen in hun kinderen. Toon door elk middel uw uiterste afkeer van het liegen, welke soort leugens het ook zijn, klein of groot.

Ik zou moeders ook willen waarschuwen tegen de dwaze ambitie om van hun kinderen wonderkinderen te maken, en tegen de ijdelheid van het opscheppen over hun slimme taal en mooie resultaten, om hen zo op wonderkinderen te doen lijken. Ik wil niet zo streng zijn om moeders te verbieden om van hun geliefde kroost te spreken, want uit de overvloed van het hart spreekt de mond. Ik wil slechts adviseren dat u uw kinderen niet altijd het onderwerp van uw gesprek laat zijn, 's morgens, 's middags en 's avonds. Wees ervan verzekerd dat andere mensen niet zo veel interesse in dat onderwerp hebben als u. Hoewel ik de moeders wel prijs die ijverig zijn in het onderwijzen van hun kinderen, wil ik toch met alle respect dit zeggen: 'Wees dankbaar dat uw kinderen niet achtergesteld zijn, of misvormd, of gebrek hebben aan een gezond menselijk verstand. Verlang er niet te veel naar dat anderen zullen denken dat zij wonderkinderen zijn. Kinderen kunnen zo getraind worden dat ze tot wonderlijke dingen in staat zijn, maar wat voor nut brengt het? Zien we niet dat varkens ook zo getraind kunnen worden?

Oefen een heilzame straf uit richting uw kinderen. Als het nodig is, moeten ze zelfs een tik krijgen, maar bewaar deze vorm van straf als laatste middel, en laat het weinig voorkomen. Dat is veel beter dan ze op te sluiten in een donkere ruimte of ze het noodzakelijke voedsel te onthouden, ja, beter dan wat ook dat een kind voor een lange tijd in een slecht humeur houdt. Vermijd toch zorgvuldig het slaan uit drift, want dit zal uw kinderen meer kwaad dan goed doen.

Augustus Montague Toplady: Een gelovige snijdt nooit brood voor zichzelf, of hij snijdt zich in de vingers.

J. Burrell tegen iemand die klaagde over William Huntington vanwege zijn fouten: Zijn zwakke plekken, die ik net zo goed kan zien als u die kunt zien, brengen mij ertoe om onophoudelijk voor hem te bidden en de genadige Heere antwoordt mij met onuitsprekelijke vreugde.

John Flavel: De navolging van Christus betekent dat zoals niemand zijn eigen gids is, of mag voorgeven het te zijn, hoe wijs of heilig hij ook mag zijn; zo mag hij ook niet voorgeven een regel te zijn voor andere mensen. Maar Christus is de Regel van een ieders weg en wandel.

Wanneer Flavel een opmerkelijke passage hoorde, dan verlangde hij van die persoon om dat te herhalen, om het dan aan zijn Aversaria toe te voegen. Door deze methode bouwde hij een grote voorraad op van geschikt materiaal voor zijn preken en voor zijn werken voor de pers.

Maarten Luther: Geloof niet alles wat u hoort; zeg niet alles wat u weet; doe niet alles wat u mag.

Maarten Luther over de gevaren van eenzaamheid: De mensen doen veel meer zonden als zij alleen zijn, dan wanneer zij zich in gezelschap van anderen bevinden.

Maarten Luther: Ook maakt de eenzaamheid treurig en al spoedig denken wij dat er niemand zo ongelukkig is als wij en dat het nog eens mis zal lopen met ons. In het kort: als wij alleen zijn, maken wij alles erger dan het is, achten alle anderen gelukkiger dan onszelf, wij worden afgunstig en blijven bedroefd.

Maarten Luther: Achterklappen is zich met Gods zaken bemoeien.

Ds. J. Brewer over Job 23: *Ga ik voortwaards, Hij is er niet, etc.*: Job, je kijkt naar de verkeerde plek. Kijk naar boven. God is in de hemel.

Charles Davies: Christenen die een avond met elkaar hebben gesproken, mogen nooit zonder gebed uit elkaar gaan.

Martyn Lloyd Jones: Verspil je tijd niet met het lezen van Barth en Brunner. Je zult daar niets uit halen om je te helpen met preken. Lees Pink.

Maria van Beek uit Goeree: Leren dat kan ik niet, daar ben ik te dom voor, want ik heb niets anders geleerd dan dat God goed is en dat ik slecht ben.

Dr. Michael Brown: Geaccepteerd te worden door de wereld is het ergste wat de Kerk kan gebeuren.

Een brief van Henry Venn aan Priscilla Riland

Mijn zoon! Geef mij uw hart (Spr. 23:26).

Yelling, 5 augustus 1784.

Mijn lieve Priscilla,

Ik denk dat er, naast je geachte en echt liefhebbende ouders, niemand meer belang heeft bij jouw welzijn dan ik dat heb. Je bent het kind van twee geliefde vrienden van mij. Je ouders hebben mij al vele jaren lang vergezeld in de reis naar hetzelfde hemelse land. Zij en ik zijn medesoldaten onder [de banier van] dezelfde gezegende Leidsman van onze zaligheid.

Sinds de tijd dat je geboren bent, ben je begrepen in het nageslacht van de gelovigen en in al de gebeden die voor hen zijn opgezonden. Toen je nog maar een klein kind was, ben je gedoopt in de naam des Vaders, des Zoons, en des Heiligen Geestes. Dat was een openbaar teken dat je geboren werd in het huisgezin van God. In die tijd werd ik jouw peetvader. Ik moest met liefde datgene doen wat het beste was voor jou. Naast deze verplichting waren er ook weer andere verplichtingen.

Je hebt je altijd heel lief gedragen wanneer je bij mij thuiskwam. Je liet ook blijken dat je het fijn vond dat je bij onze familie hoorde. Toen ik hierover nadacht, nam ik heel opgewekt het besluit om je een brief te sturen. Je moet je wel bedenken dat ik je peetvader ben, die spoedig zal sterven. Ik verlang heel erg om je te helpen met het vormen van een eigen mening en met het leiden van je genegenheden, zodat je de beste keuzes zult maken en zodat je je in die keuzes zult verheugen. Hoe meer je mij in vertrouwen neemt, hoe

liever ik het heb. En wees hiervan verzekerd: de briefwisseling zal alleen tussen ons zijn, en ik zal de brieven aan niemand anders laten lezen zonder je toestemming.

Er is een bijzondere reden waarom ik een briefwisseling zou willen hebben. Dat is vanwege de vele moeilijkheden en ontmoedigingen die op het pad komen van jonge mensen die met grote ernst proberen om God te dienen en te behagen. Moeilijkheden en ontmoedigingen die jonge mensen veel langer zullen kwelen en bedroeven, als ze de wijsheid en ervaring van christenen, die veel ouder zijn dan zichzelf, niet raadplegen.

Ik herinner me [dat toen ik jong was,] hoeveel tegenwerkingen er in mijn hart opkwamen tegen verschillende grote waarheden in de Bijbel. Wat had ik vaak harde gedachten van de wegen die God houdt. Ik dacht in mijn dwaasheid dat het maar vervelend en onnodig was dat God zoveel dingen verboden heeft. En dat terwijl het juist voorschriften waren die uit genade en in liefde gegeven waren.

Ik denk eraan terug hoe vaak ik voortgegaan zou zijn in de goede wegen van de Heere, hoe waakzaam ik zou zijn en hoe ik ervan overtuigd zou zijn dat ik op de goede weg was, als er ten minste iemand [van Gods volk] geweest zou zijn die mij advies had gegeven.

Daarentegen was ik vaak niet zeker van de zaak en sloeg ik vaak de verkeerde weg in. Vele teksten uit de Heilige Schrift, die ik had willen begrijpen, waren zeer duister. Ik had geen uitlegger.

Ik ben er zeker van dat de jonge mensen in het algemeen met dezelfde zaken te worstelen hebben als ik. Daarom wil ik hen graag de weg en het middel aanwijzen waardoor ze des te spoediger uit hun moeilijkheden verlost kunnen worden.

Ik zal de briefwisseling beginnen met enkele gedachten over een heel belangrijk onderwerp: de liefde van God tot de mensenkinderen. Die wordt tot uitdrukking gebracht met de tedere taal van een Vader. Hij roept tot ons allen met deze woorden: *Geef mij uw hart*. Heb Mij lief *boven alles*. Heb al het andere dat je mag liefhebben, en dat je zou moeten liefhebben, lief *onder* Mij. [Heb Mij lief *boven alles*.] Maar kan de hoge, verheven en eeuwige God nu werkelijk zo'n eis stellen? Je kunt wel het verschil zien tussen een nietige worm en de machtigste keizer in de wereld. Maar dat is niets bij het [oneindige] verschil tussen de mens en zijn aanbeddelijke Schepper. Waarom stelt Hij dan zo'n eis? Onze gerechtigheid kan Hem toch niets goeds toebrengen?

Alleen een vaderlijke liefde voor ons, een verlangen naar ons geluk, dat alleen verkregen kan worden als we ons arme, verdorven, zondige hart aan Hem geven, [alleen dat] bewoog Hem om naar ons hart te vragen.

Andere dingen waar wij ons hart op zetten zijn bedrieglijk. Zij beloven veel, maar leveren niets wezenlijks op. Zij geven een soort vreugde die niet echt bevredigt. De vreugde die deze zaken geeft, zal spoedig voorbijgaan. Andere zaken doen weinig nuttigs. Zij maken ons niet beter, wijzer of nuttiger voor onze medeschepselen. Weer andere zaken verlagen de geest van de mens, die geschapen is voor eeuwige dingen. Zij laten de geest afhankelijk zijn van zaken die van nature heel onbestendig zijn. Die dingen zullen de geest doorsteken met vele smarten. Andere zaken verdringen de ernstige gedachten aan het uur van de dood en de oordeelsdag, hoewel beiden onvermijdelijk zullen zijn.

Wat is het verstand toch ver boven deze zaken verheven, en wat is het hart toch hoog begenadigd, dat antwoordt op deze zo lieflijke eis van God: *Geef Mij uw hart*: 'Neem mijn arme hart, zoals het is. Richt toch Uw troon in mijn hart op! O, dat ik U toch boven alles mag liefhebben en voor U alleen mag leven!'

Als God je hart slechts zou eisen, dan zou je je hart nooit kunnen geven. De natuurlijke volmaaktheden [of eigenschappen] van God zouden je dit [in zichzelf bezien] ook nooit kunnen laten doen. Maar om nu je genegenheden te doen ontbranden, heeft Hij, Christus, onze natuur aangenomen. Hij noemt Zichzelf de Bruidegom, de Man van Zijn Kerk en Zijn Volk. Hij heeft zo'n vurige liefde voor Zijn kinderen, dat Hij Zichzelf gegeven heeft voor die Kerk, na een leven van arbeid en moeite.

Zij kan nu voor eeuwig in de hemel als een verheerlijkte Kerk stralen, bevrijd van veroordeling en vervuiling.

Mijn lieve Priscilla, als je hierover nadenkt en de werkelijkheid hiervan gelooft, dan zal in je hart de vurigheid en liefde van een engel ontbranden. Dan zal er een zuiver vermaak in deze Goddelijke liefde ontbranden en een standvastig verlangen om God te behagen en een vurige geest van gebed, die zegt: *Spreek, Heere, want uw knecht hoort*. Dit wordt gevolgd door levende mededelingen van nog meer geloof, liefde, vrede en hoop.

Dit is de vurige wens van mijn hart.

Ik ben je oprechte vriend, om Christus' wil,
Henry Venn.

Levenswandel

Mensen zeiden van Rutherford: Hij is altijd aan het bidden, altijd aan het preken, altijd de zieken aan het bezoeken, altijd aan het catechiseren, altijd aan het schrijven en studeren. Van hem is bekend dat hij 's nachts in slaap viel, terwijl hij over Christus aan het praten was en hij sprak zelfs over Hem wanneer hij sliep.

Augustus Montague Toplady: Wanneer een gelovige zijn sterkte mag vinden in de Heere, dan zal hij de hemel niet in proberen te glippen met een geblindeerd voertuig, maar dan zal hij liever naar de hemel gaan in een open koets. Zo zullen alle voorbijgangers hem kunnen zien en herkennen.

Toen Richard Baxter in het dorp Kidderminster kwam, waren er amper twee gezinnen die huisgodsdienst hadden; toen hij weg ging waren er amper twee die geen huisgodsdienst hadden.

George Swinnoek: De mens is een schepsel dat meer door voorbeelden dan door voorschriften geleid wordt.

Archibald Alexander: Ik kan mij een jonge man herinneren die, hoewel hij een buitengewoon vrome moeder had, door al de beteugelingen van zijn opvoeding heen brak, en een openlijke ongelovige werd, en een pleitbezorger werd van de smerigste losbandigheid (Engels: infidel, dat is een benaming voor ongelovigen). Maar een genadig God hoorde de onophoudelijke gebeden van zijn moeder, en door middelen die wat ongewoon waren, werd hij bekeerd van de dwaling van zijn weg. Als hij over zijn vorige leven sprak, dan zei hij (je kon zien dat hij dat zei met schaamte en nederigheid): 'Ik kon alle argumenten die de godsdienst verdedigden weerleggen, behalve één. Dat ene argument kon ik nooit uit de weg krijgen, en dat was het vrome voorbeeld en leven van mijn moeder. Wanneer ik mij sterk maakte tegen de waarheid met hulp van Bolingbroke, Hume, en Voltaire, dan had ik toch, wanneer ik aan mijn moeder dacht, de verborgen overtuiging, die door niets kon weggenomen worden, dat er een werkelijkheid was in levende godzaligheid.'

Geen naam: *Gij zijt het zout der aarde*: Dat bewaart de wereld tegen het bederf. Als de wereld steeds verder afwijkt, kunnen we onszelf de vraag stellen of we wel zout zijn.

T. Eaton: Sommigen achten het een grote zaak wel te sterven, maar ik ben er zeker van, het is een veel grotere zaak Godzalig te leven.

Thomas Brooks: Praat niet over een goed leven, maar laat je leven spreken.

Thomas Brooks: Het christendom is niet het praten, maar het wandelen met God.

Thomas Brooks: Veel lezen en niets in de praktijk brengen is hetzelfde als veel jagen en niets vangen.

Drusius: (Degenen) die het allerliefst berispen, doen zelf niets prijselijks.

Hieronymus: Naar mijn gewoonte probeer ik vele (boeken) te lezen, opdat ik uit vele verschillende bloemen mag plukken. Niet zozeer om alles goed te keuren, maar wel om de zaken uit te kiezen. Ik neem er vele in mijn handen, opdat ik van velen veel mag leren.

William Perkins: Hij die in het geloof wil sterven, moet eerst door het geloof leven.

William Tiptaft: We bezochten een admiraal die zelfs nog geen zilveren theelepels bezat. Maar hij geeft bijna alles weg aan armen om Christus wil.

William Tiptaft: Kinderen letten meer op wat hun ouders doen dan op wat zij zeggen. Als u tegen de mensen zou zeggen dat u een erfenis had die miljoenen werelden waard was, terwijl u een half uur humeurig zou zijn om iets dat nog geen stuiver waard is, dan zouden zij u niet geloven.

W. a Brakel: De waangelovigen zijn mannen in het geloof (ten minste, dat zeggen zij) maar dwergen in de godzaligheid.

Volgens Richard Sibbes behoren mensen als mineralen te zijn: rijk in de diepten der aarde.

Liefde

Augustus Montague Toplady: Wanneer de arme, zwakke, sterfelijke heiligen hierbeneden elkaar zelfs al zo liefhebben, dan is het geen wonder dat de liefde van een oneindig God tot Zijn Eigen geliefde uitverkorenen van eeuwigheid duurt tot in eeuwigheid.

John Duncan: Haat de wereld, maar haat niet de mensen van de wereld.

John Duncan: Heb de mensen die daarin zijn lief, opdat ze eruit gebracht mogen worden.

John Duncan: Wat is God toch goed! Hij wil dat iedereen mij liefheeft! *Gij zult uw naaste liefhebben als uzelf.*

John Duncan: God is heel goed voor jou, ja zo goed, dat Hij wil dat iedereen jou liefheeft.

Girolamo (Hieronymus) Savonarola, martelaar in Florence in de middeleeuwen, op de brandstapel: U kunt me van de strijdende kerk beneden scheiden, maar u kunt me niet van de triomferende kerk in de hemel scheiden, want u hebt geen macht om mij te scheiden van Christus (Rom. 8).

Joseph Hart: hij kan niet verkeerd lopen, die in liefde wandelt.

Meditatie

Thomas Brooks: Niet zij die het meeste krijgen, maar die het meeste bewaren zijn het rijkste. En zo: niet zij die het meest horen of lezen, maar zij die het meest mediteren zijn het meest onderwezen en verrijkt.

John Duncan: Mediteer, mediteer, mediteer.

Gerson noemt de overdenkingen de voedster van het gebed. Hij was soms drie of vier uur bezig, eer hij zijn hart in een geestelijke gestalte kon brengen.

William Grimshaw: Weinig meditatie is de oorzaak van een dor hart.

Mensenvrees

Maarten Luther: Ik heb in mijn leven zo voor God gevreesd, dat ik het verleerd heb voor de mensen te vrezen.

Nederigheid/verootmoediging

Ralph Erskine: Wanneer u vernedering in uw hand meebrengt als een betaalmiddel, dan zal dat u slechts minder vatbaar maken voor genade. De beste vernedering is het zien van uw gebrek aan vernedering; de beste voorbereiding, uw gebrek aan voorbereiding en uw gebrek aan alle goeds in uzelf. Het ontvangen van Christus is de enige weg tot de ware evangelische vernedering.

George Gillespie: Licht zorgt voor vernedering, en vernedering zorgt voor Licht.

Thomas Shepard: De hel is geen hel voor een nederige ziel.

Thomas Brooks: Degenen die het minst zijn in hun eigen waarneming, zijn het grootst in Gods waarneming.

Iemand over ds. Asahel Nettleton: Hij zei vaak: 'Ik schijn christenen lief te hebben, maar ik ben zo onwaardig. Ik hoop dat ze me niet zullen verwerpen. Denk je dat zij zo'n arme zondaar zouden toestaan om gezelschap met hen te hebben?'

Wilhelmus a Brakel: Ik hoef niet bovenaan te staan; als ik maar mee mag gaan.

John Flavel: Herodus werd rechtvaardig door de wormen gegeten, omdat hij vergat dat hij er zelf een was.

Onderzoek

Charles Haddon Spurgeon over het onderzoeken van de theologische werken: Hij die niet de hersenen van anderen gebruikt, heeft zelf geen hersenen (...) de beste manier om je vrije tijd te besteden is met lezen of bidden.

Jonathan Edwards: Net zoals het erg moeilijk is om onpartijdig te schrijven, zo is het ook erg moeilijk om onpartijdig te lezen.

Over John Bradford: Zijn voortdurend onderzoek van de Bijbel had op zijn knieën plaats.

Ongeloof

James Fraser van Brea: Alle godslasteringen en sabbatschendingen zijn maar vlooienbeten vergeleken met het ongelooft in Christus.

Thomas Boston over de ongelovigen: Hun verdorven staat besmet hun plichten, maar hun plichten kunnen hun staat niet reinigen.

John Duncan: Mensen aan wie het Evangelie verkondigd is, kunnen niet naar de hel gaan, zonder over het kloppende hart van Gods grote genade heen te springen. Zij moeten er als het ware naartoe waden door het bloed van Christus en dat bloed zodoende vertrappen onder hun voeten. Wat een daad van verachting is dat toch tegen de Personen van de Godheid!

John Duncan: *Zeg tot mijn ziel*, was Davids gebed, *Ik ben uw Heil*. Dit zal Hij echter tegen iemand zonder geloof en zonder vruchten van het geloof nooit zeggen.

John Duncan: Het is te vrezen dat er mensen zijn, die door een verscholen paperij, de twijfel een deel, en geen klein deel, van hun godsdienst (maken). 'De trots die nederigheid na-aapt'

Thomas Goodwin: Geen andere zonden van de discipelen beroerden Christus dan [alleen] hun ongelooft.

Jonathan Edwards: Het was de gewoonte van de joden om als ze in heidense landen geweest waren, om dan hun voeten te reinigen van het stof van die landen. Om aan te tonen dat ze zich daarmee niet wilden verontreinigen in het heilige land Israël. Christus wil daarmee de afschuwelijkheid van de zonde van ongelooft van de ongelovige joden aanwijzen. (Luk. 10: 11).

John. Kershaw in debat met een arminiaan: K: Waarom worden mensen (voor wie Christus gestorven zou zijn) verdoemd en naar de hel gezonden? Ar: Vanwege de zonde van ongelooft. K: Als Christus voor elke zonde van elk persoon uit Adams gevallen geslacht gestorven is, dan is Hij ook gestorven voor de zonde van ongelooft. Dus het is aan u om te bewijzen om welke reden zij verloren gaan. Deze vraag kon hij niet beantwoorden, en hij stond duidelijk versted, maar zijn trots liet hem niet toe dat te erkennen.

Ebenezer Erskine: Een ongelovige is alreeds veroordeeld omdat hij door zijn ongelooft de hoogste smaad en onwaardigheid toebrenge aan de drie Personen van de heerlijke Godheid, welke hun ooit enig schepsel zou kunnen aandoen. Hij verachte de liefde des Vaders, Die uit gewilligheid en liefde Zijn eniggeboren Zoon aan een verloren wereld gegeven heeft; Hij geeft Hem om mens te worden; Hij geeft Hem in den dood, en Hij geeft Hem ook, met alles wat Hij verworven en aangebracht heeft, in de openbaring van het Evangelie, *opdat een iegelijke die in Hem geloof, niet verderve, maar het eenwige leven hebbe* (Johannes 3:16). Maar nu verachte en verwerpt een ongelovige al de rijkdom van deze liefde en genade, en zegt door zijn praktijk, dat deze onuitsprekelijke gave Gods niet waardig is, om ze, als het ware, van de grond op te nemen. En gelijk hij dus de liefde des Vaders verachte, zo *verteedt hij ook het bloed van den Zoon Gods, hetzelfde achtende als onrein*

(Hebreeën 10:29). Hij zegt zakelijk dat Christus Zijn bloed tevergeefs gestort heeft, en daarom worden de ongelovigen gezegd *den Zone Gods wederom te kruisigen* (Hebreeën 6:6). Zij hervatten dat bloedige treurspel, dat voormaals op de berg van Calvarie is vertoond geworden; en om dezelfde reden, wordt een ongelovig avondmaalganger gezegd, *schuldig te zijn aan het lichaam en bloed des Heeren* (1 Korinthe 11:27). Nog eens, een ongelovige zondigt tegen den Heiligen Geest. Mijn mening is hier niet, dat elke ongelovige schuldig is aan die onvergefelijke zonde, want dan hadden wij niet nodig om hun het Evangelie te verkondigen; maar ik meen, dat elk ongelovige, in zijn verwerping van Christus, direct inloopt tegen het werk en het ambt des Geestes, in de economie of huishouding van de verlossing. Het is het ambt des Geestes, om *de wereld te overtuigen van zonde, omdat zij in Christus niet gelooft* (Johannes 16:8-9). Maar een ongelovige is zo ver af van dit te erkennen, dat hij praktikaal ontkent dat het ongelof zelf zonde is. Het is het ambt des Geestes om te overtuigen van gerechtigheid, dat is, van de noodzakelijkheid en de uitnemendheid van de gerechtigheid van Christus tot rechtvaardigmaking, maar een ongelovige gaat een eigen gerechtigheid oprichten en wil aan deze *rechtvaardigheid Gods niet onderworpen zijn* (Romeinen 10:3). Het is het ambt des Geestes om *Christus te verheerlijken, en om het uit het Zijne te nemen, en het ons te verkondigen* (Johannes 16:14). Maar een ongelovige zegt zakelijk: *Hij heeft geen gedaante noch heerlijkheid, dat wij Hem begeren zouden* (Jesaja 53:2). Dus, zeg ik, versmaadt een ongelovige een gehele Drie-Eenheid, Vader, Zoon en Heiligen Geest; en daarom is hij alreeds veroordeeld.

Uit een preek van Theodorus Avink:

‘Al kwam Gods Eigen Zoon;
Gestegen van Zijn troon;
Tot ons op aarde spreken;
Zo Hij geen groter kracht;
Van boven met Zich bracht;
Nog zou ons hart niet breken.’

Thomas Hooker: Al hun onvermogen tot het goede is vrijwillig.

Onweer

Meditatie over het onweer, door Augustus Montague Toplady:

Wanneer de bliksem door de lucht schiet en de donder door de wolken rolt, dan horen wij als het ware de Almachtige spreken in de donder en zien wij iets van Zijn ontzaggelijke heerlijkheid in de bliksem! De schuldige mens zal gewoonlijk beven en de rechtvaardige zal bidden wanneer de wolken leeggestort worden, de lucht dondert en de pijlen van Zijn bliksem weggeschoten worden. Allen zien op naar Hem, Wiens stem zo machtig door de lucht rolt. De Heere Zelf zal komen met een groot geroep, een geroep dat de poorten van de dood zal openen en het verstrooide stof van de hele mensheid bij elkaar zal roepen. Dat stof zal tot leven gewekt worden. Wanneer Hij vanuit de hemel naar de aarde zal komen, waar zal dan goddeloze, de ongelovige en degene die zijn hele leven lang gezondigd heeft dan verschijnen? Mogen wij dat ontzaggelijke moment in onze gedachten houden wanneer wij naar de Almachtige luisteren, Die daar spreekt met Zijn donder en op ons ziet met Zijn bliksem. Dan zal de laatste bazuin ons voor het gerecht brengen! Ik hoop dat wij deze gelegenheden tot ons nut zullen gebruiken om dit goede doel te bereiken! Hoewel de donder en de bliksem (onder God) veroorzaakt worden door natuurlijke processen en natuurkundig verklaard kunnen worden, laat ons toch bedenken dat natuurlijke oorzaken veroorzaakt worden door de God van de natuur. De uitwerking van deze natuurlijke processen is in werkelijkheid de uitwerking van Zijn overal werkzame, alles regerende voorzienigheid. Deze heerlijke God schept de donder! Als wij deze natuurkrachten op deze wijze bezien, dan zullen wij zeer diep onderwijs krijgen van de gewoonste zaken. Dit zou het middel kunnen zijn tot geestelijke groei. 49 Als wij de zaken op deze wijze bezien, dan geeft de donder ons onderwijs en dan kan de bliksem ons verlichten, opdat wij tot meerdere kennis kunnen komen. Zo wordt de natuur een dienaar van de genade. De natuurwetten leiden ons dan naar de hemel. Zouden wij niet moeten staan naar vriendschap met het Wezen, Wiens stem de aarde doet beven en Wiens ogen vlammen vuurs zijn? Zouden wij niet vernederd tot Zijn voetbank moeten komen met berouw in stof en as? Zouden wij niet vertrouwen op de verzoening van Hem, Die de oneindig meer verschrikkelijke donder van de Goddelijke verbolgenheid gestild heeft en de bliksem van de wrekende toorn gestild heeft? Als wij deelhebben aan Zijn verdienste en gelijkvormig zijn gemaakt aan Zijn gezegende beeld (zo ver als de menselijke zwakheid dat toelaat), dan hoeven wij niets te vrezen, al veranderde de aarde haar plaats en al zouden de bergen verzet worden in het midden van de zee. Al zouden haar wateren

bruisen en beroerd worden en al zouden de bergen daveren door derzelver verheffing. Omdat ons anker vastgehecht is aan de rots van Zijn verlossende verdienste en wij in de armen van Gods eeuwige liefde liggen, zouden wij vrij moeten zijn van het gevaar en de vrees. Laat de natuurlijke donder maar in onze oren klinken! Laat de bliksem van deze wereld onze ogen maar schrik aanjagen! Wij zijn in staat gesteld om te schuilen in de schuilplaats van de gerechtigheid van onze Zaligmaker. Zijn Geest fluistert vertroostende woorden in ons hart. Zijn stem is de meest lieflijke stem. Zalig zijn zij, die op zo'n wijze mogen schuilen en beschermd mogen worden door de Allerhoogste. Zalig zijn zij, die mogen vernachten in de schaduw des Almachtigen. Zalig zijn degenen, voor wie Zijn getrouwheid en waarheid een rondas en beukelaar zijn.

Onwetendheid

Thomas Brooks: Rome zegt dat onwetendheid de moeder is van devotie, maar de Schrift zegt dat onwetendheid de moeder is van destructie.

Oordelen

Matthew Henry: Zoals het volk lijdt door de zonden van de vorst, zo moet de regering soms lijden om de zonden van het volk.

Matthew Henry over Daniël 4: soms verheft God slechte mensen om de gesel van een hemeltergend volk te zijn.

Thomas Brooks: De eerste wereld is vergaan door water vanwege de hitte van de lust, en zij zal opnieuw verwoest worden door vuur vanwege de koelheid van de liefde.

Ralph Erskine: Wanneer de ondeugd algemeen wordt, wordt zonderlingheid een deugd.

Ds. J. Van de Poel (Ede): Er moeten vandaag de dag meer mensen dominee dan bekeerd worden. Dat is ook een oordeel.

Thomas Watson: De wereld was verdrongen in de zonde, voordat zij verdronk in water.

Ds. Gebraad: In de watersnood van 1953 zijn er ook omgekomen. Ze stierven niet in het oordeel maar onder het oordeel. Een onbekeerd mens sterft in het oordeel, maar Gods volk sterft onder het oordeel.

Opmerkelijke voorvallen

Ds. John Ashby over Gordon Philip John Paige, diaken van Providence Chapel, East Packham: Het is duidelijk dat hij veel tot zijn God gesproken heeft vanaf jonge leeftijd, als het volgende voorval uitwijst:

Toen hij zes of zeven jaar oud was, was het gezin waarin hij opgroeide heel erg arm. Hij had geen middelen om voedsel voor zijn twee konijnen te kopen. Daarom bad hij tot God dat, wanneer hij de twee konijnen zou gaan voeren tijdens de volgende ochtend, hij dan twee dode konijnen zou mogen aantreffen in het hok. Toen hij 's ochtends naar het hok liep, zag hij dat God zijn gebed verhoord had, maar niet op de wijze waarop hij dat verwacht had. Een van de konijnen had gejongd. Het waren twee kleine konijntjes, die dood waren. Zo had hij nog steeds twee grote konijnen waar hij voor moest zorgen. De les dat God gebeden niet verhoord op de wijze die wij uitgedacht hebben, waarop wij dat verwachten, is hem zijn hele leven bijgebleven.

Ds. J.P. MacQueen over de kracht van het gebed tijdens de Tweede Wereldoorlog. De woorden die ik vanwege de slechte geluidsopname niet kon horen, staan tussen haken:

Tijdens de nacht waarin het gebied rond de St. Paul kerk gebombardeerd werd, ging ik rond twaalf uur naar buiten. Ik smeekte de Allerhoogste en vertelde Hem dat Zijn knecht Alexander Peden, toen hij achtervolgd werd door de dragonders, het volgende bad: 'Heere, werp Uw kleed toch over de arme, oude Sandy heen.' Daarna kwam er een mist opzetten, waardoor de dragonders terug moesten keren. U bent gisteren, heden en tot in eeuwigheid Dezelfde. Moge het U behagen om zo'n dikke mist te doen ontstaan tegen de Duitse vliegtuigen in Holland, België en [..Frankrijk?], dat de bommenwerpers in noch uit kunnen gaan, zodat de stad Londen rondom St. Paul gered zal worden van de bommen. [..Tot in de lucht waren de vlammen te zien?] Rond die tijd stopte het bombardement. Na die tijd stond er in de krant dat er zo'n dikke mist op kwam zetten op de [...] van Holland, België en Frankrijk, dat hen bevolen werd terug te keren, anders zouden zij niet kunnen landen. Dit voorkwam dat de bommen in die nacht op Londen gooid zouden worden.

Ook smeekte ik de Allerhoogste of Hij het zou willen toelaten dat er één bom door het dak van de St. Paul zou mogen breken, om zo het afgodische altaar dat daar staat, in stukken te breken. Ook dat werd verhoord. De rest van St. Paul is [die nacht] intact gebleven.⁵

In deze nacht [..terwijl deze wind blies?], stond het [...] van Oost-Londen in brand. De brandweer van Londen stond machteloos toe te kijken. Ik ging naar buiten en smeekte de Allerhoogste dat Hij de natuurwetten kon opschorten en daarom ook kon ingrijpen ondanks deze [wind die zo sterk blies]. Hij kon immers het vuur in één keer stoppen. Ik ging naar binnen en kort daarna weer naar buiten. Het vuur was verderop bij de [...]. Opnieuw ging ik naar buiten en het vuur was gewoon verdwenen. De volgende dag stond in de krant dat iemand de tweede in rang van de brandweer van Londen gevraagd had hoe zij konden verklaren dat het vuur gedoofd was, terwijl daar elke [...] in dat gebied?] tot gruis gebombardeerd was [terwijl die wind zo tekeerging?] Het antwoord was: 'Ik kan daar geen antwoord op geven. Er is een wonder gebeurd.'

Augustus Montague Toplady: De volgende anekdote heb ik van wijlen Mr. Davis, van Hattis Garden, Londen. Zijn vader had het weer gehoord van iemand die de pest meegemaakt had en de persoon waarover deze anekdote gaat, goed gekend heeft.

Lord Craven woonde in Londen toen die droevige plaag daar woedde. Zijn huis stond in de wijk 'Craven Buildings.' (Zo genoemd omdat het huis van Craven daar stond). Toen de pest een pandemie dreigde te worden, wilde deze Lord het gevaar ontvluchten. Hij nam zich voor om naar zijn buitenverblijf toe te gaan. Zijn koets stond voor de deur, zijn bagage werd ingeladen en alles was gereed voor de reis. Toen hij door de hal naar het rijtuig liep met zijn hoed op, zijn wandelstok onder zijn arm en zijn handschoenen aan, hoorde hij de zwarte koetsier tegen een andere dienstknecht zeggen: 'Omdat mijn Heer vertrekt uit Londen om de pest te ontvluchten, denk ik dat zijn God op het platteland woont en niet in de stad.' Die arme zwarte dienstknecht zei dat in alle eenvoudigheid, omdat hij werkelijk geloofde dat er meer goden waren. Echter, dit gezegde trof Lord Craven heel diep en deed hem stilstaan. 'Mijn God,' zei hij, 'woont overal en kan mij zowel in de stad als op het platteland bewaren. Ik zal blijven waar ik ben. De onwetendheid van die zwarte dienstknecht was een goede preek voor mij. Heere, vergeef mij toch dit ongeloof en dat wantrouwen jegens Uw voorzienigheid, hetwelk mij deed denken Uw hand te ontwijken.'

⁵ Dit is de periode van 7 tot 14 oktober 1940 geweest. Op de map van de inslagen staat inderdaad maar één bom vermeld. In de periode tot 6 juni is er ook nog enige schade toegebracht aan het gebouw.

Onmiddellijk beval hij dat zijn paarden losgemaakt en zijn spullen weer naar binnen gebracht zouden worden. Hij bleef in Londen wonen, was van groot nut voor zijn zieke naasten en werd nooit besmet met de ziekte.

Ook denk ik dat het waard is te vermelden dat de uitstorting van de Heilige Geest buitengewoon groot was gedurende de gehele tijd van de pest. Zelden eerder werden zulke grote geestelijke vertroosting en zo'n rijke gemeenschap met God genoten als toen ondervonden werd door het volk des Heeren, vanaf het begin tot het einde van deze vreselijke bezoeking. Zo was die tijd van verwoesting in ander opzicht ook een tijd van bijzondere en zeer grote verfrissing voor de Kerk van Christus. (Ook dit werd de vader van mijn vriend Davis verteld door de persoon die de eerste anekdote vertelde).

Murdoch Campbell over zijn broer, die gebukt ging onder twijfel aan de waarheid van de Bijbel: In de zomer vergezelde hij zijn jongere zuster, Peggy, naar de heide, waar de lucht beter en gezonder was. In die tijd kon hij geen bloem voorbijgaan zonder te spreken van de liefelijkheid van Hem, Die alle dingen had wel gemaakt. Maar de oude verzoeken van ongelof en twijfel kwelden hem bij tijden hevig. Voor hij stierf daalde er een donkere nacht over zijn ziel. Zijn geloof was bijna geheel verduisterd. Maar de Zon der Gerechtigheid ging weer op in zijn ziel met genezing onder haar vleugelen. Kort voor zijn einde las hij in een krant een verslag van een van de laatste openbare toespraken van een geestelijke van de staatskerk, die zijn aardse leven eindigde met het loochenen van zulke leerstukken als de maagdelijke geboorte en de opstanding uit de doden. De satan gebruikte het verwerpen en ontkennen van deze leerstukken door deze arme en goddeloze man door hem in te blazen, dat geleerde mannen niet geloofden, wat minder ontwikkelde mannen, zoals hij, zonder enige reserve aanvaardden. Maar de Heere verlostte hem uit deze strik op een wijze, die vreemd was in zijn eigen ogen. Op een nacht had hij het gevoel, alsof er iemand naast zijn bed stond en hem vroeg te luisteren. Toen hoorde hij een stem van alles te boven gaande kracht en van weergaloze majesteit. *In den beginne was het Woord, en het Woord was bij God, en het Woord was God. De hemel en de aarde zullen voorbijgaan, maar mijn woorden zullen geenszins voorbijgaan. O HEERE! Uw Woord bestaat in eeuwigheid in de hemelen.* De Verkondiging van deze grote waarheden scheen hem alles-ervullend. Toen werd hij eraan herinnerd, dat Gods Woord het hoogste gezag heeft en eeuwig is, terwijl alle andere en daar mee in strijd zijnde stemmen totaal zouden wegsterven en zwijgen. Op die vroege morgen nam hij de Bijbel ter hand en dankte God vurig, dat Hij voor hem de eeuwige waarheid zo ernstig, maar ook op zo'n verborgen wijze, opnieuw had bevestigd. Zijn geest was, als gewoonlijk, helder en normaal. Voor hem was deze ervaring zeer, zeer wezenlijk en vol van troost.

Een gebeurtenis in Messina en Reggio: Aan het eind van 1908 (slechts enkele uren voor die de verwoestende aardbeving die daar plaatsvond, en Messina en de omgeving platlegde) was de staat van enkele inwoners vreselijk zondig en ongodsdienstig. Die kwam tot uitdrukking in een serie gewelddadige moties tegen alle godsdienstige beginselen. De krant 'Il Telefono' werd in Messina gedrukt en maakte een afschuwelijke parodie, waarin zij de Almachtige durfden uitdagen om Zich bekend te maken door middel van een aardbeving. Het werd in het kerstnummer geplaatst. En binnen drie dagen kwam de aardbeving.

Een ervaring van ds. C. Steenblok tijdens zijn diensttijd:

De eerste weken, misschien wel de eerste maanden, kromp zijn hart ineen als zijn kameraden Gods Naam lasterden. Hij voelde het verschrikkelijke daarvan maar durfde uit mensenvrees er niets van te zeggen, totdat de Heere hem op het hart bond dat hij, wanneer hij zweeg, medeschuldig stond aan de lastering. Het zweet brak hem uit want nu werd hij gedreven om te spreken en te vermanen en wat zou daarvan het gevolg zijn? Benauwd en angstig liep hij op een gegeven moment de kamer af met de verzuchting: 'O Heere! Ik weet dat ik voor Uw Naam en eer op moet komen, maar ik durf niet! Help mij toch uit deze benauwdheid Heere, want ik durf niet!' Terwijl hij stil zijn gebed opzond, vielen met kracht deze woorden in zijn hart: *Zie, Ik heb uw aangezicht als een keisteen gesteld tegen hunne aangezichten, en uw voorhoofd stijf tegen hun voorhoofd; vrees hen niet, en ontzet u niet voor hunne aangezichten.* Wat mocht hij zich toen vastklemmen aan de Onzienlijke, zodat hij uitriep: 'Heere, gebruik Gij mijn tong, dan zal ik het doen. Als Gij maar met mij meegaat en mijn mond opent, dan kan ik het in Uw kracht doen.' En God bleef niet achter! Hij keerde terstond terug naar de kamer waar verschillende soldaten bijeen waren, die zoals gewoonlijk Gods Naam lasterden. Voor het uiterlijk trad hij onverschrokken naar voren, hoewel zijn hart beefde, en wees zijn makkers op het verschrikkelijke wat zij deden door zichzelf te vervloeken en 's Heeren Naam te misbrui-

ken. Hij had hoongelach en zelfs handtastelijkheden verwacht, maar integendeel, er viel opeens een doodse stilte. Niemand sprak een woord meer terwijl het groepje beschaamd uiteenging. Met verwondering en blijdschap zag hij dit aan en er zakte zo'n onbeschrijfelijke rust in zijn hart dat hij de psalmdichter na kon zeggen: *De Heere is bij mij, ik zal niet vrezēn, wat zal mij een mens doen?* Maar tevens had hij geleerd dat er niets te roemen viel in zichzelf. Het was niet zijn moed en durf geweest om voor de Naam en zaak des Heeren uit te komen, maar Gods genade die zijn mond geopend had. Zolang de Heere maar met hem blijven wilde, dan ging alles goed en dan vreesde hij geen mens. Zodra echter de Heere Zijn aangezicht verborg, trof hem schrik op schrik. Zodoende werd hij klein gehouden, om zich niet te verheffen.

De mais die niet kapot kon vriezen (in het Engels 'corn', kan volgens mij ook wel als tarwe vertaald worden):

Broeder L. G. Whitney, een betrouwbare christelijke man uit Hemlock, Michigan, VS, heeft op ons verzoek geschreven over een opmerkelijke tussenkomst van de voorzienigheid met betrekking tot zijn maisveld. Dit is zijn verhaal:

'Twee jaar geleden was het maiszaad in dit gedeelte van het land van een slechte kwaliteit. Het was vorig jaar niet genoeg gerijpt. Ik zag een advertentie van mais dat binnen negentig dagen volgroeid zou zijn. Ik bestelde het in Pennsylvania en kocht genoeg om zeven acres vol te zaaien. Het groeide snel en werd heel hoog en stevig. Toen de mais van andere mensen buiten het gevaar van de vorst gegroeid was, begonnen de kolven bij mij nog maar net te groeien. Toen ik op een dag door het veld heen liep, realiseerde ik me dat het niet kon volgroeien. Ik viel op mijn knieën en sprak er met mijn hemelse Vader over. Ik weet nog goed wat ik tegen Hem zei. Ik zei: 'Vader, ik ben bedrogen met dit mais, als ik naar de rijpingstijd en naar het soort mais kijk, dan zie ik dat het niet kan rijpen. Maar, Vader, het is in Uw handen, ik heb mijzelf en alles dat ik heb aan Uw zorg overgegeven. Alleen door Uw macht kan dit maisveld ooit tot rijping komen. Uw wil geschiede. Ik zal niet klagen.' Terwijl ik op deze manier tegen Hem sprak, vervulde hemelse vrede mijn ziel. De ene nachtvorst kwam na de andere, en het ijs werd zo dik als het glas van een raam. Mijn burens zeiden steeds: 'Wat is er aan de hand met de mais van Whitney, het wordt niet kapotgevroren door de vorst. Het veld stond als een groen bos overeind terwijl de nachtvorsten er overheen gingen totdat het rijp was. Ik had daarvoor nog nooit zulke grote maiskolven gehad en daarna ook niet meer. Ik weet dat de Heere de gebeden van de oprechten van hart zal verhoren en Hij zal het goede niet onthouden van hen die in oprechtheid wandelen.'

Uit: *Touching incidents and remarkable answers to prayer, Solomon Shaw.*

Joseph Chamberlain, toen hij in zijn jeugd in overtuiging was: Gewoonlijk, stond ik 's morgens vroeg op, daar het mijn bezigheid was om de koeien te halen; die te helpen melken, en ze dan weer naar het veld te brengen. Zodra ik 's morgens ontwaakte begon ik te denken, over mijn zondige staat, totdat ik zo verdrietig werd dat ik het geluk benijdde van ieder schepsel dat ik zag, omdat het mij voorkwam dat iedereen gelukkiger was dan ikzelf. Ik wenste dat er hiernamaals geen tijd zijn zou, of dat ik kon zinken in het niet-bestaan. Maar ik hield al deze dingen voor mezelf en had daarom geen weg om enigermate gerust door te worden dan door schreien dat ik dikwijls deed als ik alleen in de velden was of op andere plaatsen. En opdat niemand de moeite mocht merken waarin ik was, waste ik zodra ik enig water kon vastkrijgen mijn gezicht, en keek dan zo opgewekt als ik maar kon, bang zijnde om; iemand met de beklagenswaardige staat van mijn gemoed bekend te maken. Na de ontmoeting van die hond, zoals voorheen beschreven, ging ik in gedurige vrees, het beschouwende als een slechter voorteken. En dikwijls wenste ik in het verborgen dat God mij eens enig teken ten goede zou tonen, dat (geloofd zij Zijn Naam) Hij een kleine tijd later behaagde te doen, zoals in het vervolg getoond zal worden.

In deze tijd kwam een tante van mijn naar mijn vader, en zei dat zij vier noten gebracht had, van een zeer bijzondere soort en ze dat wij, kinderen die zouden zetten. Ze gaf ons er elk een van. Terstond begon ik te denken dat God alle macht had, en hoewel wij die noten mochten zetten, toch zonder dat het Zijn wil was, konden zij niet groeien, daar alle plantengroei van Hem is. Op een dag toen we allen samen thuis waren, kwamen wij overeen om in de tuin te gaan, en ieder deed zijn eigen noot in de grond, en opdat er naderhand geen vergissing zou zijn, staken wij een stokje in de grond op elke plaats, verschillend in grote, overeenkomstig onze jaren. Nadat wij dit gedaan hadden, trok ik mij terug naar een plaats voor mezelf en waren mijn gedachten als volgt: 'Als het God nu eens zou behagen te vergunnen, dat mijn noot zou groeien en de andere niet, zo zal dit een teken zijn tussen mij en God, dat ik in deze wereld niet tot een ontijdig

einde zal komen, noch gaan naar die plaats van ellende waar ik zo voor vreesde in deze wereld te komen. Maar indien mijn noot in de aarde zou vergaan, en de andere drie groeien, zou het een zeker merk tegen mij zijn, dat al wat ik vreesde mij zou overkomen, en mijn veroordeling onvermijdelijk vast zou zijn in dit leven, en in het toekomende.' Ik wachtte met grote bezorgdheid om het gevolg te zien van deze zaak, omdat volgens mijn gezicht het noodlot van deze noot was om te beslissen, over mijn lot. Dikwijls ging ik heen om te zien of niet enige verschijning van was boven de grond, wanneer mijn gemoed menigmaal erg daaromtrent ontrust was. Na een lange tijd gewacht te hebben, ging ik op een dag met mijn zuster en twee broeders, om weer naar de noten te zien. Op de plaats waar de eerste was gezet, was er nog geen verschijning van, noch op de tweede was iets, te zien; toen kwamen wij bij de derde, dat de mijne was, het was bijna al twee duim boven de aarde gesproten; toen keken wij voor de vierde, waarvan evenwel niets te zien was, zodat niet een tot een boom groeide dan de mijne. Hoewel het nu meer dan achttien jaar geleden is, zo herinner ik mij toch nog zeer goed de gevoelens die ik op die tijd had. Want hoewel ik niets wist van God, noch enige rechte bevattingen van Hem kon vormen, toch was mijn hart vervuld met dankbaarheid voor Zijn goedheid, en menigmaal schreide ik van blijdschap en viel op mijn knieën om Hem te danken, en loofde en prees Zijn heilige Naam. Ik heb sinds menig bezoek aan die boom gebracht, en daarbij staande ben ik geleid om terug te zien op zulk een heuglijke omstandigheid, en heb er dikwijls zo over gedacht totdat mijn ziel in mij wegsmolt, bewonderende de voorkomende en grote goedheid Gods aan zijn kinderen in zulke zaken. Ik was naderhand, voor enige tijd meer tevreden, daar mijn gemoed grotelijks verlicht was door deze omstandigheid, en wanneer ik ook op die boom keek, gevoelde ik veel gerustheid, daar ik het beschouwde als een teken ten goede.

Henry Tanner (bekeerd onder de prediking van Whitefield): De hele week lang heb ik zwaar werk gedaan en had een zeer groot gebrek aan voedsel. Ik reed op een weg door een dal en was buitengewoon hongerig, terwijl ik geen middelen had om mijn honger te stillen. Daarom zag ik op naar de hemel en smeekte ik of de Heere mij het nodige voedsel zou willen zenden. Terwijl ik dat deed raakte ik de weg kwijt. En toen mijn ogen weer naar de grond gericht werden, kwam ik erachter dat ik de weg afgedwaald was en was een heel eind het weiland ingegaan. Op hetzelfde moment zag ik dat er voor mij een brood lag. Dit brood was waarschijnlijk uit de mand gevallen van iemand die hier met zijn paard door het dal reed. Geen woorden kunnen uitdrukken wat ik toen gevoelde. Dit was de zoetste voorziening van mijn hele leven. Voor een lezer die niet geoeft wordt door armoede, en onbekend is met de handelingen van de Heere met Zijn volk, zal dit voorval nietsbetekenend en onbelangrijk toeschijnen. Maar voor mij was het op dat moment zeer opwekkend en stemde het zeer tot dankbaarheid. Ook nu is de gedachte eraan opwekkend. Ja werkelijk, zowel de ziel als het lichaam werden verfrist. Het was het avondmaal van de Heere, niet alleen figuurlijk, maar ook werkelijk.

Jan Geense: Op een zaterdag kwam ik te Ellewoutsdijk aan, om peen te laden. Ik moest toen 's avonds nog naar Hoedekenskerke om mij bij de peenagent te melden. De agent was in de herberg en zei dat ze morgen de bascule en manden zouden brengen om te laden. Maar ik zei dat ik dat niet wilde hebben, omdat het dan Gods dag was. Toen zeiden de andere schippers en die agent, die rooms was: 'Dat is nog een Geus van het jaar vijftienhonderd.' Ik kreeg vrijmoedigheid om mijn consciëntie vrij te maken overeenkomstig Gods Woord en ging naar boord. Toen het werkvolk op maandags kwam om te laden, begonnen ze direct al tegen mij met vloeken en lasteren, want het gezegde van zaterdag waren ze niet vergeten. Zij braken in hevige vijandschap tegen mij uit. Mijn vrouw wilde maar dat ik zou zwijgen, maar de Heere gaf mij vrijmoedigheid om de spotters te waarschuwen, en wat het te zeggen zou zijn, indien zij zo moesten sterven en voor een rechtvaardig God verschijnen. Toen ik de vracht had, moest ik 's avonds weer naar Hoedekenskerke om mijn vrachtbrief te halen. Toen ik daar in de herberg kwam, wilde de vrouw mij in de kelder verstoppen, omdat mijn vijanden afgesproken hadden, dat als die Geus kwam, ze hem zouden afmaken. Maar ik zei dat ik dat niet wilde, omdat ik hier moest wezen voor mijn beroep. Toen mijn vijanden kwamen, werd ik zo versterkt in God, dat ik al die vijanden rustig kon aanzien. Hoewel zij allen om mij heen stonden om mij kwaad te doen, was er toch niemand die een hand uitstak en al die spotters zijn als een hond die kwaad gedaan heeft, vertrokken, zodat ik alleen met de vrouw overbleef en weer vrij naar boord kon gaan. Ik werd onderweg nog aangevallen vanbinnen, dat zij mij buiten af zouden wachten en daar om het leven brengen. Maar ik heb niemand gezien en kwam behouden aan boord. 's Nachts kreeg ik te zien dat de Heere de spotters zou straffen en heb ik mijn gehele gezin wakker gemaakt, om de Heere aan te lopen of Hij ze nog genadig mocht zijn. Maar de Heere heeft de spotters gestraft. De peen-agent was er zelfs door ontsteld en kwam nadien vertellen, dat er twee van die spotters zichzelf in een beerput

verstikt hadden en een zichzelf opgehangen. Zo kwam de Heere Zijn Woord te bevestigen: *Die Mijn volk aanraakt, die raakt Mijn oogappel aan.*

Het is eens gebeurd dat ik van Nieuw-Lekkerland vertrok met een rijksdaalder in mijn bezit. Ik ben naar Tiel gevaren, en toen aan de wal gegaan. Daar ontmoette ik twee heren die vroegen of ik een vrachtje naar Nijmegen wilde hebben. Ik vroeg wat het was. Zij zeiden, het is voor de kermis, een mallemlolen, enz. en je krijgt er f 100 voor en een vrije sleepboot, en als het te weinig is zeg het dan maar. Ik stond biddende in mijn hart tot God, wat nu te doen. Toen kreeg ik te zien, dat ik het rijk van satan niet op mocht bouwen. Ik zei dat ik het vrachtje niet wilde hebben en vertrok naar boord. Toen ben ik opgevaren naar Nijmegen en toen ik aan de wal kwam stond daar een bevrachter, die zei dat hij een vracht steen voor mij had naar Schoorsebrug in Zeeland. De bevrachter vroeg wat ik moest hebben per 1000 steen, maar dat liet ik aan hem over, want ik mocht geloven, dat die man mij niet kon te kort doen. De bevrachter zei wat hij geven wilde en 't was een kwartje per 1000 steen meer dan 't gewone vrachtgeld. De bevrachter tekende mijn charter en ik moest boven Nijmegen gaan laden aan de steenoven. Dan zou die heer morgen die charter wel halen. Ik ben naar de steenoven gevaren, maar nu braken de stormen bij mij los vanbinnen, omdat het morgen Gods dag was en dat ik als die heer kwam mijn charter moest geven. Maar ik mocht geloven dat ook de Heere machtig was om die heer de ogen te verblinden, dat hij het schip niet zag. Op zondag heb ik niemand van de oven bij mij gehad, op maandags kwam de baas en vroeg of men mijn charter al had wesen halen. Maar ik zei dat ik niemand had gezien. De baas ging naar de heer en zei dat er een schipper aan de wal lag om te laden. Mijnheer vroeg wanneer hij gekomen was en hij zei zaterdag. Dat kon die heer niet begrijpen, omdat hij op zondag aan de rivier had zitten vissen. De heer ging zelf naar de schipper en vroeg mij, wanneer ik hier gekomen was, en waar ik gisteren had gelegen. Ik zei: 'Hier, op deze plaats.' Dat kon hij niet begrijpen, omdat hij toch gisteren nog hier geweest was. De vracht werd geladen en ik vertrok naar de Schoorsebrug.

Toen ik daar gelost had, kreeg ik weer een vracht, 40 last brouwergerst naar Antwerpen. Daar kwam ik in het laatst van de week aan, en mijn beurt van lossen viel op Gods dag. Op zaterdag kwamen ze zeggen dat ik morgen moest lossen. Ik zei dat ik dat niet mocht doen, omdat het Gods dag was; zij zeiden, dat ik evenwel mijn godsdienst kon waarnemen, want dat ik er niets aan behoefde te doen; ze zouden zelf wel open leggen en als ik leeg was, weer de luiken goed leggen. Daarmee was het echter niet goed te praten. Toen ze het zo niet gedaan konden krijgen, werden zij nijdig en zeiden dat ik niets te vertellen had, en dat ze mij Zondag kwamen lossen. Ik ging in het vooronder en viel plat op de grond om mijn hart voor de Heere uit te storten. Ik kreeg gelovig mij voor de Heere neer te leggen, dat Hij ook machtig was om het te verhinderen. Toen ik 's morgens buiten keek, was alles met ijs bedekt, want het had geregend en daarna gevoren, zodat er geen gelegenheid was, om op straat te komen en nog minder om te lossen. Het was al in het laatst van april. Ze vroegen op maandags aan mij in wat voor een God ik geloofde, want het was zeer opmerkelijk. Toen ze kwamen om te lossen was het mooi weer en het ijs was weer weg gedooid. Toen ik later in Zeeland kwam werd mij verteld, dat ds. van Dijke daar gepreekt en gezegd had, dat hij zeker geloofde, dat er een kind Gods in nood was, omdat het zeer opmerkelijk was, dat het in deze tijd van het jaar nog zo gevoren had en de wegen zo glad waren.

Oproep tot bekering

John Duncan: De vreselijkste zaak voor de onboetvaardigen moet zijn het sterven met de naam van de Vader, Zoon en Heilige Geest verzegeld op het voorhoofd.

John Duncan: Wij zijn lijdelijk in onze wedergeboorte, maar wij zouden niet lijdelijk moeten zijn over onze wedergeboorte.

John Duncan: De machtiging van het Evangelie

Als alleen overtuigde zondaars toegestaan wordt om Christus aan te nemen, dan moet ik, eer mij toegestaan kan worden om Hem aan te nemen, ervan overtuigd worden dat ik een overtuigde zondaar ben. Maar de Heilige Geest is de enige Bron van onfeilbare overtuiging, en van de Heilige Geest is nooit beloofd dat Hij zal overtuigen van overtuiging. Van Hem is alleen maar beloofd dat Hij zal overtuigen van zonde. Het is waar, de overtuigde zondaar is de enige die vatbaar is voor het zaligmakende geloof, maar ik word niet als een overtuigde zondaar geroepen om tot Christus te komen. Het Evangelie wordt niet gericht tot overtuigde zondaars als zodanig met het aanbod van verzoening, maar als gevallen zondaars. Het is een zeer mooie beschikking [van God] dat het Evangelie zichzelf niet verkondigt aan overtuigde zondaars. Niemand is zo onwillig om zichzelf als een overtuigde zondaar te zien als degene die in werkelijk-

heid overtuigd is. Elke niet-overtuigde zondaar beeldt zich in dat hij een overtuigde zondaar is, totdat de Geest in zijn hart werkt. Maar de overtuigde zondaar zou de laatste zijn die een aanbod aan overtuigde zondaars zou omhelzen. Maar als het Evangelie verkondigd wordt aan een vuile, schuldige zondaar, dan zegt hij: 'Dat ben ik.'

Toespraak van een pas bekeerd persoon tijdens de 'Ulster Awakening' (Ulster = Noord-Ierland):

'Lieve vrienden, ik was een grote zondaar, maar Christus is voor mij een grote Zaligmaker geweest. Godzijdank, Hij heeft mij uit de duisternis naar het licht gebracht en van de macht van satan naar God gebracht. Als hier een onbekeerd persoon aanwezig is, dan zou ik [hem of haar] willen vragen om deze avond Christus te zoeken. Laat de avond niet voorbijgaan zonder Hem te vinden. O, laat de avond niet voorbijgaan zonder dat Christus dierbaar geworden is voor je ziel! Want, o, *al wat aan Hem is, is gans begeerlijk!* Hij is gans begeerlijk voor allen die Hem vinden. Ach, wat hindert je toch in het vinden van Hem deze avond? Wat hindert je toch? Is het niet je ongelooft? Zul je het Woord van Christus niet geloven? Hij zegt: *Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven. Neemt Mijn juk op u, en leert van Mij, dat Ik zachtmoedig ben en nederig van hart; en gij zult rust vinden voor uw zielen. Want Mijn juk is zacht, en Mijn last is licht.* Ach ja, het juk van Christus is makkelijk te dragen. Ach ja, het is makkelijk te dragen, mijn lieve vrienden. [Zeker] als je het vergelijkt met de last van de zonde. Ja, sommigen van ons hebben de last van de zonde gevoeld en Godzijdank, nu kennen we de verwisseling [van de zondelast naar het juk van Christus]. Ik zou jullie slechts willen vragen of jullie Hem vanavond willen zoeken. Hem, Die de last van de zonde weg kan nemen, je verstand kan verlichten en je van de gevangenschap van satan kan verlossen, en je kan bevrijden. Zou er vanavond ook maar één persoon zijn die het aanbod van Christus zal afslaan? Ach, dat denk ik toch niet. Er zal toch zeker niemand zijn die zal zeggen: 'Ik weiger Christus aan te nemen?' *Christus is Alles en in allen voor hen die geloven.* Ik zou je willen vragen om te komen *nu het nog dag is. Want de nacht komt, wanneer niemand kan werken.* Strijd nu! Kom nu! Wacht niet tot morgen. Misschien zal het morgen te laat zijn. Morgen is de tijd van de duivel. Hij zei tegen mij: 'Zoek Christus morgen.' En tegen velen die hier aanwezig zijn zegt hij dat je te jong bent om tot Christus te komen en dat je nog tijd genoeg hebt. Maar ach, vrienden, luister niet naar de duivel. Zoek Christus! Zoek Christus, deze avond nog. Zoek Hem, want Hij is dierbaar. Hij is dierbaar! O, mijn vrienden, hoe lang zullen jullie nog slaven van de zonde blijven? Hoe lang? O, denk er eens aan wat het is om in de macht van satan te zijn. Zul je je niet bekeren? *Bekeert u, bekeert u, Zegt de Heere, waarom zal je sterven?* Zul je de dood kiezen, en naar het verderf toe gaan, liever dan God te zoeken en naar de zaligheid te gaan? Er zijn hier twee soorten mensen: gelovigen en ongelovigen. Ach, denk eraan, denk eraan: er zijn maar twee plaatsen waar we naar toe kunnen gaan, slechts twee plaatsen. Er is geen derde plaats. Er zijn ook maar twee wegen. Welke van de twee zal je kiezen? Zul je de brede weg opgaan, die naar het verderf leidt, of zul je het smalle pad kiezen, die naar het eeuwige leven leidt? Kies je voor het verderf, of voor de hemel? Welke weg? Welke weg? Deze avond word je de keuze voorgesteld. Welke weg kies je? Ach, denk er eens over na, lieve vrienden, zou hier ook maar één persoon zijn die de weg die naar het verderf leidt kiest? Zou hier ook maar één persoon zijn, die voor de hel kiest? O, denk eraan, mijn lieve vrienden, wees gewaarschuwd deze avond. *Vliedt de toekomstige toorn!* O de toorn van God, de toorn van God, die op je zal blijven [als je je niet bekeert]. Wat een vreselijke zaak! Onder de toorn van God te zijn, 's morgens, 's middags en 's avonds. Als je opstaat en als je gaat slapen. Denk je eens in dat je een werkgever of baas hebt. Denk je eens in dat hij boos op je is en dat hij dag en nacht boos op je is. Zou je gelukkig kunnen zijn? Ik ben er zeker van dat je niet gelukkig zou kunnen zijn. Maar ach, wat is de toorn van een mens vergeleken met de toorn van God? O, denk hier toch eens aan, mijn lieve vrienden, en vliedt de toekomstige toorn. O, zoek Christus, zoek Christus nu, *want nu is de welvaangename tijd, nu is de dag der zaligheid.*

Samuel Davies: Dit jaar zal je sterven:

Uit zijn preek: 'Dit jaar zal je sterven' uitgesproken op het Princeton College, op 1 januari, 1761. De auteur stierf kort daarna op 4 februari, 37 jaar oud. Op die manier preekte hij zijn eigen rouwdienst.

Daarom, zo zegt de Heere: Zie, Ik zal u wegwerpen van den aardbodem; dit jaar zult gij sterven.

Jij kan dit jaar nog sterven. En als je dit jaar sterft, dan zal je voor altijd afgesneden worden van al het plezier in het leven. Vaarwel, ja eeuwig vaarwel alle vrolijkheid en verleidelijke en nutteloze pleziertjes van de aarde. Als je dit jaar in jouw zonden zult sterven, dan zal je niet alleen afgesneden worden van alle vleierende vooruitzichten van dit leven, maar ook voor eeuwig van al je hoop. Dan zal je gevangen worden in

een onveranderlijke staat van ellende. Een staat, die geen verwachting heeft, dan alleen maar van ellende, ja, van een ellende die toeneemt. Een staat waarin geen hoop is op enig bezit, maar er is slechts een toonbeeld van de wrekende rechtvaardigheid van God en het dodelijke resultaat van de zonde.

Hoe ontroerend is het idee van een veelbelovende jongen, die uit het land van de levenden afgesneden wordt, en die nutteloos is in dit leven, en het toekomstige leven. Zo van de rots van hoop in de zee van wanhoop. Toch kan dit jullie oordeel zijn, mijn lieve jeugd! Dit jaar nog, als je in je zonden sterft! Als je daarom dit jaar sterft, dan vervliegt al je hoop op de hemel voor eeuwig. Dan is er geen geluk meer voor jou. Jij hebt jouw deel in dit leven ontvangen. Een paar jaartjes vluchtig en onbevredigend geluk, en een hele eeuwigheid van ellende. En blijvende, scherpe en volkomen ellende volgt.

Voor jou zal er dan geen eer meer zijn, maar schaamte en eeuwige verachting. Geen vermaak meer voor jou, maar alleen de zwarte duisternis, voor eeuwig! Alleen maar een intense toename van je ellende, alleen maar pijnigende herinneringen aan je vorige dwaasheid, en aan het feit dat je vrijwillig deze helse kuil in gerend bent. Je zult dan geen goede en medelijdende vrienden hebben, geen verzachting, geen leuke hobby's en geen bemoedigende vooruitzichten. Geen hoop, geen teken van liefde, geen genadegift van de Vader van genade, geen hoop voor de toekomst, geen verlichting uit het verleden, geen toevlucht, je zult niet kunnen ophouden te bestaan.

Boven jou een toornige, almachtige God en een verloren hemel. Achter jou, een slecht besteed leven. En de mogelijkheid van zalig worden zal dan onherstelbaar verloren gegaan zijn. Van binnen een schuldige geweten, dat je pijnigt, en om je heen een slecht gezelschap dat elkaar pijnigt. Voor je, een eeuwigheid van hopeloze ellende. O, wie kan de gedachte daaraan dragen? En is het mogelijk dat dit oordeel zo dichtbij ons is? Waar is dat ongelukkige schepsel dan, zodat wij onze tranen de vrije loop laten over hem? Waar is dat ellendige schepsel dan, dat elk moment op de gladde rand van deze afgrond staat? Dit jaar, nee, dit uur kunnen wij daar al in geworpen worden, voor eeuwig verloren. Is dit een veilige situatie voor jullie, gedachteloze, dwaze stervelingen? Is het in zo'n situatie gepast om vrolijk te zijn, of druk en rusteloos te zijn in het najagen van dit voorbijgaande leven, of om in dit kleine poosje bezig te zijn met het najagen van rijkdom en pleziertjes? Helaas, voordat het volgende jaar begonnen is, zou het kunnen zijn dat de wereld en alles wat daarin is, al haar vreugde en zorgen, zo onbetekenend voor jou is als de rijkdom van de wereld voordat de zondvloed kwam. Als je dit jaar sterft, dan zal armoede en rijkdom, eer en oneer jou net zo weinig kunnen schelen als het stof dat je kist zal bedekken.

Zou het niet beter zijn om je gedachten te zetten op deze vraag: 'is het mogelijk voor mij, om dit dreigende gevaar te ontvluchten? Waar, hoe en wanneer zal ik eruit verlost worden?'

Uit een preek over Math. 23: 37:

De Heere Jezus zou geen zondaars roepen om tot Hem te vluchten, als zij niet in gevaar zouden zijn. Zondaars, jullie zijn in gevaar! (..) Ik beef ervan om het te zeggen, maar deze minuut zijn jullie op aarde, onbekommerd en vrolijk, maar morgen kun je in de poel zijn, die brandt van vuur en sulfere, om daar in de vlammen gepijnigd te worden. Als je je op tijd laat waarschuwen, dan zal je misschien op tijd kunnen ontsnappen. Maar je gelooft het niet, totdat je niet meer kunt ontsnappen.

Loof de Heere, want ik kan je een Schuilplaats aanwijzen! Als zondaars vluchten naar Christus, en zich onder Zijn bescherming stellen, dan zullen zij veilig zijn. Het is te vergelijken met een hen, die haar kuintjes onder de vleugels heeft. Lees psalm 17: 8 maar eens. Hoe groot en onvermijdelijk je gevaar ook is, als je onder de bescherming van Jezus Christus bent, dan ben je voor eeuwig veilig. Misschien vraag je je af: wat voor bemoediging is er om naar Christus te vluchten voor zo'n vuile zondaar als ik? Ja, arm, bevend schepsel, ook jij mag tot Hem naderen, want de medelijdende Jezus wil ook de grootste zondaar in Zijn bescherming nemen. Hij heeft over de zondige stad Jeruzalem geweend, zou je dan twijfelen of je tot Hem mag komen? Hij zegt tegen hen: *'Hoe menigmaal heb Ik uw kinderen willen bijeen vergaderen onder de vleugels van Mijn bescherming.'*

Úw kinderen, hoe hardnekkig en ondankbaar ze ook zijn! O, wat is dat een bemoediging voor de grootste zondaar.

Thomas Boston: U krijgt bij deze gelegenheid een zeer plechtige oproep. Christus opent thans Zijn hart voor u door Zijn Woord om u welkom te heten. Morgen mogen wij verwachten dat Hij Zijn hart voor u zal openen in het sacrament. Dit is een bijzondere gelegenheid waarop de ark van de instellingen van het Evangelie tot uw poorten komt. Pas op dat u de Koning der ere niet geringschat tijdens zo'n plechtigheid. Het is de plechtigheid van Zijn ondertrouw en tevens van Zijn kroning, de tijd waarop sommigen op een bijzondere wijze aan Hem worden ondertrouwd en de kroon op Zijn hoofd wordt gezet. *Gaat uit, en aan-*

schouwt, gij, dochteren van Sion, de koning Salomo, met de kroon waarmede hem zijn moeder kroonde op de dag zijner bruiloft, en op de dag der vreugde zijns barten (Hoogl. 3:11). Maar een tijd dat sommigen een zegen ontvangen blijkt voor anderen een tijd van een vernietigende vloek te zijn. *Want ik zeg ulieden, dat niemand van die mannen die genood waren, mijn avondmaal smaken zal* (Luk. 14: 24, 34). (..) Bedenk dat het aanbod niet altijd zal gelden. Onze Heere staat te kloppen in Openb. 3:20. Hij zit niet bij de deur, maar Hij staat, wat inhoudt dat Hij op het punt staat te vertrekken. Hij hoeft Zich alleen maar om te draaien en weg is Hij. Ja, geduld dat steeds misbruikt wordt kan op den duur veranderen in grimmigheid. Er is veel op uw deur geklopt; geeft u hier geen gehoor aan, dan zal de volgende klop uw ziel misschien uit uw lichaam kloppen, en waar bent u dan? Tenslotte, er is geen andere weg om zalig te worden dan door voor Christus open te doen. In deze weg zal het u welgaan; verwerpt u echter deze weg, dan zondigt u tegen het geneesmiddel Christus, tot uw eeuwig verderf.

Ebenezer Erskine: Daar is niets in de gehele wereld zo aangenaam voor God als een arme ziel te zien die begerig is om Zijn Christus aan te nemen en om met Hem verenigd te zijn. Hij wordt als het ware aan het hart gepijnigd, wanneer de zondaars wederstrevig zijn om in Zijn Zoon te geloven. Zal Hij dan niet gewillig zijn om een arme ziel te hulp te komen, die zoiets probeert te doen? U weet hoe een teerhartige moeder, wanneer haar borsten vol en gezwollen zijn met melk, niet alleen gereed is om haar borsten uit te halen, maar om haar arm kind daaraan te helpen, wanneer het gebrek aan melk heeft, of wanneer het probeert te zuigen. Heeft dan een moeder zo'n medelijden met haar zuigend kind, is er dan niet oneindig meer medelijden bij de Vader van alle barmhartigheid jegens een arme ziel, die aan de volle borsten van Zijn genade en barmhartigheid probeert te zuigen, die door de bediening van het Evangelie voor allen worden uitgetrokken?

W.H. Hewitson, zendeling in Portugal: Het is ongeloof, ja zonde om Christus niet als de onze aan te nemen en Hem niet de onze te noemen. Er is in het geheel geen waar geloof waar Christus niet toegeëigend wordt. Gods geschenk aan ons is Christus Jezus en in Hem het eeuwige leven. Sommigen zullen zeggen: 'Maar mag ik deze Gave van God wel aannemen?' Zij bedenken echter niet dat het de grootste van alle zonden is om Hem niet aan te nemen.

(..) Iemand kan verlangen om van zijn zonden te scheiden, maar erachter komen dat hij ondanks alles onder haar heerschappij is. Hij kan proberen die te overwinnen door zijn eigen kracht. Maar dat is onmogelijk. En zo wordt hij belemmerd, terugehouden en ontmoedigd. De kinderen zijn gekomen tot aan de geboorte, en er is geen kracht om te baren (Jes. 37:3). Hierbij een aanwijzing: Breng uw geval tot Jezus. Vertel Hem er alles van. Vertel Hem dat u de zonde onderworpen bent en dat u onmachtig bent die te overwinnen. Ja dat u onmachtig bent om die zo sterk te haten als u wel zou moeten. Werp uw last op de kracht van de Heere. Hij zal het gewicht ervan dragen. Ook zal Hij u in Zijn armen nemen en u verder dragen, totdat Hij uw voeten gezet zal hebben in de ruimte (Ps. 31:8)

John Collett Ryland sr.: Sommige 'Hoge Calvinisten' negeren de onbekeerden, maar Paulus liet geen geval onaangeroerd. Hij sprak op een juiste en gepaste wijze tot Felix, zowel als tot Timotheus. Sommigen verzuimen de wet te prediken en vertellen hun hoorders slechts Christus aan te nemen. O zondaars, wees op uw hoede! Indien Christus zegt: 'Ga weg,' dan is het voorgoed voorbij. Ga weg, in een plaats duizendmaal erger dan de Etna, die tot in der eeuwigheid uitbarst. Uw zielen zijn nu een centimeter verwijderd van de verdoemenis. Ik ben vrij van uw bloed. Indien u veroordeeld zult worden, dan zal ik u op de oordeelsdag in de ogen kijken en zeggen: 'Heere, ik heb het die man aangezegd, ik heb het die jongens en meisjes verteld. Ik heb ze gewaarschuwd, maar zij wilden niet geloven. En nu staan zij te beven voor de rechterstoel!'

Stephen Charnock: Predikanten zijn slechts de paal. U moet op de koperen Slang zien.

Geen naam: We moeten blij zijn met het feit de Vader het zo kwalijk neemt als we niet naar Zijn Zoon horen, want daaruit kunnen we afleiden dat we welkom zijn als we wel naar Hem komen en dat Hij het meent.

Plonia Biemond tegen haar kinderen over wanneer ze gestorven zal zijn: Wanneer mijn gebeden voor jullie niet meer kunnen opklimmen tot de Heere, dat dan toch het gebed van Christus tot jullie komt: laat u met God verzoenen.

Opstanding der doden

Geen naam: Als volgens mij Hellenbroek het heeft over de opstanding der doden, dat hetzelfde lichaam opstaat, alleen met andere hoedanigheden, dan denk ik aan een rups die in de cocon gaat en dan een vlinder wordt. Hetzelfde dier, maar het krijgt een hele andere, veel mooiere vorm.

Een stuk uit de levensbeschrijving van mevr. Pepler:

Het was in het jaar 1931. Een jaar van veel beproevingen voor mij, zowel in het lichaam als in de ziel. Tot die tijd zat het ellendige ongeloof van mijn hart zeer veel te piekeren over de onbegrijpelijke verborgenheid van de opstanding van het lichaam. Ik kon geloven dat de Heere uit de doden is opgestaan. Maar dan te denken dat hetgeen wat gezaaid is in verderfenis, tot een verheerlijkt lichaam opgewekt zal worden in onverderfelijkheid. Hoe scheen dit het ontstellende ongeloof van mijn hart te voeden. Wat een zielsworstelingen heeft dit mij veroorzaakt, omdat ik zag dat ik een openbare belijdenis had afgelegd en hoe vele keren ik de Heere had gesmeekt om mijn benevelde blik met betrekking tot deze grote verborgenheid op te klaren! Ik dacht er maar weinig aan dat dat mij geopenbaard zou worden bij het graf van die arme vreemdeling (mevr. Pepler verwijst hier naar iemand uit haar kerk die ze eigenlijk nauwelijks gesproken had en zich afvroeg of het een levende gelovige was. Op zijn graf werd een tekst gebeiteld.)

Toen ik mijn plek in de kerk innam, zag ik dat er twee hymns bevestigd waren op de kansel. De eerste was: 'Uw weg, o Heere, en niet mijn weg' O, hoe zoet was dat voor mij met betrekking tot mijn door verzwakte lichaam en de weg waarin de Heere met mij handelde! O, om in Zijn handen te mogen vallen is de taal van die gezegende hymn. Ik voelde dat ik kon zeggen: 'Dit is alles wat mijn ziel begeert.' De tweede hymn was: 'Jezus, liefhebber van mijn ziel,' en deze regels: 'Ik heb geen andere toevlucht, mijn hulpeloze ziel kleeft aan U' schenen werkelijk de taal van mijn ziel te zijn. Ik voelde dat als dit het ware verlangen van die arme man was, dat hij dan veilig thuis was aangekomen en ik ook veilig zal aankomen. Deze gevoelens waren zeer sterk aanwezig. Ik liep naar het graf. Toen de kist neergelaten werd in het graf, nam een ernstige, heilige overtuiging bezit van mij, dat het arme, verdorven lichaam op een dag als een verheerlijkt lichaam zou opstaan, om zo verenigd te worden met de geest van een rechtvaardig mens die volmaakt is geworden. Ik scheen voor enkele momenten alles om mij heen uit het oog te verliezen. Ik voelde mij een beetje beschaamd om naar boven te zien om de mensen naar voren te zien komen om het graf dicht te gooien. Alle mensen gingen weer uiteen.

Toen enkele jaren later onze lieve zoon Philip zo plotseling overleed en de vraag gesteld werd waar hij begraven zou worden, verlangde ik dat hij begraven zou worden dicht bij de plek waar de Heere mij verlost had en mij tot het gezicht van de wonderbaarlijke schoonheid van de opstanding van het lichaam tot het eeuwige leven gebracht had.

De maanden en jaren vlogen snel voorbij en het kan niet lang meer duren voordat onze aardse reis ten einde zal komen. O, moge die lieve Heere, van Wie ik hoop dat ik Hem liefheb, mij de goede zegen schenken die in hymn 91 beschreven staat:

'Hoewel ik arm, zwak en waardeloos ben,
Toch heb ik een rijke, almachtige Vriend;
Jezus, de Zaligmaker is Zijn Naam;
Hij heeft vrijwillig lief, zonder einde.'
'De weinige dagen van ons leven ebben snel weg naar ons einde,
De aardse vreugden worden grauw, haar heerlijkheid gaat voorbij;
Verandering en vertering zie ik in alles om mij heen,
Hulp van de hulpelozen, o blijf bij mij.'

Hoe goed is de Heere toch voor mij geweest mijn hele leven lang en ook nu ik mijn 72e levensjaar bijna voltooid heb. 'De aardse vreugden worden grauw, haar heerlijkheid gaat voorbij.' Ik begeer van Hem nu meer dan ooit dat Hij mij verzekert dat Hij de mijne is en ik de Zijne. De dood werpt haar schaduwen over ons en het kan niet lang meer duren voordat onze arme, vuile, lemen tabernakels gelegd zullen worden in de grond van de vallei. Het maakt weinig uit waar de lichamen gelegd zullen worden, want wanneer de laatste grote trompet zal klinken op de dag der opstanding, zal hetgeen gezaaid is in verderfelijkheid

opstaan in onverderfelijkheid op Zijn bevel, om eeuwig te wonen in de heerlijkheid van Zijn tegenwoordigheid.

‘Moge mijn door bloed gewassen ziel daar gevonden worden
Bij die bevoorrechte groep.’

De een na de andere oude vriend die ik gekend en liefgehad heb voor zovele jaren, gaan nu over naar die grote plaats aan de andere zijde van het graf. Ik voel mij te volle overtuigd dat sommigen nu op die gezegende plek van ‘vrede, volmaakte vrede’ aangekomen zijn. En dat na alle hoge en diepe wegen van hun veelbewogen levenspad. Hoe verscheiden zijn hun beproevingen geweest - in de voorzienigheid, in het gezin, in de kerk en ook diepe en zware lichamelijke beproevingen. Maar toch geloven wij dat als zij ons wat zouden kunnen zeggen, dat zij dan zouden zeggen dat het tot roem van hun God is geweest.

‘Hij heeft alle dingen wel gedaan.’

Omdat ik met enkelen van hen in een zoete vereniging gewandeld heb, die van God geliefd zijn, durf ik te hopen dat ik op een dag met hen herenigd mag worden om hen te helpen te ‘zingen rondom de Troon van vrije genade en stervende liefde.’

Hoe zoet heb ik bij tijden hymn 171 gevonden: Doe met ons mee, allen die de Naam van de Zaligmaker liefhebben!

Wij hadden gehoopt ds. J. H. Gosden te beluisteren te Uffington vorige avond, maar hij was te zwak om te komen. Daarom is ds. Styless zo vriendelijk geweest om hem te vervangen - onze toekomstige predikant. Mijn gemoed kan de grootheid en het gewicht van deze grote stap amper bevatten. Wij proberen deze geliefde man dagelijks voor de Troon der genade neer te leggen, maar o, wat zijn mijn armen toch zwak!

Moge die lieve Heere onze armoede maar over het hoofd zien en ons een nederige, boetvaardige geest geven. Een geest die beeft voor Hem in oprechtheid en waarheid. Moge Hij al onze stappen richten als een kleine kerk en moge Hij ons leren om als kleine kinderen te wandelen, opdat wij ons geheel en al afhankelijk weten van Hem. Moge Hij ons niet overgeven om grote dingen voor onszelf te zoeken.

‘Laat Christus de Eerste zijn
En laat Christus de Laatste zijn,
Ja, laat Christus Alles in allen zijn.’

‘Wij willen wandelen in liefde en vereniging met elkaar als de belijdende volgelingen van Jezus behoren te doen. Hoe goed is die Heere! *De eeuwige God is uw Schuilplaats en van onder eeuwige armen* (Eng. vert.). Die armen geven een overvloedige steun!’

‘Hij houdt de wereld en alle andere dingen in stand,
Deze Rots, deze Toevlucht, deze Schuilplaats.
O mag ik U de mijne noemen!
In Hem zie ik alle heerlijkheid.’

Hij is het enige Nodige voor tijd en eeuwigheid.

‘Loof Hem, mijn ziel, van dag tot dag.
Vertrouw Hem het leiden van u op uw weg toe;
Geef Hem uw arme, zwakke, zondige hart;
Scheid u nooit, o nooit van Hem af.’

Overtuiging

David Brainerd: Enkele sombere en wanhopige gedachten van een ziel onder de overtuiging van zonde en die bekommerd is over haar eeuwige behoud:

1. Ik geloof dat niemand anders zich in zo'n toestand bevindt als ik. Niemand heeft zulke vreemde en verschillende gedachten en gevoelens gehad als ik.
2. Ik ben veel langer bekommerd geweest dan vele anderen die ik gekend heb, of over wie ik gelezen heb, die toch zaligmakend bekeerd zijn geworden. En ik ben alleen gelaten.
3. Ik heb de kracht van de overtuigingen lange tijd weerstaan. Daarom vrees ik dat ik ten slotte van God verlaten zal worden.
4. Ik zal nooit bekeerd worden zonder krachtigere overtuigingen en grotere verschrikkingen van de consciëntie.
5. Ik ben in geen enkele handeling die ik verricht op de eer van God gericht. Daarom kan ik niet op genade hopen.
6. Ik zie de boze natuur van de zonde niet, noch van de zonde van mijn natuur. Daarom ben ik ontmoedigd.
7. Hoe meer ik mijn best doe, hoe blinder en harder mijn hart is en hoe erger ik voortdurend word.
8. Ik vrees dat God nog nooit genade betoond heeft aan iemand zo ondeugdelijk als ik.
9. Ik vrees dat ik niet uitverkoren ben en daarom ben ik bang dat ik verloren moet gaan.
10. Ik vrees dat de dag der genade voor mij voorbijgegaan is.
11. Ik vrees dat ik de onvergeeflijke zonde bedreven heb.
12. Ik ben een oude zondaar. Indien God een voornemen van genade jegens mij zou hebben, dan zou Hij mij toch wel eerder tot Zichzelf geroepen hebben?

John Duncan: Overtuigingen zijn niet nodig om ons aangenaam voor Christus te maken, maar om Christus voor ons aangenaam te maken.

Jonathan Edwards: Het is het tere, en niet het afgestompte geweten, dat overtuigd is van zonde.

Samuel Rutherford: Overtuiging werkt meer richterlijke verharding dan enige zonde (..) En die het naast is bij de hemel, ontvangt een dubbele hel (..) En hij die het naast is aan tot Christus getrokken te worden, en toch nooit getrokken is, die ligt in de diepste hel.

Archibald Cook: Ik wil graag dat de Heilige Geest mij van zonde overtuigt, want Hij maakt de zonde nooit groter dan de genade van God.

Thomas Shepard: Heere, ik heb geen besef van zonde, omdat ik geen besef van U heb.

Ds. B. Smijtegeld: Vraag niet of je mag zien dat je verkoren bent, maar dat je verloren bent.

Wilhelmus Schortinghuis: Ik wil niet, ik kan niet, ik weet niet, ik heb niet, ik deug niet.

John Owen, Justification: Mensen met overtuiging van zonde worden niet noodzakelijkerwijs daarna gerechtvaardigd, maar de rechtvaardigmaking gaat niet zonder de overtuiging van zonde.

Uit een preek van Ralph Erskine:

Hij vergunt u om Hem van toekomstige dingen te vragen van Zijn kinderen, niet met uitsluiting van uzelf. En tot dit einde mogen Hem zulke of dergelijke vragen gedaan worden, als volgen:

Vraagt u: wat zal er worden van een arm schepsel, dat van zijn grote schuld overtuigd is, en onder een drukkend gevoel van dezelve heen gaat, als ook onder een besef van Gods grote toorn, wegens zijn grote zonden en ontelbare tergingen, niet durven denken dat God hem genadig zijn zal? O, wat zal van zulk één worden?

Gods antwoord is: *Ik, Ik ben het, Die uw overtredingen uitdelg om Mijnentwil, en Ik gedenk uwer zonden niet* (Jesaja 43:25). *Want Ik zal hun ongerechtigheden genadig zijn, en hun zonden en hun overtredingen zal Ik geenszins meer gedenken* (Hebreeën 8:12).

Vraagt u: Wat zal er worden van een arme ziel, die voor haar grote onwetendheid gevoelig is, zeggende: Ik ben gebracht in Gods school, en Hij heeft veel moeite aan mij besteed en nochtans ben ik diep onkundig van God en van Goddelijke dingen, en zo blind als een mol?

Gods antwoord is: Ik zal u leren wat nut is; zij zullen allen van God geleerd zijn. Laat zo'n ziel op de belofte pleiten: Er is geschreven in de Profeten: *En zij zullen allen van God geleerd zijn. Een iegelijk dan die het van den Vader geboord en geleerd heeft, die komt tot Mij* (Johannes 6:45).

Vraagt u: Wat zal er worden van een arme ziel, die haar oneindige afstand van God ziet, en vreest dat zij nooit nabij Hem gebracht zal worden?

Zijn antwoord is: dat Jezus Christus de middelmuur des afscheidsels verbroken heeft, die tussen u en God was; en dat, door Zijn dood, het voorhangsel van de tempel gescheurd is van boven tot beneden, opdat u door Zijn bloed met vrijmoedigheid het heiligdom mocht ingaan.

Vraagt u: Wat zal er worden van een arm zondaar, die gekweld wordt door de macht van de zonde en van de inwonende verdorvenheid, zodat hij vreest dat de hel zijn deel zal zijn?

Gods antwoord is: *Hij zal onze ongerechtigheden dempen* (Micha 7:19); *Want de zonde zal over u niet heersen* (Romeinen 6:14). Laten dezulken de belofte van Gods barmhartigheid door Christus geloven en omhelzen, de belofte van de Geest tot heiligmaking, en Gods Woord tot waarborg nemen, dan zullen zij veilig zijn.

Vraagt u: Wat zal er worden van een arme ziel, die van alle goeds ontbloot is; die haar gemis van God, van Christus, van de heiligheid en van al wat goed is, ziet; ja die van gebrek, zowel lichamelijk als geestelijk samengesteld is?

Gods antwoord is: *De jonge leeuwen lijden armoede en hongeren, maar die den HEERE zoeken, hebben geen gebrek van enig goed* (Psalm 34:11). Maar ach, zult u zeggen, daar is iets in dat Woord hetwelk mijn recht daarop afsnijdt; het is voor degenen, die de Heere zoeken en vrezten, maar ik behoer niet bij die mensen. Ik raad u, wanneer u zo'n belofte vindt, dezelve aan te nemen als uw eigendom; en indien u de voorwaarde daarvan ontbreekt, dan Christus als de voorwaarde aan te grijpen; neemt Hem en de belofte beide, dan hebt u niets te vrezten.

Vraagt u: Wat zal er worden van een arm, machteloos schepsel, dat niet één plicht volbrengen, niet één verzoeking weerstaan kan?

Gods antwoord is, *dat Hij den moede kracht geeft, en Hij de sterkte vermenigvuldigt dien die geen krachten heeft* (Jesaja 40:29). *Mijn genade is u genoeg; want Mijn kracht wordt in zwakte volbracht* (2 Korinthe 12:9). Rust en vertrouw op Zijn Woord, dan zal het wél met u zijn.

Vraagt u: Wat zal er worden van een arm verzocht schepsel? De vurige pijlen van de satan vliegen van alle kanten rondom mij, en ik ben niet bekwaam de pijlen van de vijand te kunnen weerstaan.

Gods antwoord is: *Het Zaad der vrouw zal de slang den kop vermorselen* (Genesis 3:15). *En de God des vredes zal den satan haast onder uw voeten verpletteren* (Romeinen 16:20). Vertrouw daarom op Zijn Woord, dan zult u veilig zijn.

Vraagt u: Wat zal er worden van een arm verlaten schepsel? Ik bevind dat God Zijn aangezicht verbergt; ik heb Hem bij deze gelegenheid niet ontmoet; de Heere houdt Zich verborgen; Hij is verre van mij; wat zal er van zó één terechtkomen?

Gods antwoord is: *Des avonds vernacht het geweest, maar des morgens is er gejuich* (Psalm 30:6).

Vraagt u: Wat zal er worden van zo'n arm verdrukt schepsel als ik ben; ik ben van alle zijden met baren van in- en uitwendige verdrukkingen omringd; o wat zal van mij worden?

Gods antwoord is (Jesaja 54:11): *Gij verdrukke, door onweder voortgedrevene, ongetrooste: Zie, Ik zal uw stenen gans sierlijk leggen, en Ik zal u op saffieren grondvesten*, enz. Hier worden dierbare dingen beloofd; en als u op een belovend God vertrouwt, dan zullen uw verdrukkingen in een Koninkrijk eindigen; *want wij moeten door vele verdrukkingen het Koninkrijk Gods ingaan* (Handelingen 14:22).

Vraagt u: Wat zal er worden van zulk één die zo'n macht der zonde gevoelt, die denkt dat hij een verworpen is, en dat hij een smaad en schande zal worden voor de weg des Heeren?

Gods antwoord is: *Ik zal een eeuwig verbond met hen maken, dat Ik van achter hen niet zal afkeren, opdat Ik hun weldoe; en Ik zal Mijn vrede in hun hart geven, dat zij niet van Mij afwijken* (Jeremia 32:40).

Vraagt u: Wat zal er worden van één die verschrikt wordt door den koning der verschrikking? Wat zal van mij worden bij de dood?

Gods antwoord is: *Ik zal hen van het geweld der hel verlossen, Ik zal hen vrijmaken van den dood* (Hoséa 13:14). *De laatste vijand die tenietgedaan wordt, is de dood. De dood is verslonden tot overwinning* (1 Korinthe 15:26,54). Rust en vertrouw maar op Zijn Woord, en u zult veilig zijn.

Vraagt u: Wat zal er worden van één die zo zwart is als de hel, zo onrein als de duivel, en die geheel bevlekt is door de rook van de put des afgronds? Ach, arme zuchtende ziel, die zo'n vraag doet!

God antwoordt u: *Al laagt gijlieden tussen twee rijen van stenen, zo zult gij toch worden als vleugelen ener duive, overdekt met zilver, en welker vederen zijn met uitgegraven geluven goud* (Psalm 68:14). *Dan zal Ik rein water op u sprengen en gij zult rein worden; van al uw onreinheden en van al uw drekgoden zal Ik u reinigen* (Ezechiël 36:25).

Vraagt u: Wat zal er worden van één, die geen wil heeft om tot Christus te komen, maar die vindt dat de macht van vijandschap en onwilligheid de overhand heeft?

Indien uw vijandschap uw krankheid is, welke u graag genezen had, dan is Gods antwoord: *Uw volk zal zeer gewillig zijn op den dag Uwer heirkraacht* (Psalm 110:3). Het is goed dat u uw vijandschap ziet. Anderen menen dat zij Christus genoeg liefhebben, die nochtans in *een gans bittere gal* zijn, gelijk Simon (Handelingen 8:23).

Vraagt u: wat zal er worden van één, wiens hart het allerverhardste hart is in de wereld, harder dan een steen, zodat niets hetzelfde breken of bewegen kan?

Gods antwoord is: Dat Hij *zelfs uit stenen Abraham kinderen kan verwekken* (Mattheüs 3:9). *Ik zal het stenen hart uit uw vlees wegnemen, en zal u een vlezen hart geven* (Ezechiël 36:26). O houdt Hem bij Zijn Woord, en Zijn Woord zal kracht op u doen.

Welnu, zijn deze uw vragen, en zijt u met Gods antwoorden voldaan? Hebt u nu nog enige andere soorten van vragen te doen?

Thomas Hooker, Heilzame wanhoop:

Zoals de schuld van de zonde niet kan weggenomen, noch de consciëntie gerustgesteld worden enkel door de betrachtning van de plichten, wanneer de consciëntie waarlijk verlicht is, zo kan in de derde plaats de zonde, die bezit van het hart genomen heeft, niet ten onder gebracht worden door de kracht van enige verrichting, die hij doet. Ik spreek van een, die in Christus nog niet is ingeënt: hij mag tegen zijn zonde opstaan, maar dezelve te doden en ten onder te brengen, dat kan hij niet. En hierom is het, dat de Heere een grote menigte zwakheden en een zwerm van begeerlijkheden over de ziel uitlaat, die haar steeds bijliggen en zo ziet hij een uiterste onbekwaamheid in zichzelf, om zich daartegen te wapenen.

Eén van tweeën gebeurt hem nu; indien hij een mens van geringe bekwaamheden en van kleine gaven is, dan ziet hij zich zó zwak en zo onnut onder alle middelen, dat zijn ziel bijna in de uiterste moedeloosheid neerzinkt en als hij niets verkrijgt door al de plichten, die hij doet, zo keert hij zich tegen zichzelf en verkwijnt bijna in wanhoop.

Indien hij een mens van grote bekwaamheden, gaven en geleerdheid is en wijsheid heeft om zaken te vatten, zo laat de Heere veel verdorvenheden op hem loskomen en als hij komt om zich voor God te verootmoedigen, zo zegt hij: ik kan wel hier en daar over spreken, ik kan het Woord horen en bidden, maar ach, dit hart! Men zou even gemakkelijk een berg kunnen bewegen als mijn hart; dit harde hart wil niet verwakkerd, noch verbroken, noch geholpen worden onder alle oefeningen. Nu is het hart geneigd, om alles te laten varen. Het gaat te dezen opzichte met het hart, zoals het bij Hagar ging in Gen. 21:15, 16. Als haar fles water ledig was, wierp zij haar kind onder een boom en zat van verre, omdat zij het kind niet wilde zien sterven.

Zo is het met die ziel, als de flessen van die heilige en schoonschijnende plichten ledig zijn: dan zit zij in moedeloosheid neer en zegt: Goede God, het zal nooit wel wezen, mijn ziel zal nooit aangenaam zijn en mijn zonden zullen nooit vergeven worden. En het hart begint aldus bij zichzelf te spreken: Ik heb even goede middelen gehad als ooit enig schepsel gehad heeft en veel begenadigde vrienden hebben mij raad gegeven en evenwel is de schuld mijner zonde altijd voor mijn ogen en mijn consciëntie is niet gerust; ja, deze zonden, dit blinde verstand en dit harde hart zullen nooit ten onder gebracht worden. Maar de Heere

Jezus Christus kan meer doen dan gij en dan de wereld ook. De Heere wil u doen zien, dat gij en de wereld niets kunt doen, opdat Christus de schuld van de zonde zal wegnemen, uw consciëntie gerust zal stellen en uw verdorvenheden voor u ten onder zal brengen. Zoveel ziet hij nu door zijn eigen ervaring.

Geen naam: God roept geen geschikte mensen, maar Hij maakt geroepen mensen geschikt.

Brief van Bertus Dekker aan zijn zoon in Indië:

Uit een brief aan Bertus Dekker van zijn vader, 21 maart 1949.

'Je hebt mij nog geschreven dat je zo'n dood, verhard en ongevoelig hart omdraagt, niets kunt en niets vermag. Mijn lieve jongen, dat weet de Heere, Hij weet wat van Zijn maaksel zij te wachten. Hij weet hoe vervreemd wij van nature zijn van Hem. Daarom mocht je het de Heere maar bekend maken en maar vertellen, de nood op je ziel te binden en tot die God leert zuchten, Die in Zijn Woord gezegd heeft, *Roep Mij aan in de dag der benauwdheid en Ik zal er u uithelpen, en gij zult Mij eren.* Toen ik in mijn ongeluk liep, kwam mij met kracht voor (want mij werd van binnen zo wijs gemaakt: *God hoorde naar mijn bidden niet*) *Hij hoort zelfs het geroep er jonge raven.*' Daar kreeg ik wat moed uit, want ik dacht, Als de Heere daar nog naar hoort, dan kon het voor mij ook nog. Daarom, mijn lieve jongen, ik hoop van ganser harte dat de Heere je nog leert zuchten in dat verre land. Geef nooit de moed op dat de Heere niet zou horen, Hij spaart je nog, dat is mij soms zo groot te midden van alles. Ik hoop je niet te vergeten, hoewel ik van mijzelf niet zuchten kan, maar alleen uit die dierbare Middelaarsbediening. O, als ik die jaren terugdenk, dat ik in mijn ongeluk liep, dat er geen kans voor mij was, naar het scheen, alles onmogelijk, alle mensen wel bekeerd konden worden, maar ik niet.

Maar toch kon ik niet aflaten om tot God te zuchten met mijn nood en soms dacht: *nie weet, nie weet. God mocht Zich nog wenden* en de Heere heeft het gedaan. Hij heeft mij geantwoord in mijn noden en vrezes menigmaal, maar nooit was het mij zo helder en krachtig als de dag van je vertrek. O, Hij is mij zo meegevallen mijn jongen, en ook na die dag van soms door zware strijd heen, is Hij mij zo meegevallen, en kan niet dan goed van Hem zeggen. Het is soms onuitsprekelijk geweest. Ik schrijf dit met blijmoedigheid aan jou, want de Heere weet dat het waarheid is, en dat je nog eens moed mocht grijpen in welke toestanden ook. Dan ziet Hij jou en weet van al je noden, Die jou alleen helpen kan, Die mij zo menigmaal geholpen heeft. O, dat zich te verliezen, dat zich kwijt worden in de geloofsvereniging met Christus is niet uit te spreken. Dat is wat ds. Fraanje nog zei: ben je het met God eens geworden? (..) Die God is mijn Sterkte in Christus. Wat kon ik je aan Hem met volle vrede toevertrouwen, en die God heeft jou bewaard en Die kan je alleen bekeren.'

Uit een brief van 28 maart 1949:

'Vraag maar veel de Heere om de ontdekking des Heiligen Geestes, opdat je mag leren om een arme zondaar voor God te worden, die aan alle dingen gebrek heeft. God zaligt alleen zondaren, maar, mijn lieve jongen, dat moet God ons leren, dat kunnen wij door voor en napraten niet leren. Zucht maar veel tot de Heere in het lezen, al is jouw hart nog zo hard, nog zo onwillig, nog zo verhard en goddeloos. Bij God is wel raad en Hij is machtig, dat is oneindig. Die het heeft, kan nooit anders dan goed daarvan getuigen en aanmoedigen. Want ik weet, als de ziel in overtuiging is, alles haar toeroept: voor jou is het niet, en voor jou kan het niet. Maar al is het maar verstandelijk, leg je maar voor de Heere neer, hoe ellendig, hoe onmogelijk. Want als God het aan zulken doet, dan komt het openbaar dat het eeuwige wonderen zijn, daar God eeuwig in verheerlijkt wordt. De Heere was gisteren onuitsprekelijk goed, en ik mocht door het geloof nog op die dierbare Borg zien en Zijn heerlijkheid aanschouwen en zoete gemeenschap ervaren. O, wat een blijdschap en sterkte hebben wij dan door het geloof, in die dierbare Christus. Dan moeten wij weleens getuigen: Hij, die lieve Koning is al mijn liefde waardig. Hoewel ik arm ben en ellendig, en niets in mijzelf heb en Hem alleen verheerlijken kan uit Hemzelf en in Hemzelf. En dan is alles goed voor de tijd wat de ziel betreft, en voor de tijd dat je in Indië bent, al die wegen zijn goed. Dan kunnen wij alles in Zijn lieve handen laten. En dat is zo'n sterkte, mijn lieve jongen, en dan hebben wij daar zo'n ruimte soms in.'

Prediking

Thomas Hooker: Algemene waarheden doen over het algemeen weinig goed. (Hij heeft het over de persoonlijke toepassing in de preek). (..) Dat wat tot iedereen gezegd wordt, wordt tot helemaal niemand gezegd.

John Wycliffe: Hij die nalaat te preken of naar de prediking te luisteren vanwege de vrees buitengeworpen te worden, is reeds door God buitengeworpen.

Dagboek van Ralph Erskine over een preek: Niet goed, weinig van Christus.

Johannes Chrysostomus: Ik ga niet eerder van de bediening af dan wanneer mijn tong gelikt heeft van het bloed van Christus.

John Collett Ryland: De predikant die de duivel niet doet briesen, is geen rechte zielenherder.

John Preston: Het Woord niet te herhalen (overdenken), nadat het gepreekt is, blust de Geest uit.

Richard Cameron: Daar is geen gezelschap zo walgelijk als predikers en belijders, die niets van de kracht der Godzaligheid kennen.

Maarten Luther: Wie van één woord van God geen preek kan maken, zal nooit een goed prediker worden.

Abraham Hellenbroek: Kannibalen en Hottentotten eten slechts de lichamen op, maar trouweloze predikanten eten de zielen op.

Ds. McWard over predikanten uit zijn tijd: Hun preken en hun leven schijnen te zeggen dat zij niet leven in het gericht van een eeuwige Gloed.

Augustus Montague Toplady: Ik ben er al lang achter gekomen dat een van de moeilijkste en meest ontmoedigende dingen in de bediening is het bezoeken van de onwetende en niet-ontwaakte zieken. Maar niets is te moeilijk voor God. Hij, Wiens genade in mij werkte, is bekwaam om in de zondaar te werken waar ik vandaag ben geweest; en Hij zal het zeker doen, als zijn naam in het boek des levens is.

John Owen: Onvruchtbaarheid onder de prediking is de snelweg naar uiteindelijke verharding en onboetvaardigheid.

Johannes Calvijn: Een herder moet twee stemmen hebben. Een om schapen tot zich te roepen en een om wolven weg te jagen.

John Flavel: O christenen! Als je een preek luistert of aan het bidden bent, denk dan: ik ben nu handel aan het drijven met de hemel voor hetgeen oneindig beter is dan goud. God is rijk voor allen die tot Hem roepen: Wat voor een schat zou ik dit uur kunnen verkrijgen, als de schuld niet in mijn eigen hart zou zijn?

John Duncan over evenwicht in de prediking:

Sommige personen preken alleen maar leerstukken. Daarvan krijgen mensen een heel groot hoofd, dat er misvormd uitziet. Sommigen preken alleen maar bevinding, daarvan krijgen mensen een heel groot hart, wat ook een misvorming is. Anderen preken alleen maar praktijk. Daarvan krijgen mensen hele grote handen en voeten en dat is ook een misvorming. Maar als je én de leer, én de bevinding én de praktijk preekt, dan zal je door Gods zegen een hoofd, een hart, handen en voeten hebben: een volmaakt mens in Christus Jezus.

John Duncan: Wij hebben lang genoeg voor Gods verdediger gespeeld in plaats van Zijn boodschapper.

Charles Haddon Spurgeon: Een Christusloze preek is tijdverspilling.

Charles Haddon Spurgeon: Iedere andere wijze van prediking dan die, waarbij de zondaar bevolen wordt in Christus te geloven, is grootspraak. Want indien mijn recht om in Christus te geloven gevonden wordt in mijn ondervinding, mijn zuchten onder de zonden, of mijn verlangen naar Christus, zijn al deze dingen de wettige grond van mijn roem, omdat, hoewel Christus mij gered heeft, deze het bruiloftskleed vormden dat mij geschikt maakte te komen tot Christus.

Dr. David Martyn Lloyd Jones heeft eens gezegd: Als onbekeerde mensen zich thuis voelen in een gemeente, wordt er óf niet bijbels gepreekt óf zij luisteren niet goed.

Bij Thomas Shepard ging er geen preek voorbij zonder dat er een of meer mensen uitriepen: 'Wat moet ik doen om zalig te worden?'

Joseph Charles Philpot: Hoewel het God behaagt om door de dwaasheid van de prediking te zaligen, zendt Hij toch geen dwazen uit om te preken.

John Livingstone, advies aan predikanten:

Deze fouten moeten vermeden worden:

1. te veel verdelingen in de preek te gebruiken, zoals 8, 10, etc. Het overlaadt het geheugen. Echter, met te weinig verdelingen wordt de preek te vlak.
2. Een al te voortreffelijke manier van preken, en bijna geen voortreffelijkheid in het preken.
3. Niet te veel hulpmiddelen gebruiken tijdens de preek. Toch moet ook weer niet alles vooraf overdacht zijn.
4. Preek gewoonlijk niet langer dan een uur. (Ik weet niet of ds. Livingstone hier een letterlijk uur bedoelt, of een zandloper of uurglas).
5. Citeer niet te veel Schriftuurplaatsen, maar ook niet te weinig.
6. Ga niet te lang door met het bewijzen van duidelijke leerstukken.
7. Niet te weinig leerstukken, niet te veel leerstukken.
8. Blijf niet bij punten die uit elke tekst wel bepreekt kunnen worden.
9. Niet te veel vergelijkingen gebruiken, maar ook niet helemaal geen vergelijkingen gebruiken.

Het gebruik van woorden:

1. Niet te fraaie woorden gebruiken, maar ook niet te alledaagse woorden gebruiken.
2. Vermijd het gebruik van veel woorden en zinnen die verwant (synoniem) zijn.

De uitspraak en het stemgebruik:

1. Niet zangerig.
2. Geen langgerekte woorden.
3. geen huilerige stem gebruiken.
4. Niet te hard, niet te zacht praten.
5. Niet te snel, niet te langzaam praten.
6. Onderbreek de zinnen niet steeds met vaak te zuchten.

Bron: *Scottish Puritans: Select Biographies. Volume One. by W. K. Tweedie. Blz. 289.*

Rechtvaardigmaking

Thomas Shepard: Gerechtvaardigd te worden door het geloof, en gerechtvaardigd te worden door de gerechtigheid van Christus, is naar het Woord en in de zin van de Schrift een en hetzelfde.

John Berridge: 'Toen ik naar Jezus Christus toe ging, had ik niet zo'n goede jas om aan te trekken. En wanneer ik een eerbiedwaardig kleed probeerde aan te trekken, zag Hij erop neer als een wegwerpelijk kleed. Ik moest geheel naakt naar Hem toe gaan, zonder zelfs maar een hemd. Ja, en toen was ik zo zwart als de duivel. Toen ik voor Hem stond, zei Hij 'Wel, kwistige kerel, wat denk je dat je verdient?' Terwijl Hij dat zei, ving mijn oog een glimp op van Zijn Persoon en ik werd onmiddellijk verliefd op Hem, zodat ik met niets anders tevreden zou kunnen zijn, dan met een huwelijk. Toen waste Hij mij in Zijn bloed en nadat ik gewassen werd, was ik geheel wit. Vervolgens kleedde Hij mij met een prachtig kleed dat mij van top tot teen bedekte. Daarna zei Hij: 'Welnu, kwistige kerel, je bent geschikt voor het huwelijk. Neem dit kleed en overtroef de engelen. Gij zijt geheel schoon, er is geen vlek aan jou te bekennen.'

Uit het boek de dauw van Hermon (L.J. Van Valen): Iemand die zich bedroog met 'bekering' en later een pijn in het hart kreeg: Wekenlang riep hij niets anders dan: 'Heere, geef mij een nieuw hart.' Op een avond voelde hij in de dadelijkheid dat God tegenwoordig was en Hij sprak tot hem deze woorden: 'Ofschoon ge een nieuw hart wilt ontvangen, kan Ik u niet ontvangen vanwege uw nieuwe hart.' En later: 'Gij moet in een Ander aangenomen worden.' Toen werd voor zijn ogen de heerlijke Persoon van de Zoon van God geopend, in kracht en heerlijkheid Aan des Vaders rechterhand.

Martin Boos, een Rooms-Katholiek priester, waar onder andere McCheyne veel respect voor had: Die werken van onze eigengerechtigheid, die buiten Christus worden gedaan en waarop wij onze zaligheid zouden willen gronden, die werken heb ik op het voorbeeld van Christus en Paulus verworpen. Ik heb mij van de werken, die slechts een schijn van heiligheid geven, moeten ontdoen, om in u Christus, Die de Hoeksteen is, te leggen. Ik heb eerst getracht de goede boom in u te planten, om er goede vruchten van te kunnen plukken, want zonder Christus kan men niets doen.

John Robert Broome: Wie kan werkelijk zeggen: *Ik weet in Wien ik geloofd heb?* Wie kan de woorden van de apostel nazeggen? Als u dat niet kunt, rust daar niet op. Weet u, er zijn ernstige dwalingen de kerk binnengeslopen. Een van de ernstigste dwalingen is deze: dat u rust op het feit dat u *niets* hebt, en daarin te roemen. Ik moet denken aan de geliefde oude ds. Caleb Sawyer van Mayfield. Met betrekking tot de bediening zei hij eens: 'Het is gemakkelijker neer te slaan dan op te bouwen.' En weet u, dat is een plechtige waarheid. Maar ik geloof dat er een rusten kan zijn op een valse hoop. Immers, als u niets hebt, dan kunt u ook niets verkeerd hebben. U kunt een valse hoop hebben, maar als u niets hebt, dan hebt u ook geen valse hoop. Dan hebt u niets. Maar o, wanneer ik het Evangelie preek, dan zeg ik deze middag uit de grond van mijn hart tegen u dat ik wil dat u wel *Iets* hebt. Ja, dat u voorbereid en gereedgemaakt mag worden om de ontvangers gemaakt te worden van de uitnemend grote en dierbare beloften. En ook dat u iets mag kennen van deze Fontein, Die met bloed gevuld is en op een dag in staat te zijn om te zeggen:

'En daar mag ik, zo vuil als de moordenaar,
Al mijn zonden wegwassen.'

Ds. K. Veldman: Ik ben zalig buiten mezelf en rampzalig in mezelf.

Ds. K. Veldman: Gods Volk is 100% zondaar en 100% rechtvaardig, niet half zondaar en half rechtvaardig.

Augustus Montague Toplady over het calvinisme in de Anglicaanse kerk: Mr. Strype over Paulus versus Jakobus: Het geloof rechtvaardigt voor God; de werken rechtvaardigen voor de wereld.

Thomas Hooker: De Heere maakt sneeuwwitte heiligen van bloedrode zondaren.

Ds. J. Roos over de Erskines: Ze waren heel ruim in de aanbidding, maar vergeet niet dat ze de bevinding niet achterwege hielden.

Scheuring

Augustus Montague Toplady; anoniem: Dat wolven schapen verslinden is geen wonder, maar dat schapen elkaar verslinden, is monsterlijk en verbazingwekkend.

Separatie

Thomas Shepard: Er zijn twee manieren waarop de genade veracht wordt: door algemene genade bijzonder te maken en door bijzondere genade algemeen te maken.

Thomas Shepard, over de tien maagden: De hypocrieten die de verschrikkingen van de wet voelen vluchten naar het Evangelie. Zij vinden verlichting, maar worden niet genezen.

Thomas Shepard: Uw lamp brandt, maar kijk eens in uw vat wat het is dat die lamp doet branden.

William Huntington: Ik heb verschillende mensen goed gekend, die mij vertelden dat zij door de liefde getrokken waren, zonder berispingen, kastijdingen of verschrikkingen. Ik moet toegeven dat zij verschillende jaren onder deze 'trekkingen' voortgeleefd hebben en zij werden tot zeer verre vorderingen getrokken. Sommigen werden getrokken tot uitmuntende gaven. Ook sloegen zij bepaald geen modderfiguur in de bediening. Anderen bouwden kapellen en schonken grote bedragen om die in stand te houden. Ik heb het meegemaakt dat zij allen, uitgezonderd twee van hen, de wereld weer in zijn getrokken. De zonde in, de banden in. Geen wonder. Zij waren immers onbekend met de plaag van hun hart, een boetvaardige geest, goddelijke droefheid en berouw tot het leven.

William Huntington: Ik vrees dat sommigen zo voor de algemene verlossing gestreden hebben, dat zij de bijzondere verwaarloosd hebben. (Het gaat hier over de algemene Verzoening).

William Huntington: Een ontijdige geboorte is beter dan een valse bevruchting.

Richard Baxter: Als je maar weinig geloofsgroei hebt, vormelijk en koud bent in je godsdienstplichten. In het bijzonder in je gebeden tot God in de binnenkamer, terwijl je geloofsvreugde niettegenstaande deze toestand toch niet vermindert, dan kan ik niet anders dan vrezen dat je geloofsvreugde slechts vleselijk of zelfs duivels is.

Richard Baxter: Zij die met Agrippa slechts bijna een christen zijn, zullen uiteindelijk slechts bijna zalig worden.

Arthur Wilcockson: Gods Woord verdeelt de belijders, hetzij gelovigen of niet, in twee klassen en bestempelt hen met de naam van bastaards of van zonen en, evenals in het natuurlijke een bastaard geen wettige zoon is, zo is ook op het gebied van het geloof een bastaard geen kind van de Verbonds-God. In welk geloof hij ook moge leven en sterven, hij leeft en sterft vervreemd van het *geloof van Gods uitverkorenen*. Hij moge hoop hebben, maar het is geen goede hope. Hij mag blijdschap voelen, maar het is geen blijdschap in de Heere. Hij mag vrede smaken, maar niet de vrede die voortvloeit uit het bloed der verzoening. Hij is een natuurlijk Adamskind, maar geen geestelijk kind van God. Hij mag geloven aan de leerstellingen van de vrije wil of van de vrije genade. Maar hij bezit het zaligmakend geloof niet. Hij mag in de valse of de ware kerk doorgaan voor een oprecht heilige, maar in het oog van een God, Die het hart doorgrondt en de nieren proeft, is hij *in een gans zeer bittere gal en samenknoping der ongerechtigheid*. Een bastaard kan nooit een zoon zijn en een zoon nooit een bastaard worden. De eerste mag een onwankelbaar gelovige zijn en de laatste zo vol ongelooft als de zonde, zijn eigen ik en de Satan hem kan maken. Toch is de eerste, ondanks de sterkte van zijn geloof, een bastaard, terwijl de laatste een zoon is in weerwil van al zijn ongelovige vrees. Een bastaard kent geen twijfel aan de vastheid van zijn staat, terwijl een zoon dikwijls vreest dat hij steunt op een bedrieglijke zandgrond. Een bastaard kan dikwijls zingen uit de blijdschap van zijn hart, terwijl een zoon gedurig moet zuchten wegens geestelijke bestrijdingen.

Geen naam: Een kenmerk van genade: *U dan die gelooft, is Hij dierbaar.*

Matthew Meade: Zoals er velen naar de hemel gaan met de vrees voor de hel in hun hart, zo gaan er ook velen naar de hel met de naam van Christus in hun mond.

Augustus Montague Toplady: 'Vooral in geestelijke zaken is de *bevinding* het leven van de kennis. Heeft de Geest van God u ooit overtuigd van zonde? Ziet u uzelf blootgesteld aan de vloek van de wet en aan de rechtvaardige toorn van God, vanwege de inwonende verdorvenheid van uw natuur en vanwege de overtredingen die u in uw leven begaan hebt? Komt u verootmoedigd en uzelf veroordelend tot Christus en voelt u dat, tenzij u bekleed bent met de verdiensten van Hem, uw Oudste Broeder, u voor eeuwig verloren bent en voor eeuwig zult vergaan? Ziet u dat u anders nooit met vreugde of veilig voor de heilige God zult kunnen verschijnen? Als dat zo is, hef dan uw hoofd op. De verlossing is uwe. U bent in de staat van genade. U bent overgegaan vanuit de dood naar het leven. U bent een erfgenaam van God en een mede-erfgenaam van Christus. Maar als u dit werk nog nooit gevoeld hebt noch enig verlangen hebt gehad om dit werk van de Heilige Geest in uw hart te krijgen, namelijk deze overtuiging van zonde, dit berouw en geloof, dan is al uw zogenaamde gerechtigheid slechts eigengerechtigheid. Daar stelt u uw vertrouwen in. Het is slechts een gebroken rietstaf. Het is slechts een witgepleisterd graf, ja, het zijn de sieraden van een

farizeeër. Laat de gelovigen zich verheugen. De heilige Heere God, aan Wie zij rekenschap moeten afleggen is hun Vader, hun Verlosser en hun Vriend. De dood is voor hen niets anders dan het einde van de strijd en het begin van de eindeloze heerlijkheid!

Theodorus van der Groe: Werkelijk, de mensen kunnen geen duidelijker teken geven van hun dodelijke geveinsdheid en van de onverbeterlijkheid van hun staat, dan wanneer zij maar alleen ijverig en standvastig kunnen zijn in het haten van Gods ontdekkend licht. Zij wandelen met rasse schreden naar de hel, die daar leven in een godzaligheid die het licht niet kan verdragen. Hoe subtieler en geestelijker de duisternis is, hoe gevaarlijker en verderfelijker zij ook is. Daarom was er altijd nog meer hoop op de bekering van openbare goddelozen, dan op die van de beste en meest huichelachtige geveinsden. Deze zijn het, die het allerdiepst in de strikken van de satan gevangen zitten.

Theodorus Van Der Groe: Sommige mensen die men voor ervarenen aanziet, sturen mensen met een halve overtuiging naar Christus, om meteen een hele troost bij Hem op te rapen, welke toch maar een valse troost is, die spruit uit een los waangeloof.

Joseph Charles Philpot: Het is niet de zonde maar de werking der genade onder de zonde, het is niet het ongelooft maar de worstelingen van het geloof tegen het ongelooft. En het is niet het inwendige bederf maar de droefheid daarover en het is niet de ongerechtigheid maar de vergeving daarvan, niet de harts-tocht maar de kracht en bevrijding daarvan, het is niet de hoogmoed maar de nederigheid, niet de hardheid des harten maar de verslagenheid en niet de dood maar het leven, niet de opstand van de mens maar de genade Gods inwendig ondervonden die de waarheid van het werk der genade bewijzen.

Joseph Charles Philpot: Ik zag duidelijker dan ooit dat het dode calvinisme het beste wapen is dat de satan gebruiken kan om de harten te verharden en de conscienties van onvernederde belijders dicht te schroei-en.

John Duncan: Elke onvernieuwde arminiaan is een pelagiaan, en elke onvernieuwde calvinist is een fatalist

John Duncan: Als er een universele verlossing zou zijn, dan zou er ook een algemene bekering zijn.

De Engelse vaders: Een niet toegepaste Christus is geen Christus.

William Tiptaft: Heeft uw godsdienst u iets gekost? Als die u niets gekost heeft, is ze niets waard.

William Tiptaft: Wie van jullie zou liever onder een bediening zitten die is als een scherpe, getande dors-machine, dan onder een bediening die met een zachte zijden borstel vergeleken kan worden?

William Tiptaft: Hoeveel mensen zouden er vandaag in de kerk zitten als ze wisten dat ze er morgen om geselsd zouden worden op het marktplein? En als jullie er morgen om geselsd zouden worden, hoeveel mensen zouden de volgende zondag dan aanwezig zijn?

Thomas Sullivan: Het probleem dat ik heb met veel getuigenissen, is dat veel mensen niet een moment in hun leven kunnen aanwijzen dat ze niet geloofden. Het kan in sommige gevallen natuurlijk wel zo zijn, maar wat vroeger de uitzondering was, is nu de regel.

(John Duncan?): O, als ik maar een tiende kon zijn van shepards hypocriet.

Samuel Rutherford: Het is makkelijker om zuiver en rechtzinnig te zijn dan om godzalig te zijn.

Thomas Brooks: God is het meest vertoornd als Hij geen toorn laat Zien.

(Thomas Brooks?) Er is geen mens die meer geplaagd wordt, dan degenen die de minste uitwendige plagen krijgen.

Spot

William Romaine: Het is een vaststaand, maar droevig feit, dat er aan het Hooglied meer spot is verspild dan aan enig ander gedeelte van Gods Woord. En wij behoeven ons daar niet over te verwonderen. De duivel koestert een bijzondere wrok tegen dit boek. Hij haat het onderwerp en hij haat het samengestelde geheel.

Strijd

William Greenhill, verklaring Ezechiël: Wanneer wij nabij God zijn, dan is de duivel nabij ons.

Maarten Luther: Bestrijding is goed tegen valse gerustheid.

Maarten Luther: Wanneer satan mij een zondaar noemt, dan vertroost hij mij bovenmate omdat Christus voor zondaren gestorven is.

John Gresham Machen: Het is onmogelijk een ware soldaat van Jezus Christus te zijn en niet te vechten.

John Duncan: Avondmaalstoespraak: Wij hebben te strijden tegen de duivel, de wereld en ons vlees. (...) Laten we dat gevecht aangaan, maar dan in de kracht van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest. Het gedenken van de dood van onze Heere moet voortduren, totdat Hij komt. Deze feestmaaltijd is de voorafschaduw van een toekomstig feest. Het is een feest van ondertrouw, nog niet het feest van het voltrokken huwelijk. De voltrekking van dat huwelijk staat vast, maar de voorwaarde is dat wij er voor Hem zijn en voor niemand anders. Die voorwaarde mag terecht gesteld worden, want Hij heeft Zichzelf voor ons gegeven.

Geen naam: Gods volk krijgt wel strijd, maar geen spijt van hun keuze.

Ralph Erskine: Sommigen mogen zichzelf zegenen dat zij nooit door de duivel aangevallen zijn, terwijl zij ondertussen in zijn wieg liggen en in slaap gesust worden.

Samuel Rutherford: Er is geen verzoeking die zo groot is als het zijn zonder verzoeking.

A.W. Tozer: In goede verhouding met God te staan betekent vaak: met mensen problemen te hebben.

W. Shedd: Een schip is veilig in de haven, maar daar zijn schepen niet voor bedoeld.

Augustus Montague Toplady: Satan zal degenen die hij niet kan verslinden proberen te verstoren.

Ds. Jac van Dijk: De meeste mensen hebben vaak een hele grote duivel, en een hele kleine Jezus.

William Perkins over de verzoeking in de woestijn: De verzoeken zijn voor de mens als vonken die het buskruit aansteken, maar voor Christus zijn zij als vonken die onmiddellijk uitdoven in het water.

Thomas Goodwin: Vele onwedergeboren mensen zijn zeer dicht bij het koninkrijk der hemelen terwijl zij daar nooit zullen komen en zo zijn ook vele wedergeboren mensen die zeer dicht bij de hel komen terwijl zij naar de hemel reizen. [Hij bedoelt hier: in hun eigen waarneming.]

Jonathan Edwards: Weinigen zijn er die dezelve vinden.

Het is moeilijk om de juiste weg naar de hemel te vinden. Er is een weg naar de hemel, God heeft een deur geopend. Er is maar een rechte weg en het is moeilijk om deze ene rechte weg te vinden. Waaruit blijkt dat? Er zijn weinigen die deze weg vinden, hoewel het voor iedereen zo nodig is om die weg te vinden; Hoewel er zovelen die weg willen vinden en ernaar zoeken; hoewel er zovelen denken dat ze die weg gevonden hebben, en zovelen zich vergist hebben. Het blijkt ook hieruit, dat degenen die de rechte weg

vinden, eerst zeer veel moeite hebben te doorstaan. Sommigen voor een lange tijd, ze hebben vele gebeden gedaan, ze hebben vele moeilijkheden.

Wat is daarvan de reden? Niet dat God ons niet geroepen heeft; de reden is duidelijk. De redenen waarom het vinden van de rechte weg zo moeilijk is: Er zijn veel verkeerde wegen, het is als het reizen door een grote wildernis. Vol van moeilijkheden en gevaar. Er is maar een rechte weg, en die weg is een nauwe weg. Een andere reden is dat sommigen in bepaalde dingen goed handelen, en niet in alle. Sommigen hebben alleen maar godsdienst aan de buitenkant, sommigen hebben godsdienstig gevoel dat weer weg gaat. Weer anderen zijn godsdienstig omdat ze door anderen gezien willen worden of alleen maar uit angst voor de hel, of uit eigenliefde. Zij hebben God niet lief om Hemzelf. Ze vertrouwen in hun eigen gerechtigheid. Ze vertrouwen op wat anderen van hen vinden. Mensen zijn geneigd te denken dat ze overtuigd zijn van zonden, als ze het niet zijn, en denken al snel dat het goed met hen is. Als ze een iets een klein beetje goed hebben gedaan denken ze dat ze iets heel goed hebben gedaan. Men ziet niet wat slecht is.

Wat hebben mensen vaak een verkeerd beeld van bekering. Hun eigen lusten verblinden hen, ze denken dat de rechte weg mooi en zonder hobbels is. De rechte weg gaat helemaal tegen onszelf in. Die gaat bergopwaarts, tegengesteld aan al onze lusten, hoogmoed, wereldsgezindheid, zinnelijkheid, luiheid en vijandschap tegen God.

De verkeerde weg is makkelijk, breed en bergafwaarts. De duivels verblinden en bedriegen hen. De dingen van deze wereld verblinden hen.

Zondige mensen vervolgen anderen.

Wat is het toch een grote genade om het Woord van God te hebben! En dat God nog dominees heeft aangesteld. Er is zeer veel gebed nodig. Deze weg kunnen we nooit zonder Gods hulp bewandelen. Vertrouw er niet op dat je *in Zijn Naam geprofeteerd hebt, duivelen uitgeworpen, en vele krachten gedaan hebt*. Zoals er staat in Matth. 7:22. Wat is de kracht en de overtuiging van de Heilige Geest toch nodig!

Hier zijn wat aanwijzingen: Bid toch ernstig dat je deze weg mag vinden Vraag om raad en advies (hoe je moet handelen). Begin hier snel mee. Houd aan (met het zoeken van de rechte weg) en houd dat zoeken ook vol. Geloof niet te snel dat je staat goed is. Volg in alles het Woord van God, en je moet erg bekommerd zijn om je eeuwig welzijn.

Strikken

James Fraser van Brea: List van satan: als je veel geestelijke zaken tegelijk wilt doen, dan komt er niets van terecht.

Uitverkiezing

Thomas Hooker: De Heere schenkt genade, omdat Hij genade wil schenken. Dat komt niet omdat u Hem kunt behagen, maar omdat de genade Hem behaagt.

Mooi stuk van A. W. Pink over verantwoordelijkheid en verkiezing:

U zegt dat het onrechtvaardig is dat God de een kiest en de ander voorbijgaat. Luister, dat is het niet. Het is niet onrechtvaardig, want God heeft de zaligheid nog nooit geweigerd aan iemand die Hem werkelijk gevraagd heeft om de zaligheid en die dat vanuit zijn hart gevraagd heeft. God heeft nog nooit één zondaar weggestuurd die Hem met waar berouw gezocht heeft. O, als hier vanavond een zondaar is, kijk zelf of het waar is. Als er vanavond een zondaar aanwezig is, probeer het zelf uit. Christus heeft gezegd: *Kom tot Mij, allen die vermoeid en belast zijn en Ik zal u rust geven*. En als u tot Hem zult komen, dan is er rust voor u! Probeer het nu bij Hem en zie! Zie nu of het waar is wat Hij zegt. 'Maar,' zult u zeggen, 'Dat spreekt tegen wat u de hele avond hebt lopen vertellen.' Nee, dat spreekt het niet tegen, want geen zondaar zal komen tenzij hij door God getrokken wordt opdat hij kome. Het is zijn verantwoordelijkheid om te komen en hij zal verdoemd worden als hij niet komt. En luister, begrijp me goed! De zondaar zal verdoemd worden, niet omdat God hem met dat doel geschapen heeft, maar hij zal verdoemd worden vanwege zijn eigen zonden. Hij zal het rechtvaardige loon krijgen voor zijn ongerechtigheden.

Maar ondanks dit alles is het de verantwoordelijkheid van de zondaar om te komen, en als hij zal komen, dan is er ook zaligheid voor hem.

Augustus Montague Toplady: Te midden van al onze ontmoedigingen in onze bediening voor anderen en te midden van al onze twijfels met betrekking tot onszelf, is er toch een Fundament dat zowel vast als

zeker is: de rots van Gods eeuwige verkiezing. Als dit Fundament er niet was, wat zou ik mijn handen dan slap moeten laten hangen! Wat voor hoop zou ik dan voor mijzelf en voor anderen hebben? Maar dit zet alle dingen recht. De onveranderlijke Jehova kent Zijn Eigen volk bij name. Hij zal hen op de vastgestelde tijd uit de natuurstaat in de staat van genade leiden door de krachtvolle roeping, want *die Hij tevoren verordeneerd heeft, dezen heeft Hij ook geroepen* (Rom. 8:30). Dit is heel mijn zaligheid, dit is al mijn verlangen! Dit is de grond van mijn zaligheid en dit is het voorwerp van mijn verlangen. 's Nachts was God mij heel genadig in het verborgen gebed. Groot was mijn vreugde in de Heere. Mijn gemeenschap was zoet en mijn toegang [tot de troon der genade] was vrij. O, had ik maar iets wat ik Hem kon vergelden voor al Zijn weldaden! Net voordat ik naar bed ging, werd die gezegende belofte met kracht in mijn ziel gefluisterd en gevoelig verzegeld in mijn hart: Ik zal u niet begeven en Ik zal u niet verlaten. Amen, Heere Jezus.

Charles Simeon: Ik kon de leer van de verkiezing eerst nog niet aanvaarden, omdat ik niet in staat was om die te scheiden van de leer van de verwerping. Maar ik verzette mij niet hevig tegen die leer, omdat ik er net zo sterk van overtuigd was als van mijn eigen bestaan, dat, wat anderen ook mogen doen, ik zelf God niet zou kunnen liefhebben als Hij mij niet had liefgehad. Ik zou mijzelf nooit tot God kunnen bekeren als Hij, door Zijn soevereine genade, mij niet bekeerd zou hebben. Het is net als een kanonskogel. Die kan ook niet uit zichzelf terugkeren naar het kanon waaruit de kogel geschoten is. Toch leerde ik al snel dat ik de Schrift moest aannemen met de eenvoud van een klein kind en tevreden moest zijn om Gods getuigenis aan te nemen. Ik moet aannemen wat Hij geopenbaard heeft, of ik nu alle moeilijkheden die ermee gepaard gaan kan oplossen of niet. Vanaf die dag tot nu toe heb ik nooit meer enige twijfel gehad over de waarheid van dat leerstuk. Ik wil ook niet wijs zijn boven hetgeen dat geschreven is. Ik zie dat ik niet eens kan uitleggen hoe ik mijn vinger kan bewegen. Daarom ben ik ermee tevreden niets te weten van de moeilijke zaken, die niet alleen mijn verstand, maar ook het verstand van de meest geleerde mensen van deze wereld te boven gaan. Ik heb veel reden om God te danken voor deze gedachtegang. Want hierdoor ben ik er niet alleen voor bewaard om vele keren vast te lopen, maar ik heb ook veel geleerd wat ik anders niet geleerd zou hebben. Ik was mij er toen nog niet van bewust dat deze eenvoudige geloofsoefening de enige manier is om Goddelijke kennis te verkrijgen.

John Newton, een paar dagen voor hij stierf: Ik ga naar de hemel met twee kruken. De kruk aan mijn rechterhand is *Al wat de Vader Mij gegeven heeft, zal tot Mij komen* en de kruk aan mijn linkerhand is *Die tot Mij komt, zal Ik eenszins uitwerpen*.

Charles Haddon Spurgeon: Ik ben er zeker van dat God mij koos voordat ik geboren was, want Hij zou mij achteraf nooit uitgekozen hebben.

Horace Bonar: Verkiezing heeft vele zielen naar de hemel geholpen, maar het heeft nog nooit een ziel gehinderd.

Maarten Luther over de uitverkiezing: Wij hebben niet met de voorbeschikking te beginnen, maar bij Jezus Christus. Daar hoort en vindt men de Vader. Allen, die boven begonnen zijn, hebben hun nek gebroken. De Heere God zegt van Christus: *Naar Hem zult gij boren* (Mat. 17: 5). Wij hebben ons te houden aan Gods geopenbaarde wil en Zijn Woord in plaats van de geheimenissen te willen doorvorsen van Gods verborgen wil.

Ralph Erskine: Het is niet: Ik wil als u wilt, maar Ik wil en u zult.

Valse bekering

Charles Haddon Spurgeon: Het bestaan van hypocrieten bewijst niet het niet-bestaan van ware gelovigen.

Daniel Dyke: Onze Zaligmaker zegt ons dat er maar weinig zijn die zalig worden: en toch, als allen zalig zouden worden die denken dat ze zalig zullen worden, dan zullen er zeker zeer weinig zijn die verdoemd zullen worden.

Solomon Stoddard: Sommige hypocrieten hebben meer zekerheid dan menig gelovige.

Arthur Walkington Pink: Het licht van de Geest is aangenaam voor velen, voor wie de overtuigingen zeer onaangenaam zijn.

Thomas Brooks, cynisch tegen mensen die zich 'bekeren' terwijl ze in de zonde doorleven: God zal uw zonden vergeven en u naar de hel zenden. (Omdat het een tegenstrijdigheid is zich te bekeren en toch door te zondigen).

Thomas Shepard: Velen rusten op de beloften, zonder Christus.

Thomas Shepard: Hoe zoet zijn de woorden van Jezus: *Uw geloof heeft u bebouden*. Maar o, hoe zwaar zullen de woorden vallen: *Uw geloof heeft u verdoemd!* (Over iemand die meent wel te kunnen zondigen omdat hij immers geloof heeft).

(Thomas Shepard?) Sommigen hebben vrede met hun geweten maar niet met God.

Thomas Shepard: Ik zag dat huichelaars verre zijn van zich te vernederen, omdat zij verre zijn van overtuiging, zij hopen op iets, dat in hen is.

John Duncan: 'Niemand is volmaakt.' Dat is het doornenbed van de gelovigen; dat is het gemakkelijke bed van een huichelaar.

Edward Fisher: Hoewel het niet alles goud is wat er blinkt, blinkt toch wel alles wat goud is.

Vasten

Westminster Larger Catechism: Wat zijn de plichten van het tweede gebod? Antw. De plichten van het tweede gebod zijn ... godsdienstig vasten.

Wilhelmus a Brakel zegt dat wie zich de Heere gewent met vasten, doorgaans meer geestelijke genade heeft.

Wilhelmus a Brakel: die zich hierin (het vasten) geoefend heeft, heeft het nooit berouwd. Wij willen het als een bijzonder middel van groei aanprijzen.

James Fraser van Brea: Een dag in de maand heb ik een dag van vernedering (vasten) voor de algemene toestand (van land en volk).

Verdorvenheid

John Owen: De menselijke natuur is zo verdorven dat het zijn verdorvenheid niet inziet.

Vertrouwing

Matthew Henry: Omdat er zo'n mengsel van zonde in onze plichten is, moeten we verwachten dat er een mengsel van smart in onze vertrouwingen is.

Vervolging, smaad en laster

Matthew Henry: Diegenen weten Gods welgevallen niet te waarderen, die de smaad van mensen niet weten te verachten.

Bernardus van Clairvaux: Het is mij goed, als God mij verwaardigt te gebruiken voor een schild. Ik ontvang graag de kwaadsprekende tongen van de lasterende mensen op mij, opdat ze tot Hem niet mogen komen.

Thomas Manton: Het is beter om de eer van de haat van de mensen te hebben, dan de schande van hun liefde en goedkeuring.

John Duncan over Psalm 18: God rechtvaardigt de goddelozen van rechtvaardige beschuldigingen; maar dit (psalm 18) is de rechtvaardiging van de godzalige van de onrechtvaardige beschuldigingen van onoprechtheid, van de beschuldigingen en lasteringen van hun vijanden.

Verzoeking

Thomas Brooks: God zal de verzoeking niet wegnemen, tot u de gelegenheid wegneemt.

Thomas Brooks: De sneeuw bedekt de mesthoop en zo bedekt voorspoed veler verrotte harten.

Thomas Brooks: Het vuur is in ons hout, hoewel de vlammen van de duivel zijn.

Thomas Brooks: Iemand zag in een gezicht alle strikken van de duivel liggen. Hij ging zitten en treurde en zei: 'Wie zal hier doorheen komen?' Toen hoorde hij een stem antwoorden, die zei: 'De ootmoed zal u erdoor leiden.'

Matthew Henry: De duivel doet ons meer kwaad door ons te verzoeken tot zonde dan door ons bij God te beschuldigen

John Owen: We weten niet wat voor kracht er in genade is, als we niet weten wat voor kracht er in verzoeking ligt.

Palier: De wereld schijnt een paradijs, maar zij is vol verboden bomen.

Vlees en geest/heiligmaking

Thomas Brooks: De heiligen zondigen niet met een hele wil, maar als het ware met een halve wil.

Thomas Brooks: Hoe meer wijn er in het vat zit, hoe minder water er bij kan.

Thomas Brooks: De strijd van de heilige is van de wil tegen de wil, de strijd van de natuurlijke mens is van het geweten tegen de wil.

John Elias (uit Wales): Wat een hel van ellende ben ik toch! Er blijft zo'n ellendigheid in mij, zelfs onder de middelen der genade, en dat voor de reine God! Ik ben er ten volle van overtuigd dat het noodzakelijk is om een oceaen, een schat, ja enige onuitsprekelijke rijkdommen der genade te hebben om zo iemand als ik ben te redden, reinigen, helen en te zuiveren. Ik ben de hel. Ik verdien voor eeuwig het helse vuur. Ja, indien er gradaties zijn van straf in de hel (en die zijn er ongetwijfeld) dan is de diepste en heetste plaats daar van nature mijn verdiende straf. Zelfs als een belijder verdien ik elke dag die straf.

Maar ondanks dit alles is Christus voor zo iemand gezalfd en aangewezen. Hij is genoegzaam, ja algenoegzaam. Ik ben gelukkig omdat mijn zaligheid op de welwillendheid van de Drie-Enige afhangt. Vaak verheug ik mij, hoewel met beving, als ik eraan denk dat God al mijn kwalen en kwaden al voorzien had. Zelfs wanneer Hij in het verbond trad om mij te zaligen. Ja *toen* werd Hij het eens dat er een genoegzaam Offer gegeven zou worden voor al mijn vuile overtredingen. Toen werd het plan gemaakt om mij te verlossen van alle ellendigheid en verdorvenheid. En op die afspraak van de Drie-Eenheid hangt het af dat ik eerlang volmaakt heilig gemaakt zal worden.

James Harington Evans (predikant van Mary Winslow): Er is geen volk op aarde zo laag en ondankbaar als Gods volk.

William Haddow: Ik durf niet te zeggen dat Hij nooit tot mij gesproken heeft of naar mijn stem gehoord heeft! Ik durf niet te zeggen dat mijn ziel zich nooit in Hem verheugd heeft. Een ding weet ik echter, namelijk dat ik de laatste tijd veel gebruik heb gemaakt van de taal van Ezra 9:6: *Ik ben beschaamd en schaamrood, om mijn aangezicht tot U op te heffen*. Een ding begeer ik, maar kan ik niet krijgen. Namelijk dat de Heere mijn hart zou willen versmelten door Zijn genade en mij aan Zijn voeten zou doen wenen van droefheid, berouw en liefde, en dat Hij mij zou willen reinigen van al mijn liefde tot de zonde. Maar mijn hart is vaak te hard om te wenen of te smelten. Ik mag een aanraking, lichtstraaltjes of hulp krijgen op mijn weg, maar o, wat verlang ik toch naar de heilige openbaring van Zijn liefde die alles tussen de Heere en mij recht zal zetten!

William Haddow, drie weken voor zijn dood: Mogen jullie nog momenten hebben waarop jullie harten versmolten worden door de genade van de Heere en waarop de liefde uitgehaald wordt tot iets dat meer is dan de aarde kan geven? Voelen jullie meer en meer dat jullie pelgrims en vreemdelingen op aarde zijn? Soms voel ik mij hard en nors onder de handelingen van God, maar bij tijden (dierbare momenten!) mag er wel eens iets in mijn hart zijn dat als vochtig leem zou willen zijn in Zijn genadige handen. Ik verlang

ernaar om meer gelijkvormig gemaakt te worden aan Zijn beeld en om meer van dat levende geloof te hebben dat mij tevreden doet zijn om te zijn hetgeen Hij wil dat ik ben. Als Hij mij geroepen heeft door Zijn genade, dan heeft Hij tienduizendmaal het recht om met mij te doen hetgeen Hij het beste acht. Als ik het zou kunnen, dan zou ik wel met deze gewilligheid willen leven. Het is niet altijd duisternis of benauwdheid geweest. Er zijn de laatste tijd momenten geweest waarop ik niet zou willen ruilen met de gezondste man in de wereld. Maar mijn hoop en begeerte gaat uit naar iets dat duurzamer is dan gezondheid. Ik zoek naar het zegel en de kracht van de liefde van Christus in mijn hart.

Een vrouw onder een preek van ds. Gadsby: Gadsby preekte over de woorden: *Zo is er dan geen verdoemenis, etc. die niet naar het vlees, etc.* Ze zei dat hij deze opmerking maakte: Ik neem aan dat er hier de een of andere arme ziel is die zegt: 'Dat wandelen snijdt mij onmiddellijk af, want ik voel van binnen niets dan vlees.' 'Stop, stop, arme ziel,' zei hij, 'niet zo snel. Het is niet u die naar het vlees wandelt, maar het vlees dat naar u wandelt.'

Charles Simeon: Ik hoop dat ik zonder aanmatiging mag zeggen dat ik onder de genadige bewerking [van Gods Geest] mag zijn. Maar er is niets dat ik meer veroordeel in anderen, of krachtiger voel in mijzelf, dan de geneigdheid om te rusten in het uiten van klachten [over mezelf, etc.], zonder dat ik ernaar sta dat mijn klachten weggenomen worden.

John Downname: Als het vlees sterk is en de geest zwak, moeten we het vlees verzwakken met vasten, etc. (zoals een stad die belegerd is, verzwakt wordt door het te omsingelen en uit te hongeren).

Archibald Alexander liet het nooit toe dat men goed over hem sprak. Hij schreef dat echter meer toe aan trots dan aan nederigheid.

Hieronymus: Het is erger de zonde te beminnen dan te doen.

Richard Sibbes: De engel beroerde het water. Vervolgens genas het water degenen die erin sprongen. Zo is het ook Christus' handelswijze om eerst onze zielen te beroeren voordat Hij tot de zielen komt met genezing onder Zijn vleugelen. (..) Wat de kruizen betreft: Hij werpt ons slechts neer, om ons weer op te richten. Hij ontledigt ons, opdat Hij ons vervullen zal. Hij versmelt ons, opdat Hij ons tot een vat ter ere maakt. Hij heeft ons in de oven [van verdrukking] lief, zowel als wanneer wij uit de oven komen. De hele tijd is Hij ons nabij. (..) In de slechtste omstandigheden heeft de Kerk twee gezichten. Het ene gezicht is gericht naar de hemel en naar Christus, die Zijn altijd bestendig en heerlijk. Het andere gezicht is altijd op de aarde gericht. De aarde is in onze waarneming altijd maar verachtelijk en veranderlijk. (..) In alle stormen is er, door de oneindige goedheid van God, op zee ruimte genoeg voor het geloof om met volle zeilen vooruit geblazen te worden. (..) Plaatsen en omstandigheden zijn gelukkig of ellendig naarmate God ons minder of meer begunstigd met Zijn tegenwoordigheid. (..) God is het dichtste bij Zijn kinderen, als Hij het verst weg lijkt te zijn. (..) Het is voor de zonde net zo gewoon om twijfel en vrees in het geweten op te wekken, als het is voor rottend vlees en hout om wormen te laten groeien. De zonde is datgene, dat als Achan in het kamp en Jona in het schip, stormen van binnen en van buiten veroorzaakt. (..) Van alle beroering is de beroering van een trots hart de ergste. (..) Het grootste gedeelte van onze beroeringen halen wij onszelf op de hals, door het niet op de juiste wijze uitdelen van onze zorgen, namelijk dat wij alleen zorg zouden dragen voor onze plichten, om vervolgens de rest aan God over te laten. Wij vermengen onze hartstochten met onze kruizen. Wij kauwen als een dwaze patiënt op de pillen die wij zouden moeten doorslikken.

John Owen: Hij, die behagen heeft in de vrucht [van de zonde of van heiligheid], haat de wortel van die vrucht niet [van de zonde of van heiligheid].

Robert Murray McCheyne: Iemand kan misschien zijn zonden veranderen, maar ach, wat kan die mens veranderen aan zijn hart? De reden waarom dit bij een mens volstrekt onmogelijk is, is dat hij niet alleen verzot is op de dingen van de zonde, maar ook op zijn zondige hart. Hij is niet alleen slecht, maar hij bemint de slechtigheid ook. Hij is niet alleen een spotter, maar heeft ook vreugde in het spotten. Hij is niet alleen een dwaas, maar hij haat nu juist ook de kennis die hem wijs zal maken tot zaligheid.

Geen naam: Christus zegt: 'Verblijd u wanneer de geesten u onderworpen zijn.' Hoeveel te meer mogen wij ons verblijden wanneer ons *eigen ik* aan Christus onderworpen zal zijn.

Geen naam: De vrouw van Lot ging naar Zoar, maar haar hart was in Sodom. Gods Volk voelt dat hun hart in Zoar is, maar hun logge lichaam des doods is nog in Sodom.

Volharding der heiligen

Augustus Montague Toplady: Van elke uitverkoren zondaar kan wel gezegd worden dat hij onsterfelijk is totdat hij wordt wedergeboren. (..) De genade in de ziel kan vergeleken worden met een flikkerend kaarslicht. Het vlammetje wordt blootgesteld aan vele stormwinden, maar toch zal dit vlammetje niet uitgedoofd worden. Het is onuitblusbaar. (..) Gemeenschap met God laat een kalmte en zoetheid achter in de ziel. Vele dagen daarna wordt er nog aan gedacht. Het is net als bij een kruik met parfum of geurige olie: de geur van die olie vervult de hele kamer, zelfs nadat de kruik is afgesloten en opgeborgen.

John Wickliff: God had David en Petrus, toen zij in zware zonde vielen, net zo lief als nu zij in de heerlijkheid zijn.

Voorzienigheid

John Flavel: Onder de toelating van de Voorzienigheid zijn velen zo verblind en volkomen afgestompt, dat zij nóch een Voorzienigheid nóch een god erkennen. Ze zijn als degenen waarvan Plutarchus terecht en kundig antwoordt aan Colotes de Epicurist: Maak de gehele mens vleselijk en mest de ziel vet, zoals een varken, met de genoegens van het lichaam.

John Flavel (uit 'Parels'): soms moet de voorzienigheid, net als Hebreeuwse letters, van achter naar voren worden gelezen.

William Huntington: Zij die op de hand van God letten en die erkennen, zullen nooit gebrek hebben aan de voorzienigheid om over hen te waken.

William Huntington: Het weer dat God mij geeft in Zijn voorzienigheid, verschilt hemelsbreed van het weer uit de Londense Almanak (weerbericht).

William Chalmers Burns: De wegen waardoor wij geleid worden, lijken voor ons vaak krom, ruw en duister terwijl wij die bewandelen. Maar wanneer wij die wegen uitgewandeld hebben, dan zien zij er recht uit. U zult dan zien dat deze weg de kortste, de veiligste en de makkelijkste is geweest van alle wegen die wij zouden hebben kunnen ingaan. Zo zal het ons toeschijnen wanneer wij in de hemel aan zullen komen. Er zijn vele duistere voorzienigheden in het pad van Gods handelingen met Zijn volk. Zij zullen die in deze benedenwereld nooit kunnen verstaan. Toch zullen die wegen de eeuwige Halleluja's uit hun harten doen galmen. Elk pad zal dan voor het oog ontvouwd worden, vol van goedertierenheid.

Augustus Montague Toplady: De voorspoedige opkomst van de huichelaar is het middel tot zijn val, maar de val van de gelovige is het middel tot zijn opstanding.

Mary Winslow: God heeft Zijn verschillende leidingen, opdat Hij ons onze nietigheid, zwakheid en totale hulpeloosheid zal leren. Het geloof wordt dan ook voortdurend tot beoefening gebracht. Daardoor wordt de kracht ervan vermeerderd.

Thomas Reade (1837): De algemeenheid van sterfgevallen zouden ons wakker moeten schudden, maar zij schijnt ons slechts in een vreemde doodslaap te zingen.

Medische beslissingen – voorzienigheid en gezondheid

Door John Newton

Noot: de pokken waren een vreselijke ziekte. Deze ziekte kende in Newton's dagen een hoog sterftepercentage. Vaccinatie tegen de pokken was in die dagen een relatief nieuwe en gevaarlijke procedure. Hoewel de inoculaties gewoonlijk goed werkten, was er toch een kans om koorts en littekens te krijgen [het woord inoculatie, wat een vroege vorm van inenting was, is in de brief vervangen door vaccinatie]. Het kon zelfs tot de dood leiden. Een voorbeeld van het risico: Jonathan Edwards stierf in 1758 omdat hij zich liet vaccineren tegen de pokken.

3 juni 1777.

Beste heer,

Het schijnt dat ik wat moet schrijven over de pokken, maar ik weet niet goed wat. Omdat ik het zelf niet gehad heb, kan ik niet oordelen hoe ik me zou voelen als ik eraan blootgesteld zou zijn. Ik ben geen uitgesproken voorstander van vaccinatie. Als een persoon die de Heere vreest mij zou vertellen: 'Ik denk dat ik het in geloof doen kan. Ik zie het als een heilzaam middel, dat Hij in Zijn voorzienigheid bekend gemaakt heeft. Het schijnt mij toe dat het mijn plicht is dat ik er hulp bij zoek; zodat mijn verstand niet twijfelt of het geoorloofd is. Noch ben ik bezorgd over het gebeuren; omdat ik tevreden ben dat ik, of ik nu leef of sterf, op de weg ben waarop ik blijmoedig Zijn zegen kan verwachten.' Dan zou ik geen woord van afrading weten te zeggen.

Als een ander persoon zou zeggen: 'Mijn tijden zijn in de hand des Heeren; ik ben nu gezond, en ik wil geen ziekte bij mijzelf inbrengen (vaccinatie was een soort gecontroleerde ziekte), ik kan niet zien wat de mogelijke gevolgen daarvan zullen zijn. Als ik de pokken zal moeten krijgen, geloof ik dat Hij het beste de tijd en manier van bezoeking kan beoordelen. Zó als het meest dient tot Zijn eer en mijn welzijn. Daarom wacht ik op Zijn beschikking, en haast ik mij niet ongeroepen tot zelfs ook maar de mogelijkheid van gevaar. Als zelfs de haren van mijn hoofd geteld zijn, dan heb ik geen reden om te vrezen dat ik ook maar één pukkel meer krijg dan Hij geschikt acht (gesteld dat ik op een natuurlijke wijze de pokken zou krijgen). En waarom zou ik er een minder willen hebben? Nee, stel dat vaccinatie mij zou kunnen behoeden voor wat pijn en ongemak, wat echter niet altijd het geval is. En stel dat zo iets het schijnbare gevaar zou verminderen, zou dat omgekeerd dan niet evenzeer verhinderen dat ik zoete vertroosting ontvangen zal? Want ik hoop nederig dat mijn genadige Heere die zal geven wanneer Hij mij roept tot een scherpe beproeving.'

'Misschien is het hoofdzakelijke doel van dit uur van beproeving, als het komt, om mij meer van Zijn wijsheid, macht en liefde te laten zien dan ik ooit eerder heb ervaren. Als ik een middel zou kunnen vinden om beproeving te vermijden, dan weet ik niet hoeveel verlies ik zou kunnen lijden wat betreft genade en troost. Ik ben ook niet bang voor mijn gezicht (een van de gevolgen van de pokken was vaak dat het gezicht misvormd werd). Het is zoals de Heere het gemaakt heeft. Zo zal het ook zijn na de pokken. Als het Hem behaagt, dan hoop ik ook dat het mij zal behagen. Om kort te zijn: hoewel ik anderen niet veroordeel, toch durf ik, wat mijzelf betreft, niet de toevlucht te nemen tot vaccinatie. Als ik dat wel zou doen, en de vaccinatie zou niet gunstig uitpakken, dan zou ik mijzelf verwijten dat ik geprobeerd heb de regie uit de hand des Heeren te nemen en het heft in eigen handen te nemen. Zo heb ik nooit met andere zaken gehandeld zonder erachter te komen dat ik niet meer bekwaam dan waardig ben om zelf te kiezen.'

'Daarnaast zou vaccinatie mij op zijn best alleen maar beveiligen tegen slechts een van de ontelbare natuurlijke kwaden waar het vlees aan onderhevig is. Ik zou nog net zo vatbaar zijn als dat ik nu ben voor tyfus, galkoliek en een ontsteking van de ingewanden of hersenen (vrij algemene en vaak dodelijke ziekten uit de 18^e eeuw) en duizend andere geduchte ziekten die om mij heen zweven. Die ziekten wachten slechts op Zijn toestemming om mij binnen enkele dagen of uren af te snijden. Daarom ben ik, door Zijn genade, vastbesloten om mij neer te leggen bij Zijn beschikking. Laat mij in de handen des Heeren vallen (want zijn goedertierenheden zijn groot) in niet in de handen van mensen.'

Als iemand op deze manier zou spreken, dan zou ik zeker niet kunnen zeggen: 'ondanks dit alles, is de het de veiligste weg om je te laten vaccineren.'

Wij preken en horen en (naar ik hoop) kennen iets van het geloof. Dat geloof stelt ons in staat om onze zielen aan de Heere toe te vertrouwen. Ik wilde wel dat wij allemaal meer geloof hadden. En dat om onze lichamen, gezondheid, voedsel en tijdelijke troost op dezelfde manier aan Hem toe te vertrouwen. Het

eerste schijnt van de twee het sterkste geloof te vereisen. Hoe vreemd is het dan dat, wanneer we denken dat we het grootste doen kunnen, wij dan zo eigenaardig en onhandig zijn wanneer we het kleinste op het oog hebben!

Doe je vriend mijn liefdevolle groeten. Ik durf niets te adviseren. Als zij in alle rust kan terugkeren op de normale tijd, en niet opzettelijk de weg van de pokken op zal gaan, noch van de weg af zal gaan, maar het eenvoudig aan de Heere zal overgeven, zal ik haar niets verwijten. En als je denkt aan je gebeden en preken, en gelooft dat de Heere ook zonder je bedenkensels voor haar kan zorgen, dan zal ik je niets verwijten. Nee, ik zal Hem loven voor jullie beiden. Mijn voorschrift is, dat jullie elke morgen voor het ontbijt Psalm 121 van dr. Watts lezen. Herhaal de woorden biddend totdat het geneesmiddel een goede uitwerking heeft. *Probatum est* (het is een goede zaak).

'Hast Thou not given Thy Word
To save my soul from death?
And I can trust my Lord,
To keep my mortal breath.
I'll go and come
Nor fear to die,
Till from on high
Thou call me home.'

'Hebt U niet Uw woord gegeven
Om mijn ziel van de dood te redden?
En ik kan mijn Heere vertrouwen,
Om mijn sterfelijke adem te behouden.
Ik zal gaan en komen,
Noch bevreesd zijn voor de dood,
Totdat U van boven
Mij naar huis roept.'

Adieu. Ik bid voor jullie. Etc.

Vrede

Thomas Brooks: Waar Christus is, daar is vrede, want Christus is Vrede.

Vrees

Dyer: hij die zonder vrees leeft, zal zonder hoop sterven.

William Gurnall: Herodes vreesde Johannes en deed *vele* dingen. Had hij God gevreesd, dan zou hij moeite gedaan hebben om *alles* te doen.

L. J. Van Valen: De vrees om een huichelaar te zijn, was de enige vrees die Duncan matheson (evangelist) ooit gehad heeft.

Vrije wil

Augustinus: Vrije wil wordt door zijn verdedigers meer neergeworpen dan bevestigd.

Waarheid

Joseph Hart: Omdat mensen te ongeduldig zijn om zich in te spannen in de zoektocht naar waarheid, accepteren ze dadelijk hetgeen binnen handbereik is.

William Huntington: Elke wezenlijke waarheid die wij laten varen is een eindeloos verlies.

Johannes Calvijn: Ik verafschuw woordenstrijd, waardoor de kerk tevergeefs wordt vermoed: maar ik ben van oordeel dat men zich angstvallig moet hoeden voor woorden, die iets ongerijmds aanduiden, vooral wanneer daarin dwalen verderfelijk is.

Johannes Calvijn: Daar het menselijk verstand vanzelf geneigd is tot onwaarheid, zal het eerder een dwaling putten uit één woordje, dan de waarheid uit een uitvoerig betoog.

Wedergeboorte

Wilhelmus a Brakel: De wedergeboorte is een gehele verandering van de mens, inwendig en uitwendig, van dood tot leven, van natuurlijk geestelijk, van aards hemels, van zichzelf en alle schepselen tot Christus, en door Hem tot God. En dat door de Heiligen Geest gewerkt, door het Woord.

Arthur Walkington Pink: Ben je niet wedergeboren? Dan zal de dag komen wanneer je wenst dat je nooit geboren was geweest. Degenen die maar een keer geboren zijn, zullen twee keer sterven. Degenen die twee keer geboren zijn, zullen maar een keer sterven en misschien wel geen een keer.

Charles Haddon Spurgeon: Wij hoeven de dag van onze geboorte niet te weten om te bewijzen dat we leven.

Johannes Calvijn: Het begin der wedergeboorte is daarin gelegen, dat hetgeen van ons is, tenietgedaan wordt.

Richard Baxter: Een kind van God te worden zonder wedergeboorte is net zo onmogelijk als een kind van mensen te worden zonder geboorte.

Jonathan Edwards over de wedergeboorte:

241. Wedergeboorte. De nieuwe geboorte zou je kunnen vergelijken met de eerste geboorte. De levendmaking van de foetus in de baarmoeder is zeer tragsgewijs; de vitale delen ervan worden van zeer onvolkomen tot een grotere volkomenheid gebracht door een onmerkbaar groei, zodat je niet kunt bepalen op welk tijdstip het voor het eerst een levend schepsel met een redelijk denkende ziel begint te zijn. Toch is er een zeker moment dat een onsterfelijke ziel, door Gods bepaling, tot bestaan komt; zodat, als de foetus vernietigd zou worden voor dat moment, er een eind aan zijn bestaan zou komen; maar als het een poosje daarna zou vernietigd zou worden, dan zou er een onsterfelijke ziel overblijven, die naar een andere wereld overgebracht zal worden. Ik zie niet in waarom dit soms niet zo zou kunnen zijn, hoewel er op andere keren een opmerkelijke en zeer gevoelige verandering in één keer gewerkt kan worden wanneer de ziel wedergeboren is.

358. In de nieuwe geboorte wordt er zeker een zeer grote verandering gewerkt in de ziel: zo is ook in de eerste geboorte een grote verandering gekomen wanneer de ziel voor het eerst is ingegeven. Want de foetus wordt daarop onmiddellijk een levend schepsel, en een mens, hoewel het hiervoor geen leven had; maar toch is de verandering voor het gevoel zeer tragsgewijs. Het lijkt mij daarom net zo redelijk om te stellen dat de hebbelijkheid van de genade, in mensen die tot hun verstand gekomen zijn, begonnen is met een genadedaad die geloof in zich vervat heeft, omdat een hebbelijkheid op geen enkele wijze een goed gebruik kan hebben totdat er een gelegenheid is om het te beoefenen; en omdat alle hebbelijkheden alleen een wet zijn, die God heeft vastgesteld, zodat zulke daden op die gelegenheden beoefend zouden worden, dan moet het eerste wat in een schepsel zijn kan, een daadwerkelijke vernieuwing zijn. Dus lijkt het mij waarschijnlijk dat het begin van het bestaan van de ziel, wiens wezen bestaat in krachten en hebbelijkheden, met een soort van nieuwe verandering daar is, zowel in beweging als in het gevoel.

Bron: Jonathan Edwards, Miscellanies.

Isaac Ambrose, *The practise and behaviour of man in the new birth:*

De verdorvenheid weerstaat de genade. God zal deze verdorvenheid wegnemen. Dat de verdorvenheid de genade tegenstaat, is wel duidelijk uit 1 Kor. 2:14: *Maar de natuurlijke mens begrijpt niet de dingen, die des Geestes Gods zijn; want zij zijn hem dwaasheid, en hij kan ze niet verstaan, omdat zij geestelijk onderscheiden worden.* Ook uit Hand. 7:51: *Gij hardnekkigen en onbesnedenen van hart en oren, gij wederstaat altijd den Heiligen Geest; gelijk uw vaders, alzo ook gij.* Zie eens een mens in zijn natuurstaat. Al zouden alle predikanten onder de hemel hem genade verkondigen en al zouden alle engelen in de hemel hem vermanen en smeken, ja al zou alle heer-

lijkheid en gelukzaligheid voor hem neergelegd worden en slechts van hem verlangd zou worden dat hij die zou willen geloven en aannemen, opdat die voor eeuwig de zijne zou worden: dan zou hij in zijn natuurstaat geen kracht hebben om op zo'n gezegend aanbod in te gaan. Echter, dit hindert God niet. Hij moet slechts op God wachten in het gebruik van de middelen. En dan zal God deze verdorvenheid kunnen wegnemen, hetwelk hij zelf niet kan doen. Hier kunnen wij de Auteur van deze genade opmerken. De Auteur is God. 'Ik zal hun stenen hart wegnemen,' zegt God, 'en zal hen een vlezen hart geven. Ik zal dat rotsige hart verwijderen en hen een vormbaar hart geven dat open staat voor onderwijs. Dit hart zal zich plooiën en luisteren naar alles wat Ik hen zal leren.' Het wegnemen van de weerzin van de ziel jegens de godsdienstplichten en het bekwaam maken, vormen en vatbaar maken om enige geestelijke plicht te doen, is enkel en alleen het werk van God.

Stel uw ziel dan maar gerust en uw hart tevreden. U zult misschien zeggen: 'Ik heb een hard hart vanbinnen en verkrijg niets goeds vanbuiten. Het Woord doet geen kracht en de sacramenten doen geen kracht. Alle middelen, moeiten en bevelen die God aan mij besteed heeft, zijn vergeefs. Mijn hart is nog steeds niet vernederd en mijn verdorvenheden zijn nog steeds niet verzwakt.' Maar wees hierin vertroost, al kunnen de middelen het niet uitwerken, die God gebruikt naar Zijn welbehagen. De Heere kan het *wel* uitwerken. Voor Hem, Die de hardheid zelf onder Zijn bevel heeft, is niets te moeilijk.

U, die stenen harten hebt, neem dit advies aan: neem de toevlucht tot deze grote God des hemels. Stel dat er een arts zou zijn die een medicijn zou hebben voor eenieder die lijdt aan nierstenen. Ook horen wij dat er velen door hem genezen worden. Dit zou alle mensen die aan zo'n ziekte lijden wel moeten bewegen om naar hem toe te gaan. Wel, de Heere heeft bekend gemaakt dat Hij alle stenen harten wil genezen die maar tot Hem komen. Alle kinderen van God zijn erachter gekomen dat dit de waarheid is, tot troost van hun eigen zielen. O vrouwen, die mannen hebt met stenen harten en ouders die kinderen hebt met stenen harten: vertel hen dat u deze dag gehoord hebt van een Geneesheer die hen *zal* genezen. Vermaan hen toch om tot Hem te komen.

Isaac Ambrose, *The practise and behaviour of man in the new birth:*

Hier volgen drie middelen om het verlangen naar Christus te verkrijgen:

1. Verkrijg een grondige kennis van uw behoeften en gebreken, ja van uw nietswaardigheid en leegheid in uzelf. Een aanmatiging zonder grond maakt een mens zorgeloos. Verkrijg een inzicht in uw behoeften en belijd Hem uw gebrek aan dit verlangen naar de Heere Jezus Christus.

2. Arbeid om de uitnemendheid van alle schoonheid en alles te boven gaande heerlijkheid die er in de beloften ligt, voor u uit te spreiden. Kon u die maar zien in hun echte kleuren, dan zouden ze u verrukken en uw verlangens verlevendigen.

3. Weet, na alles wat hiervoor gezegd is, dat het niet in uw macht is om uw hart ertoe te bewegen Christus te begeren. U kunt geen verlangen uit uw eigen aambeeld [hart] slaan. Probeer zo lang als u wilt uw eigen gat te graven of uw eigen rots te houwen. Ja, laat alle engelen in de hemel en alle predikanten op aarde u ertoe opwekken. Maar als de hand des Heeren achterwege blijft, zult u uw hart niet opheffen, noch ook maar een stap richting de hemel zetten. Ga dan toch tot Hem, Die machtig is dit verlangen in uw hart te werken. Het is de klacht van een christen: o, zij zijn bekommerd omdat zij geen enkele goede begeerte uit hun eigen hart kunnen krijgen. De een valt, de ander zinkt en een derde beeft. Zij zijn overrompeld door ontmoediging: 'Wat een ellendig hart heb ik toch! Heb ik genade? Nee, naar de wereld kan ik wel verlangen. Ik kan wel verlangen naar het sparen van mijn kind. Met Rachel kan ik wel zeggen "Laat mij eer hebben, anders zal ik sterven," maar ik kan niet verlangen naar de onbevattelijke rijkdommen van de Heere Jezus Christus. Zou de Heere mij dan genade bewijzen? Zou dat zo zijn?'

Maar bedenk toch eens dat die verlangens niet in uw eigen tuin groeien. Zij groeien niet uit de wortel van uw eigen bekwaamheden. Nee, zoek die bij God en belijd in waarheid: 'Heere, U bent het van Wie al onze verlangens komen. U moet ze in ons werken, zoals U dat aan ons beloofd hebt. Daarom Heere, maak deze ziel toch levend. Maak toch ruimte in mijn hart. U alleen bent toch de God van dit verlangen.' Pluk zodoende een verlangen van de Heere en van de belofte, want alleen daar kunt u dat verkrijgen. De rokende vlaswiek zal God niet uitblussen. Vlas zal niet roken als er geen vonk inkomt. Dat zal ervoor zorgen dat het vlas vlamvat. Leg dan uw harten neer voor de Heere en zeg: 'Goede Heere, hier is alleen maar vlas. Hier is alleen maar een hardnekkig hart. Werp er toch, naar Uw belofte, een vonk in van de hemel, opdat ik een smeulend verlangen naar Christus zal mogen krijgen, en naar genade.'

Isaac Ambrose, *The practise and behaviour of man in the new birth*:

Het geloof laat de ziel achter met de belofte. Ja, ondanks alle vertragingen, ontzeggingen en ontmoedigingen van de zijde van God, laat het geloof het hart nog steeds naar voren komen. Het zal vast en zeker voor de poort gaan liggen en de ziel doen wachten met die belofte. Wat hem ook moge overkomen. De tekst in Gen. 32:26 is uitnemend. De Heere en Jakob waren aan het worstelen. 'Laat Mij gaan,' zei de Heere. 'Ik zal je aan jezelf overlaten, het kan Mij niet schelen wat er van je terecht komt.' 'Nee,' zegt Jakob, 'ik zal U niet laten gaan, tenzij Gij mij gezegend hebt.' En zo grijpt de gelovige ziel de Heere aan om ontferming, vergeving, kracht en genade te verkrijgen. Hoewel de Heere hem schijnt over te geven aan de kwellingen van zonde en verdorvenheid, dan zegt de ziel ondanks alles: 'Al zou mijn ziel naar de hel gaan, dan zal ik U toch aangrijpen om genade te krijgen, totdat de Heere mij zal troosten, vergeven en deze vervloekte verdorvenheden genadig zal willen onderwerpen. Ik ben niet in staat die zelf te overmeesteren.' het is als een kompas. De naald beweegt net zo lang totdat zij aankomt bij het noordpunt. Ook al zou men die heen en weer bewegen. Zo is het ook met het hart. Wanneer de Heere het gelovige hart achterlaat met fronsen en uitingen van ongenoegen, dan keert de ziel zich tot de Heere Christus. Zij zal nooit aflaten totdat zij weer God-gericht, Christus-gericht en genade-gericht is. Zij zegt: 'Laat de Heere doen wat Hem behaagd, maar ik zal niet verder gaan tenzij het Hem behaagd genade te bewijzen.' En zo zal de ziel die eens tot Christus gekomen is, ook nooit meer weggaan, maar altijd de belofte blijven aankleven. Zij is God-gericht en Christus-gericht, wat haar ook zou mogen overkomen.

Maar arme ziel, bent u nog steeds opgesloten in ongeloof? Handel dan zoals de gevangenen in Newgate [gevangenis in Londen] doen. Hoe treurig roepen zij naar elk persoon die langs hun cel loopt. U moet dit ook doen. Kijk door de poorten van de hel naar buiten en kijk tussen de tralies van het ongeloof door. Roep tot God of Hij genadig op u zou willen neerzien. Zeg: 'Heere, verschoon een arme, ongelovige ellendeling die opgesloten is achter de tralies van het ongeloof! Goede Heere, kom mij te hulp en verlot mij toch op de tijd door U bestemd.' David kon zeggen: *Laat het gekerm der gevangenen voor Uw aanschijn komen* (Ps. 79:11). Daarmee werd in werkelijkheid lichamelijke gevangenschap bedoeld. Toch kun je deze woorden heel goed geestelijk verstaan: 'Goede Heere, laat het gekerm van de gevangenen voor Uw aanschijn komen. Laat het gekerm van arme, niet vertrouwende zielen komen voor Uw Majesteit. O, zend toch hulp uit de hemel en verlos de ziel van Uw knecht van deze ellendige kwalen van mijn hart!' Is er geen reden om zo te bidden? Onze Zaligmaker zegt dat degene die niet gelooft, alrede veroordeeld is. Hij is in de hemel en op aarde verworpen door wet en Evangelie. Als hij in deze staat blijft, is er voor hem geen verlichting. Leg dit toch onder uw kussen en zeg: 'Hoe kan ik slapen terwijl ik een veroordeeld mens ben? Wat als God mijn leven deze nacht zou wegnemen? Helaas, Ik heb nog nooit geweten wat het is om verlicht te zijn, of verwond te zijn vanwege de zonde. Ik kan de zonde wel bedrijven en er mee spelen, maar ik heb nog nooit geweten wat het is om verwond te zijn vanwege de zonde. Nooit heb ik geweten wat het is om te ijveren voor de goede zaak. O, ik belijd dat ik in het geheel geen geloof heb!' Indien u dit zou zeggen, dan zou er enige hoop zijn dat u uit deze staat en toestand zou geraken. Namelijk wanneer u een gevoel van uw gebrek hebt, tot de Heere gaat in het gebed en goede raad vraagt van een of andere getrouwe predikant. Dit zijn de eerste stappen om het te verkrijgen.

U die genade hebt ontvangen, help deze arme ellendeling toch in zijn toestand. O, ga naar huis en bid voor hem. Broeders, laat ons thuiskomen van de prediking om vervolgens met ons allen op onze knieën te vallen om te bidden en te treuren. Om de waarheid te zeggen veroordeel ik mijn eigen ziel omdat ik geen hart heb om voor hem te treuren. Wij bestraffen zijn zonde en veroordelen hem vanwege zijn zonde. En dat moeten we ook doen. Maar waar zijn de hartgrondige smeekbeden die wij voor zo iemand opzenden? Waar zijn de tranen die stromen vanwege het omkomen van ons volk? O, teerhartige moeders en vrouwen, wier kinderen zich in deze vreselijke toestand bevinden: o, treur voor hen. Laat uw harten over hen breken: 'Wee mij vanwege mijn kinderen! Wee mij vanwege mijn man!'

Wereldgelijkvormigheid

Ds. K. Veldman: De wereld beïnvloedt onze gezinnen, maar wij beïnvloeden de wereld niet meer.

Ralph Erskine: de Heere wil dat Zijn kinderen precies andersom handelen als de wereld; dat ze niet zijn als alle andere mensen.

John Duncan: Wereldgelijkvormigheid is de zonde die heden ten dage de belijdende kerk het meest lastigvalt.

John Bunyan: Heb de wereld niet lief, want dat is een dode vlieg in het leven van een christen.

Wet en evangelie

John Rusk over het werk der wet

1. Ik geloof dat iemand de waarheid in de liefde ervan kan ontvangen, Gods kinderen liefhebben en kwaad gezelschap kan verzaken. Dit is Gods werk. Toch zal hij vroeger of later bekend gemaakt worden met een *werk der wet*. Ik geloof echter niet dat allen in dezelfde mate zullen zinken onder dit werk der wet. God is soeverein in deze zaken. Maar dat alle uitverkorenen, en niemand anders, zo geleerd zullen worden, is heel duidelijk. Wij lezen namelijk: *Tot Zijn rechterhand was een vurige wet aan hen* (Deut. 33:2). Let op het woord *aan hen*. Daarna zegt de tekst: *Immers bemint Hij de volken!* Zijn wet is voor *hen*. Hiermee komen de volgende twee teksten overeen, wanneer we ze met elkaar vergelijken: *Welgelukzalig is de man, o HEERE! Dien Gij tuchtigt, en dien Gij leert uit Uw wet* (Ps. 94:12). En: *Zo wie Ik liefheb, die bestraf en kastijd Ik* (Openb. 3:19). Niemand is gezegend dan Gods uitverkorenen, geestelijk gezien. Niemand wordt liefgehad met een eeuwige liefde dan zij. Welnu, wanneer dit werk der wet begint, dan zult u de zonde zien en voelen. En terwijl dat voortgaat, zult u steeds diepere ontdekkingen ervan krijgen. *Door de wet is de kennis der zonde* (Rom. 3:20).
2. Uiteindelijk zult u de grootste zondaar van de hele aardbodem toeschijnen, want al de verborgen kwaden van uw natuur zullen tevoorschijn komen. Alle verraderlijkheid, bedrog, huichelarij, enz. van uw hart zullen naar boven komen. *Opdat de zonde boven mate wierd zondigende door het gebod* (Rom. 7:13).
3. U zult erachter komen dat u de meest begerige sterveling bent. Alles voor uzelf. U bekommert zich er niet om wie er zal zinken, als u zelf maar blijft drijven. Hoewel u weet dat het verkeerd is, en er veel strijd tegen hebt, toch is die begeerte er. U kunt die nooit veranderen. U kunt uzelf er wel toe dwingen, en afscheid nemen van zaken ten behoeve van anderen, maar toch hebt u er spijt van en u voelt vijandschap tegen eenieder die uw hulp nodig heeft. Zie eens wat Paulus zegt: *Want ook had ik de begeerlijkheid niet geweten zonde te zijn, indien de wet niet zeide: Gij zult niet begeeren* (Rom. 7:7).
4. U komt erachter dat er een grote vijandschap in u werkzaam is tegen God en Zijn volk, tegen Zijn Woord en wegen. U zult tegen Zijn soevereiniteit trappen en medelijden voelen met verworpenen. Uw gedachten zullen als volgt zijn: 'Hier sta ik dan. Ik word verdoemd voor het breken van een wet waarvan God weet dat ik toch geen kracht had om die te gehoorzamen.' O, die wanhopige opstand van onze harten toch! *Daarom dat het bedenken des vleses vijandschap is tegen God; want het onderwerpt zich der wet Gods niet; want het kan ook niet* (Rom. 8:7).
5. U zult de onreinheid van uw hart voelen. Ogen vol overspel. Verdorven genegenheden zullen achter elk verboden voorwerp aan vliegen. U zult een wens voelen om die lusten te bevredigen, zelfs als u op hetzelfde moment voor eeuwig zou verloren gaan. Deze afgoden zullen u stevig vasthouden, de een na de ander, totdat u ervan krioelt. Dit zal tijdens de slaap zo zijn en ook wanneer u wakker bent. Ja, de vuilste en afschuwelijkste dromen die u een ander nooit zou durven vertellen. *Maar de zonde, oorzaak genomen hebbende door het gebod, heeft in mij alle begeerlijkheid gewrocht; want zonder de wet is de zonde dood* (Rom. 7:8).
6. U zult erachter komen dat u opgesloten bent in de gevangenis, vol slaafse vrees. Al uw godsdienst is wettisch, waartoe u aangedreven wordt. Er is geen liefde of vermaak in, want u bent gebonden en geketend met de keten van uw zonden. U mag proberen vrolijk te zijn, maar onder dit alles bevindt zich een grote wond. U bent stevig vastgebonden. De wet brengt dienstbaarheid voort tot vrees.
7. Sommige verdorvenheden schijnen voor een poosje te slapen. U kunt hopen dat u er nooit meer door zult vallen. Maar kort daarna komen ze weer op en nu schijnen ze erger dan voorheen. *Maar als het gebod gekomen is, zo is de zonde weder levend geworden* (Rom. 7:9). En ik heb mij hierover heel erg verwonderd, want net voordat ik gevangengenomen werd door deze verdorvenheid voelde ik er een afkeer tegen. Maar door het gebod wordt de zonde weder levend.
8. Bij tijden voelt u veel verschrikking. Wanneer uw geloof in de heiligheid, rechtvaardigheid en vreselijke majesteit van God, Zijn onveranderlijkheid sterker wordt, en dat terwijl uw boosheden op-

rijzen (u weet dat alles tegen u is en de Schrift kan niet gebroken worden), dan zult u de *verschrikking overdenken* (Jes. 33:18). Paulus zegt ook: *Wij dan, wetende den schrik des Heeren* (2 Kor. 5:11), dat is: de wet.

9. Ten laatste zal dit u de dood mededelen. Niets dan de dood en het toekomstige oordeel zal het meest in uw gedachten zijn. Als u naar uw werken kijkt, dan weet u zeker dat het loon op de zonde de eeuwige dood is. Als u ziet hoe satan u vasthoudt in de zonde, dan weet u dat hij de macht van de dood heeft. U hebt geen geloof in Christus. En hij *die niet zal geloofd hebben, zal verdoemd worden* (Mark. 16:16). Welke kant u ook opkijkt: de wet is de bediening des doods en verdoemenis voor u. De wet is de openbaring van de toorn van God en is geheel onderscheiden van het Evangelie. Dat is namelijk een openbaring van de liefde van God voor Zijn uitverkorenen en niemand anders. Het is geen 'aanbod', zoals dhr. Hussey terecht opmerkt, maar een vrije gave. Verder is Gods wet geestelijk. Niemand kan de geestelijkheid van de wet kennen dan de uitverkorenen, wanneer zij levend gemaakt worden. Totdat hij geestelijk licht en leven heeft gekregen, zal ieder mens in de wereld denken dat hij die geheel of gedeeltelijk kan houden. De duivel heeft dit vastgezet in onze natuur. Daarom dacht Paulus dat hij, wat de wet betreft, onberispelijk was.

Ds. Lamain: Mozes zegt: 'Wat hebt u?' Christus zegt: 'Wat mist u?'

Hermann Friedrich Kohlbrügge: Ik heb lang volgehouden om met de wet in mijn hand tot de volmaaktheid te komen en te strijden tot den bloede toe. Ik zonk er daarbij al dieper in en waar ik niet dieper kon, maar ver beneden de duivel verzonken lag, daar in mijn verdorvenheid en radeloosheid is de Heere mij ontmoet en heeft mij gezegd: 'zoals gij zijt, zo zijt gij Mij heilig'. Daar niets af en daar niets toe. Dat was onverwacht, ongedacht. Ik zag een Lam ter heerlijkheid der heerlijkheid. En daar heb ik afstand gedaan van de wet, van alle heiligheid, van al mijn weten van goed en kwaad, van mijn wedergeboren, bekeerd en vroom zijn. De Heere zei tot mij: 'Gij melaatse, gij zijt rein. Gij hebt de oude mens afgelegd, uw oude mens is medegekruisigd; gij hebt de nieuwe mens aangedaan'. En wie was ik, dat ik niet geloven zou wat de Heere mij zei?

(Ralph Erskine?) De naald van de wet baant de weg voor de draad van het evangelie.

John Bunyan: Omdat de wet kracht noch leven geeft om ze te houden, zo neemt zij niemand aan die onder haar is. Zonde en sterven is reeds haar taal. Er is geen middenweg in de wet. Zij heeft geen oren om te horen en geen hart om genade te bewijzen aan hen die berouw tonen.

William Huntington: De wet beveelt ons liefde, maar geeft ons geen liefde.

Uit de levensbeschrijving van Thomas Boorne: 'Er is één ding dat mij verward en verlegen maakt, is het feit dat ik de vurige wet van Sinai nog niet gepasseerd ben. Wanneer ik de kinderen van God hoor spreken (of hun ervaringen lees), dan noemen zij dit over het algemeen als eerste. Met betrekking tot deze zaak schijn ik buitengesloten te zijn, want ik heb nog nooit zulke diepe zielsberoeringen gehad alsof bijvoorbeeld de hel mij zou opslokken of dat elk moment mijn laatste zou zijn. Ik weet dat het huisgezin van God deze zaken in meerdere of mindere mate ervaren heeft.'

De geliefde vriend aan wie hij deze vriendschappelijke brief geschreven heeft, antwoordde als volgt: 'Het zal wel net zo moeilijk zijn om een werk van de wet in jezelf te vinden als dat je daar een rein hart en twee reine handen zou kunnen aantreffen waarmee je tot Christus kunt komen. Het is ook net zo moeilijk om op welke wijze dan ook in jezelf een recht gevoel van je behoefte aan Jezus te vinden om behouden te worden. En toch, of je deze dingen nu wel of niet in je hart zou aantreffen: je moet komen tot de Zaligmaker. En ik geloof ook dat je zult komen wanneer je geen van deze zaken in je hart kunt vinden.'

Maarten Luther: Dat aan de wet werd voldaan, was even nodig als dat zij was ingesteld.

Thomas Goodwin in het voorwoord van Hookers boek over de toepassing van het Heil: Sommigen worden te lang onder het water van Johannes de dooper gehouden.

Wil

Thomas Shepard: Ik overwoog, wanneer ik Christus' wil niet tot de mijne kon brengen, dat ik dan mijn wil tot de Zijne moest brengen. Maar dan moet het aldus geschieden:

1. Dat het een oneindige goedertierenheid zal zijn indien Hij mijn begeerte belooft te geven, en dat Zijn wil dus goed is. 2. Indien Hij het niet doet, dat ik niet anders verdien dan tegengegaan, en met grote gestrengheid behandeld te worden.

Zelfonderzoek

James Fraser van Brea: Het zou wijs zijn met betrekking tot het onderzoeken van onze staat, om eerder onze *gehele levensloop* te onderzoeken, dan *een werk in het bijzonder*.

Zonde

J.C. Ryle: Hoogmoed is de oudste en meest algemene zonde, ootmoed daarentegen is de zeldzaamste en de mooiste gave.

Thomas Willcox: Laat de zonde uw hart verbreken maar niet uw hoop op het Evangelie.

Thomas Willcox: Een gezegde van een groot heilige was, dat hij banger was van zijn plichten [eigengerechtigheid] dan van zijn zonden. De eerste maakten hem dikwijls trots, de andere maakten hem altijd nederig.

John Owen: Als er een verborgen lust op de loer ligt in het hart, zal hij [die ertegen bidt, en er een afkeer van heeft] zien dat de zonde óf tegen deze handelingen oprijst, óf dat de zonde haar listen gebruikt om haarzelf ertegen te beschermen. En hierdoor is deze zonde ontdekt.

John Owen: De zonde wordt niet sneller ontdekt dan wanneer zij het meest achtervolgd wordt.

John Owen: In de zonde te leven en tegelijkertijd de vergeving der zonden te hebben, is volstrekt onmogelijk.

John Owen: Wie klein denkt over de zonde, zal nooit groot van God denken.

Richard Baxter: Geen goud, maar brood zal de hongerige verzadigen, zo zal ook niets anders dan vrij-spraak de veroordeelde vertroosten.

Richard Baxter: Weet dat de zonde datgene is dat je bent, en niet datgene wat je doet.

Richard Baxter: Het liefhebben van een kleine zonde is een grote zonde.

Thomas Brooks: Hoe kleiner de verleiding tot zonde is, hoe groter de zonde is.

Thomas Brooks: Er is geen kleine zonde, want er is geen kleine God waartegen gezondigd wordt.

Thomas Brooks: God heeft maar een Zoon zonder zonde, maar geen zonder smart. Hij heeft maar een Zoon zonder corruptie (verdorvenheid), maar geen zonder correctie.

Thomas Brooks: De zonden doen me geen kwaad als ze niet van me houden.

Robert Murray McCheyne: Helaas, wij vermoeden God niet door ons worstelen met Hem, maar door onze zonden.

Thomas Shepard: Mensen schilderen, omdat zij zelf zwart zijn, de duivel wit.

Thomas Shepard: God maakt een oneindige scheiding tussen de ziel [van Zijn volk] en zijn zonde en die twee kunnen nooit meer met elkaar verzoend worden.

Thomas Shepard: Die ziel ziet op de Heere, of Hij de zonden door Zijn Woord en Geest zou willen overwinnen. Ja, hij zou de zonde wel willen zien sterven.

Matthew Henry: Gelijk de klederen, zo kwamen ook de huizen, met de zonde. Uit zijn verklaring over Gen. 2. Voor de val hadden we geen huizen nodig.

John Flavel: Broeders, het is makkelijker om uit te varen tegen duizend zonden van anderen, dan om één zonde in onszelf te doden.

John Flavel: De dood van de zonde is het leven van je ziel.

Joseph hart: De zonde te zien doet nog niet zo zeer, maar om de zonde te voelen, hoe dat snijdt is niet uit te drukken.

John Bunyan: Vrede op een zondige weg is een van de grootste vloeken.

Geen naam: God formeerde ons, de zonde deformeerde ons en Jezus transformeert ons.

Jonathan Edwards over Handelingen 8: 20-22:

Maar Petrus zeide tot hem: Uw geld zij met u ten verderve, omdat gij gemeend hebt, dat de gave Gods door geld verkregen wordt! Gij hebt geen deel noch lot in dit woord: want uw hart is niet rechtvoor God. Bekeer u dan van deze uw boosheid, en bid God, of misschien u deze overlegging uns harten vergeven wierd.

Hier kunnen wij zes dingen opmerken:

1. Wat de misdaad is waarover Simon de tovenaars bestraft wordt. Het is een zondige gedachte uit zijn hart. Er zijn drie soorten van dadelijke zonden, namelijk: zonden die bedreven worden in gedachten, woorden en werken. Simons zonde, waarover in de tekst gesproken wordt, was een zonde die in de gedachten bedreven werd.
2. De zonde waar hij in het bijzonder aan schuldig was, was deze: namelijk dat de gave van de Heilige Geest gekocht zou kunnen worden met geld. Wat een vuile gedachte koesterde hij hier over God, dat hij dacht dat hij de Heilige Geest, een van de Personen in de Drieëenheid, zou kunnen kopen, zodat hij de Geest kon gebruiken voor welk doel hij ook maar wilde. Dan kon hij Hem geven aan wie hij maar wilde in ruil voor zijn geld.
3. Deze zonde bewees dat hij nog in zijn natuurstaat leefde. *Gij hebt geen deel noch lot in dit woord.* (vs. 21).
4. Deze zonde stelde hem bloot aan de eeuwige rampzaligheid, zoals de woorden van de apostel be- duiden: *Uw geld zij met u ten verderve.* Dat is: houd u uw geld maar voor uzelf, u bent in gevaar om verloren te gaan, en zo zal uw geld met u mee gaan, voordat wij ook maar iets geld van u zouden aannemen voor zo'n doel.
5. Wij kunnen zien hoe de apostel hem waarschuwt om toch vergeving te zoeken: *Bekeer u dan van deze uw boosheid, en bid God, etc.*
6. Ten laatste kunnen we de onzekerheid van het verkrijgen van vergeving zien, als hij zou bidden: *Of misschien u deze overlegging uns harten vergeven wierd.* Deze tekst laat zien dat er een mogelijkheid is om vergeving te krijgen, maar dat er toch een grote onzekerheid over bestaat. Hij had schuld op zich geladen. Door zijn zondige gedachte kwam hij in het onmiddellijke gevaar om voor eeuwig verloren te gaan. En het was niet zeker of deze schuld ooit weer weggenomen zou worden.

Iemand kan voor eeuwig verloren gaan door één gedachte uit zijn hart.

Elke zonde stelt ons bloot aan de eeuwige rampzaligheid, al ging het niet verder dan een gedachte uit het hart. In Rom. 6: 23 staat dat de bezoldiging of het loon op de zonde de dood is. Met het woord *dood* bedoelde de apostel Paulus duidelijk de dood van de gehele mens en niet slechts de dood van het lichaam. Er wordt de algehele verwoesting van de mens bedoeld. Dat de apostel de eeuwige dood bedoelt, blijkt duidelijk uit de tegenstelling in de woorden *dood* en *leven*, waar het in het volgende vers over gaat. Zij staan tegenover elkaar. De genadegift Gods is het eeuwige leven, zegt de apostel. Zo staat het ook in het 18^e vers van Ez. 20. *De ziel die zondigt, die zal sterven.* Wanneer er gezegd wordt dat dit de bezoldiging is, dan betekent het niet alleen dat het de vergelding is, die de zonde verdient. De vergelding die vastgesteld wordt, geldt niet alleen voor een zondige levenswandel, maar ook voor elke zonde op zich, voor elke overtreding van de Goddelijke wet. Zoals duidelijk blijkt uit de tekst in Gen. 2: 17: *Ten dage, als gij daarvan eet,*

zult gij den dood sterven. Hier wordt niet alleen gesproken over een zondige *levenswandel*, maar over een zondige *daad*. Diezelfde woorden kun je ook toepassen op elke andere zonde. De wet dreigt degenen die de wet breken met de dood. Maar de apostel zegt ons in Jac. 2:10 dat hij die struikelt in één gebod, schuldig is aan alle. De vloek is afgekondigd tegen allen die de wet niet kunnen vervullen (Gal. 3:10). *Vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in hetgeen geschreven is in het boek der wet, om dat te doen.* Niet alleen grote uitwendige zonden en het veelvuldig overtreden van Gods wet worden zonde genoemd in de Schrift, maar ook zondige gedachten. *De gedachte der dwaasheid is zonde* (Spr. 24: 9). Ja, elke zondige daad van het hart. Dat kun je ook zien in Math. 5: 28: *Zo wie een vrouw aanziet, om dezelve te begeren, die heeft alrede overspel in zijn hart met haar gedaan.* En in vs. 22 van hetzelfde hoofdstuk staat: *Zo wie ten onrechte op zijn broeder toornig is, die zal strafbaar zijn door het gericht.*

Zorgen

Maarten Luther: Zorgen kun je beter aan God overlaten.

Getuigenissen

William Howard, een bekeerde ‘verloren zoon’, bij het zien van een lijk in de kist, wenste vurig dat, indien het Gods wil was, hij met dat lijk van plaats mocht verwisselen, opdat hij zijn Jezus zou mogen zien.

Joseph Hart op zijn sterfbed: Ik weet van mezelf dat ik een kind van God en een erfgenaam van de heerlijkheid ben. Judas is verloren gegaan opdat de Schriften vervuld werden, maar de Schriften zouden niet vervuld worden als ik niet zalig zou worden.

Leslie Samuel Bradshaw Hyde over zijn roeping: Terwijl de Heere mij onder handen nam om mij laag aan de grond te brengen, voelde ik mij meer en meer ongeschikt naarmate de dagen voorbijgleden. Wanneer ik dan mijn onbekwaamheid beleed, antwoordde Hij mij telkens uit de woorden uit 1 Kor. 1:27, 28.

Wanneer ik zei: ‘Ik ben zo dwaas,’ dan antwoordde de Heere: ‘Ik heb het dwaze uitverkoren.’

‘Maar ik ben zo zwak’

‘Ik heb het zwakke uitverkoren.’

‘Maar ik ben zo'n verachtelijke zondaar’

‘Ik heb het verachte uitverkoren en hetgeen niets is.’

Wat ik ook wilde tegenwerpen, het werd mij altijd ontnomen. Zo overtuigde God mij dat Hij mij tot dit werk geroepen had.

John Livingstone bij het sterfbed van Robert Blair: Hij zei een keer: ‘Ik zie Christus boven het hoofd van de dood staan. Hij zegt: Handel voorzichtig met Mijn dienstknecht. Trek eerst deze pin los en dan de andere, want zijn tabernakel moet weer opgericht worden.’

M.S. Busby (haar levensbeschrijving is onlangs vertaald en zal wellicht in de Metgezel geplaatst worden): Ik wil nog melding maken van een zware bestrijding die ik had. Nu ik op die bestrijding terugkijk, zie ik dat ik echt in meerdere mate ondersteund werd dan ik toen besepte. Het was net voordat ik klaar was met de studie. Het was de gewoonte om als afscheid een dansavond te organiseren voor degenen die van school af gingen. Van mij werd natuurlijk verwacht dat ik er naartoe zou gaan. Toen het niet meer zo lang duurde voordat de dag aanbrak waarop de dansavond gehouden werd, kwam ik plotseling tot de ontdekking dat er in mij een sterke begeerte kwam om naar die avond toe te gaan.

Ik werd nu heel bang. Ik trok de conclusie dat er voor mij ongetwijfeld geen hoop meer was dat God nog naar mij zou omzien. In mijn dwaasheid dacht ik dat als de Heere Zijn werk werkelijk begonnen had in mijn ziel, dat ik dan nooit een begeerte meer zou hebben om mij te storten in de wereldse zaken die ik vroeger vaarwel heb moeten zeggen. Toch voelde ik in mij een kleine hoop dat Hij misschien toch een goed werk in mij begonnen had. Maar nu was het zo erg met mij gesteld, dat ik niet alleen mopperde dat ik niet naar die avond kon gaan, maar ook was ik bevreesd vanwege de gedachte dat ik er naartoe zou willen gaan. O, wat was er een strijd in mijn hart! Alle uitwendige zaken leken wel samen te spannen om mijn arme natuurlijke hart dat naar die avond toe wilde gaan, te kwellen. Toch was ik bang dat als ik zou gaan, ik nooit meer zou durven bidden of zelfs naar de kerk zou durven gaan. Ik was echt verdrietig. Wat mij het meeste verdriet deed was dat ik zelfs maar de gewilligheid voelde om te gaan. Ik dacht namelijk dat dit een zeker bewijs was dat ik nooit een kind van God kon zijn.

Op de middag voorafgaand aan de dansavond bezocht ik enkele vrienden. Ik dacht dat ik dan wel te laat op school zou komen om de dansavond te bezoeken. De vrienden wisten niet dat ik kwam en waren weg. Ik moest weer teruggaan naar de school. Daar zag ik de mensen met wie ik vroeger omging. Zij verkleedden zich voor het dansen en waren heel opgewekt, maar die twee zaken die mij kwelden maakten mij ellendiger dan ik in woorden kon uitdrukken. Toch mag ik hopen dat ik het goed heb als ik denk dat de Heere mij op een zoetere wijze heeft geholpen dan wanneer ik slechts van het feest weggebleven zou zijn. Het was ongeveer een half uur voordat de anderen naar beneden zouden gaan. Ik gooide mezelf op mijn bed neer en huilde van ellende vanwege mijn verlangen om de zonde te bedrijven. Toch zei ik vanbinnen: 'Hoe kan ik deze zonde en goddeloosheid toch tegen God bedrijven?' Opeens kwamen deze woorden in mijn hart: *Aan Uw rechterhand zijn vermakelijkheden, voor eeuwig* (Ps. 16: 11, Eng. vert.). Hoewel ik niet wist wat de woorden betekenden, werden zij op zo'n wijze aan mijn hart megedeeld dat ik zag dat Gods volk een heilig vermaak kende, waarbij vergeleken het zogenaamde vermaak dat mijn natuurlijke hart gezocht had, maar leeg en waardeloos was. Dat zou eindigen in een eeuwige ondergang. Nu kwam mijn hart tot een vast besluit en mijn verlangen om te dansen was weggegaan. Toch was ik nog steeds bang dat dit vreselijke verlangen weer terug zou komen. Daarom ging ik naar de badkamer en waste mijn haar. Wat was de Heere toch genadig: Hij heeft mijn voeten bewaard, die bijna waren uitgegleden! Na die tijd heb ik Hem nog honderden keren nodig gehad en ook de rest van mijn leven zal ik Hem nodig hebben. Naar ik hoop bedrieg ik mij niet als ik zeg dat ik soms mag geloven dat op een dag die *vermakelijkheden aan Zijn rechterhand* voor eeuwig zal mogen genieten.

Brief aan Joan Venn aan Augustus Montague Toplady:

Toen ik deze morgen naar de kerk ging, drukte Joan Venn een papier in mijn handen. De vorige donderdag gaf zij een verslag van de handelingen van God met haar ziel. Ik heb zelden iemand gezien, bij wie ik zo weinig reden heb om te twijfelen aan de echtheid van diens bekering. Als gevolg van ons gesprek op die dag, had zij in haar hart enige geestelijke oefeningen. Die zie ik op dit papier geschreven. Ik laat weg wat over mij, onwaardige, geschreven is. De brief luidt als volgt:

'Ik heb hele diepe gedachten gehad en zeer veel bestrijding ervaren, sinds mijn laatste gesprek met u. Ik heb op mijn vorige leven gezien. Ik heb mijn ziel onderzocht en de zondige misstappen van mijn jeugd mij voor de geest gebracht.

Ik vind het heel zwaar en moeilijk om mijn roeping en verkiezing vast te maken. Ik heb ernstig verlangd om geen schuilhoek van mijn ziel ondoorzocht te laten en ik vind mijzelf een afschuwelijke en ellendige zondares. Ik heb afschuwelijke zonden bedreven, hele afschuwelijke zonden, zulke zonden als voor de heiligen van God niet mogen genoemd worden. Ik heb mijn ziel getoetst aan elk gebod in het bijzonder. Ik heb mijzelf schuldig bevonden aan alle geboden en dat in een hoge mate. Wanneer ik nu in de spiegel van de wet kijk en daar mijn eigen slechtheid zie, dan zie ik dat Gods rechtvaardigheid en hetgeen ik verdien beiden klaar staan om mij te verbazen en mij in de diepste hel te doen verzinken. En dat rechtvaardig. Maar ach, ik zie er de goedheid van een genadige God in, dat Hij mij een gezicht op mijn zonden gegeven heeft! Ik ben geneigd om te denken, dat wanneer God niet in mij zou werken, deze droefheid er niet zou kunnen wezen.

O meneer, ik kan niet nalaten om u te laten weten, dat ik soms gezegende gedachten van God mag hebben. O, hoe zoet zijn die voor mijn ziel! Zij zijn zo zielsverrukkend, dat het voor mij onmogelijk is die uit te drukken. Maar zij zijn als een morgenwolk en vroege dauw, die snel weer verdwijnt. Dan ben ik weer bevreesd. Ik heb de laatste drie jaren lang vele beproevingen en aanvechtingen gehad. Maar als ik zou kunnen denken dat mijn dierbare Heere Zijn bloed voor mij had vergoten, dan zou ik niet zo ongerust zijn. Omdat ik deze dingen niet op mijzelf kan toepassen, treurt mijn hart in mijn binnenste. Ik ben zeer bevreesd voor de bedrieglijkheid van mijn hart. Dat hart kan mij toch zo makkelijk bedriegen. *Maar de rechtvaardige sla mij, het zal weldadigheid zijn; en hij bestraffe mij, het zal olie des hoofds zijn, het zal mijn hoofd niet breken.* O, mocht de Heere Jezus Christus hetgeen ik gezegd heb maar besprenkelen met zijn dierbare bloed! Nu heb ik mijn ziel voor u opgelegd. Ik smeed en verlang heel nederig van u om mij raad te geven met betrekking tot deze gewichtige zaken, want het zijn zaken, die mijn onsterfelijke ziel aangaan. Ik heb hoge achting voor u, maar wat is mijn achting? De achting van een arme worm, van een arm zondig schepsel. O, mocht de Heere mij meer en meer mijn eigen slechtheid laten zien! Nu heb ik u te kennen gegeven, wat de Heere aan mij door genade geopenbaard heeft, hoewel ik niet waardig ben om naar zulke mensen te schrijven.'

O, ik wilde wel dat al mijn gemeenteleden zo'n geest hebben als deze vrouw, *niet alleen bijna, maar geheel en al!* Zij kan niet lezen en volgens mij verdient zij haar geld met spinnen, maar wanneer God de mens leert, dan worden de zielen werkelijk geleerd.

Een extract uit het dagboek van Toplady, in gesprek met Mr. Madan (uit de biografie van Toplady, door George Ella): Deze morgen gaf hij een verslag van Frances Sinclair, die in april 1763 overleden was. Zij was een zeer wonderbaarlijk toonbeeld van vrije, soevereine en krachtdadige genade. Enkele van haar woorden op haar sterfbed waren als volgt:

'Christus had geen boodschap op aarde, dan Zijn gewilligheid te tonen om te zoeken en zalig te maken, dat verloren was. Mijn geloof in Hem is als een sterke kabel die vastgehecht is aan een onbeweeglijke rots.' Zij keerde zich naar haar moeder en zei: 'Moeder, kijk eens naar mij. Ik ben nu stervende. Maar zie eens hoe vertroost ik ben. Ik smeed u, laat me toch geen tranen zien. Kijk eens naar mij. Wilt u, wanneer ik sterf en wanneer u de laatste adem uit mijn mond ziet gaan, in uw handen klappen en zeggen: God zegene haar, zij is gegaan naar de heerlijkheid.'

Ze tilde haar handen en armen uit het bed. Die waren vermagerd tot vel en been. Ze keek ernaar en zei: 'Dit is een vermakelijk gezicht. Geen schoonheid kan vergeleken worden met deze anatomie. Deze oude klederen van mij zijn versleten. Spoedig zal ik opnieuw bekleed worden.'

Iemand die naast haar stond, citeerde Joh. 19:26. Zij antwoordde: 'Ja, wormen zullen dit lichaam verteren. Maar geen worm kan mijn ziel aanroeren.'

Iemand herinnerde haar eraan dat ze zoveel aan Christus verschuldigd was. Zij antwoordde: 'O ja, ik ben Hem dankbaarheid verschuldigd omdat Hij mij in mijn zonden gespaard heeft. Ik ben Hem dankbaarheid verschuldigd voor mijn benauwdheid, voor mijn pijn, voor dit ziekbed, voor dit aangename ziekbed, hetwelk ik niet zou willen ruilen voor de hele wereld. Maar nu ben ik bovenal dankbaarheid verschuldigd aan mijn gezegende Heere, omdat Hij mij door genade geroepen heeft en mijn ziel verlost heeft. Indien mijn lichaam zo sterk als mijn geloof zou zijn geweest, dan zou ik een tweede Simson zijn.'

Met een zachte stem en gebroken woorden zei ze: 'O, wat een vertroosting! Wat een vermaak in het sterven! O heilig, onbevlekt Lam van God. Hoe kan het, dat U kunt neerzien op zo'n zondige ellendeling als ik ben?'

Augustus Montague Toplady: U komt de eer toe, o Heere, voor het gevoel dat ik heb van mijn bijzondere aandeel in Uw eeuwige liefde! Als al de schatten van tienduizenden werelden voor mijn ogen uitgestald zouden worden, dat zou alleen het gezicht van die schatten mij niet één cent rijker maken of één klein beetje gelukkiger maken. Het is de wetenschap van een bijzonder eigendom van welke zegen dan ook, dat de ziel verblijdt. Hierin ligt de vertroosting. Dankzij Goddelijke genade kan ik op alle onnaspeurlijke rijkdommen van Christus zien als de mijne. Heere, vermeerder mijn geloof en geef mij meer en meer dankbaarheid.

Augustus Montague Toplady: 's Avonds, ontving ik een brief van de Heer Andrew Lacam van Londen, waarin hij mij dit verhaal gaf van zijn overleden zuster, mejuffrouw Carter, die in de vorige maand gestorven is. Zij had enige tijd geleden, de Fontein van het levende water verlaten. Ik had twee gesprekken met haar tijdens haar ziekte. Ik verzekerde haar, dat ik niet kwam om haar hierover hard te behandelen, maar om uit liefde tot haar ziel, haar te vragen, hoe het tussen God en haar stond? Haar antwoord was, onder tranen en zuchten, als volgt: Ik voel werkelijk, dat ik de weg van God heb verlaten en mijn hart is eronder bezwaard. Maar daar staat geschreven in Gods Woord: Al wie tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen. Ik wil het daarom op Zijn beloften wagen, om mijn ziel zonder enige terughoudendheid aan Jezus Christus over te geven. Bij Hem, daar ben ik zeker van, kan ik niet verloren gaan. Hierop gingen wij over tot het gebed.

David George, een zwarte slaaf in Amerika, 18e eeuw: Ik was gewoon het gebed des Heeren op te zeggen, opdat ik beter zou worden. Maar ik vrees dat het steeds erger met mij werd. Het werd steeds maar erger en erger met mij, zo lang als ik dacht dat ik iets zou moeten doen om mijzelf beter te maken. Uiteindelijk leek het alsof er geen mogelijkheid meer was van verlichting en ik dacht dat ik naar de hel moest gaan. Ik beschouwde mijzelf als een klomp zonde. Ik kon niet lezen en had geen Heilige Schrift. Ik dacht niet aan de zonde van Adam en Eva. Nee, IK was zonde. Ik voelde mijn eigen plaag en was zo overmand, dat ik niet kon wachten op mijn meester. Ik zei tegen hem dat ik ziek was. Ik gevoelde mij onder de beschikking van soevereine genade. Uiteindelijk begon ik in het gebed tot God te denken dat Hij mij zou

verlossen. Maar ik wist niet hoe. Spoedig daarna zag ik dat ik niet behouden kon worden door mijn eigen werken, maar dat mijn zonden, door Gods genade, Christus hadden moeten kruisigen. Nu nam de Heere mijn benauwdheid weg. Ik was er zeker van dat de Heere die wegnam, want ik had een vermaak en vreugde in mijn ziel die geen mens mij kon geven.

Ds. Edward Blackstock, beproevingen tijdens de bediening:

‘Tijdens de eerste zondagen, waarop ik in Market Drayton het Woord bediende, begunstigde de Heere mij op de kansel met veel van Zijn tegenwoordigheid en met veel kracht en ruimte in mijn ziel. Echter, nadat mijn handen de ploeg goed en wel hadden vastgepakt, zond Hij het kruis. Ik moest nu door mijn eerste beproeving als predikant heengaan. Er waren onder de leden van de kerk twee mensen van aanzien. Het waren broers. Na mijn eerste preek was een van die broers degene die er het sterkst op aandrong om mij te als predikant aan te nemen, maar na een paar weken veranderde hij van gedachten. Hij was toen [samen met zijn broer?] het enige lidmaat dat de keuze van de kerk tegenstond. Deze broers beschouwden zichzelf als geleerde mannen en zij dachten wijs te handelen door mijn preken te verachten. Omdat ik ongeleerd was, verwachtten of hoopten zij dat het zou lukken om mij het zwijgen op te leggen, zelfs wanneer ik aan het preken was. Om dit doel te bereiken, gingen zij gewoonlijk tegenover de kansel zitten. Zij lachten en maakten grapjes. Zij hadden pen en papier bij de hand om, wat zij noemden, mijn ‘ongeleerde blunders’ op te schrijven. Zij probeerden ook de gemeenteleden te bevooroordelen. Zij beweerden dat ik de bevinding preekte en niet het Evangelie. Het lukte hen ook om enige uitwendige hoorders te bevooroordelen en zij kregen enkele volgelingen. Om het kruis nog pijnlijker te maken, kwam er een duisternis in mijn hart, zodat ik net als Simson moest gaan malen in de gevangenis. Toch werd ik bemoedigd om weer op te staan en krachtig te dorsen doordat deze woorden vaak in mijn hart kwamen: *Wat heeft het stro met het koren te doen? spreekt de HEERE.* (Jer. 23: 28). De Heere ondersteunde mij heel goedertieren in deze eerste zware beproeving in de bediening. Hij gaf deze vertroostende tekst in het hart: *De oprechten zullen over hen heersen in dien morgenstond* (Ps. 49:15).

Het gebeurde op een avond dat ik de kansel beklom zonder tekst. De kleine gemeente was al vergaderd en de tweede hymn was bijna geëindigd. Voor mij zaten mijn tegenstanders. Zij wachtten op mijn val! Er kwam mij geen tekst voor en ik kon alleen maar besluiten dat mijn mond gestopt zou worden en dat de tegenstanders de overwinning zouden behalen. Satan stelde het voor dat ik het beste maar meteen via de consistorie zou vluchten. Terwijl de laatste regels van de hymn gezongen werden, dacht ik na hoe ik dit plan zou kunnen uitvoeren. In deze ellendige toestand kwamen deze woorden met kracht in mijn hart: *Mensenkind, gord uw lendenen, en maakt u op, en spreek tot hen alles, wat Ik u gebieden zal; wees niet verslagen voor hun aangezicht, opdat Ik u voor hun aangezicht niet versta.* (Jer. 1:17 en Ezech. 2).

Bevrijd van mensenvrees stond ik onmiddellijk op en sloeg ik de Bijbel open bij Psalm 42. Mij werd zo’n mate van buitengewone vrijheid en kracht geschonken, dat zelfs mijn twee tegenstanders gedwongen werden het ten dele te erkennen. Ik zag nu dat het nodig was om door te gaan met dorsen en dit deed ik ook. Vaak moet ik terugdenken aan Simson, toen hij de twee pilaren van het huis beetpakte en met alle macht boog.

Ondertussen werden enkelen van Gods kinderen heel goed gevoed onder het Woord. Zij betoonden mij niet weinig vriendelijkheid, hoewel de twee critici doorgingen met hun tegenstand en hun pogingen om mijn hoorders van mij af te trekken. Toen zij hierin faalden, verlieten zij mij een klein poosje daarna met hun volgelingen. Toen zij een nieuwe kansel aangeschaft hadden, droegen zij die met een groep voor mijn huis langs. Hun leiders liepen voorop. Zij dreigden dat zij mij spoedig uit deze plaats zouden weggrijpen en ik vreesde dat dit ook werkelijk zou gebeuren. Deze beproeving dreef mij echter uit naar het juiste Adres en het duurde niet lang voordat er uitkomst kwam. Een van deze leiders begon met preken. Hij preekte over zeer hoge leerstukken, maar spoedig zonk hij zeer diep. Dit veroorzaakte scheuringen onder hen en ongeveer vier maanden later gingen zij uit elkaar.’

‘Spoedig werd ik in een andere beproeving van de bediening geleid: ongeregelheden onder de kudde. In de kerk van Market Drayton was voor mijn komst veel verwarring. Na mijn komst was er nog genoeg verwarring overgebleven om mij veel ongemak te bezorgen. Naast deze problemen had ik tijdens het waarschuwen tegen ongeregelheden ook nog last van iets anders: het gevaar om een boze en scheldende geest te koesteren. Op een zondagmorgen, nadat ik, naar ik dacht, mijn geweten vrijgemaakt had, kwam ik de consistorie binnen. Ik was erg blij dat ik zo eerlijk en getrouw geweest was. Het was toen mijn gewoonte om mijzelf direct na de dienst terug te trekken. Dan zou ik om een zegen vragen over mijn arbeid. Ik

ging naar mijn kamer om te bidden. Toen ik knielde zond de Heere een scherp woord van bestraffing tot mij: *En een dienstknecht des Heeren moet niet twisten, maar vriendelijk zijn jegens allen, beekwaam om te leren, en die de kwaden kan verdragen; Met zachtmoedigheid onderwijzende degenen, die tegenstaan; of hun God te eniger tijd bekering gave tot erkenning der waarheid; En zij wederom ontwaken mochten uit den strik des duivels, onder welken zij gevangen waren tot zijn wil.* (2 Tim. 2: 24-26). Dit krachtige onderwijs was hierna tot groot nut voor mijzelf. Het was het begin van enige lessen die nodig waren voor mij. Die lessen leerden mij hoe ik mij moest gedragen in deze arbeid. *Want de toorn des mans werkt Gods gerechtigheid niet.* (Jak. 1:20).

Ik ben ervan overtuigd dat het heel moeilijk is om de plichten van de bediening op een rechte wijze te doen en om getrouw te zijn jegens alle mensen en toch liefdevol te zijn. Om voorzichtig te zijn als slangen en toch onschuldig en vrij van huichelarij te zijn. Moedig als een leeuw en toch oprecht als een duif. Een strijder te zijn voor de waarheid en toch geen ruziezoeker. Eerlijk onder de mensen te zijn en niet hebzuchtig. Verdacht gemaakt, tegengestaan, veracht en verafschuwd te worden en toch getrouw te zijn tot de dood. Wie is tot deze dingen beekwaam?

Bron: *Autobiography and letters of the late Edward Blackstock. Blz. 105 - 108.*

Wanneer Andrew Bonar in zijn studententijd met de anderen naar school liep, kwamen ze telkens een oude man tegen die naar zijn werk liep. Soms liep deze man hen voorbij terwijl hij zijn hoed met zijn hand een stukje boven zijn hoofd hield. De anderen zagen dit en uiteindelijk durfde iemand hem te vragen waarom hij dat deed. Eerst was hij wat terughoudend, maar uiteindelijk zei hij: 'Wel, als jullie het dan toch willen weten, zal ik het zeggen. Wanneer ik door deze straten wandel, heb ik soms zo'n gemeenschap met de Heere Jezus, dat het voelde alsof Hij heel dicht bij me stond. Ik nam mijn hoed af als teken van eerbied.'

Ds. L.R. Shelton, die voor zijn bekering ook al predikant was en zichzelf bedroog met visioenen, etc. Toch ervoer hij een bepaalde leegte. Hier vertelt hij iets over een 'engel des lichts', die hem bedroog (de volledige levensbeschrijving is op theologienet te vinden):

Dag na dag wortelde deze honger en dorst naar God dieper in mijn hart, totdat het mij op mijn aangezicht deed vallen zonder voedsel of slaap, terwijl ik riep: 'O God, ik wil Ú!' Op de vrijdagmorgen had ik zo'n honger naar God in mijn leven, dat ik me niet kon bedaren. Ik kon me niet bedaren! Ik kon niet eten, ik kon niet slapen en ik wilde niemand zien. Ik wilde God hebben. Ik had mij nog nooit zo onwaardig gevoeld als toen, en niets kon die leegheid in mijn leven vervullen. De honger en dorst naar God was zódanig, dat ik gereedstond om alles op te geven: en ik achtte, zoals de Schrift zegt, alle dingen als drek om Hem te gewinnen. Dit was het geroep van een ongeredde ziel. Ik was aan het zoeken naar de Heilige Geest, en niet naar Christus. Wanneer u iemand steeds hoort zeggen: 'O God! Ik wil God hebben. Ik wil voor God arbeiden.' Onthoud dan dat zoiets het geroep van een ongeredde ziel is! Wanneer iemand in het Koninkrijk van God geboren is, en Christus zijn

Heere en Zaligmaker wordt, dan wordt God zijn Vader, en de inwonende Heilige Geest leidt hem dan om te zeggen: 'mijn Vader!' Maar voor het ongeredde hart is Hij alleen maar God, of hij nu een predikant op de kansel, een diaken in de kerkbank, of een dronkenlap in de goot is.

Toen de vrijdagavond aanbrak, was die honger zó sterk, dat ik op de rand van wanhoop kwam. Ik vroeg mijzelf: 'Zal God dan nooit door de hemel heen breken, om Zichzelf nog één keer aan mij te openbaren?' Toen ik om tien over half twaalf in onze eetkamer zat, werd er een geest in een vlamvend vuur over mij uitgestort. Het begon op mijn hoofd en langzaam bedekte het mijn gehele lichaam, van mijn hoofd tot mijn voeten toe. Het duurde ongeveer twintig minuten. Ik leed aan verschillende kwalen, maar nu was mijn lichaam geheel genezen. Het scheen mij toe dat ik niet meer had kunnen lijden wanneer iemand mij werkelijk in een vurige oven gegooid zou hebben. Iemand die bij mij in de buurt stond, zij dat mijn vlees zo koud als ijs was, maar voor mij was het als een brandende oven. Gedurende die twintig minuten gevoelde ik dat God mij geheel verlaten had, en ik herinner mij dat ik tot Hem riep om mij niet te verlaten, maar om mijn oude vleselijke leven te kruisigen. Na de eerste uitbarsting van licht in deze uitstorting van de geest van vuur, begon alles donker te worden en ik begon te schreeuwen. Ik leed. Ik was besloten in een geest van vuur. Toen het vuur weggebrand was, verscheen er voor mij een woord, dat voor mijn ogen zweefde, waarachter een kruis opdoemde, en boven dat kruis flikkerden deze woorden: 'Ga heen in de gehele wereld, en preek het evangelie aan elk schepsel.' (Vgl. Matth. 28). Ik vatte dit op als het teken dat

God mij opnieuw benoemd had om Zijn Woord te prediken, wat Hij, naar ik dacht, voor het eerst gedaan had toen ik zestien jaar oud was, in de oude district-kerk in Sardis, Louisiana, toen ik dacht dat Hij zo werkelijk voor mij geworden was. Als ik nu terugkijk op die ervaring en dat visioen, dan realiseer ik mij dat het de satan was, die zich veranderde in een engel des lichts, en die op het terrein van mijn geest kwam om mij dat visioen te geven. Het was de duivelse geest die bezitnam van mijn geest en lichaam. Deze ervaring laat mij zien wat voor een macht satan heeft door middel van zijn duivelse geesten. Wanneer ik deze ervaringen, die mij overkomen zijn voordat God mij verlost verhaalde, dan beeft ik. Ik vertel dit alleen maar omdat mijn Heere mij leidt om enkele andere arme predikanten, of enkele door de duivel bezeten personen, die denken dat zij behouden zijn, maar ondertussen in de val van satan zitten, en die ergens in het rijk van zulke godsdienstige ervaringen leven, te waarschuwen.

Mijn vriend, ik ben hier de dingen aan het opschrijven, die werkelijk gebeurd zijn aan deze arme, onwetende zondaar, voordat God mij verlost. Vindt u het vreemd dat ik nooit op kan houden om de Heere te loven voor Zijn wonderlijke genade en liefde voor mij, door mijn hart te openen en Zijn wet in mijn hart te schrijven, en om mij naar Christus te brengen tot mijn behoud, ja, om mij uit satans valstrik te verlossen om mij Zijn kind te maken?

Iets na middernacht dronk ik een glas melk, dat het eerste voedsel was dat ik in uren gebruikt had; ik ging naar bed en sliep de slaap van een klein kind. De volgende morgen ontwaakte ik in de extase van deze ervaring, en dagenlang wist ik niet of ik op aarde of ergens anders was. Slapen kon me niets schelen. Als ik in slaap viel, dan was dat de zoetste slaap die ik ooit meegemaakt heb. De tegenwoordigheid van dat wat, naar ik dacht, God was, was zó werkelijk, en ik was er zó door in beslag genomen dat het niet uitmaakte wat andere mensen van mij zouden zeggen. Mijn eer, mijn reputatie, mijn persoon, mijn ambt, het resultaat van mijn arbeid, mijn salaris, mijn werk, wat ik deed, en hoe mensen mij ook zouden behandelen: alles rustte in de handen van wat ik dacht Christus te zijn. Ziet u, mijn vriend, wat voor een namaak ik had, en hoe goed de valse ervaring het echte imiteert? Ziet u dat de uitdrukkingen die ik gebruik om een zondaar te beschrijven die tot Christus komt bijna identiek zijn aan de taal die ik gebruik heb om te beschrijven wat met mij gebeurd is? (En ik ben u de ervaring aan het meedelen met de woorden van het artikel dat ik erover schreef in 1933). Het wonder van alle wonderen is voor mij, dat God, door de macht van de Heilige Geest ooit het heilige Woord nam en mijn blinde ogen opende, om mij te laten zien dat ik een verloren zondaar was, en dat Hij mij aan Zijn voeten verbroken heeft, en mij verlost heeft van de macht en het koninkrijk van satan.

Thomas Butler: Op de laatste donderdagmorgen mocht ik van de God des hemels een gezegend bezoek ontvangen. Juist op de woensdag daarvoor schenen de zaken zo slecht te lopen, dat ik heel erg gemelijk werd. Ik bracht wat onbedachtelijk voort met mijn lippen (Num. 20, Ps. 106). Toen ik 's nachts in het verborgene op mijn knieën viel, werden, in plaats van dat ik een nabijheid voelde bij de troon der genade, mijn zonden thuisgebracht. Ik stond op met een schuldig geweten en ging als een ongelukkige ellendeling naar bed. O, wat is er toch een machtige kracht in de zonde! Was er niet de eeuwige liefde van God om te vrij te spreken, dan zouden wij allen weg moeten zinken in de hel. Ik stond donderdagochtend op. Ik was nog steeds ellendig en ging naar mijn zaak om te werken. Terwijl ik op de stoel zat, viel er opeens een zoetigheid in mijn ziel. De kracht daarvan was zó groot, dat die mijn hart verbrak. Ik rende naar boven en viel op mijn knieën. Ik voelde een zoete nabijheid tot de Heere aan de troon der genade, want de gezegende Geest ademde in, en ik ademde uit. Ik had een gebroken hart en betraande ogen en ook liefde tot God en Zijn lieve volk. De volgende regels kwamen met zo'n grote kracht in mijn hart, dat ze mij geheel overstelpten:

‘Hij staat een ondeugende stofworm toe;
Met God als Vriend gemeenschap te hebben.’

Ik vertelde mijn lieve vrouw dat ik de gelukkigste man van Headcorn was. Ik sprak tot de God des hemels en zei: ‘Wat, lieve Heere? Geen belemmering meer tussen mijn ziel en U?’ Waarop Hij antwoorde: ‘Nee, alles is wel.’ ‘O,’ riep ik uit, ‘ik ben er zeker van dat ik naar de hemel ga. Zeker, zeker.’ Wat een gezegende gemeenschap had ik met de Heere! Gezegende plek.

W. Sharp, een ‘Huntingtonian’: Tijdens de laatste nacht ben ik in mijn dromen zeer verschrikt geworden door de vader der leugen. Hij verzoekt ons op veel manieren. Als dat niet door middel van uitwendig

kwaad gebeurt, dan legt hij soms wel een lokaas voor ons neer dat ons aanzet tot trots. Soms gebruikt hij enige inwendige verdorvenheden. Op een andere keer verschrikt hij ons met wanhopige gedachten. Wij hebben de gehele wapenrusting Gods nodig, *opdat wij wederstaan kunnen in de boze dag, en alles verricht hebbende, staande blijven* (Ef. 6:13). Soms kom ik erachter dat de vijand, voordat ik mij ervan bewust ben, in één ogenblik enig kwaad in mij werkt. Ik schijn opgeblazen te worden tot een vlam, ja een vlam van de hel. Wat voor een hart heb ik toch! Hoe groot is de genade dat Christus gestorven is om zondaren zalig te maken. Wanneer ik in de juiste gesteldheid ben, kan ik ook zeggen: *van welke ik de voornaamste ben*. 's Avonds preekte ik over Ps. 119:50: *Dit is mijn troost in mijn ellende, want Uw toezegging heeft mij levend gemaakt*. Ik mocht veel van de kracht en tegenwoordigheid van de Almachtige hebben.

Joseph Field, predikant te Hope Chapel, Sedgley (en daarvoor te Westoning) stierf op 17 april 1939, 73 jaar oud. Onder de beïnvloeding van de Heilige Geest werd hij in staat gesteld om de zondaar op een lage plaats te brengen, opdat een dierbare Christus verhoogd zou mogen worden. Vaak zei hij dat Hij Christus beter zou preken als hij dat zou kunnen. Zijn laatste preek ging over Openb. 22:5: *Aldaar zal geen nacht zijn*. Sommigen gevoelden dat dit de laatste keer was dat zij hun geliefde predikant zouden horen. Enkele weken daarvoor zei hij: 'Ik ervaar dat het nu, tijdens het laatste deel van mijn leven, het slechtst gaat. Vaak reis ik bij nacht.' Op de avond voordat hij overleed, riep hij verschillende keren uit: 'Wees mij genadig, Heere!'

Op de volgende morgen zag hij de onsterfelijke schare mensen [in de heerlijkheid]. Hij noemde enkele namen van degenen die hij zag. Na een poosje zei hij: 'Halleluja! Halleluja!' waarna hij dit tranendal mocht verlaten om zich te voegen bij de hemelse koren. J.E.F. GS. 1939, blz. 230-231.

Thomas Goodwin, uit zijn autobiografie: Mr. Price hoorde ds. Chatterton het Evangelie preken. Hij (Price) deelde mee dat, toen hij hem hoorde preken, het naar zijn beleving was alsof de Zon, namelijk Jezus Christus, scheen op een mesthoop. Maar het gezicht op mijn hart was, naar mijn beleving, dat het geheel zonder Christus was. Hoe diep besepte ik nu dat al de zonden die ooit bedreven waren door de meest boosaardige mensen die op deze aarde geleefd hadden, voortgekomen waren uit de verdorvenheid van hun natuur. Ook had ik er een diep besef van dat de zonden die alle mensen van alle tijden bedreven, uit dezelfde wortel sproten. Ik zou ze ook bedreven hebben van nature, als God mij aan mijzelf overgegeven en Zich van mij onttrokken zou hebben. Elke verzoeking zou mij verlokten hebben om zulke zonden te bedrijven. Maar wat mij heel erg ontroerde, was het gevoel en gezicht van feit dat mijn hart leeg was van alle goeds. Dat in mij, dat is, mijn vlees, geen goed woont. Geen kruimeltje van waarachtig geestelijk goed, zoals de Schrift de ware inwonende genade beschrijft als enig goed in ons richting de Heere onze God. Niets van de goedheid of vernuft waar ik op roemde, was van dat soort. Wat is al zulke goedheid toch voor God, Die alleen goed is, en de enige Maatstaf is van al hetgeen goed genoemd wordt. En dat goede is alleen goed wanneer het Hem betreft, zoals Hij heilig en goed is. Dat wordt immers van de wet ook gezegd.

Ann Brine, de vrouw van ds. John Brine, tijdgenoot van John Gill: Voor mij is het bij tijden een zaak waar ik mij grote zorgen om maak, namelijk het verval te zien onder de belijders in deze tijd. En ook het verval in mijn eigen ziel te voelen. Soms sta ik gereed om te zeggen: 'Wat zal er van Gods grote Naam terecht komen?' Maar dit mag onze sterke troost wel zijn: dat er geen begrenzing is van Zijn macht, en dat Zijn verstand niet doorgrond kan worden. Hij weet wel hoe Hij de troosteloosheid van hele generaties in een ogenblik kan herstellen. Als het Hem behaagt, dan kan Hij Zijn kinderen verlevendigen en hen zich doen verheugen in Hem; en hen doen bloeien in de voorhoven van hun God. Moge de Heere ons helpen om door het geloof te leven en ons te verheugen in de hoop van Zijn heerlijkheid, wetend dat niemand die ooit op Hem vertrouwd heeft, beschaamd is geworden. U verlangt te weten hoe het met mij gaat met betrekking tot de huidige toestand van mijn ziel. Ik heb geen tijd om u daarvan een uitgebreid verslag te geven. Ik wenste wel dat het met mij was als in de vorige dagen. Maar helaas, het is geheel anders! Ik zie dat zeer veel koudheid en onverschilligheid mij aankleeft. Een overvloed van zonden is zelfs gemengd met mijn beste verrichtingen. Ik kan zelden tot God gaan in de plicht van het gebed, of mijn hart vliegt naar ijdele dingen. O, de duizenden gedachten, die er zelfs op zulke tijden tussendoor kruipen om mij te onderbreken en te verstoren tijdens mijn smekingen tot de Allerhoogste! Ook zie ik dat mijn hart niet zo uitgehaald wordt tot de Heere. Daarnaast heb ik niet zo'n nabijheid tot, en gemeenschap met Hem als ik weleer heb mogen hebben. Toch ben ik niet overgegeven om alle hoop op te geven. Soms zijn de gedachten aan de toestand waar ik te vaak in verkeer, zeer bedroevend. Op andere tijden ben ik er geheel zorge-

loos en onbekommerd over. Op een dag, niet lang geleden, was ik aan het denken aan verleden tijden. Ik dacht aan de tijd waarin ik zeer veel van de gevoelige tegenwoordigheid van God mocht genieten en hoe aangenaam en vermakelijk dat was. Ik had een groot verlangen om nog eens deel te mogen hebben aan diezelfde gunst. Met dat doel nam ik mij voor om mij te zetten tot de plicht van heilige overdenking. Ik trok mij terug in mijn kamer om te mediteren. Maar toen ik daar kwam, merkte ik dat mijn gedachten heel erg verward en onsamenhangend waren. Ik kon lange tijd niet komen tot één serieuze gedachte aan God of Zijn werken. Toen dacht ik bij mijzelf: ik kwam hier om goddelijke zaken te overdenken en niet om mijn gedachten in ijdelheid weggeleid te laten worden. Toen dacht ik weer dat, indien ik slechts één uur zou waken over mijn gedachten, ik dan een grote hoeveelheid aan zondige gedachten zou kunnen ontwaren. Maar ik vind het moeilijk om één serieuze gedachte aan God te hebben, of vóór Hem. Daarom had ik reden om mij te verwonderen dat God mij niet afsneed en mij tussen de verdoemden wierp. Terwijl ik dat echter dacht, dwaalden mijn gedachten nog steeds af, zodat ik niet de macht had over één gedachte. Onder het gevoel hiervan ging ik tot God, en verlangde dat Hij mijn gedachten zou leiden en mij zou willen helpen. Het behaagde Hem mijn verzoek genadig te verhoren. Enkele uren lang was ik in een zeer troostvolle toestand. Maar helaas, het bleef niet lang zo! O, ik verlang ernaar meer te voelen van de vriendelijke kracht van Christus in het onderwerpen van mijn wil en het brengen van elke gedachte tot onderwerping aan Zijn wet!

Nog wat over een overleden gemeentelid, overleden aan kanker op 51-jarige leeftijd:

Zij mocht wel ondersteund worden in haar ziekte. Ze zei: 'Wat hoop ik dat het einde van alles mag zijn dat de Heere alle eer mag ontvangen, ook als ik nog een poosje mag blijven leven. Ik voel vaak zo'n verborgen ondersteuning dat ik niet kan verdragen dat mensen denken dat ik zo moedig ben. O nee, zonder Hem kan ik niets doen. Wel wil ik soms van de daken schreeuwen: zoek de Heere en leef, het is nóg tijd!'

'Ik hoop zo dat dit ziekzijn gebruikt mag worden tot uitbreiding van Zijn Koninkrijk.'

'Als ik overdenk hoe goed de Heere is dan schaam ik me voor mijn ongelooft. Hij heeft gegeven dat het kruis geen kruis is als ik op Hem mag zien.'

'Wat moet je verstand vol eerbied en verwondering stilstaan bij het lijden van Hem. Dan heb je niets meer te zeggen.'

Nadat er een keer een preek gelezen had waar ze veel aan had, zei ze tegen haar kleinkinderen: 'Wat een rijke God heeft jullie oma toch!'

Ze heeft 16 jaar lang niet goed durven praten over deze dingen, maar God heeft haar mond geopend. Tijdens haar eerste avondmaal heeft God haar als het ware van de bank afgehaald.

De laatste tijd had ze veel strijd van satan, het ging op en neer, maar op het laatst had ze geen strijd meer. Haar einde was vrede.

William Haddow: Toen ik kortgeleden eens probeerde de Heere te zoeken in het gebed, nam een buitengewone ernst bezit van mijn hart. De waarheid van God in het Evangelie van Christus scheen vervuld te zijn met zo'n plechtige grootsheid. Er scheen zo'n onmetelijkheid te zijn in de waarheid. Ik kan moeilijk met woorden uitleggen hetgeen ik toen voelde, maar die volheid omvatte het 'alleruiterste' van de zaligheid. Zeer, ja zeer vaag voelde mijn hart iets van die waarheid dat het de Vader behaagd had dat in Christus alle volheid wonen zou. In het licht hiervan scheen mijn bediening van Zijn onnaspeurlijke rijkdommen zo zwak en arm toe. Het bracht een onuitsprekelijk verlangen in mijn ziel om van alles behalve deze heilige waarheden ontledigd te worden. Verschillende dagen lang rustte dat ontzag en die geur in mijn hart. Een Goddelijke schoonheid bekleedde elke waarheid van God.

William Haddow: Op een middag, net nadat ik mijn werk vanwege mijn ziekte moest neerleggen, schonk de Heere mij zo'n vrije toegang tot de troon der genade in het gebed, dat mijn hart zijn last als het ware leeggoot voor Hem. Er werd een heilige overtuiging in mijn hart gewerkt dat er een volheid van genade in Christus te vinden was en dat er voor die volheid een weg geopend was, zelfs om naar mij te komen. Enkele ogenblikken glansde er zo'n grote schoonheid in Christus als zijnde de verse en levende Weg. Al mijn vrezes met betrekking tot de bedelingen van de voorzienigheid in de toekomst werden gestild. Sinds die tijd heb ik veel rust mogen hebben in mijn gemoed. Kort daarna kwamen de volgende regels met veel gevoel in mijn hart:

'Met hemel en aarde onder Zijn bevel,
Wacht Hij om gebeden te verhoren.'

Ik mag geloven dat mijn hart gewillig werd om al zijn zorgen in Zijn genadige handen over te geven, zowel wat de genade, als wat de voorzienigheid betreft.

Frank Luther Gosden: Te midden van deze ernstige gemoedstoestand (met betrekking tot het werk van de bediening) liet de Heere het toe om in mijn gevallen hart een zeer grote vijandschap en opstandigheid tegen Zijn voorzienigheid op te laten springen. Daarom was ik vastberaden om een frisse start te maken met betrekking tot de dingen van dit leven. Het was in de tijd dat de zaken in mijn werkkring wat minder goed gingen in het land. Mij werd opgedragen dingen te doen waarvan mijn hoogmoed dacht dat het beneden mijn stand was en mijn hart rees er zó sterk tegenop. Omdat ik die vreselijke toestand van mijn geest gevoelde, beefde ik, maar ik kon mij er niet van bevrijden. Ik was vastberaden om aan dit werk te ontsnappen om nog een keer mijn krachten te besteden aan de handel. Dan zou ik de zaken wat het tijdelijke betreft voorspoediger kunnen maken. Ik kende een zakenreiziger die zijn baan op de weg opgegeven had en daarom schreef ik aan vader dat ik dacht dat de tijd rijp was om iets anders en beters te gaan doen voor mijzelf. Ik vertelde hem ook over deze vacature in het bijzonder. Mijn hart werd nog meer opgeblazen en ik maakte plannen met betrekking tot wat we zouden moeten doen, waar we heen zouden moeten gaan, dat wij een beter huis zouden hebben, enz. Toen werd van mij geëist dat ik op de fiets een reis voor kruidenierszaken zou maken. Dit was zeer tegen mijn hoogmoed. Mijn opstandigheid was zodanig, dat ik amper wist hoe ik moest bellen of een bestelling moest opnemen.

Ik ging naar het veld om een middagmaal te eten en gooide mijn fiets tegen de heg aan. Omdat ik geen krant bij me had, nam ik maar een Gospel Standard uit mijn zak. Daar las ik het verslag van het levenseinde van Harold Dunk van The Dicker. De Heere verbrak mijn hart. Ik voelde het zó hard wegsmelten als boter voor het vuur. Hij gaf mij te zien op de eeuwigheid. Hij gaf mij de dingen van Christus te overwegen. In plaats van mij te tuchtigen, lokte Hij mij en gaf Hij mij te mediteren over de dingen van Christus. Hij gaf mij te overdenken dat de dingen van de tijd ondergeschikt waren aan de dingen van de eeuwigheid. Ja en toen was het voor mij moeilijk om de mensen te bellen vanwege een verbroken hart. Met deze zegeving kwam de gedachte aan het preken weer terug. En zo ging het maar door. Soms meer, soms minder en soms helemaal niet. Hoewel ik het niet tegen mijn vrienden had gezegd, bleven zij zich met mij bezighouden met betrekking tot de bediening.

John Cennick: ..Toen zij de stervende vrouw hoorde juichen van vreugde en vele woorden hoorde spreken die blijk gaven van zo'n grote verzekering van haar geloof, liep ze naar haar toe. Met tranen in haar ogen zei ze: 'Arme ziel!' Mijn tante had deze woorden nog niet gehoord, of ze riep uit: 'Wie durft mij arm te noemen? Ik ben rijk in Christus, ik heb Christus, ik ben rijk!' En zo ging ze maar door tot op het moment dat wij haar alleen lieten. Werkelijk, de woorden die zij sprak doorstaken mijn ziel. Ik had dagen en nachten geen rust, maar wenste wanneer ik aan de dood of aan ziekte dacht steeds maar: 'O, als ik er maar zeker van mag zijn dat ik naar de hemel ga voordat ik sterf!'

John Cennick: Op zondagmorgen rustte de Geest van de Heere op een zeer verlevendige wijze op mij, de hele tijd waarin ik preekte over het bloed van Zijn Zoon. Ik kan geen dag herinneren waarop ik die verdienste van het bloed dat van vrede spreekt in mijn hart voelde, dan deze dag. Nadat ik klaar was met preken, vertrok ik naar Roud, een dorp aan deze zijde van Devizes. Ongeveer tachtig van het volk van God gingen te paard met mij mee, naast degenen die lopend naar Roud gingen. Tijdens de hele reis zag ik dat de Heere uitgegaan was voor Zijn kinderen. Deze woorden waren buitengewoon zoet voor mij: wagens van vuur en paarden van vuur. Ik was er zeker van dat die ons omringden.'

'In elk dorp en stadje waar wij doorheen gingen, stonden de bewoners aan de kant van de weg naar ons te kijken. Wij waren net zo ontzagwekkend als een leger met banieren. De Heere was zeer nabij in de schuur waar ik preekte. Er waren weinig droge ogen onder de vreemdelingen. Nadat ik klaar was met de preek, vroegen zij mij of ik nog eens zou willen komen. Ik geloof dat de Heere hier een krachtige deur aan het openen is. 's Middags ging ik naar Corsham, een dorp op weg naar Bath gelegen. Daar preekte ik op een weiland voor enkele duizenden mensen. Hier voegde de Zaligmaker kracht bij het Woord. Velen schenen getroffen te zijn en huilden. Zij verlangden dat ik nog eens terug zou willen komen en de omringende plaatsen zou willen bezoeken. Ik keerde met ongeveer honderd mensen te paard terug naar Tetherton met een aangename gemoedsgesteldheid. Ik was vol vreugde vanwege het feit dat de Heere zo'n onwaardige als ik ben gebruikt en uitzendt om Zijn uitverkorenen te vergaderen.'

John Cennick, ervaring tijdens vervolgingen: Mary Naron werd ook alle kanten op geduwd en was zeer bang. (Zij werden buiten de kerk opgewacht door een woedende menigte). Maar te midden van haar benauwdheid openbaarde onze Zaligmaker Zich aan haar met de woorden: *Ik ben uw Kracht*. Vanaf die tijd mocht zij haar lijden moedig ondergaan.

John Cennick: ...Om vijf uur 's middags kwamen wij weer bij elkaar. Vele mensen stonden bij de deur, net als 's morgens. Zij gingen mee naar binnen en maakten zo veel mogelijk lawaai. Zij sloegen tegen de stoelen en de betimmering aan, gooiden de deuren dicht en renden de trappen op en neer. Vervolgens trokken zij stukken pleister uit de muur om ze tegen de mensen aan te gooien. Zij sloegen enkele gemeenteleden en schreeuwden de hele tijd. Toch konden alle mensen beneden het Woord goed horen en onze Zaligmaker maakte het een zeer dierbare tijd. Ik was amper klaar met de preek, of alle mensen die het lawaai gemaakt hadden haastten zich naar de uitgangen. Zij lieten ons ongeveer een kwartier met rust. Toen sloten de koster de deuren en ik vermaande de broeders dat, indien zij mishandeld zouden worden, zij dan zouden opzien tot Hem, Die in het bloed gewenteld was, bespuugd, geslagen en blindelings langs de soldaten voortgeduwd werd. Ik vermaande hen verder dat zij tevreden moesten zijn om Hem door goed en kwaad gerucht te volgen als Lammetjes te midden van de wolven. De mensen waren zeer bewogen en hebben met zeer grote zachtmoedigheid alles verdragen wat hen daarna was overkomen...

C., een meubelmaker, ging via de achterdeur naar binnen. Die zat dicht en werd opengebroken. Zij stormden met velen binnen. Sommigen van hen schopten en sloegen de broeders, trokken aan hun haren, bespogen hen, schreeuwden en vervloekten ons met vele bedreigingen. Terwijl de bende steeds groter werd en wij gevaar liepen om gedood te worden, vielen wij op onze knieën en begonnen te zingen:

‘Onze levens, ons bloed bieden wij nu aan,
Indien het voor Uw zaak vergoten mag worden,
Vervul Uw soevereine Raad, o Heere,
Uw wil geschiede, Uw Naam worde aanbeden.’

John Cennick: Dit weet ik door ervaring: ik ben streng opgevoed. Ik ben vanaf mijn kinderjaren onderwezen in de godsdienst en bracht het heel ver wat betreft de zaak van mijn eigengerechtigheid. Ik geloof plechtig dat onze Zaligmaker meer moeite moest doen om mijn arme hart tot Zijn vrije zaligheid te neigen en mijn eigengerechtigde geest te veroveren, dan om honderden andere zondaren te redden. Maar ik heb genade gekregen en ik mag mijn stempel zetten op dit woord der waarheid: Dit is een getrouw woord, en alle aanneming waardig, dat Christus Jezus in de wereld gekomen is, om de zondaren zalig te maken, van welke ik de voornaamste ben (1 Tim. 1:15). Mogen jullie dezelfde zalige genade ervaren.

Benjamin Hewling, kleinzoon van William Kiffin, enkele dagen voordat hij opgehangen werd door vijandige mensen: ‘Misschien denken mijn vrienden wel dat deze zomer de meest droevige tijd van mijn leven is, maar ik loof God: het is de meest aangename en gelukkige tijd van heel mijn leven geweest. Nee, niets anders is de naam van geluk waardig. Tevergeefs heb ik in de dingen van de wereld gezocht naar bevrediging, maar ik heb het nooit gevonden. Maar nu heb ik in God alleen rust gevonden voor mijn ziel. O, hoe groot is onze blindheid van nature, dat, totdat God onze ogen opent, wij geen schoonheid kunnen zien in geestelijke dingen, maar onze kostbare tijd verspillen aan het najagen van schaduwen. Wij blijven dan doof voor alle nodigheden van genade en het heerlijke aanbod van het Evangelie! Wat is God toch rechtvaardig als Hij ons afneemt wat wij zo erg hebben veracht en misbruikt! O, wat is Hij oneindig geduldig en goed, dat Hij alsnog een of ander middel wil heiligen om een arme zondaar tot Zich te brengen! O, verkiezende liefde! Onderscheid makende genade! Wat heb ik toch veel reden om dat te bewonderen en te aanbidden!’ ‘Wat een verbazingwekkende gedachte is het, dat Christus vanwege de zonde geleden heeft, om ons tot God te brengen! Het lijden dat slechte mensen Hem aangedaan hebben was zeer groot, maar helaas, maar wat is dit lijden vergeleken met het lijden dat Zijn ziel onder de oneindige toorn van God geleden heeft? Dit mysterie van genade en liefde is genoeg om onze gedachten tot in de eeuwigheid op te slokken.’

A.B. Taylor over Thirzah Tate (uit de levensbeschrijving, gepubliceerd in het tijdschrift *Metgezel*, van de stichting Vrienden van de Gospel Standard): Tijdens haar ziekte werd zij zeer begunstigd met de tegenwoordigheid van de Heere. In het vroege stadium van de ziekte waren de artsen niet in staat om te zeggen hoe deze ziekte zou verlopen. Vaak zij ze dan: 'De Heere weet het. De wil van de Heere geschiede!'

Toen ik bij haar geroepen werd, zag ik dat haar lijden groot was. Maar ook zag ik dat zij zoveel kracht mocht hebben als nodig was. Zij glimlachte. Kalm vertelde zij mij dat Christus veel meer voor haar geleden had. Wanneer zij geen last had van de pijn, sprak zij over Christus. Ik kon niet anders dan mij verheugen in haar beproeving, omdat ik zag dat de kracht van Christus op haar rustte. Een vriend vroeg of hij haar zou mogen bezoeken en zei: 'Je zult je zondagen nu wel missen, of niet?' Zij antwoordde: 'O nee, alle dagen zijn zondagen voor mij.' Toen zij op een andere keer een beetje neerslachtig was nadat zij voorzien was van al haar tijdelijke behoeften, vroeg haar moeder: 'Wil je niet nog iets anders hebben, lieverd?' Zij antwoordde: 'Ja, dat wil ik. Ik wil de Heere Jezus hebben.' Op een avond zei haar moeder: 'Moet ik een lamp neerzetten nu ik je een poosje ga verlaten?' Zij antwoordde: 'O nee moeder. Ik heb geen lamp nodig, want de Heere is mijn Licht en mijn leven. Ik denk vaak aan de arme Rooms-Katholieken die kaarsen lopen te branden tijdens de diensten. Dat zal ik niet doen, want de Heere is mijn Licht.'

Het getuigenis van 'de arme Joseph'. Een verhaal uit de tijd van de puriteinen:

Er was eens een arme, wat minderbegaafde man. Zijn naam was Joseph. Zijn dagelijks werk was het doorgeven van boodschappen en het dragen van pakketten. Toen hij eens door de straten van Londen liep, hoorde hij dat er Psalmen gezongen werden in een huis van God. Hij liep naar binnen. Hij had een groot pak garen over zijn schouders hangen. Het was St. Mary's Aldermanbury, de kerk van ds. Edmund Calamy (de bekende puriteinse theoloog, 1600-1666).

Een goed gekleed gehoor omringde de theoloog. Deze las als tekst 1 Tim. 1:15: *Dit is een getrouw woord, en alle aanneming waardig, dat Christus Jezus in de wereld gekomen is, om de zondaren zalig te maken, van welke ik de voornaamste ben.* Over deze tekst hield hij zijn preek op een zo'n duidelijk mogelijke wijze. Hij preekte het oude en apostolische Evangelie, de inhoud van dit getrouwe woord. De inhoud is als volgt: er is een eeuwige zaligheid voor de vuilste zondaars, enkel en alleen door de waardigheid van Jezus Christus, de God Die alle dingen gemaakt heeft.

De apostel zegt: *Niet vele rijken, niet vele edelen zijn geroepen (door deze leer), maar God heeft de zwakke dingen van de wereld uitverkoren om de machtige dingen te beschamen* (Eng. vert.).

Het deftige gedeelte van zijn gehoor heeft deze leer misschien wel lusteloos aangehoord. Als zij al door iets geraakt waren, dan was dat misschien door een geniale uitdrukking of een mooie volzin.

Joseph zat daar in zijn lompen. Hij keek met verbazing naar de predikant en hield zijn ogen op hem gericht zonder ergens anders naar te kijken. Gretig dronk hij alles in wat hij zei. Toen hij weer naar huis sjokte, hoorde men hem in zichzelf mompelen: 'Joseph heeft dit nog nooit eerder gehoord: Christus Jezus, de God Die alle dingen gemaakt heeft, kwam in de wereld om zondaren zoals Joseph zalig te maken. Dit is waar en het is een getrouw woord.'

Niet lang na deze preek werd Joseph geveld door een koorts. Hij was doodziek. Terwijl hij op zijn bed woelde, was dit steeds zijn taal: 'Joseph is de voornaamste van zondaren, maar Jezus Christus kwam in de wereld om zondaren zalig te maken. Daarom heeft Joseph Hem lief.'

Zijn burens kwamen hem bezoeken en waren verwonderd dat hij het altijd over deze tekst had, ja alleen over deze tekst. Enkele godsdienstige mensen begonnen als volgt tegen hem te praten: 'Maar wat denk je van je eigen hart, Joseph? Is daar geen goed teken te bespeuren? Heeft daar geen zaligmakende verandering plaatsgevonden? Ben je verenigd geworden met Christus, door een daad van geloof in Hem?'

'Ach nee,' zei Joseph, 'Joseph kan niets doen. Joseph kan niets anders over zichzelf zeggen dan dat hij de voornaamste van zondaren is. Toch zie ik dat het een getrouw woord is dat Jezus, ja Hij Die alle dingen gemaakt heeft, in de wereld gekomen is om zondaren zalig te maken. Waarom zou Joseph dan uiteindelijk niet zalig kunnen worden?'

Iemand kwam erachter waar hij over die leer heeft horen preken, de leer waar hij het altijd over had en waar hij met zo veel vreugde over sprak. Hij verzocht ds. Calamy hem een bezoek te brengen. Hij kwam, maar nu was Joseph erg zwak en hij had een tijd lang niets gezegd. Hoewel tegen hem gezegd werd dat de dominee eraan kwam, gaf hij geen acht op hem. Toen de predikant echter tegen hem begon te praten en Joseph zijn stem hoorde, begon hij onmiddellijk op zijn ellenbogen te steunen. Hij pakte zijn handen vast en riep zo hard als hij maar kon met een zwakke en bevende stem: 'O meneer, u bent de vriend van de Heere Jezus! Ik heb u zo goed van Hem horen spreken! Joseph is de voornaamste van zondaren, maar het is een getrouw woord dat Jezus Christus, de God Die alle dingen gemaakt heeft, in de wereld gekomen is om zondaren zalig te maken. En waarom zou Hij Joseph niet zalig maken? O, bid tot die Jezus voor mij. Bid dat Hij mij zalig zal maken. Vertel Hem dat Joseph denkt dat hij Hem liefheeft omdat Hij in de wereld gekomen is om zondaren als Joseph zalig te maken.'

De dominee bad. Toen hij geëindigd had, dankte Joseph hem heel vriendelijk. Hij had zijn handen in die van dr. Calamy gelegd. Maar nu legde hij zijn hand onder het kussen en haalde er een oud vod vandaan. Daar zaten vijf munten in. Toen hij die in de handen van de doctor legde zei hij het volgende tegen hem: 'Joseph heeft dit geld in zijn dwaasheid gespaard om op zijn oude dag nog wat te hebben, maar Joseph zal nooit zijn oude dag zien. Neem het en verdeel het onder de arme vrienden van de Heere Jezus. Vertel hen dat Joseph het aan hen gegeven heeft om Christus wil, Die in deze wereld gekomen is om zondaren zalig te maken, waarvan hij de voornaamste is.'

Toen hij dat gezegd had, boog hij zijn hoofd. Zijn inspanning tijdens het praten was hem teveel geworden, zodat hij onmiddellijk zijn laatste adem uitblies.

Ds. Calamy verliet het kamertje, maar niet zonder over Joseph zijn tranen de vrije loop te laten. Zeer bewogen vertelde hij altijd dit verhaal. Het was volgens hem een van de meest bewogen gebeurtenissen die hij ooit had meegemaakt.

Uit het leven van John Warner, door Bernard Gilpin:

Ik ging samen met anderen naar Walkern. Daar wilden wij John Warner opzoeken. Hij is meer dan negentig jaar oud en heeft ons hartelijk verwelkomd. Toen hij sprak, begon zijn gezicht te stralen van leven en liefde. Men kan hem wel een discipel van John Berridge noemen, de predikant van Everton. Dit getuigenis van de kracht van zijn bediening leeft nog steeds voort, wat ons wel opmerkelijk toescheen. En dat 52 jaar na de dood van die goede man. Zijn verhaal luidt als volgt:

'In mijn jeugd was ik heel erg losbandig en zondig. Ik dacht niet aan goede dingen. Ik had geen kennis en geen vrees voor de zonde, behalve wanneer ik soms de kerkklokken hoorde luiden. Zo was mijn toestand totdat ik 26 jaar oud werd. Op een dag was ik in het bos. Dat was een wonderlijke tijd voor mij. Ik kan het honderdste deel niet beschrijven van het licht, de liefde en de heerlijkheid die de Heere mij plotseling be-toonde. Deze woorden kwamen in mijn hart: *Gewen uzelf eraan om het goede na te volgen, zo zal de Heere uw God Zich zeker tot u keren.* Dit waren letterlijk Zijn woorden. Deze woorden zorgden ervoor dat ik dag en nacht ging bidden en roepen. Toen liet de Heere mij mijn zondige natuur en mijn slechte hart zien. Ik was er zeker van dat ik de slechtste zondaar van allen was. Dag en nacht riep ik om genade.

'Nu wilde ik wel mijlenver lopen om het goede te horen, maar vijf jaren lang was ik in een verdrietige en bekommerde staat. Uiteindelijk had ik een mogelijkheid om naar Everton te gaan. Daar kon ik ds. Berridge beluisteren. Hij was toen al heel oud. Kort daarna is hij overleden. Er was een grote menigte en ik stond bij de kerkdeur. Al snel zag ik de oude man staan. Hij strekte zijn hand uit en trok zichzelf op de kansel. O, ik stond echt klaar om zijn woorden te verslinden! 'Broeders,' zei hij, 'Jullie hoeven geen grote geleerden te zijn om in de hemel te komen. Jezus Christus wil gebroken harten en ware bedelaars hebben.'

Mijn hart kon van vreugde wel uit mijn lichaam springen! Ik kan mijn vreugde niet beschrijven. Het was werkelijk een hemel op aarde.

Na de dienst werd mij gezegd dat ik naar zijn huis mocht gaan om mijzelf wat op te frissen. In zijn huis waren nog vele anderen. O, hoe zoet was het voor mij om met hen te spreken over de liefde van Jezus en over de ondervinding van Zijn zegen in het hart!

‘Na die tijd heb ik nog grote beproevingen moeten ondergaan, maar niet één te veel. Wanneer anderen ons vervolgen en ons hele slechte mensen noemen, moeten wij ons daar niet te veel van aantrekken. Wij weten immers toch dat wij heel erg slecht zijn? Maar wij zien op de schoonheid van de Heere en op Zijn genade voor ons. Wat heb ik in tijden van duisternis geroepen en getreurd omdat ik Hem niet kon liefhebben en loven. Maar wanneer Hij terugkomt, dan kan ik Hem met geheel mijn hart en mijn ziel loven.

Ik heb er altijd van gehouden om alleen te zijn, zodat ik kan bidden en mediteren. Ja, er is niet één stukje grond van mijn geloofsaannamen⁶ waar ik niet voor heb gebeden of er een zegen op mag vallen: namelijk voor het geloof en het geloven. En de zegen *is* gekomen. Wat heb ik gebeden of ik mocht weten of Zijn liefde tot in alle eeuwigheid is. Ik zag deze beide woorden en de vervulling ervan: *Ik zal u niet begeven en Ik zal u niet verlaten en: Vrees niet, gij klein kuddeke, want het is des Vaders welbehagen om u het Koninkrijk te geven.*

Wanneer ik tot de troon der genade kom, dan kan ik nooit tevreden zijn behalve als ik de zegen mag vinden. Alleen de verhoring kan mij bevredigen. Alleen de schoonheid en de liefde van de Heere.’

‘Vaak ben ik door de vijand gekweld en dat lang achter elkaar. Ik ben erachter gekomen dat als hij ons niet kan beroeren met een zwart gezicht hij dan wel op een sluwe wijze in het wit binnen komt kruipen. En het laatste is erger dan het eerste.

In tijden van duisternis was ik altijd verschrikkelijk bang. Ik dacht dan dat al het goede voor altijd weg gegaan was. Maar nu weet ik het wel beter. Zeker, ik heb een heel zondig hart, het slechtste hart van allen denk ik. De Heilige Geest echter, plant de liefde in mijn hart. *Ik heb God lief, omdat Hij mij eerst liefgehad heeft.* Mijn hart brandt van liefde, nu ik met u aan het spreken ben.’

Jane Elisabeth Paige was 2 jaar en 1 maand oud. Zij was een dochter van dhr. en mevr. Paige. Na een korte ziekte overleed zij op 20 april 1962. Jane moest veel lijden ondergaan. Toen zij nog maar een paar dagen oud was kreeg zij een infectie in haar heup. Zij moest vier operaties ondergaan en zij zat een lange tijd in het gips. Maar na veel bidden en roepen of God erover zou willen opstaan, herstelde zij weer, zodat zij weer kon lopen. Hiervoor waren haar ouders de Heere werkelijk dankbaar. Zij was een heel lief kind en velen hielden van haar. Ongetwijfeld werd er door het volk van God vaak voor haar gebeden.

In de week voordat zij ziek werd, zei ze tegen haar moeder: ‘Wanneer ik Jezus zie dan zal ik Hem kussen.’ Niemand dacht toen dat haar einde zó dichtbij was, hoewel sommigen aanvoelden dat de Heere haar op jonge leeftijd tot Zich zou nemen.

Op maandagmorgen vroeg werd zij ziek en kreeg zij bloedingen. Zij werd opgenomen in het ziekenhuis, waar haar geliefde ouders over haar waakten totdat zij overleden was. Wij geloven dat zij daarna tot Jezus was gegaan, *hetwelk zeer verre het beste is.* Het verlies is voor haar geliefden heel groot en wij willen ons hartelijke medeleven betonen aan degenen die zo veel van haar hielden. Wat is het toch waar dat *God een verborgen weg bewandelt om Zijn Wonderen uit te werken.* Moge de Heere de breuk van onze geliefde vrienden helen en hen leren zeggen: *Uw wil geschiede.*

Haar predikant, T. G. Farley

Algemeen

Geen naam: Al het nieuws is oud nieuws dat tot nieuwe mensen komt.

Een dwaas kan meer vragen dan een wijze kan antwoorden.

Sommigen denken wellicht dat het godzalig is om God als een harde meester te beschouwen.

Toen het oude huis van Thomas Hooker werd afgebroken, hebben de arbeiders de oude handschriften (met wellicht het dagboek van Hooker) in de rivier Connecticut gegooid!

⁶ Engels: premise. Een **premissie** is een aanname dat iets waar is. (Wikipedia).

De atheïst kan God niet vinden om dezelfde reden waarom de dief de politie niet kan vinden.

Satanist Anton Lavey over halloween: Ik ben blij dat christelijke ouders hun kinderen de duivel ten minste één keer per jaar laten aanbidden.

G. K. Chesterton: De tolerantie is de deugd van de man zonder principes.

G. K. Chesterton: Haal geen poort neer voordat je de reden weet waarom die poort was neergezet.
Anthony Flew was een vooraanstaand atheïst, maar later in zijn leven zag hij in dat zulke complexe dingen wel geschapen moesten zijn.

In de tijd van de reformatie en van Willem Farel werden er velen bekeerd door middel van debatten en disputen.

Keizer Augustus, nadat hij hoorde dat Herodes de jongetjes onder twee jaar en ook nog zijn eigen zoon vermoord had: Je kunt beter Herodes' zwijn dan zijn zoon zijn.

Als je de synopsis van het Evangelie leest, dan zie je dat de wonderbare visvangst hoort bij het herstel van het ambt van Petrus. Want zo'n visvangst is ook eerder gebeurd in Luk. 5: 10.

Ik zat te denken over Gen. 3:15: *Gij zult Het de verzenen vermorselen*: dat eerst de slang in de hiel bijt, en dat Degene Die gebeten is, niet vergiftigd is, maar Zich omgedraaid heeft om de slang zijn kop te vermorselen.

Adam moest kruid des velds eten, vs. 18: daaruit kun je wellicht afleiden dat hij de heerschappij over de dieren verloren heeft, omdat hij nu hetzelfde voedsel als de dieren moet eten Gen. 1:30.

Alternatieve vertaling Gen. 4: 7: *Is er niet, indien gij wel doet, aanvaarding? En zo gij niet wel doet, de zonde ligt aan de deur. Zijn begeerte (begeerte van de zonde) is toch tot u, maar gij zou daarover moeten heersen.* Zie ook de verklaring van dr. John Gill.

Je kunt beter kwaad lijden dan kwaad doen.

Ik zat te denken: vroeger sprak de duivel door een slang, omdat hij niets anders had om door te spreken. Nu spreekt hij door gevallen mensen.

Marcel van Dam: In Japan zeggen ze dat een fout een geschenk van God is.

Spreekwoord: Je leert de waarde van een schaapherder kennen door zijn kudde te onderzoeken.

Dr. James White: Kolossenzen 1:19: *..in Hem al de volheid wonen zou*: Paulus schrijft dat tegen de gnostieken die geloofden dat onder God mindere 'goden' waren - al die mindere goden bij elkaar werden genoemd: volheid. Demiurg schiep volgens hen de wereld.

Het woord fiool betekent (althoewel ik dacht dat Mozes Lowman of iemand anders het woord fiool toch verstaat als **schaal**): 1) Buisje 2) Fles met lange hals en kleine buik 3) Fles met wijde buik 4) Fraai flesje 5) Fraai gevormd flesje 6) Fles 7) Flacon 8) Flesje 9) Mooi flesje 10) Medicijnflesje 11) Sierlijk gevormd flesje 12) Sierlijk flesje 13) Sierfles 14) Sierlijk bewerkt flesje 15) Sierlijke fles 16) Soort fles 17) Sierflesje 18) Wijdbuikig flesje 19) Zalfflesje.

William Tiptaft: Sommigen zeggen: 'Als de predikant beter zou preken, dan zouden wij betere hoorders zijn.' Maar de predikant zou mogen zeggen: 'Als ik betere hoorders had, dan zou ik beter preken.'

Arthur Walkington Pink: Mensen uit de vroege kerk dachten dat de antichrist een persoon was, (niet een systeem).

Maarten Luther: Ik voel reeds een grotere vrijheid in mijn hart, want uiteindelijk weet ik dat de paus de antichrist is en dat zijn troon de troon van satan zelf is.

John Knox: De paus is niet de opvolger van Petrus, behalve wanneer de tekst zegt: *Ga weg achter Mij, satanas*.

(Dr. James White?): Noord-Afrika werd niet zozeer islamitisch vanwege het zwaard, maar mensen moesten zware belasting betalen. Uiteindelijk word je dat moe.

Jacob Prasch zegt over joh. 8, de overspelige vrouw, dat die wet van overspel door de Joden weinig uitgevoerd werd omdat het moeilijk was getuigen te vinden.

Jacob Prasch: 'Onder een boom' heeft een geestelijke betekenis. Bijvoorbeeld koning Saul onder de Tamariskboom, Elia onder de jeneverboom, Nathaniel onder de vijgenboom. Het is een teken van misnoedigheid. Toen Ik u onder de vijgenboom zag, etc.: volgens de Midrash betekent het de boom in het Paradijs. Vergelijk ook de vijgenboom met Richteren 9. Boom des levens: vijgenboom. Openbaringen 22: vijgenblad tot genezing der heidenen.

Jacob Prasch: Toen de Perzen Babylon verwoestten, verhuisden de driehonderd priesters van Babel naar Pergamus. Denk aan wat in Openbaringen staat: *waar de troon des satans is*.

Jacob Prasch: Door de val zijn mannen geestelijk ongevoelig, en vrouwen geestelijk overgevoelig geworden.

(Peter Hammond?): Zambia had eerst socialistische regering. Nu heeft het na de overname van de regering abortus verboden, en hebben leiders zich bekeerd etc.

(Peter Hammond?): Op 11 september (!) 1683 werd Wenen bevrijd van de moslimaanvallen.

Peter Hammond: 11 september is niet zomaar gekozen. De aanval op Malta 1565 eindigde ook op 11 september. Toen de Turken afbleven. Die moslims kennen hun geschiedenis.

Peter Hammond: een boerka is niet verplicht volgens de Koran. Het is recent. In de EU is een wet tegen huiselijk geweld. Het is ook om huiselijk geweld te bedekken.

Peter Hammond. Als jij je geest niet beheerst, zal iemand anders dat doen.

Gene Simmons van de band KISS (!) ergert zich eraan dat journalisten het altijd op christenen voorzien hebben en niet op welk ander geloof dan ook.

Penn Jillette (atheïst): Jullie als christenen moeten atheïsten wel echt haten als jullie je mond niet opendoen om het geloof met hen te delen, als jullie weten dat ze verloren zullen gaan op de oordeelsdag.

Penn Jillette zegt dat hij liever met fundamentalistische christenen te doen heeft, want hij kan tegen hen zeggen jullie zijn verkeerd; en zij zeggen tegen hem (Jillette) jij bent verkeerd. De meer liberale gelovigen zeggen dat er meer wegen naar de waarheid zijn, maar dat zeg je (volgens Jillette) tegen kinderen.

Papias, vriend van Polycarpus, de discipel van Johannes, geloofde dat na de opstanding van de doden Christus 1000 jaren persoonlijk zou regeren.

Ds. Van de Poel. God begraaft wel Zijn arbeiders, maar Zijn arbeid nooit.

John Owen: Het Griekse woord canon komt waarschijnlijk van het Hebreeuwse woord *caneh*, een soort suikerrietstengel. Denk ook aan een meetriet. De betekenis is dus eigenlijk morele regel om te leiden, beproeven en te oordelen.

De oorspronkelijke betekenis van beriet (verbond) is vlees. Karat beriet (verbond maken) betekent vlees snijden. Denk aan Abraham die tussen de twee helften van de dieren moest lopen. Als je het verbond verbroken had betekent dat dat je net als die dieren in tweeën gesneden mag worden. Denk aan Israël: in tweeën gesneden, het twee en tienstammenrijk.

Witsius zegt dat beriet, verbond ook kan komen van bara. Scheppen, of vriendschap.

In de vroege kerk zat de bisschop als hij zijn preek hield, en stond de hele gemeente, kerkbanken werden pas in de 14e eeuw geïntroduceerd.

Na de dienst moest iedereen weggaan behalve de gedoopte gelovigen, om dan het tweede deel van het avondmaal te gebruiken, de eucharistie (woord voor dankzegging).

De zin 'nedergedaald ter helle' was onbekend in de vroegste versies van de apostolische geloofsbelijdenis tot laat in de 4e eeuw.

Rufinus voegde die zin toe, maar geloofde niet dat het aan de hel refereerde, maar aan het begraven zijn van Jezus; een tweede interpretatie is Zijn smartelijk lijden; een derde interpretatie is Jezus die zich in de hel openbaarde.

Vaticaan: komt van Vatica. De godin van de dood. Die heuvel van het Vaticaan was een necropolis. (Necropolis = begraafplaats).

Vance Havner: Mensen raken zo gewend aan de duisternis dat ze denken dat het lichter wordt.

Dr. Michael Brown: De waarheid: de nieuwe hate speech.

Jonathan Edwards: De betekenis van huid is leven. Huid voor huid zal iemand geven enz.

Jonathan Edwards beweert dat de engelen pas na de hemelvaart van Christus bevestigd werden in hun staat, nadat ze Christus in Zijn uiterste vernedering hadden gediend.

Ds. Smits: Manna betekent: wat nu toch? Wat is dat nu?

Ds. Smits: het is niet: als ik 65 jaar ben, dan zal ik het er eens van nemen, mensen. Nou, helemaal niet! Het was te wensen dat er meer over onze doods-kist gedacht werd, dan over dat '65 jaar'!

Guillaume (Willem) Farel preekte. Priesters kwamen en schoten. Ze misten. Farel zei: 'Ik ben niet bang voor je propenschietter,' en ging door met preken.

Edmund Burke: Het enige dat nodig is om het kwade te laten overwinnen, is dat goede mensen niets doen.

Grieks spreekwoord: Grijs haar is een teken van ouderdom, niet van wijsheid.

Wijlen Apple-baas Steve Jobs en anderen hebben in hun eigen gezin sterke restricties voor gebruik van een Ipad en andere producten van hen zelf. Ze willen niet dat hun gezin er teveel mee bezig is. Omdat ze zelf de gevaren van techniek inzien. Onder de tien jaar laten zij geen enkele gadget toe gedurende de week.

Ds F. Mallan: ik herinner me nog dat het ergens eens erg vol liep in de kerk waar ik preken moest. Er kwamen zelfs al mensen de consistorie binnen, waaronder een mij bekend persoon van een andere plaats. Ik zei zo tegen die persoon: zo, ben je hier ook al? En ik kreeg ten antwoord: ja, wat moet je doen als je er maar één meer hebt? Daarop gaf ik het antwoord: dan hebt u er nog net één teveel. Ik heb die persoon niet meer bij me in de kerk gezien. Mijn antwoord was blijkbaar juist tegen het zere been. De band was dus niet zo erg sterk.

Gedicht:

*‘Wie strijdt voor een kerk
Heeft een leven lang werk
Maar wie treurt over zijn zonden
Heeft een goede zaak gevonden.’*